

ಕನ್ನಡ ಭಾಷೆ ಪಠ್ಯ

ಎರಡನೆ ವರ್ಷದ ಬಿಎಸ್‌ಡಬ್ಲ್ಯೂ.

ಮೂರನೆ ಮತ್ತು ನಾಲ್ಕನೆ ಸೆಮಿಸ್ಟರ್

[ಎನ್‌ಇಪಿ ೨೦೨೨-೨೫]

ಕನ್ನಡ ಲಾಲಿತ್ಯ

ಪ್ರಧಾನ ಸಂಪಾದಕ

ಡಾ. ಬಿ. ಗಂಗಾಧರ

ಸಂಪಾದಕರು

ಡಾ. ರಮೇಶಚಂದ್ರ ದತ್ತ

ಡಾ. ಬಿ.ಕೆ. ಮಂಜುಳ

ಡಾ. ಪಿ. ಸಂಗೀತ

ಶ್ರೀ ಎಚ್.ಎಸ್. ಹೊನ್ನೇಗೌಡ

ಬೆಂಗಳೂರು ಉತ್ತರ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ

ಟಮಕ, ಕೋಲಾರ - 563103

ಬಿವಿಸ್‌ಡಬ್ಲ್ಯೂ ಕನ್ನಡ ಲಾಲಿತ್ಯ-೨
ಮೂರನೇ ಸೆಮಿಸ್ಟರ್ ಪರಿವಿಡಿ

ಘಟಕ : ೧

೧) ಹಳಗನ್ನಡ ಕಾವ್ಯ	ಬನದೇವಿ ಭೂದೇವತೆಯನರ್ಚಿಪವೊಲ್	-ಲಕ್ಷ್ಮೀಶ
೨) ಕಥೆ	ಮನದ ಮುಂದಿನ ಮಾಯೆ	-ನಾ. ಮೊಗಸಾಲೆ
೩) ಪ್ರಬಂಧ	ಸಂಶೋಧನೆಯಲ್ಲಿ ಸತ್ಯದ ಅಭಿವ್ಯಕ್ತಿ	-ರಹಮತ್ ತರೀಕೆರೆ

ಘಟಕ : ೨

೧) ನಡುಗನ್ನಡ ಕಾವ್ಯ	ವಚನಗಳು	-ಜೇಡರ ದಾಸಿಮಯ್ಯ
೨) ಕಥೆ	ಹುಲಗೂರ ಸಂತೆ	-ಡಾ. ಪ್ರಹ್ಲಾದ ಅಗಸನಕಟ್ಟೆ
೩) ಪ್ರಬಂಧ	ಕನ್ನಡದ ಕೆಲಸ ಏನೇನು ಆಗಬೇಕು?	-ಡಾ. ಎಚ್.ಎಸ್. ಶಿವಪ್ರಕಾಶ್

ಘಟಕ : ೩

೧) ಹೊಸಗನ್ನಡ ಕಾವ್ಯ	ಯುಗಾದಿ ಮತ್ತು ಮಗು	-ಡಾ. ಎಚ್.ಎಸ್. ವೆಂಕಟೇಶಮೂರ್ತಿ
೨) ಕಥೆ	ವಿಷಾದ ಯೋಗ	-ನಾ. ಡಿಸೋಜ
೧) ಪ್ರಬಂಧ/ಸಂಕೀರ್ಣ	ಮೂಲಿಕೆ ಬಳ್ಳಿ ಸುತ್ತ	-ಕೆ.ಪಿ. ಪೂರ್ಣಚಂದ್ರ ತೇಜಸ್ವಿ

ಘಟಕ : ೪

೧) ಹೊಸಗನ್ನಡ ಕಾವ್ಯ	ವೀಣೆ	-ಡಿ.ಎಸ್. ಕರ್ಕಿ
೨) ಕಥೆ	ಮುಟ್ಟಿಸಿಕೊಂಡವನು	-ಪಿ. ಲಂಕೇಶ
೩) ಪ್ರಬಂಧ/ಸಂಕೀರ್ಣ	ಮೈಸೂರು ರುಮಾಲು	-ವಿ. ಸೀತಾರಾಮಯ್ಯ

ಘಟಕ : ೧

೧. ಬನದೇವಿ ಭೂದೇವತೆಯನರ್ಚಿಪವೋಲ್

-ಲಕ್ಷ್ಮೀಶ

ಆಶಯ: ಸಂಪೂರ್ಣವಾದ ಆತ್ಮಪರವಶೆಯಿಂದ ಒಂದು ಮರವನ್ನಾಗಲಿ, ನಕ್ಷತ್ರಗಳನ್ನಾಗಲಿ, ನದಿಯ ಹೊಳೆಯುವ ನೀರನ್ನಾಗಲಿ ನೋಡಬಲ್ಲ ಮನಸ್ಸಿಗೆ ಮಾತ್ರ ಸೌಂದರ್ಯವೆನ್ನುವುದು ಗೊತ್ತಾಗುತ್ತದೆ. ಸೌಂದರ್ಯವು ನಿತ್ಯನೂತನ ಕಾವ್ಯದಲ್ಲಿನ ಮರಗಿಡ ಹೂಬಳ್ಳಿಗಳ ವರ್ಣನೆ ಕಲುಷಿತ ಪರಿಸರದಲ್ಲಿ ಬದುಕುತ್ತಿರುವ ನವನಾಗರೀಕರಿಗೆ ಓದುವುದೇ ಒಂದು ನೂತನ ಅನುಭವ.

ಮಿಗೆ ಮುತ್ತಿ ಮೊರೆವ ತುಂಬಿಗಳ ತಿಂತಿಣಿಯ ನೇ
ಮುಗಿಲೆಂದು ಸುಳಿವಗಾಳಿಗೆ ಬಿಡದೆ ನರ್ತಿಪ ಲ
ತೆಗಳ ಕುಡಿಗೊನರ ನುಣ್ಣೊಗರನೇ ಮಿಂಚೆಂದು ಸೊಗಯಿಸುವ ಪೂಗಳಿಂದೆ
ಉಗುವ ಮಕರಂದ ಬಿಂದುಗಳನೇ ಮಳೆಗಳೆಂ
ದೊಗೆದ ಸಂತಸದೊಳಾವಗಮ್ಮೆದೆ ಕುಣಿವ ಸೋ
ಗೆಗಳ ಬಳಗಂಗಳಂ ಮಗನೆ ಕಂಡೈ ತಳಿತ ನಗರೋಪವನ ದೆಡೆಯೊಳು

ನಸುಗಾಳಿ ಸಂಧಿಸೆ ಕೆದರ್ದ ಪೊಂಬಾಳೆಗಳ
ಕುಸುರಿಗತ್ತಿಳಿವಕ್ಷತೆಗಳಮಲ ಮಂಜರಿಯ
ಕುಸುಮಂಗಳಾಂತ ಪುಷ್ಪಾಂಜಲಿಗಳೊಂದಿ ಕಿಕ್ಕಿರಿದ ಪೆರ್ಗೊನೆಗಳಿಂದೆ
ಎಸೆವ ಚೆಂದೆಂಗಾಯ್ಲೊಂದೊಂದನೊಡೆಯೊತ್ತ
ಲೊಸರಿ ಸೋವೆಳನೀರ್ಗಳರ್ಪ್ಯಂಗಳಾಗೆ ರಂ
ಜಿಸುವ ಬನದೇವಿ ಭೂದೇವತೆಯನರ್ಚಿಪವೋಲಿದೆ ಕುವರ ನೋಡೆಂದನು

ತರುಣ ಪಲ್ಲವದ ವಿಸ್ತಾರದಿಂ ನೇರದಿಂ
ಸರಗೈವ ಕಲಪಿಕೋಚ್ಚಾರದಿಂ ಸಾರದಿಂ
ಸುರಿವ ಪೂದೊಂಗೊಲ ತುಷಾರದಿಂ ಸ್ವೈರದಿಂ ಸಲ್ಲಾಪ ಕೆಳಸಿ ಬಳಸಿ
ಮೊರೆವ ತುಂಬಿಗಳ ಝಂಕಾರದಿಂ ತೋರದಿಂ
ಪರಿಪಕ್ಷಮಾದ ಫಲಭಾರದಿಂ ಕೀರದಿಂ
ಕರಮೆಸೆಯುತಿರ್ಪ್ಪ ಸಹಕಾರದಿಂ ತೀರದಿಂಪೆಲ್ಲಿಯುಂ ನಂದನದೊಳು

ಎಮ್ಮಂತೆ ಕೂರ್ಪರಂ ಬಿಡದಪ್ಪಿಕೊಂಡಿರದೊ
ಡೊಮ್ಮೆಯುಂ ನಿಲಲೀಯ ನೀ ಬನದೊಳಂಗೋದ್ಧ
ವಮ್ಮೊಹಿಗಳನೆಂದು ದೃಷ್ಟಾಂತಮಂ ತೋರಿ ಭೋಗಿಸುವ ಮಾನವರ್ಗ
ತಮ್ಮಿಂದೆ ವಸ್ತುವಂ ಪಡೆಯಲೈ ಸಂಯೋಗ
ವ ಮ್ಮಾಳ್ವವೋಲ್ನಾಗವಲ್ಲಿಗಳ್ಳಲಭಾರ
ದಿಮ್ಮೆರೆವ ಪೂಗ ವ್ಯಕ್ತಂಗಳಂ ಪರ್ವಿ ಕಂಗೊಳಿಸುತಿವೆ ನೋಡೆಂದನು

ಕವಿ ಪರಿಚಯ: ಷಟ್ಪದಿ ಕಾವ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಲಕ್ಷ್ಮೀಶನ ಜೈಮಿನಿ ಭಾರತಕ್ಕೆ ಅಗ್ರಮನ್ನಣೆ. ಕಾಲ ೧೫೫೦. ಇವನ ಸ್ಥಳ ದೇವನೂರು. ಜೈಮಿನಿ ಭಾರತ ವಾರ್ಧಕ ಷಟ್ಪದಿಯಲ್ಲಿದೆ.

ಪ್ರಶ್ನೆಗಳು:

೧. ಭೀಮನು ವೃಷಕೇತುವಿಗೆ ಉದ್ಯಾನವನವನ್ನು ತೋರಿಸಿದ ಬಗೆ ವಿವರಿಸಿ?
೨. ವನದೇವಿಯು ಭೂದೇವಿಯನ್ನು ಅರ್ಚಿಸಿದ ಬಗೆಯನ್ನು ನಿರೂಪಿಸಿ.
೩. ಈ ಪದ್ಯದಲ್ಲಿ ಬರುವ ಮರಗಿಡ ಬಳ್ಳಿಗಳ ಪಟ್ಟಿ ಮಾಡಿ.
೪. ಈ ಪದ್ಯದಲ್ಲಿ ಬರುವ ಪಕ್ಷಿಗಳನ್ನು ಪಟ್ಟಿ ಮಾಡಿ.

೨. ಮನದ ಮುಂದಿನ ಮಾಯೆ

-ನಾ. ಮೊಗಸಾಲೆ

ಆಶಯ: ಆಸೆ ಸಹಜ. ದುರಾಸೆ ಸಲ್ಲ. ಅನೇಕರು ಮಣ್ಣು, ಹೊನ್ನು, ಹೆಣ್ಣು, ಮಾಯೆಯ ಮೂಲ ಅಂದಿದ್ದಾರೆ. ಅದು ತಪ್ಪು ವಿಚಾರ. ಮನದ ನಿಯಂತ್ರಣ ಎಲ್ಲಕ್ಕೂ ಮೂಲ.

ಆ ಪೇಟೆಯಲ್ಲಿ ಮೂರು ಡಿಪಾರ್ಟ್‌ಮೆಂಟ್‌ಸ್ ಸ್ಟೋರ್‌ನ್ನು ಹೊಂದಿರುವ ಅಥವಾ ಅವುಗಳ ಮಾಲೀಕರಾದ ಸದಾನಂದರಾಯರನ್ನು ಯಾರಾದರೂ ಇವರು ಆ ಪೇಟೆಯ ಪ್ರತಿಷ್ಠಿತ ಭುವನಪ್ರಸಾದ್ ಕಾಲೇಜಿನಲ್ಲಿ ಹಿಸ್ಪರಿ ಲೆಕ್ಚರರ್ ಆಗಿದ್ದರು ಎಂದರೆ ನಂಬುವುದು ಕಷ್ಟ. ಹುಟ್ಟುವಾಗಲೇ ಮಾರ್ವಾಡಿಯೇ ಆಗಿ ಹುಟ್ಟಿದಂತಿದ್ದ ಅವರು ಆ ಪೇಟೆಯ ವ್ಯಾಪಾರವನ್ನೆಲ್ಲ ಕಬಳಿಸಿದ್ದ ಗೌಡ ಸಾರಸ್ವತ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರನ್ನು ಇಲ್ಲವೇ ಬ್ಯಾರಿಗಳನ್ನು ಹಿಂದಿಕ್ಕಿ ಆ ಇಡೀ ಪೇಟೆಯಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿಷ್ಠಿತ ವ್ಯಾಪಾರಿ ಎನಿಸಿದ್ದರು. ಆದರೆ ಆಮೆಯ ಹಾಗೆ ತನ್ನ ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವವನ್ನು ಒಳಗೆ ಎಳೆದುಕೊಂಡಿರುವ ಅವರನ್ನು ಆ ಪೇಟೆಯ ರೋಟರಿಕ್ಲಬ್ಬಿನವರಾಗಲೀ ಲಯನ್ಸ್ ಕ್ಲಬ್ಬಿನವರಾಗಲೀ ಆಕರ್ಷಿಸಿ ಅವರನ್ನು ಸಾರ್ವಜನಿಕವಾಗಿ ಉಪಯೋಗಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಆಗಲಿಲ್ಲ ಎನ್ನುವ ಭಾವನೆ ಈಗಲೂ ಅನೇಕರ ಮುಖದಲ್ಲಿದೆ. ಅವರು ಕಾಲೇಜಿನಲ್ಲಿ ಉಪನ್ಯಾಸಕರಾಗಿದ್ದ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಅವರ ಕಿರಿಯ ಸಹೋದ್ಯೋಗಿಯಾಗಿದ್ದ ಶಿವಾನಂದ ಕಾಮತರು ಮಾತ್ರ ಈಗಲೂ ಅವರ ಅಂತರಂಗದ ಸ್ನೇಹಿತರಾಗಿಯೇ ಇರುವುದು ಆ ಕಾಲೇಜಿನ ಪ್ರಾಂಶುಪಾಲರಿಗೆ ಮಾತ್ರವಲ್ಲ ಪೇಟೆಯ ಆಡ್ಯರಿಗೂ ಕುತೂಹಲದ ವಿಷಯವಾಗಿತ್ತು. ಹಾಗೆಂದು ರಾಯರು ಜಿಪುಣರಲ್ಲ. ಕಾಮತರು 'ನೀವು ಅವರಿಗೆ ಒಂದಿಷ್ಟು ನೆರವಾಗಬಹುದಲ್ಲ?' ಅಥವಾ 'ನೀವು ಯಾಕೆ ಇದಕ್ಕೆ ಒಂದಿಷ್ಟು ಸಹಾಯ ಮಾಡಬಾರದು?' ಎಂದದ್ದಕ್ಕೆಲ್ಲ ಸದಾನಂದರಾಯರು ಸಹಾಯ ಮಾಡಿದ್ದೂ ಉಂಟು.

'ಸದಾನಂದ ಡಿಪಾರ್ಟ್‌ಮೆಂಟ್‌ಸ್ ಸ್ಟೋರ್' ಮೊದಲು ಇದ್ದದ್ದು ಆ ಪೇಟೆಯಲ್ಲಿರುವ ಮಾರಿಗುಡಿಗೆ ಹೋಗುವ ಓಣಿಯ ತುತ್ತತುದಿಯಲ್ಲಿ. ಅದನ್ನು ಈ ನಮ್ಮ ಸದಾನಂದರಾಯರ ತಂದೆ ಸುಬ್ಬರಾಯರು ಸ್ಥಾಪಿಸಿ ತಮ್ಮ ತಂದೆಯ ಹೆಸರು ಶಾಶ್ವತವಾಗಿರಲಿ ಎಂದು ತನ್ನ ತಂದೆಯಾದ ಸದಾನಂದರಾಯರ ಹೆಸರನ್ನೇ ಅದಕ್ಕೆ ಇರಿಸಿದ್ದರು. ಸುಬ್ಬರಾಯರ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಅದಕ್ಕೆ ಹೇಳಿಕೊಳ್ಳುವಂಥ ವ್ಯಾಪಾರ ಇಲ್ಲದೇ ಇದ್ದುದರಿಂದ ಸದಾನಂದರಾಯರು ಹಿಸ್ಪರಿಯಲ್ಲಿ ಸ್ನಾತಕೋತ್ತರ ಪದವಿಯನ್ನು ಮೈಸೂರು ವಿ.ವಿ.ಯಲ್ಲಿ ರ್ಯಾಂಕ್ ಪಡೆದು ಗಳಿಸಿಕೊಂಡಾಗ ಅವನನ್ನು ಓದಿಸಿದ್ದು ಸಾರ್ಥಕವಾಯಿತು. ಎಂದುಕೊಂಡ ಸುಬ್ಬರಾಯರು 'ನೀನು ಈ ವ್ಯವಹಾರಕ್ಕೆ ಬರಬೇಡ. ಕಾಲೇಜಿನಲ್ಲಿ ಮೇಸ್ತ್ರಾಗು!' ಎಂದು ಆಗ ತಾನೇ ಸ್ಥಾಪನೆಯಾದ ಆ ಪೇಟೆಯ ಭುವನಪ್ರಸಾದ್ ಕಾಲೇಜಿಗೆ ಉಪನ್ಯಾಸಕರಾಗಿ ಸೇರಿಸಿದ್ದರು. ಸದಾನಂದರಾಯರು ಕಾಲೇಜ್ ಬಿಟ್ಟು ಬಂದ ಮೇಲೆ ಅಪ್ಪನ ಜೊತೆ ಡಿಪಾರ್ಟ್‌ಮೆಂಟ್‌ಸ್ ಸ್ಟೋರಿನಲ್ಲಿ ಕುಳಿತುಕೊಳ್ಳಲು ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿದಂದಿನಿಂದ ವ್ಯಾಪಾರಕ್ಕೆ ಹೆಚ್ಚು 'ಬೆಲೆ' ಬಂತು. ವರುಷದೊಳಗೆ ತಮ್ಮ ಕೈಕೆಳಗೆ ಇಬ್ಬರನ್ನೇ ಇಟ್ಟುಕೊಂಡಿದ್ದ ಸುಬ್ಬರಾಯರು ಮತ್ತೆ ಎರಡು ಜನರನ್ನು ಇಟ್ಟುಕೊಳ್ಳುವ ಮಟ್ಟಕ್ಕೆ ಏರಿತು. ಮುಂದೆ ಅದಕ್ಕೆ ಮತ್ತೂ ಎರಡು ಜನ ಬೇಕೆನ್ನುವಾಗ ಸದಾನಂದರಾಯರಿಗೆ ಇನ್ನೊಂದು ಡಿಪಾರ್ಟ್‌ಮೆಂಟ್‌ಸ್ ಸ್ಟೋರ್‌ನ್ನು ಪೇಟೆಯ ಮಧ್ಯಭಾಗದಲ್ಲಿ ಯಾಕೆ ತೆರೆಯಬಾರದು?' ಅನಿಸಿತು. ಅದನ್ನೇ ಅವರು ತನ್ನ ತಂದೆಯ ಮುಂದೆ ಇಟ್ಟಾಗ 'ನೀನು ಕೆಲಸ ಬಿಟ್ಟು ಅಲ್ಲಿ ಇರುವುದಾದರೆ ಮಾತ್ರ ಅದಕ್ಕೆ ಕೈ ಹಾಕು!' ಎಂದರು.

ರಾಯರಿಗೆ ಆ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಆ ಉಪನ್ಯಾಸಕ ವೃತ್ತಿಯಲ್ಲಿ ಸಿಗುವ ಆರೇಳು ಸಾವಿರಕ್ಕಿಂತ ಇದು ಎಷ್ಟೋ ಪಾಲು ಮೇಲೆನಿಸಿ ಒಂದು ದಿನ ಸಿಂಡಿಕೇಟ್ ಬ್ಯಾಂಕಿನ ಮನೇಜರರನ್ನು ಅವರು ಭೇಟಿಯಾದಾಗ ಬ್ಯಾಂಕ್ ಮನೇಜರ್ ಬಂದು 'ನಿಮಗೆಷ್ಟು ದುಡ್ಡು ಬೇಕು ಹೇಳಿ, ಅಷ್ಟನ್ನೂ ಕೊಡಿಸುತ್ತೇನೆ' ಎಂದರು. ಅಲ್ಲಿಗೆ ತನ್ನ ನಿರ್ಧಾರ ಸರಿ ಎಂದುಕೊಂಡ ಸದಾನಂದರಾಯರು ಹಿಂದು ಮುಂದು ನೋಡದೇ ಪೇಟೆಯ ಮಧ್ಯಭಾಗದಲ್ಲಿ ಆ ಪೇಟೆಯಲ್ಲೇ ದೊಡ್ಡದನ್ನಬಹುದಾದ ಡಿಪಾರ್ಟ್‌ಮೆಂಟ್‌ಸ್ ಸ್ಟೋರ್‌ನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸಿ ಈಗ ಮಾಲ್ (Mall) ನಲ್ಲಿ ನಾವು ಏನೇನಲ್ಲ ಪಡೆಯಬಹುದೋ ಅದನ್ನೆಲ್ಲ ಆ ಕಾಲದಲ್ಲೇ ಅಲ್ಲಿ ಪೂರೈಸಹತ್ತಿದ್ದರು.

ನಾಲ್ಕು ವರುಷದಲ್ಲಿ ಸದಾನಂದರಾಯರ ಡಿಪಾರ್ಟ್‌ಮೆಂಟ್‌ಸ್ ಸ್ಟೋರ್ ಆ ಪೇಟೆಯಲ್ಲಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲದೆ, ಪಕ್ಕದ ಮೂಡಬಿದ್ರೆ ಕಾರ್ಕಳದ ಮಂದಿಗೂ ಆಶ್ಚರ್ಯ ಹುಟ್ಟುವ ಹಾಗೆ ಬೆಳೆಯಿತು. ಅದನ್ನು ನೋಡಿದ ಕೆಲವು ವ್ಯಾಪಾರಸ್ಥರು ಕಾರ್ಕಳ

ಮೂಡಬಿದ್ದೆಯೂ ಸೇರಿದಂತೆ ನಾಲ್ಕಾರು ಕಡೆಗಳಲ್ಲಿ ಅಂಥ ಡಿಪಾರ್ಟ್‌ಮೆಂಟ್ ಸ್ಟೋರ್‌ನ್ನು ನಡೆಸಲು ಮುಂದೆ ಬಂದರೂ, ಅದು ಐದಾರು ತಿಂಗಳು ನೆಲಕಚ್ಚಿತು. ಅವರಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬಿಬ್ಬರು ಸದಾನಂದರಾಯರನ್ನು ಸಂಪರ್ಕಿಸಿ 'ನೀವು ಇದನ್ನು ನಡೆಸಲು ಮುಂದೆ ಬಂದರೆ, ನಾವು ಲಾಭ ಇಲ್ಲದೆ ಅದನ್ನು ನಿಮಗೆ ವಹಿಸಿಕೊಡುತ್ತೇವೆ' ಎಂದರು. ರಾಯರು ಮುಗುಳುನಕ್ಕು 'ಬೇಡ' ಎಂದು ಹೇಳಿದರೂ ಮುಂದೊಂದು ದಿನ ತಾನು ಅಂಥ ಕಡೆಗಳಲ್ಲಿ 'ಮಾಲ್'ನ್ನು ತೆರೆಯಬೇಕೆಂದು ಸಂಕಲ್ಪಿಸಿದರು.

ಐದು ಕಡೆಗಳಲ್ಲಿ ಯಶಸ್ವಿಯಾಗಿ ಕಾರ್ಯನಿರ್ವಹಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಸದಾನಂದರಾಯರ ಡಿಪಾರ್ಟ್‌ಮೆಂಟ್ ಸ್ಟೋರಿಗೆ ಸದಾ ಕೆಲಸಗಾರರ ತೊಂದರೆ ಇದಿರಾದಾಗ ಮಗನಿಗೆ 'ಇದು ಬಹಳ ಸಿಂಪಲ್ ವಿಚಾರ ಕಣೋ ಅನಂತ. ನೀನು ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಅವಿವಾಹಿತ ಹುಡುಗಿಯರನ್ನೇ ಕೆಲಸಕ್ಕೆ ಸೇರಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿ! ಆ ಹುಡುಗಿಯರು ತಮಗೆ ಮದುವೆ ನಿಶ್ಚಯವಾದ ಕೂಡಲೇ ಕೆಲಸ ಬಿಟ್ಟು ಹೋಗುವುದು ಸಹಜ. ಈ ನಿಯಮವನ್ನು ನಾವು ಬದಲಾಯಿಸಬೇಕು. ವಿವಾಹಿತ ಮಹಿಳೆಯರಿಗೆ ಮಾತ್ರ ಕೆಲಸ ಎಂಬ ನಿಯಮ ಜಾರಿಗೊಳಿಸೋಣ. ಆಗ ಅನೇಕ ಗೃಹಿಣಿಯರು ಖಾಯಂ ಆಗಿ ನಮ್ಮಲ್ಲೇ ಉಳಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ ಮತ್ತು ಅಂಥ ನಮ್ಮ ನೌಕರರಿಗೆ ಲಾಭದಲ್ಲಿ ಇಂತಿಷ್ಟು ಪಾಲು ಎಂದು ನೌಕರರಲ್ಲೂ ಆಸೆ ಹುಟ್ಟಿಸೋಣ !' ಎಂದರು. ತನ್ನ ಅಪ್ಪ ಎಂ.ಬಿ.ಎ. ಓದದಿದ್ದರೂ ತನಗಿಂತ ಹೆಚ್ಚು ಪ್ರಾಕ್ಟಿಕಲ್ ಆಗಿ ಇದ್ದಾರೆ ಎಂದು ಅನಂತನಿಗೆ ಅನಿಸಿ ಖುಶಿಯಾಯಿತು. ಆದರೆ ನೌಕರರನ್ನು ಆಯ್ಕೆ ಮಾಡುವಾಗ 'ನೀವು ವಿವಾಹಿತರೋ ಅಲ್ಲವೋ ಎಂದು ಕೇಳುವುದು ನನಗೆ ಮುಜುಗರದ ವಿಚಾರ. ಅದು ನನ್ನಿಂದಾಗದು!' ಎಂದು ಆತ ತನ್ನ ತಂದೆಗೆ ಹೇಳಿದ ರಾಯರು ಮುಗುಳುನಕ್ಕು 'ಆ ವಿಚಾರ ನನಗೆ ಬಿಡು. ನಿನ್ನ ಎಲ್ಲಾ 'ಮಾಲ್'ಗಳ ನೌಕರರ ಆಯ್ಕೆ ನಾನೇ ನಡೆಸುತ್ತೇನೆ' ಎಂದರು. ಅನಂತನಿಗೆ ಇದು ಹಾಸ್ಯಾಸ್ಪದ ಅನಿಸಿದರೂ, 'ಸರಿ' ಎಂದು ಒಪ್ಪಿಕೊಂಡ.

ಸದಾನಂದರಾಯರು ತಾವು ದಿನಾ ಬಂದು ಕುಳಿತುಕೊಳ್ಳುವ ಕೌಂಟರಿನ ಎದುರು 'ನಮ್ಮ ಮಾಲ್‌ಗಳಿಗೆ ಸಿಬ್ಬಂದಿಗಳು ಬೇಕಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಆದರೆ ವಿವಾಹಿತರಿಗೆ ಮಾತ್ರ ಅವಕಾಶ' ಎಂದು ಒಂದು ಬೋರ್ಡ್ ಹಚ್ಚಿದರು. ಅವರ ಅಂಗಡಿಯಲ್ಲಿ ಅಕೌಂಟೆಂಟರಾಗಿರುವ ಅವರಷ್ಟೇ ವಯಸ್ಸಿನ ದಯಾನಂದ ಪ್ರಭುಗಳು 'ಇದೇನು ಸ್ವಾಮಿ ಹೀಗೆ? ತೆಗೆಸಿಬಿಡಿ' ಎಂದರು. ರಾಯರು ಅವಿವಾಹಿತರನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡರೆ ಸಂಸ್ಥೆಗೆ ಆಗುವ ನಷ್ಟವನ್ನೆಲ್ಲ ಪ್ರಭುಗಳಿಗೆ ವಿವರಿಸಿ 'ನಾಲ್ಕು ದಿನ ಜನ ನನ್ನನ್ನು ನೋಡಿ ನಕ್ಕಾರು. ಆದರೆ ನಾನು ಇತಿಹಾಸ ಓದಿದವ ನೋಡಿ. ಇತಿಹಾಸದಿಂದ ನೀವು ಯಾರೂ ಏನೂ ಕಲಿತಿಲ್ಲ!' ಎಂದು ಪ್ರಭುಗಳ ಬಾಯಿ ಮುಚ್ಚಿಸಿದರು. ಪೇಟೆಯ ಮಂದಿ 'ಆ ಎಪ್ಪತ್ತರ ಮುದುಕನಿಗೆ ಅರಳು ಮರಳು!' ಎಂದು ನಕ್ಕರೂ, ಆರು ತಿಂಗಳಲ್ಲಿ ರಾಯರು ತಮ್ಮ ಎಲ್ಲಾ ಮಾಲ್‌ಗಳಲ್ಲಿ ವಿವಾಹಿತರನ್ನೇ ನೇಮಿಸಿಕೊಂಡಾಗ 'ಹೌದಲ್ಲ?' ಎಂದು ತಾವೇ ನಾಚಿಕೊಂಡರು.

ಇದರಿಂದಾಗಿ ರಾಯರು ಬಂದು ಕುಳಿತುಕೊಳ್ಳುವ ಡಿಪಾರ್ಟ್‌ಮೆಂಟ್ ಸ್ಟೋರ್ ಎಲ್ಲಾ ಮಾಲ್‌ಗಳ ಆಡಳಿತ ಕಛೇರಿಯ ಹಾಗೆ ಆಗಿ ಹೋಯಿತು. ಆದರೆ ರಾಯರು ತಮ್ಮ ಸ್ಟೋರ್‌ನಲ್ಲಿ ಚೀಫ್ ಅಕೌಂಟೆಂಟ್ ಪ್ರಭುಗಳೂ ಸೇರಿ ಇನ್ನು ನಾಲ್ಕು ಮಂದಿ ಗಂಡಸರನ್ನೇ ಮಾತ್ರ ನೌಕರಿಯಲ್ಲಿಟ್ಟಿದ್ದರು. ಇನ್ನೊಂದಿಬ್ಬರ ಅವಶ್ಯಕತೆ ಅವರಿಗೆ ಕಂಡು ಬಂದಿದ್ದರೂ ಸದ್ಯಕ್ಕೆ ಬೇಡ ಎಂದು ರಾಯರು ಹೆಚ್ಚು ಹೊತ್ತು ಸ್ಟೋರ್‌ನಲ್ಲೇ ಉಳಿದು ತಾನು ಇನ್ನೂ ದುಡಿಯಬಲ್ಲೆ ಎಂಬಂತಿದ್ದರು.

ಇದ್ದಕ್ಕಿದ್ದ ಹಾಗೆ ಒಂದು ದಿನ ಗೀತಾ ಎನ್ನುವ ಅವಿವಾಹಿತ ಹುಡುಗಿಯೊಬ್ಬಳು ನೌಕರಿಯನ್ನು ಅರಸಿ ಬಂದು 'ಸರ್, ನನಗೊಂದು ಕೆಲಸ ಬೇಕಿತ್ತು ಕೊಟ್ಟರೆ ತುಂಬಾ ಉಪಕಾರ ಇತ್ತು' ಎಂದು ವಿನಂತಿಸಿದಳು. ರಾಯರು ಅವಳಿಗೆ ತಾನು ಹಚ್ಚಿದ್ದ 'ಅವಿವಾಹಿತರಿಗೆ ಕೆಲಸ ಇಲ್ಲ' ಎಂಬ ಬೋರ್ಡ್‌ನ್ನು ತೋರಿಸಿ 'ಇದನ್ನು ನೀನು ನೋಡಲಿಲ್ಲ ಅಂತ ಕಾಣುತ್ತದೆ!' ಎಂದು ಮುಗುಳುನಕ್ಕರು. ಗೀತಾ ನಗದೆ 'ಆ ಬೋರ್ಡ್‌ನ್ನು ನಾನು ನಾಲ್ಕಾರು ಸಲ ಇಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದಾಗಲೆಲ್ಲ ನೋಡಿದ್ದೇನೆ ಸರ್' ಎಂದಳು. ರಾಯರಿಗೆ 'ಎಲಾ ಇವಳೇ' ಎಂದು ಕಸಿವಿಸಿಯಾಗಿ 'ನೀನು ಇನ್ನೂ ಮದುವೆಯಾಗದ ಹುಡುಗಿ, ಒಂದೆರಡು ವರುಷ ಇಲ್ಲಿ ಇದ್ದು ಹೋಗುತ್ತೀಯಾ. ಆಗ ನೀನು ಇಲ್ಲಿ ಕಲಿತದ್ದೆಲ್ಲ ವೇಸ್! ನಾವು ಮತ್ತೊಬ್ಬಳನ್ನು ಮತ್ತೆ ಆಯ್ಕೆ ಮಾಡಬೇಕು. ಅದಕ್ಕಾಗಿಯೇ ನಾವು ವಿವಾಹಿತರಿಗೇ ಮಾತ್ರ ಕೆಲಸ ಕೊಡುವುದು. ಹಾಗೇ ಬೋನಸ್ ಕೂಡಾ. ನಿನ್ನಂಥ ಅವಿವಾಹಿತರಿಗೆ ಕೆಲಸ ಕೊಟ್ಟರೂ ಬೋನಸ್‌ನ ಪ್ರಯೋಜನ ಸಿಕ್ಕುವುದಿಲ್ಲ!' ಎಂದರು. ಗೀತಾ ಮುಗುಳುನಕ್ಕು 'ಸರ್ ನನ್ನನ್ನು ಕಾಮತರು ನಿಮ್ಮಲ್ಲಿಗೆ ಕಳುಹಿಸಿದ್ದು. ನಾನು ಅವರ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿನಿ. ನಾನು ಪಿಯುಸಿ ಪಾಸ್ ಮಾಡಿದ್ದೇನೆ. ಕಂಪ್ಯೂಟರ್ ಕ್ಲಾಸಿಗೂ ಹೋಗಿದ್ದೇನೆ. ಮುಂದೆ ಓದಬೇಕೆಂದರೆ ನನ್ನಲ್ಲಿ ಅನುಕೂಲ ಇಲ್ಲ. ನಾನು ಖಾಸಗಿಯಾಗಿ ಓದುತ್ತಿದ್ದೇನೆ. ನಾವು ನಮ್ಮಪ್ಪನಿಗೆ ನಾಲ್ಕು ಮಂದಿ

ಹುಡುಗಿಯರು. ಯಾರಿಗೂ ಮದುವೆಯಾಗಲಿಲ್ಲ. ನನ್ನ ಮದುವೆಗೆ ಇನ್ನೂ ಹತ್ತು ವರುಷ ಬೇಕಾಗಬಹುದು' ಎಂದು ಹೇಳಿ 'ನಿಮ್ಮ ಕಾನೂನನ್ನೂ ಸ್ವಲ್ಪ ರಿಲ್ಯಾಕ್ಸ್ ಮಾಡಿ ಸರ್. ಬೇಕಾದರೆ ನಿಮ್ಮ ಉಳಿದ ನೌಕರರಿಗೆಲ್ಲ ನಾನು ವಿವಾಹಿತೆ ಅಂತಲೇ ಅನ್ನಿ' ಎಂದಳು.

ರಾಯರು ಆ ತನಕ ಇಂಥ ಹುಡುಗಿಯರನ್ನು ನೋಡಿರಲಿಲ್ಲ. ಅವಳನ್ನು ಅಪಾದಮಸ್ತಕ ನೋಡಿದ ಅವರು 'ತುಂಬ ಚೂಟಿ ಇದ್ದಾಳೆ ಈಕೆ. ಬಡವಳು ಬೇರೆ. ಒದುವ ಹುಚ್ಚಿದೆ. ಯಾಕೆ ಒಂದು ಅವಕಾಶ ಕೊಡಬಾರದು? ಎಂದು ಯೋಚಿಸಿದರು. ಆಮೇಲೆ 'ನಾಳೆ ಬಾ, ಹೇಳುತ್ತೇನೆ' ಎಂದರು.

ಗೀತಾ ಕೆಲಸಕ್ಕೆ ಸೇರಿದಂದಿನಿಂದ ಬೆಳಿಗ್ಗೆ ರಾಯರು ಸ್ಟೋರಿಗೆ ಹೊರಡುವ ಮೊದಲೇ ಅವರ ಮನೆಗೆ ಬಂದು, ಕಛೇರಿಗೆ ಬೇಕಾದವುಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ಹಿಡಿದುಕೊಂಡು ಅವರ ಜೊತೆ ಕಾರಿನಲ್ಲಿ ಹೋಗುವುದು ಸಂಜೆ ಅವರು ಕಛೇರಿಯಿಂದ ಮರಳುವ ಮುಂಚೆ ಮಾಡಬೇಕಾದ ಪತ್ರ ವ್ಯವಹಾರಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ಅಚ್ಚುಕಟ್ಟಾಗಿ ಮಾಡಿಕೊಡುವುದರಲ್ಲಿ ಪಳಗಿದಳು. ಜೊತೆಗೆ ಬ್ಯಾಂಕಿನ ಲೇವಾದೇವಿಯನ್ನೆಲ್ಲ ಸ್ವತಃ ಹೋಗಿ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಬರುವ ಜವಾಬ್ದಾರಿಯನ್ನು ರಾಯರು ಅವಳಿಗೆ ವಹಿಸಿಕೊಟ್ಟರು. ಆರು ತಿಂಗಳಾಗುವಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಆಕೆ ಜಾಣೆ ಎನ್ನುವುದು ರಾಯರಿಗೆ ಮನದಟ್ಟಾಯಿತು. ಅಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲ, ಅವಳು ಕಛೇರಿಗೆ ಅವಶ್ಯ ಬೇಕಾದವಳು ಎಂಬಂತಾದಳು. 'ಈ ಹುಡುಗಿ ಬಂದದ್ದು ತುಂಬಾ ಉಪಕಾರವಾಯಿತು!' ಎಂದು ರಾಯರು ನಾಲ್ಕಾರು ಬಾರಿ ಕಾಮತರಲ್ಲೂ ಹೇಳಿದ್ದೂ ಅಲ್ಲದೆ, ಮಗನ ಮುಂದೆ ಆ ಮಾತನ್ನೇ ಆಡಿದರು. ಹೆಂಡತಿಯ ಮುಂದೆ ಅವಳ ಗುಣಗಾನವನ್ನು ಮಾಡಿ ಹತ್ತಿದರು.

ವರುಷವೊಂದಾಗುವಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಡಿಪಾರ್ಟ್‌ಮೆಂಟ್ ಸ್ಟೋರಿನ ನೌಕರ ರಮೇಶ ಗೀತಾಳ ಸ್ನೇಹ ಸಂಪಾದಿಸಿಕೊಂಡ. ಎಲ್ಲರಿಗಿಂತ ಹೆಚ್ಚಿನ ಸಲಿಗೆಯನ್ನು ಆತ ಅವಳಲ್ಲಿ ಹೇಗೆ ಬೆಳೆಸಿಕೊಂಡ ಎನ್ನುವುದು ಉಳಿದವರಿಗೆ ಅಚ್ಚರಿ ಹುಟ್ಟಿಸಿತು. ಮಧ್ಯಾಹ್ನ ಆಕೆ ಟಿಫಿನ್ ಬಾಕ್ಸ್ ತೆಗೆದು ಊಟ ಮಾಡಲು ಹೊರಟಾಗ ಆತ ಅವಳಿಗೆ ಕಂಪೆನಿ ಕೊಡಲು ಹತ್ತಿದ. ಆಮೇಲೆ 'ಇದು ನನ್ನ ಹೆಂಡತಿ ಮಾಡಿದ ಸ್ವೆಲ್ ಕರಿ. ನೀವೂ ಸ್ವಲ್ಪ ರುಚಿ ನೋಡಿ' ಎನ್ನುತ್ತೊಡಗಿದ. ಆಕೆ 'ಬೇಡ' ಅಂದರೆ 'ಇದೊಳ್ಳೆ ಕತೆಯಾಯಿತಲ್ಲ ಮಾರಾಯ್ತಿ' ಎಂದು ಒತ್ತಾಯಿಸಹತ್ತಿದ.

ಅಕೌಂಟೆಂಟ್ ಪ್ರಭುಗಳು ಗೀತಾ ಮತ್ತು ರಮೇಶನ ಸ್ನೇಹ ಸಲಿಗೆಯನ್ನು ನಿಧಾನವಾಗಿ ಗಮನಿಸಹತ್ತಿದರು. 'ಈ ರಮೇಶನಿಗೆ ಮಂಡೆ ಸಮ ಉಂಟಾ? ಈ ಹುಡುಗಿಯ ತಲೆ ಕೆಡಿಸುತ್ತಿದ್ದಾನಲ್ಲ?' ಎಂದು ಅವರಿಗೆ ಅನಿಸಿತು. ಅದನ್ನು ರಾಯರಲ್ಲಿ ಹೇಳಬೇಕೆಂದುಕೊಂಡರೆ, ರಾಯರು 'ಛೆ!' ಹಾಗೆಲ್ಲ ತಪ್ಪು ತಿಳಿಯಬಾರದು, ಸುಮ್ಮನಿರಿ ಎಂದಾರು!' ಎಂದುಕೊಂಡು ಸುಮ್ಮನಾದರು.

ಮತ್ತೊಂದು ವರುಷ ಕಳೆಯುವಷ್ಟರಲ್ಲಿ ರಮೇಶ ಒಂದೆರಡು ಬಾರಿ ಅವಳನ್ನು ತನ್ನ ಸ್ನೂಟರಿನಲ್ಲಿ ಅವಳ ಮನೆಗೆ ಬಿಟ್ಟು ಬಂದ. ಅವಳ ಜೊತೆ ಸಲಿಗೆಯ ಮಾತುಗಳನ್ನು ಎಲ್ಲರ ಎದುರೇ ಆಡತೊಡಗಿದ. ಅದು ರಾಯರ ಗಮನಕ್ಕೆ ಬಂದರೂ 'ಕಾಲ ಬದಲಾಗಿದೆಯಲ್ಲ ಇರಲಿ ಬಿಡಿ' ಎಂದು ಅವರು ಸುಮ್ಮನಾದರು. ಆದರೆ ರಮೇಶ ಅವಳನ್ನು ಅತಿಯಾಗಿ ಹಚ್ಚಿಕೊಂಡದ್ದನ್ನು ಗಮನಿಸಿದ ಪ್ರಭುಗಳು ಮಾತ್ರ ಧೈರ್ಯ ಮಾಡಿ ಒಂದು ದಿನ ರಾಯರಿಗೆ 'ನೀವು ರಮೇಶನಿಗೆ ಸ್ವಲ್ಪ ಹೇಳುವುದು ಒಳ್ಳೆಯದು!' ಎಂದರು. ರಾಯರು ರಮೇಶನನ್ನು ಮನೆಗೆ ಕರೆದು 'ನೋಡಿ ಇವರೇ ನೀವು ಆ ಹುಡುಗಿಯನ್ನು ಬೆನ್ನು ಹತ್ತಿದ ಹಾಗೆ ಇದೆ ಎಂಬ ತಕರಾರು ನಮ್ಮ ಅಂಗಡಿಯಲ್ಲಿ ಪ್ರಾರಂಭವಾಗಿದೆ. ಇದು ಸರಿಯಲ್ಲ!' ಎಂದು ಎಚ್ಚರಿಸಿದರು. ಆಗ ಅಲ್ಲೇ ಇದ್ದ ರಾಯರ ಪತ್ನಿ 'ಇದು ಹೀಗಾಗುತ್ತದೆ ಎನ್ನುವುದು ನನಗೆ ಮೊದಲೇ ಗೊತ್ತಿತ್ತು. ನಿಮ್ಮ ಮತ್ತು ಅವಳ ಸಲಿಗೆಯೂ ಈಗೀಗ ಜಾಸ್ತಿಯಾಗಿದೆ. ನನಗೆ ಅದನ್ನು ನೋಡಲಿಕ್ಕಾಗುವುದಿಲ್ಲ!' ಎಂದರು.

ರಾಯರು ಪತ್ನಿಯ ಮಾತಿಗೆ ಕ್ಯಾರೇ ಅನ್ನಲಿಲ್ಲ. ಎರಡು ದಿನದ ಮೇಲೆ ರಾಯರು ಬೆಳಿಗ್ಗೆ ಸ್ಟೋರ್‌ಗೆ ಹೊರಟಾಗ ಗೀತಾಳಲ್ಲಿ 'ರಮೇಶನ ಮತ್ತು ನಿನ್ನ ವ್ಯವಹಾರ ಏನದು? ಎಂದು ಮುಖಕ್ಕೆ ಮುಖ ಕೊಟ್ಟು ಪ್ರಶ್ನಿಸಿದರು. ಗೀತಾ ಮುಜುಗರಪಡುತ್ತಾ 'ಇಲ್ಲ ಸರ್, ನಾನು ದೂರ ಸರಿಸಿದಷ್ಟೂ ಅವರು ಹತ್ತಿರವಾಗುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಬೇಡದ್ದನ್ನೆಲ್ಲ ನನ್ನ ಮುಂದೆ ಪಿಸುಗುಡುತ್ತಾರೆ. ಸ್ನೂಟರಿನಲ್ಲಿ ಬರುವುದಿಲ್ಲ ಅಂದರೆ, ನನ್ನ ಜೊತೆ ನೀನು ಒಮ್ಮೆ ಬಂದಿದ್ದಾಗ ನೀನು ನನಗೆ ಕಿಸ್ ಕೊಟ್ಟೆ' ಎಂದೂ ಹೇಳುತ್ತಾರೆ ಎಂದು ತನ್ನನ್ನು ಆತ ಬ್ಲಾಕ್‌ಮೈಲ್ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದ ರೀತಿಯನ್ನು ಹೇಳಿ ಕಣ್ಣೀರು ಹಾಕಿದಳು. ರಾಯರಿಗೆ

‘ಹುಡುಗಿಯದ್ದು ಏನೂ ತಪ್ಪಿಲ್ಲ’ ಅನಿಸಿತು. ರಮೇಶನಿಗೆ ಮರುದಿನದಿಂದ ‘ನಿನಗೆ ಇಲ್ಲಿ ಕೆಲಸ ಇಲ್ಲ’ ಎಂದು ಅವನನ್ನು ಮನೆಗೆ ಕಳುಹಿಸಿದರು.

ಇದೆಲ್ಲ ನಡೆದು ಆರು ತಿಂಗಳಾಗುವಷ್ಟರಲ್ಲಿ ರಾಯರಿಗೆ ಇದ್ದಕ್ಕಿದ್ದ ಹಾಗೆ ಒಂದು ದಿನ ‘ಈ ಹುಡುಗಿಗೆ ತನ್ನ ಮೇಲೆ ಎಂಥ ಅಭಿಪ್ರಾಯ ಇದೆ?’ ಎಂದು ಕೇಳಬೇಕೆನ್ನುವ ಮನಸ್ಸಾಯಿತು. ಯಾಕೆ ಎನ್ನುವುದು ಅವರಿಗೇ ಗೊತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಅದನ್ನೇ ಅವಳಲ್ಲಿ ಅವರು ಕೇಳಿದಾಗ ‘ನಾನು ನಿಮ್ಮನ್ನು ಜೀವಮಾನದಲ್ಲಿ ಮರೆಯಲಿಕ್ಕೆ ಇಲ್ಲ ಸರ್ ಅಷ್ಟು ಗಾಢವಾಗಿ ನೀವು ನನ್ನ ಮೇಲೆ ಪ್ರಭಾವ ಬೀರಿದ್ದೀರಿ’ ಎಂದಳು. ಆಕೆ ಮುಖ ಅರಳಿಸಿ ಆ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಆಡಿದಾಗ ಸುಂದರಿ ಅಲ್ಲದ ಆಕೆ ರಾಯರಿಗೆ ಆಗ ವಿಶ್ವ ಸುಂದರಿಯ ಹಾಗೆ ಕಂಡಳು. ಅವಳ ಕೈಯನ್ನು ಮೆತ್ತಗೆ ಅಮುಕಿ ತಾನು ತನ್ನ ಪ್ರೀತಿಯನ್ನು ಆಕೆಗೆ ತೋರಿಸಬೇಕೆಂದುಕೊಂಡ ಅವರು ಅದು ಶಿಷ್ಟಾಚಾರ ಅಲ್ಲ ಎಂದು ಸುಮ್ಮನಾದರು.

ಅಂದಿನಿಂದ ರಾಯರು ಗೀತಾಳ ನಡೆನುಡಿಗಳನ್ನು ಕಣ್ಣಲ್ಲಿ ಕಣ್ಣಿಟ್ಟು ನೋಡತೊಡಗಿದರು. ಅಲ್ಲೆಲ್ಲ ಅವಳು ತನ್ನನ್ನು ಪ್ರೀತಿಸುತ್ತಿದ್ದಾಳೆ ಎನ್ನುವುದು ಅವರಿಗೆ ಖಾತ್ರಿಯಾದಂತಾಯಿತು. ಅವರು ಶಾಂತಿನಾಥ ದೇಸಾಯಿಯವರ ‘ರಾಕ್ಸಸ್’ ಕತಾಸಂಗ್ರಹವನ್ನು ಮತ್ತೆ ಕೈಗೆತ್ತಿಕೊಂಡು ಓದತೊಡಗಿದರು. ಅವರು ಮತ್ತೆ ಮತ್ತೆ ಅದನ್ನು ಓದುತ್ತಿದ್ದುದನ್ನು ಗಮನಿಸಿದ ಅವರ ಪತ್ನಿ ‘ಈ ಪ್ರಾಯದಲ್ಲಿ ಎಂಥ ಹುಚ್ಚು ನಿಮಗೆ? ನೀವು ಈಗ ಓದುವ ಕತೆಗಳಾ ಅವು?’ ಎಂದಾಗ ‘ಸುಮ್ಮನೇ ಓದುತ್ತಿದ್ದೇನೆ ಕಣೇ. ನೀನು ಗೀತಾಳನ್ನು ನಾನು ಪ್ರೀತಿಸುತ್ತಿದ್ದೇನೆ ಎಂದು ಹೇಳಿದ್ದು ನನಗೆ ಇಷ್ಟವಾಗಲಿಲ್ಲ. ಅದಕ್ಕಾಗಿ ಇದನ್ನು ಮತ್ತೆ ಓದಲು ಹತ್ತಿದ್ದೇನೆ’ ಎಂದು ನಕ್ಕು ‘ನಾನು ಈಗ ಅವಳನ್ನು ಬಯಸಿದೆ ಎಂದು ಇಟ್ಟುಕೋ ಅಥವಾ ಅವಳು ನನ್ನನ್ನು ಬಯಸಿದಳು ಅಂತಲೂ ಇಟ್ಟುಕೋ, ನಾನೀಗ ದೈಹಿಕವಾಗಿ ಅಸಮರ್ಥ ಎನ್ನುವುದು ನಿನಗೇ ಗೊತ್ತು. ಮತ್ತೆ ಯಾಕೆ ನಿನಗೆ ಇಂಥ ಮತ್ತರ?’ ಎಂದರು ಪತ್ನಿಗೆ.

ರಾಯರ ಪತ್ನಿ ‘ಕೆಲವರಿಗೆ ಹೆಣ್ಣನ್ನು ನೋಡುವುದರಲ್ಲಿ ಇಷ್ಟ. ಕೆಲವರಿಗೆ ಹೆಣ್ಣಿನ ಸಾಮೀಪ್ಯ ಇರುವುದು ಇಷ್ಟ. ಇನ್ನು ಕೆಲವರಿಗೆ ಹೆಣ್ಣನ್ನು ಕೂಡುವುದರಲ್ಲಿ ಇಷ್ಟ ಎನ್ನುವುದು ನನಗೆ ಗೊತ್ತು. ಅಲ್ಲಮ ಹೇಳಿದ್ದಾನೆ “ಹೆಣ್ಣು ಮಾಯೆಯಲ್ಲ ಹೊನ್ನು ಮಾಯೆಯಲ್ಲ ಮಣ್ಣು ಮಾಯೆಯಲ್ಲ, ಮನದ ಮುಂದಿನ ಮಾಯೆಯೇ ಇವೆಲ್ಲ” ಎಂದು ನೀವೇ ಒಂದು ಕತೆ ಬರೆದಿದ್ದೀರಿ. ಮತ್ತೆ ಇದನ್ನು ಸಮರ್ಥಿಸುವ ಹಾಗೆ ನೀವು ಈಗ ವರ್ತಿಸುತ್ತಿದ್ದೀರಿ. ಆದರೆ ಅದು ನಿಮಗೆ ತಿಳಿಯುತ್ತಿಲ್ಲ. ನನಗೆ ತಿಳಿಯುತ್ತಿದೆ’ ಎಂದರು.

ರಾಯರಿಗೆ ಅದು ಸರಿಯೋ ಹೌದೋ ಅಲ್ಲವೋ ಎನ್ನುವುದನ್ನು ನಿಷ್ಕರ್ಷಿಸಲಾಗಲಿಲ್ಲ. ಅದೊಂದು ದಿನ ರಾಯರು ಪತ್ನಿ ಇಲ್ಲದ ಹೊತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಮನೆಗೆ ಬಂದ ಗೀತಾಳಲ್ಲಿ ‘ಗೀತಾ ನನಗೆ ನಿನ್ನನ್ನೊಮ್ಮೆ ಅಪ್ಪಿ ಮುದ್ದಿಸಬೇಕು ಎಂದು ಬಹಳ ದಿನಗಳಿಂದ ಅನಿಸಹತ್ತಿದೆ. ಅವಕಾಶ ಕೊಡುವೆಯಾ?’ ಎಂದು ವಿನಂತಿಸಿದರು. ತತ್ಕ್ಷಣ ಬೆದರಿಚಿಗರೆಯಂತಾದ ಗೀತಾ ‘ಸರ್, ನೀವು ಏನು ಮಾತನಾಡುತ್ತಿದ್ದೀರಿ ಎಂದು ನನಗೆ ಅರ್ಥ ಆಗುತ್ತಿಲ್ಲ. ನಾನು ಅಂಥವಳಲ್ಲ ನೀವು ಇಂಥ ಬೇಡಿಕೆಯನ್ನು ಇನ್ನು ಮುಂದೆ ನನ್ನ ಎದುರು ಇಟ್ಟರೆ ನಾನು ನನ್ನ ಕೆಲಸಕ್ಕೆ ಖಂಡಿತ ರಾಜಿನಾಮೆ ನೀಡುತ್ತೇನೆ’ ಎಂದಳು. ರಾಯರು ಪೆಚ್ಚಾದರು.

ಮರುದಿನ ಗೀತಾ ಖಂಡಿತ ಕೆಲಸಕ್ಕೆ ಬರುವುದಿಲ್ಲ ಎಂದುಕೊಂಡಿದ್ದ ರಾಯರಿಗೆ ಎಂದಿನ ಹಾಗೆ ಆಕೆ ಕೆಲಸಕ್ಕೆ ಬಂದು ಅದೇ ನಗುಮುಖದಿಂದ ನಡೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಿರುವುದು ನೋಡಿ ಸಮಾಧಾನವಾಯಿತು. ಆದರೆ ಅವರ ಅಂತರಂಗದಲ್ಲಿ ತಾನೆಂಥ ತಪ್ಪು ಮಾಡಿದೆ. ತನ್ನ ಮೊಮ್ಮಗಳ ಪ್ರಾಯದ ಇವಳ ಮೇಲೆ ಯಾಕೆ ಮೋಹಗೊಂಡೆ ಎನ್ನುವುದನ್ನು ಅರ್ಥೈಸಲು ಹೊರಟರೂ ಅದು ಅವರಿಗೆ ಅರ್ಥವೇ ಆಗಲಿಲ್ಲ. ಉತ್ತರ ಸಿಗದಿದ್ದಾಗ ಆ ಯೋಚನೆ ಮತ್ತು ಭಾವನೆಗಳು ಒಂದು ಹೊಸರೂಪ ಪಡೆದು ‘ಮನದ ಪರಿಣಾಮ ಎಂಬುದೇ ಪರಿಣಾಮ’ ಎಂದು ಅಲ್ಲಮ ಆಡಿದ ಮಾತಿನ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಅವರು ‘ಪರಿಣಾಮ’ ಎನ್ನುವ ಕತೆಬರೆದು ನಿಟ್ಟುಸಿರುಬಿಟ್ಟರು.

ಆ ಕತೆ ‘ದರ್ಪಣ’ ದೀಪಾವಳಿ ವಿಶೇಷಾಂಕದಲ್ಲಿ ಪ್ರಕಟವಾಯಿತು. ರಾಯರು ಆ ಕತೆಯನ್ನು ಮತ್ತೆ ಮತ್ತೆ ಓದಿ ತಾನು ಇದನ್ನು ಬರೆದನೇ ಎಂದು ಅವರಿಗೆ ಹೆಮ್ಮೆ ಪಟ್ಟುಕೊಂಡರು. ಗೀತಾಳಿಗೆ ಆದರೂ ಅದನ್ನು ತೋರಿಸಬೇಕು ಎಂದಕೊಂಡರು. ಆಕೆ ಅದಕ್ಕೆ ಯಾವ ರೀತಿ ಪ್ರತಿಕ್ರಿಯಿಸಬಹುದು? ಎಂದು ಒಂದು ವಾರ ಸುಮ್ಮನಾದರು. ‘ಸರ್, ನೀವು ಇಂಥ ಕತೆಯನ್ನೂ ಬರೆಯುವುದಾ?’ ಎಂದು ಆಕೆ ಕೇಳಿದರೆ ಎಂದು ಮುಜುಗರಪಟ್ಟುಕೊಂಡರೂ ‘ದಿಗ್ಗಜ’ ಎನ್ನುವ ಹೆಸರಿನಲ್ಲಿರುವ ಈ

ಕತೆಯನ್ನು ತಾನು ಬರೆದದ್ದೆಂದು ಆಕೆ ಅರ್ಥ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಲಾರಳು ಎಂದುಕೊಂಡ ಅವರು 'ಒಂದು ಅದ್ಭುತ ಕತೆ ಇದೆ ಓದು' ಎಂದು 'ದರ್ಪಣ'ವನ್ನು ಅವಳ ಕೈಗಿತ್ತರು.

ಆ ಕತೆಯಲ್ಲಿ ಕತಾನಾಯಕ ರಾಯರ ಹಾಗೆ ಎಳೆಪ್ರಾಯದ ತನ್ನ ಆಪ್ತಸಹಾಯಕಿಯನ್ನು 'ಒಮ್ಮೆ ನನಗೆ ನಿನ್ನನ್ನು ಅಪ್ಪಿ ಮುದ್ದಾಡಬೇಕು ಎಂದು ಅನಿಸಹತ್ತಿದೆ. ಅವಕಾಶ ಕೊಡುವೆಯಾ?' ಎಂದು ಕೇಳುತ್ತಾನೆ. ಅದಕ್ಕೆ ಆಕೆ 'ಇಲ್ಲ' ಎನ್ನುತ್ತಾಳೆ. ಆದರೆ ಕತಾನಾಯಕ 'ನೀನು ನೀತಿಗೆಟ್ಟವಳು ಎಂದು ನಾನು ಭ್ರಮಿಸಬಹುದೆಂದು ನೀನು ಒಪ್ಪಿಗೆ ಕೊಡುತ್ತಿಲ್ಲ ಎಂದು ನನಗೆ ಅರ್ಥ ಆಗಿದೆ. ನೀನು ನೀತಿ ಗೆಟ್ಟವಳು ಅಲ್ಲ ಎಂದೇ ನಾನು ನಿನ್ನನ್ನು ಪ್ರೀತಿಸುತ್ತಿದ್ದೇನೆ. ನನ್ನ ಪ್ರೀತಿಯ ಹಿಂದೆ ಇರುವುದು ಕೇವಲ ಕಾಮ ಅಲ್ಲ ಫಾಠಿಝಿರಿ ಅದಕ್ಕಾಗಿ ನಿನ್ನನ್ನು ಅಪ್ಪಿ ಮುದ್ದಿಡುತ್ತೇನೆ ಅಂದದ್ದು. ಆದರೆ ಮುತ್ತಿಡಲು ಬಯಸಿದ್ದು ನೀನು ಕಲ್ಪಿಸಿಕೊಂಡ ಹಾಗೆ ತುಟಿಗಲ್ಲ, ಹಣೆಗೆ !' ಎನ್ನುತ್ತಾನೆ.

ಆ ಮಾತಿಗೆ ಆಕೆ ಏನೂ ಆಡದೆ ಸುಮ್ಮನಾಗುತ್ತಾಳೆ. ಎರಡು ದಿನದ ಮೇಲೆ ಆಕೆ ಖುಶಿಯಲ್ಲಿ 'ಸಾರಿ ಸರ್ ನಾನು ನಿಮ್ಮನ್ನು ತಪ್ಪಾಗಿ ಅರ್ಥೈಸಿಕೊಂಡೆ. ನೀವು ನಿಷ್ಕಾಮದಿಂದ ನನ್ನನ್ನು ಮುದ್ದಿಡುವುದಾದರೆ ನಾನು ಅದನ್ನು ಸ್ವಾಗತಿಸುತ್ತೇನೆ. ನಿಮಗೆ ಗೊತ್ತಿದೆಯೋ ಇಲ್ಲವೋ ಸತ್ಯಕಾಮ ಎನ್ನುವ ಲೇಖಕಿಯೊಬ್ಬರನ್ನು ಲೇಖಕಿಯೊಬ್ಬರು ಆತನೇ ತನ್ನ ತಂದೆ, ಆತನೇ ತನ್ನ ಗಂಡ ಎಂಬಂತೆ ಪರಭಾವಿಸಿದ್ದನ್ನು ನಾನು ಒದಿದ್ದೇನೆ. ನಮ್ಮದೂ ಹಾಗೆ ಆಗಲಿ ಎಂದು ಒಪ್ಪಿಗೆ ನೀಡುತ್ತಿದ್ದೇನೆ' ಎಂದು ಕತಾನಾಯಕನ ಮೊಬೈಲಿಗೆ ಎಸ್. ಎಂ.ಎಸ್. ಮಾಡುತ್ತಾಳೆ.

ಆ ಎಸ್.ಎಂ.ಎಸ್. ತಲುಪುವ ಮೊದಲೇ ಆ ಕಥಾನಾಯಕ ಹೃದಯಾಘಾತಕ್ಕೆ ಒಳಗಾಗಿ ವಿಧಿವಶನಾಗುತ್ತಾನೆ. ಆಕೆಗೆ 'ಅಯ್ಯೋ' ಅನಿಸುತ್ತದೆ. ಅವಳ ತುಟಿಗಳು ಕಥಾನಾಯಕನನ್ನು ಸದಾ ನೆನಪಿಸಿಕೊಂಡು ಸ್ಫುರಿಸುತ್ತಲೇ ಇದೆ' ಎನ್ನುವಲ್ಲಿಗೆ ರಾಯರ ಕತೆ ಮುಕ್ತಾಯಗೊಳ್ಳುತ್ತದೆ.

ಕತೆಗಾರರ ಪರಿಚಯ: ಡಾ. ನಾ. ಮೊಗಸಾಲೆ (೧೯೪೪) ಕಾಸರಗೋಡಿನ ಕೊಳ್ಳೂರಿನಲ್ಲಿ ಜನನ. ಕವಿ, ಕಥೆಗಾರ, ಕಾದಂಬರಿಕಾರ. ವರ್ತಮಾನದ ಮುಖಗಳು, ಪಲ್ಲವಿ, ಪ್ರಭವ, ನೆಲದ ನೆರಳು, ನನ್ನದಲ್ಲದ್ದು, ಪಲ್ಲಟ, ಹದ್ದು, ಪ್ರಕೃತಿ, ತೊಟ್ಟಿ, ಪಂಥ ಇತ್ಯಾದಿ ಕೃತಿಗಳನ್ನು ರಚಿಸಿದ್ದಾರೆ.

ಪ್ರಶ್ನೆಗಳು:

೧. ಸದಾನಂದರಾಯರು ಡಿಪಾರ್ಟ್‌ಮೆಂಟ್ ಸ್ಟೋರ್ ಬೆಳೆಸಿದ್ದು ಹೇಗೆ?
೨. ಸದಾನಂದರಾಯರು ಸಾಹಿತಿ ಆಗಿ ಗುರುತಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದು ಹೇಗೆ?
೩. ಸದಾನಂದರಾಯರ ಮಗ ವ್ಯಾಪಾರವನ್ನು ಹೇಗೆ ಬೆಳೆಸಿದ?

೨. ಸಂಶೋಧನೆಯಲ್ಲಿ 'ಸತ್ಯದ' ಅಭಿವ್ಯಕ್ತಿ

—ರಹಮತ್ ತರೀಕೆರೆ

ಆಶಯ: ಸಂಶೋಧನೆಯಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿಕೊಳ್ಳುವ ವ್ಯಕ್ತಿ ಪರಮ ದಾರ್ಶನಿಕ, ಚಿಕಿತ್ಸಕ, ಸಾರ್ವಕಾಲಿಕ ಮತ್ತು ಆತ್ಮಂತಿಕ ಸತ್ಯದ ಹುಡುಕಾಟದಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿಕೊಂಡು ಧೈರ್ಯವಾಗಿ ಉಗ್ರ ನಿಷ್ಠೆಯಿಂದ ವಸ್ತುನಿಷ್ಠ ಸತ್ಯವನ್ನು ಪ್ರಕಟಿಸಬೇಕು.

ಸಂಶೋಧನೆಯ ಕೆಲಸ ಎಂದರೆ, ಸಾಮಾನ್ಯರಿಗೆ ಅರಿವಾಗದೆ ಅಡಗಿರುವ ಪರಮಸತ್ಯವನ್ನು ದಾರ್ಶನಿಕನೊಬ್ಬ ಶೋಧಿಸುವುದು ಎಂಬ ಒಂದು ಗ್ರಹಿಕೆ ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿದೆ. ಸಮಸ್ಯೆಯೆಂದರೆ ಸಂಶೋಧನೆಯಲ್ಲಿ ಸಾರ್ವಕಾಲಿಕವಾದ ಆತ್ಮಂತಿಕವಾದ ಒಂದು ಸತ್ಯ ಎಂಬುದು ಇರುತ್ತದೆ, ಅದು ಸರ್ವಜನ ಸಮ್ಮತವಾಗಿರುತ್ತದೆ. ನಗ್ನವಾಗಿಯೂ ಕಹಿಯಾಗಿಯೂ ಇರುತ್ತದೆ, ಅದಕ್ಕೆ ಒಂದೇ ಮುಖವಿರುತ್ತದೆ ಇತ್ಯಾದಿಯಾದ ನಂಬಿಕೆಗಳು ಪ್ರಚಲಿತವಾಗಿರುವುದು. ಅಧಿಕಾರಸ್ಥರೂ ಅಧಿಕಾರರಹಿತರೂ, ಬಡವರೂ, ಅನೇಕ ಹಕ್ಕು ನಿರಾಕರಿಸಲ್ಪಟ್ಟ ಸ್ತ್ರೀಯರೂ ಇರುವ ಸಮಾಜವೊಂದರಲ್ಲಿ, ಹಾಗೆ ಸರ್ವಜನ ಸಮ್ಮತವಾದ ಸತ್ಯವೊಂದು ಇರಲು ಸಾಧ್ಯ ವಿಲ್ಲ. ಹೀಗಾಗಿ ಸತ್ಯ ಎನ್ನುವ ಶಬ್ದವನ್ನು ಸಮಾಜಶಾಸ್ತ್ರೀಯ ಹಾಗೂ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಅಧ್ಯಯನಗಳಲ್ಲಿ ಉದ್ಧರಣೆ ಚಿಹ್ನೆಯಲ್ಲಿಟ್ಟೇ ಬಳಸಬೇಕಾಗಿದೆ. ಅದು ಯಾವಾಗಲೂ ನಿರಪೇಕ್ಷವಾದ ಹಾಗೂ ಬಹುಮುಖಿಯಾದ ಪರಿಕಲ್ಪನೆಯೆ ಆಗಿದೆ. ಸಂಶೋಧನೆಯಲ್ಲಿ ವಸ್ತುನಿಷ್ಠವಾದ ಸತ್ಯವೆಂಬುದೊಂದು ಇರಲು ಸಾಧ್ಯವೇ? ಇದು ದೊಡ್ಡ ಜಿಜ್ಞಾಸೆಯನ್ನು ಬೇಡುವ ದಾರ್ಶನಿಕ ಪ್ರಶ್ನೆ. ಸದ್ಯಕ್ಕೆ ಅದನ್ನು ಪಕ್ಕಕ್ಕೆಟ್ಟು, ಇದರ ಒಂದು ಸಣ್ಣ ಆಯಾಮವನ್ನು ಮಾತ್ರ ಇಲ್ಲಿ ಚರ್ಚೆಗೆ ಎತ್ತಿಕೊಳ್ಳಬಹುದು. ಅದು ಸಂಶೋಧನಾಕಾರರು ತಾವು ಕಂಡ 'ಸತ್ಯವನ್ನು ಪ್ರಕಟಿಸುವ ವಿಧಾನವನ್ನು ಕುರಿತದ್ದು. ಸಂಶೋಧಕರ ಕೆಲಸವೆಂದರೆ, ತಾವು ಕಂಡುಹಿಡಿದ ಸತ್ಯವನ್ನು ನೇರವಾಗಿ ಧೀರವಾಗಿ ನುಡಿಯುವುದು ಎಂಬ ಸರಳ ನಂಬಿಕೆ ಅಕಾಡೆಮಿಕ್ ವಲಯದಲ್ಲಿ ಇದ್ದಂತಿದೆ. ಹಾಗೆ ನುಡಿಯುವುದರಿಂದ ಆಗುವ ಸಾಮಾಜಿಕ ರಾಜಕೀಯ ಪರಿಣಾಮಗಳನ್ನು ಲೆಕ್ಕಿಸಬಾರದು ಎಂಬ ಉಗ್ರನಿಷ್ಠೆ ಕೂಡ ಇಲ್ಲಿ ಕೆಲಸ ಮಾಡುತ್ತಿರುತ್ತದೆ. ಈ ಧೀರತನ ಮತ್ತು ಉಗ್ರ ನಿಷ್ಠೆಗಳಲ್ಲಿ ರಾಜಕೀಯ ಪ್ರಜ್ಞೆಯಿಲ್ಲದ ಭೋಳೆತನ ಇರುವಂತೆ, ಉಪಾಯವಾಗಿ ಹುದುಗಿಸಿಟ್ಟ ರಾಜಕೀಯ ನಿಲುವುಗಳೂ ಕೆಲಸ ಮಾಡುತ್ತಿರಬಹುದು.

ಸಂಶೋಧನೆ ಎಂಬುದು ಜ್ಞಾನವನ್ನು ಪಡೆಯಲು ಮಾಡುವ ಒಂದು ಶೈಕ್ಷಣಿಕ ಚಟುವಟಿಕೆ ಮಾತ್ರವಾಗಿದ್ದರೆ ಅಥವಾ ಆದೊಂದು ರಾಜಕೀಯ ಆಶಯಗಳಿಲ್ಲದ ಶುದ್ಧಜ್ಞಾನ ಸಾಧನೆ ಮಾಡುವ ಕೆಲಸ ಮಾತ್ರವಾಗಿದ್ದರೆ, 'ಸತ್ಯ' ಪ್ರಕಟನೆಯ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಇಷ್ಟು ಸಮಸ್ಯೆ ಎದುರಾಗುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಯಾವುದೇ ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ 'ಸತ್ಯಶೋಧನೆ' ಎಂಬುದು ಭಿನ್ನಭಿನ್ನ ರಾಜಕೀಯ ಸಾಮಾಜಿಕ ಧಾರ್ಮಿಕ ಸಿದ್ಧಾಂತಗಳು ಸಮಾಜವನ್ನು ತಮ್ಮ ಆಶಯಕ್ಕೆ ಅನುಸಾರವಾಗಿ ಬದಲಿಸಲು ನಡೆಸುವ ಪ್ರಯತ್ನದ ಭಾಗವಾಗಿಯೆ ಇರುತ್ತದೆ. ಇದನ್ನೇ ಸೂಕ್ಷ್ಮಾರ್ಥದಲ್ಲಿ ಮತ್ತು ವಿಶಾಲ ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ರಾಜಕಾರಣ ಎಂದು ಕರೆಯಬಹುದು. ಈ ರಾಜಕಾರಣದ ಪಸೆಯಿಲ್ಲದ ಸಂಶೋಧನೆ ಚಟುವಟಿಕೆಯೊಂದು ಇರಲು ಸಾಧ್ಯವೇ ಇಲ್ಲ. ಯಾವುದೇ ರಾಜಕೀಯ ಆಶಯಗಳು ಇಲ್ಲ ಎಂಬ ಮುಗ್ಧನಂಬಿಕೆ ಕೂಡ, ಮತ್ತೊಂದು ರಾಜಕೀಯ ನಿಲುವೇ ಆಗಿರುತ್ತದೆ. ಅಧ್ಯಯನಾಕಾರರು ತಾವು ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ಸಮುದಾಯದ ಜೀವನ ಪದ್ಧತಿಯನ್ನು ನಿರ್ಲಿಪ್ತವಾಗಿ ದಾಖಲಿಸುತ್ತಿದ್ದೇವೆ ಎಂದು ಹೇಳಿಕೊಂಡಾಗಲೂ, ಆ ವಿಧಾನವು ಯಾವುದಾದರೊಂದು ರಾಜಕೀಯ ಆಶಯಕ್ಕೆ ಒಳಗಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಇದನ್ನು ಕೇಳಿದ ಕೆಲವರು ಸಂಶೋಧನೆಯ ಶುದ್ಧ ಜ್ಞಾನವನ್ನು ಮಲಿನಗೊಳಿಸುವ ಕ್ರಿಯೆ ಎಂದು ಕಳವಳ ಪಡಬಹುದು. ಶುದ್ಧ ಸಂಶೋಧನೆ ಎಂದು ನಾವು ಮಾಡುತ್ತಿರುವ ಬಹಳಷ್ಟು ಕೆಲಸಗಳು, ವಸಾಹತುಶಾಹಿಯು ಈ ನಾಡನ್ನು ರಾಜಕೀಯವಾಗಿ ಆಕ್ರಮಿಸಿಕೊಳ್ಳುವಾಗ ಹುಟ್ಟುಹಾಕಿದ ಅಧ್ಯಯನ ವಿಧಾನಗಳ ಭಾಗವೆ ಆಗಿವೆ ಎಂಬ ಅರಿವುಳ್ಳವರಿಗೆ ಇದರಲ್ಲಿ ಸೋಜಿಗ ಪಡುವಂತದ್ದು ಏನೂ ಇಲ್ಲ.

ಇಷ್ಟನ್ನು ಒಪ್ಪಿಕೊಂಡರೆ ಸಂಶೋಧನೆಯಲ್ಲಿ 'ಸತ್ಯ'ವನ್ನು ಪ್ರಕಟಿಸುವ ವಿಧಾನಗಳಲ್ಲಿ ಇರುವ ರಾಜಕಾರಣವನ್ನು ಅರಿಯುವುದಕ್ಕೆ ಸುಲಭವಾಗುತ್ತದೆ. ಇಲ್ಲಿನ ಮುಖ್ಯ ಸಂಗತಿ ಎಂದರೆ, ಸಂಶೋಧಕರು ತಾವು ಶೋಧಿಸಿದ 'ಸತ್ಯ'ವನ್ನು ಹೇಳಬೇಕಾದಾಗ ಅದನ್ನು ಸಮಾಜದ ವಿವಿಧ ಶಕ್ತಿಗಳು ಹೇಗೆ ಉಪಯೋಗಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತವೆ ಎಂಬ ಎಚ್ಚರವನ್ನು ಬಹಳ ಸಲ ತೋರದಿರುವುದು. ತಾನು ಮಠಿಸಿ ಪಡೆದ 'ಸತ್ಯ'ದ ಪರಿಣಾಮಗಳ ಬಗೆಗೆ ಜವಾಬ್ದಾರಿ ಹೊರದೆ, 'ಸತ್ಯ'ವನ್ನು ಘೋಷಿಸುವುದು ಎಷ್ಟೇ ಪ್ರಾಮಾಣಿಕವಾಗಿದ್ದರೂ, ಅದನ್ನು ರಾಜಕೀಯ ಪ್ರಜ್ಞೆಯಿಲ್ಲದ ಭೋಳೆತನ ಎನ್ನಬೇಕಾಗುವುದು. ಹೇಳುವ 'ಸತ್ಯ'ವು

ಪರಿಸ್ಥಿತಿ ಯನ್ನು ಬಿಗಡಾಯಿಸುವಂತಿದ್ದರೆ, ಅಧಿಕಾರಸ್ಥ ಶಕ್ತಿಗಳಿಗೆ ಮತ್ತಷ್ಟು ಬಲ ಕೊಡುವಂತಿದ್ದರೆ, ಅಂತ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ 'ಸತ್ಯ' ಹೇಳುವುದೇ ಒಂದು ಸಾಧನೆಯಲ್ಲ. ಅದರ ಪರಿಣಾಮವನ್ನು ಪರಿಭಾವಿಸುವ ಹೊಣೆಗಾರಿಕೆ ಕೂಡ ಮುಖ್ಯವಾದ ಸಂಗತಿಯಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಇದನ್ನು ಸಂಶೋಧನೆಯ ಸಾಮಾಜಿಕ ಹೊಣೆಗಾರಿಕೆ ಎಂದು ಕರೆಯಬಹುದು. ಸಾಮಾಜಿಕ 'ಜವಾಬ್ದಾರಿ' ಎಂದರೆ ಆರೋಗ್ಯಕರವಾದ ಸಮಾಜ ಕಟ್ಟಲು ಬೇಕಾದ ಆಶಯಗಳನ್ನು ಪುಟಿಸುವುದು ಮಾತ್ರವಲ್ಲ. ಇದಕ್ಕೆ ವಿರುದ್ಧವಾಗಿ ಕ್ರಿಯಾಶೀಲವಾಗಿರುವ ಶಕ್ತಿಗಳಿಗೆ ಬಲವೊದಗಿಸದಂತೆ ನೋಡಿಕೊಳ್ಳುವ ಉಪಾಯವೂ ಆಗಿರುತ್ತದೆ. ಭಾರತದಂತ ದೇಶದಲ್ಲಿ ಸಂಶೋಧನೆ ಅನೇಕ ಸಲ ಇಂತ ಸಾಮಾಜಿಕ ಜವಾಬ್ದಾರಿಗಳನ್ನು ನಿಭಾಯಿಸಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಪುಸ್ತಕಗಳು ಹಾಗೂ ಲೇಖಕರು ಮೂಲಭೂತವಾದಿಗಳಿಂದ ಮತ್ತು ಸರ್ಕಾರಗಳಿಂದ ನಿಷೇಧಕ್ಕೆ ಒಳಗಾದಾಗ ಉಂಟಾಗುವ ವಿಚಿತ್ರ ಇಕ್ಕಟ್ಟುಗಳ ಸನ್ನಿವೇಶವನ್ನು ನೆನೆಯಬೇಕು. ಆಗ ಸಂಬಂಧಪಟ್ಟ ಲೇಖಕ ಅಥವಾ ಕೃತಿಯ ದುರ್ಬಲತೆಯನ್ನು ವಿಮರ್ಶಿಸುವ ಕೆಲಸವನ್ನು ಕೆಲವರು ಪ್ರಾಮಾಣಿಕವಾಗಿಯೆ ಮಾಡತೊಡಗುತ್ತಾರೆ. 'ಸತ್ಯ'ವನ್ನು ಹೇಳುವ ಈ ವಿಧಾನವು ಮುಗ್ಧವಾಗಿರಲಿ ಅಥವಾ ಉದ್ದೇಶಪೂರ್ವಕ ಆಗಿರಲಿ, ಪರಿಣಾಮ ಮಾತ್ರ ಒಂದೇ ಆಗಿರುತ್ತದೆ. ಇದರಿಂದ ಕಡಡಿದ ಪ್ರಕ್ಷುಬ್ಧತೆಯಲ್ಲಿ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ಹಿಡಿತದಲ್ಲಿ ಇಟ್ಟುಕೊಂಡ ಬಲಿಷ್ಠರಿಗೆ ಅನುಕೂಲವಾಗಿರುವುದೇ ಹೆಚ್ಚು.

ಬಲಶಾಲಿ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯಿಂದ ಆಕ್ರಮಣಕ್ಕೆ ಒಳಗಾಗಿರುವ 'ದುರ್ಬಲ' ವ್ಯಕ್ತಿಗಳು ಯಾವಾಗಲೂ ನಿಷ್ಕಳಂಕವಾಗಿರುತ್ತಾರೆ, ವಿಮರ್ಶಾತೀತರಾಗಿರುತ್ತಾರೆ ಎಂದಲ್ಲ. ಯಾಕೆಂದರೆ ಕೆಲವೊಮ್ಮೆ ಈ ಸಂಶೋಧಕರು-ಲೇಖಕರು ಅನಿಸಿಕೊಂಡವರು ತಮ್ಮ ಹೊಣೆಗೇಡಿತನದಿಂದ ಅಪಕ್ಷತೆಯಿಂದ ಜನಪ್ರಿಯವಾಗುವ ಚಪಲಗಳಿಂದ ಕೂಡ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯ ಅಧಿಕಾರಸ್ಥರನ್ನು ಅನಗತ್ಯವಾಗಿ ಕಣಕಿ ಎದುರು ಹಾಕಿಕೊಂಡಿರುವುದುಂಟು; ಸತ್ತಂತಿರುವ ಅವರನ್ನು ಬಡಿದೆಚ್ಚರಿಸಿ ಅವರ ಶಕ್ತಿಸಂಚಯಕ್ಕೆ ಕಾರಣರಾಗಿರುವುದೂ ಉಂಟು; ಈ ಲೇಖಕರನ್ನು ಬಳಸಿಕೊಂಡು ಮತ್ತೊಂದು ಅಧಿಕಾರಸ್ಥ ವರ್ಗ ಅಥವಾ ದೇಶ ತನ್ನ ಸಾಂಪ್ರದಾಯಿಕ ಎದುರಾಳಿಗಳ ಮೇಲಣ ಹಳೆಯ ಸೇಡನ್ನು ತೀರಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಯತ್ನಿಸುವುದುಂಟು. ಹೀಗಾಗಿ ನಿಷೇಧಕ್ಕೆ ಒಳಗಾಗುವ ಲೇಖಕರನ್ನೆಲ್ಲ ಅಭಿವ್ಯಕ್ತಿ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯದ ಹೆಸರಿನಲ್ಲಿ ಸಮರ್ಥಿಸುವುದು ಕಷ್ಟದ ಕೆಲಸ. ಆದರೂ ಈ ಅಪ್ರಿಯ ಕೆಲಸ ಅನಿವಾರ್ಯ.

ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಯಾವ್ಯಾವುದೋ ಕಾರಣಕ್ಕೆ ಪುಸ್ತಕಗಳ ಮೇಲೆ ನಿಷೇಧ ಹೇರಲ್ಪಟ್ಟಾಗ ಅವುಗಳ ದುರ್ಬಲತೆಯ ಮೇಲೆ ಕಟುವಾದ ಟೀಕೆಗಳನ್ನು ಕೆಲವರು ಪ್ರಾಮಾಣಿಕವಾಗಿಯೆ ಮತ್ತು ಸರ್ಕಾರಣವಾಗಿಯೆ ಮಾಡುವುದುಂಟು. ಅಮೇರಿಕದಂತ ಬಲಿಷ್ಠ ದೇಶಗಳು ಘೋಷಿಸುವ 'ಕಾನೂನುಬದ್ಧ' ಯುದ್ಧಗಳಲ್ಲಿ, ಯುದ್ಧಕ್ಕೊಳಗಾಗುವ ದೇಶಗಳ ತಪ್ಪುಗಳನ್ನು ಸರ್ಕಾರಣವಾಗಿಯೆ ವಿಮರ್ಶೆ ಮಾಡುವವರು, ಅಮೇರಿಕೆಯ ಮಿಲಿಟರಿ ಕಾರ್ಯಾಚರಣೆಗಳನ್ನು ನ್ಯಾಯಸಮ್ಮತ ಮಾಡಿಬಿಡುವಂತೆ, 'ಸುಳ್ಳು' (ಇದು ಕೂಡ ಸಾಪೇಕ್ಷವಾದ ಕಲ್ಪನೆ ತಾನೇ?) ಹೇಳಬೇಕು, ವಿಮರ್ಶೆ ಮಾಡಬಾರದು ಎಂಬುದು ಇದರರ್ಥವಲ್ಲ. ಮಾಡುವ ಟೀಕೆ ಸಾಧಾರ ಮತ್ತು ಸರಿ ಕೂಡ ಆಗಿರಬಹುದು. ಆದರೆ ಟೀಕಿಸುತ್ತಿರುವ ಗಳಿಗೆ ಮತ್ತು ಟೀಕೆ ಪ್ರಕಟಿಸುತ್ತಿರುವ ವಿಧಾನ ತಪ್ಪಾಗಿದ್ದರೆ, ಆಶಯ ಉದಾತ್ತವಾಗಿದ್ದರೂ ಪ್ರಾಮಾಣಿಕವಾಗಿದ್ದರೂ ಪರಿಣಾಮದಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರ ಭೀಕರವಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಮೊಲ ಮಾಡುವ ತಪ್ಪುಗಳ ವಿಮರ್ಶೆ ನಡೆಯಬೇಕು, ಆದರೆ ಅದು ಸಿಂಹದ ಪಂಜದ ಕೆಳಗೆ ಸಿಕ್ಕಿಹಾಕಿಕೊಂಡಾಗ ಮಾತ್ರ ಅಲ್ಲ. ಹೀಗಾಗಿ ನಮ್ಮ ತತ್ವದಲ್ಲಿ ಆಶಯದಲ್ಲಿ ನ್ಯಾಯಪರತೆ ಇದ್ದರೆ ಸಾಲದು, ಅದು ಸಂಕೀರ್ಣವಾದ ವಾಸ್ತವಗಳಲ್ಲಿ ಗೆಲ್ಲುವಂತೆ ಮಾಡಲು ತಂತ್ರಗಾರಿಕೆಯೂ ಬೇಕು. ಇದಿಲ್ಲದೆ ಮಾಡುವ ಮುಗ್ಧ ಪ್ರತಿಭಟನೆ, 'ಸತ್ಯ' ಹೇಳುವ ಧೀರತ್ವ, ಸಾಮಾಜಿಕ ಜವಾಬ್ದಾರಿಯನ್ನು ಕೆಟ್ಟದಾಗಿ ನಿಭಾಯಿಸಿದಂತೆ.

ಲೇಖಕರ ಪರಿಚಯ : ರಹಮತ್ ತರೀಕೆರೆಯವರು ೧೯೫೯ರಲ್ಲಿ ಚಿಕ್ಕಮಗಳೂರಿನ ತರೀಕೆರೆಯಲ್ಲಿ ಜನಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಇವರು ಪ್ರತಿ ಸಂಸ್ಕೃತಿ, ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಅಧ್ಯಯನ, ಕತ್ತಿಯಂಚಿನ ದಾರಿ, ಸೂಫಿ ಕವಿಗಳು, ಧರ್ಮ ಪರೀಕ್ಷೆ, ನಾಥಪಂಥ, ಚಿಂತನೆಯ ಪಾಡು, ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯ ಮೀಮಾಂಸೆ ಮುಂತಾದ ಕೃತಿಗಳನ್ನು ರಚಿಸಿದ್ದಾರೆ.

ಪ್ರಶ್ನೆಗಳು:

೧. ಸತ್ಯದ ಹುಡುಕಾಟ ಹೇಗಿರಬೇಕು?
೨. ಶೋಧಕನಿಗಿರಬೇಕಾದ ಗುಣಗಳಾವುವು?
೩. ಸತ್ಯದ ಶೋಧನೆಯಲ್ಲಿ ಎದುರಾಗುವ ಸಮಸ್ಯೆಗಳೇನು?
೪. ಸಂಶೋಧನೆಯಲ್ಲಿ ಪ್ರಾಮಾಣಿಕತೆ ಮತ್ತು ತಂತ್ರಗಾರಿಕೆ ಹೇಗೆ ಯಶಸ್ಸನ್ನು ತಂದುಕೊಡುತ್ತದೆ?

ಘಟಕ : ೨

೧. ವಚನಗಳು

—ಜೇಡರ ದಾಸಿಮಯ್ಯ

ಆಶಯ: ವಚನವೆಂದರೆ ಮಾತು, ಪ್ರಮಾಣ, ಹಾಡಿದರೆ ಹಾಡಾಗುವ ಓದಿದರೆ ಗದ್ಯವಾಗುವ ಕನ್ನಡದ ವಿಶಿಷ್ಟ ಕಾವ್ಯ ಪ್ರಕಾರ ಇದು. ವಚನ ಸಾಹಿತ್ಯ ಚಳುವಳಿ ಬದುಕಿನಲ್ಲಿ ಸಾಹಿತ್ಯದಲ್ಲಿ ಹಾಗೂ ಅಧ್ಯಾತ್ಮದಲ್ಲಿ ಅಪೂರ್ವವಾದ ಸಾಧನೆಗಳಿಗೆ, ಎಡೆಮಾಡಿಕೊಟ್ಟಿತು. ಕಾಯಕ-ದಾಸೋಹಗಳ ಪರಿಕಲ್ಪನೆಯಲ್ಲಿ ಬದುಕು ಮತ್ತು ಧರ್ಮವನ್ನು ಸಂಲಗ್ನಗೊಳಿಸಿಕೊಂಡ ಕಾಲಮಾನವದು. ಅಳು-ಅರಸ, ಉಚ್ಚ-ನೀಚ ಎಂಬ ಭೇದಗಳನ್ನು ಕಳಚಿ ಮಾನವತೆಯ ಪ್ರೀತಿಯನ್ನು ಬಿತ್ತಿದ ಕಾಲವದು.

ಮರದೊಳಗೆ ಮಂದಾಗ್ನಿಯ ಉರಿಯದಂತಿರಿಸಿದೆ
ನೊರೆವಾಲೊಳಗೆ ತುಪ್ಪವ ಕಂಪಿಲ್ಲದಂತಿರಿಸಿದೆ
ಶರೀರದೊಳಗಾತ್ಮನಾರು ಕಾಣದಂತಿರಿಸಿದೆ
ನೀ ಬೆರೆಸುವ ಭೇದಕ್ಕೆ ಬೆರಗಾದನಯ್ಯ ರಾಮನಾಥ.

ಕುಲಚಲವ ಬಿಟ್ಟು ನಿಮ್ಮನೊಲಿಸಿದ ಶರಣರಿಗೆ
ತಲೆಬಾಗುವೆ ನಾನು ಕುಲಜರೆಂದು
ಬೆಬ್ಬನೆ ಬೆರತು ನಿಮ್ಮನೊಲಿಸಿದ ಶರಣರಿಗೆ
ತಲೆವಾಗದವನ ತಲೆ ಶೂಲದ ಮೇಲಣ ತಲೆ ಕಾಣ ರಾಮನಾಥ

ಅನುಭಾವವಿಲ್ಲದವನ ಭಕ್ತಿ
ತಲೆಕೆಳಗಾದುದಯ್ಯ
ಅನುಭಾವವೇ ಭಕ್ತಿಗಾಧಾರ
ಅನುಭಾವವೇ ಭಕ್ತಿಗೆ ನೆಲೆವನೆ
ಅನುಭಾವವುಳ್ಳವರ ಕಂಡು ತೂಯ್
ಸಂಭಾಷಣೆಯ ಬೆಸೆಗೊಳ್ಳದಿದ್ದರೆ
ನರಕದಲ್ಲಿಕ್ಕಯ್ಯ ರಾಮನಾಥ

ಹರ ತನ್ನ ಭಕ್ತರ ತಿರುವಂತೆ ಮಾಡುವ
ಒರೆದು ನೋಡುವ ಮಿಸುನಿಯ ಚಿನ್ನದಂತೆ
ಅರೆದು ನೋಡುವ ಚಂದನದಂತೆ
ಅರಿದು ನೋಡುವ ಕಬ್ಬಿನ ಕೋಲನಂತೆ
ಬೆದರದೆ ಬೆಚ್ಚದೆ ಇರ್ದಡೆ
ಕರವಿಡಿದೆತ್ತಿಕೊಂಬ ನಮ್ಮ ರಾಮನಾಥನು.

ವಚನಕಾರರ ಪರಿಚಯ: ಜೇಡರದಾಸಿಮಯ್ಯ (೧೦೨೦) ಕಲಬುರ್ಗಿ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಮುದಿನೂರುನವರಾಗಿದ್ದು, ಆದ್ಯ ವಚನಕಾರ ಎನಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ, ವೃತ್ತಿಯಿಂದ ನೇಯ್ಗೆಯವನಾದ ಈತನ ಅಂಕಿತ ನಾಮ ರಾಮನಾಥ, ಹೆಂಡತಿ ದುಗ್ಗಲೆಯು ಸಹ ವಚನಗಾರ್ತಿಯಾಗಿದ್ದಾಳೆ, ಸಣ್ಣ ಸಣ್ಣ ರಚನೆ ಸಾಹಿತ್ಯಿಕ ಗುಣ ಉನ್ನತ ಸಾಮಾಜಿಕ ಮೌಲ್ಯಗಳಿಂದಾಗಿ ಶ್ರೇಷ್ಠ ವಚನಕಾರನೆನಿಸಿದ್ದಾನೆ. ಪ್ರಸ್ತುತ ವಚನಗಳು ಹುಸಿ, ಅಡಂಬರಭಕ್ತಿಯನ್ನು ಕುರಿತು ಚರ್ಚಿಸುತ್ತದೆ.

ಪ್ರಶ್ನೆಗಳು:

೧. ಕುಲಜರೆಂದರೆ ಯಾರು? ಅವರ ಬಗ್ಗೆ ದಾಸಿಮಯ್ಯನ ನಿಲುವೇನು?
೨. ಜೇಡರ ದಾಸಿಮಯ್ಯನ ವಚನಗಳ ಆಶಯ ನಿರೂಪಿಸಿ.

೨. ಹುಲಗೂರ ಸಂತೆ

-ಡಾ. ಪ್ರಹ್ಲಾದ ಅಗಸನಕಟ್ಟೆ

ಆಶಯ: ಜಿದ್ದು, ಫಲ, ಹಠ ಮನುಷ್ಯರ ಮೂಲ ಗುಣಗಳು. ಇವು ಒಳ್ಳೆಯದಲ್ಲ ಎಂಬುದು ತಿಳಿದಿದ್ದರೂ ಜನ ಇವನ್ನು ಬಿಡುವುದಿಲ್ಲ. ಒಳ್ಳೆಯದಕ್ಕೂ, ಕೆಟ್ಟದಕ್ಕೂ ಪ್ರಯತ್ನ ಇದ್ದೇ ಇರುತ್ತದೆ. ಸೋಲು-ಗೆಲುವನ್ನು ಮೀರಿ ಬದುಕಬೇಕು. ಹಾಗಾಗಿಯೇ ಬಾಳು ಒಂದು ಕುಸ್ತಿಕಣ ಎನ್ನವ ಅಂಶವನ್ನು ಕಥೆಯು ತುಂಬಾ ಸೂಕ್ಷ್ಮವಾಗಿ ಹುಲಗೂರ ಸಂತೆಯ ಕುಸ್ತಿಕಣದ ಮುಖಾಂತರ ಧ್ವನಿಸುತ್ತದೆ.

ಪರ್ವತಗೌಡರ ಮಣ್ಣಿಗೆ ಬಂದ ಮಂದಿ ಹುಲಗೂರ ಸಂತೆ ಬಯಲ ಚೌಕದಲ್ಲಿ ಮಟ ಮಟ ಮಧ್ಯಾಹ್ನ ಕರ್ಜಗಿಯ ದಾವಲಸಾಬ ನಡೆಸುತ್ತಿದ್ದ ಕರಡಿ ಕಾಟಾ ಜಂಗಿ ಕುಸ್ತಿಯಲ್ಲಿ ಕಣ್ಣ ಹಾಕಿ ತಾವು ಶವ ಸಂಸ್ಕಾರಕ್ಕೆ ಬಂದಿರುವೆವೆಂಬುದನ್ನು ಮರೆತುಬಿಟ್ಟರು. ಆ ಕಪ್ಪನೆ ಕರಡಿಯೋ ದಾವಲಸಾಬನ ಕಡೆಯ ಮಗ ಇಬ್ರಾಹಿಂ ಬಾರಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಡುಮುಕು ಡುಮುಕ ಡೋಲಿಗೆ ಮನುಷ್ಯರಂಗ ಕುಣಿಯುತ್ತ, ಅಖಾಡದಲ್ಲಿ ಸಾಮು, ಭಸ್ಕಿಗಳ ಹಾಕುತ್ತ ಸುಳ್ಳು ಸುಳ್ಳೆ ಮೀಸೆ ತಿರುವಿದಂತೆ ಮಾಡುತ್ತ ಬಿರು ಬಿಸಿಲಿಗೆ ಭುಸುಗುಡುತ್ತಿತ್ತು. ಆಗಾಗ ಮುಖ ಕೆಳ ಹಾಕಿ ಸೊರನೆ ಗಾಳಿ ಸೇದಿ ಬುರುಗು ನೊರೆ ಕಾರುತ್ತಿತ್ತು.

ಪರ್ವತದಂತ ದೇಹದ ಪರ್ವತಗೌಡರು ನಿನ್ನೆ ಸಂಜೆ ಹೊತ್ತು ಮುಳುಗುವ ಹೊತ್ತಲ್ಲಿ ಹೃದಯಾಘಾತದಿಂದ ತೀರಿಕೊಂಡಿದ್ದರು. ಬೆಳಗಾಗುವ ಹೊತ್ತಿಗೆ ಈ ಸುದ್ದಿ ಕಾಳ್ಗಿಚ್ಚಿನಂತೆ ಸುತ್ತೆಂಟು ಹಳ್ಳಿಗಳಿಗೆ ಹರಡಿ ಮಂದಿ ಸಿಕ್ಕ ಸಿಕ್ಕ ಬಸ್ಸು, ಟೆಂಪೋ, ಟ್ರ್ಯಾಕ್ಟರ್, ಬೈಕುಗಳ ಏರಿ ಹುಲಗೂರ ಕಡೆ ಮುಖ ಹಾಕಿ ಬರುತ್ತಲಿದ್ದರು. ಗೌಡರ ಶಿಗ್ಗಾವ ತಾಲ್ಲೂಕಿನ ಪ್ರಸಿದ್ಧ ಧುರೀಣರೂ, ಒಮ್ಮೆ ಆ ತಾಲ್ಲೂಕಿನ ಪಂಚಾಯತಿ ಅಧ್ಯಕ್ಷರಾದವರೂ, ಜನಾನುರಾಗಿಗಳೂ, ಪರೋಪಕಾರಿಗಳು ಆಗಿದ್ದವರು. ಯಾವುದೇ ಊರಲ್ಲಿ ನಡೆಯುವ ಯಾವುದೇ ಜಗಳ, ಮದುವೆ - ಮುರುಗಡೆ, ಕೋರ್ಟು - ಕಛೇರಿ, ಕಾರ್ಯ - ಖಿಟ್ಟೆ ಎಲ್ಲ ಗೌಡರ ಕಣ್ಣಾವಲಿ ಜರುಗುತ್ತಿದ್ದವು.

ಇಷ್ಟೊಂದು ಲೋಕ ಪ್ರಸಿದ್ಧರಾಗಿದ್ದರೂ, ಗೌಡರಿಗೆ ಗಂಡು ಸಂತಾನವಿರದೆ, ಇದ್ದ ಮೂರು ಹೆಣ್ಣು ಮಕ್ಕಳನ್ನು ತಮ್ಮ ಊರಿನ ಆಸುಪಾಸು ಇರುವ ಮತ್ತಿಗಟ್ಟಿ, ಕೂಬಿಹಾಳ, ಇಂಗಳಗಿಯ ಗೌಡರ ಮನೆತನಗಳಿಗೆ ಕೊಟ್ಟಿದ್ದರೂ ಆ ಹೆಣ್ಣುಮಕ್ಕಳ ಬಾಳೇನು ಸುಖಕರವಾಗಿರಲಿಲ್ಲ. ಮದ್ದೆಯಾದ ಹೊಸತರಲ್ಲಿ ಉತ್ಸಾಹದಿಂದ ಉಯ್ಯಾಲೆಯಾಡುತ್ತಿದ್ದ ಅಳಿಯಂದಿರು ಕಾಲಕ್ರಮೇಣ ಕೈಮುಟ್ಟಿ ದುಡಿಯದೆ, ಕೈಗೆ ಬಂದ ಆಸ್ತಿಯ ಕರಗಿಸುತ್ತಾ ದಿನ ದಿನಕ್ಕೂ ದರಿದ್ರರಾಗಿ ಮಾವನ ಆಸ್ತಿಗೆ ಚೋರುಬಿದ್ದರು.

ತಮ್ಮ ಹೆಂಡದಿರನ್ನು ವಿನಾಕಾರಣ ಬೈದು ಒದ್ದು, ತವರು ಮನೆಗೆ ಅಟ್ಟಿ ರೊಕ್ಕ ವಸೂಲಿ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಬರಲು ಓಡಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಇದು ಹೀಗೆ ಆಗಿ ಆಗಿ ಈ ಹೆಣ್ಣುಮಕ್ಕಳು ಗಂಡನ ಮನೆಗಿಂತ ತವರು ಮನೆಯಲ್ಲಿಯೇ ಕಾಯಂ ಆಗಿ ಇರುವ ಹೊತ್ತು ಬಂತು. ಹೆಣ್ಣುಮಕ್ಕಳ ಮುಖ ನೋಡಿ ಕರುಳು ತಡೆಯದೆ ಗೌಡರು ಅವರುಗಳಿಗೆ ಕೊಡುತ್ತಿದ್ದ ರೊಕ್ಕ ಕ್ಷಣಮಾತ್ರದಲ್ಲಿ ಅಳಿಯಂದಿರ ಕಿಸೆ ಸೇರಿ ಅವರನ್ನು ಅವರು ನಾಲ್ಕೇ ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ಹುಬ್ಬಳ್ಳಿಯ ಕಮರಿಪೇಟೆಯ ಕೊಳಕು ಲಾಡ್ಡುಗಳಲ್ಲಿ ಕರಗಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಇಂಗಳಗಿಯ ಕೊನೆಯ ಅಳಿಯ ನಿಂಗನಗೌಡನ ಚಟಗಳಂತೂ ಲೋಕ ವಿಖ್ಯಾತವಾಗಿ ಅವನ ಹೆಸರು ಎತ್ತಿದರೆ ಪರ್ವತಗೌಡರಿಗೆ ಕೆಂಡಮಂಡಲ ಸಿಟ್ಟು ಉಕ್ಕುತ್ತಿತ್ತು.

ಪರ್ವತಗೌಡರ ಶವದ ಮುಂದೆ ಆ ಮೂರು ಹೆಣ್ಣುಮಕ್ಕಳು ಕುಂತು ಆ ಶವದೊಟ್ಟಿಗೆ ತಾವು ಹೋಗುವ ಹಾಗೆ 'ಯಪ್ಪಾ ನಡು ನೀರಾಗ ನಮ್ಮನ್ನ ಕೈ ಬಿಟ್ಟು ಹೋದೆಲ್ಲೋ, ಹೊರಗ ಬಂದ್ರ ನನ ಹೆಣಮಕ್ಕಳು ಅಂತಿದ್ದೆ, ಒಳಗ ಬಂದ್ರ ನನ ಹೆಣಮಕ್ಕಳು ಅಂತಿದ್ದೆ.....ನಮ್ಮ ಚಿಂತಾಗ ನೀ ಸತಿಯಲ್ಲೋ ಯಪ್ಪಾ.....ಕುಂತ ಕುಂತಾಗ ಮನಿ ಬರಿದು ಮಾಡಿ ಹ್ವಾದಲ್ಲೋ.....ಮನಿ ಕಳಸ ಮುರಿದು ಬಿತ್ತಲ್ಲೋ..... ನಮ್ಮ ಇನ್ನಾರು ದಿಕ್ಕಪ್ಪಾ..... ಎಂದು ಪ್ರಲಾಪಿಸುತ್ತಿದ್ದರು'.

ಪರ್ವತಗೌಡರ ಶವವನ್ನು ಪಡಸಾಲೆಯ ಸಾಗುವಾನಿ ಮಂಚದ ಮೇಲೆ ಮೈತೊಳೆದು ಗೋಡೆಗಾನಿಸಿ ಕೂರಿಸಿದ್ದರು. ಬಿಳಿ ಅಂಗಿ, ಬಿಳಿ ಧೋತರ, ಬಿಳಿ ಪೇಟ, ಕಣ್ಣಿಗೆ ಚಾಳೀಸು, ಹಣೆಯಲ್ಲಿ ಎದ್ದು ಕಾಣುವ ಮೂರು ವಿಭೂತಿ ಪಟ್ಟಿ ನೋಡಿದರೆ ಗೌಡರು ಯಾವುದೋ ಸಮಾರಂಭದ ಅಧ್ಯಕ್ಷತೆ ವಹಿಸಿದ್ದಾರೋ ಅನ್ನುವಂತೆ ಕಾಣುತ್ತಿದ್ದರು. ಗೌಡರ ಅಂತಿಮ ದರ್ಶನಕ್ಕೆ ಬಂದ ಮಂದಿ ತಂದು ರಾಶಿ ಹಾಕಿದ್ದ ಮಾಲಿ, ತೆಂಗಿನಕಾಯಿ, ವಿಭೂತಿ, ಊದಿನಕಡ್ಡಿ, ಕರ್ಪೂರ, ಬಿಲ್ವಪತ್ರ, ಗಂಧ, ಪರಿಮಳ, ಅತ್ತರು ಎಲ್ಲಾ ಪಡಸಾಲೆಯ ತುಂಬಿಕೊಂಡು, ಅಲ್ಲಿ ನೆರೆದ ಮಂದಿಯ ಬಿಸಿ ಉಸಿರು, ಉಮ್ಮಳಿಕೆ, ಅಳು, ಆಲಾಪ ಇತ್ಯಾದಿಗಳೂ ಅಲ್ಲಿ ಸೇರಿಕೊಂಡು, ವಿಚಿತ್ರವಾದ ಸಂಕಟವು ತನ್ನಿಂದ ತಾನೆ ಅಲ್ಲಿಂದ ಎದ್ದು ಅಂಗಳಕ್ಕೆ ಬರುತ್ತಿತ್ತು.

‘ಏಯ್, ಈಟು ಗಡಾನ ಎಲ್ಲಿ ಎತ್ತಾರಪ್ಪ ಹೇಣನಾ..... ಇನ್ನೂ ಬರೋ ಮಂದಿ ರಗಡ ಐತಿ, ಏನ್ ಗೌಡರ ಗಡ್ಡಿ ಸಣದಾ.....’ ಎಂದು ಲೋಚಗುಟ್ಟುತ್ತಾ ಶವ ಸಂಸ್ಕಾರಕ್ಕೆ ಬಂದ ಮಂದಿ ಹಂಗೆ ಒಂದೀಟು ಊರ ಅಡ್ಡಾಡಿ ಬಂದರಾಯಿತೆಂದು ಹುಲಗೂರ ಬೀದಿಗಳಿಗೆ ನುಸುಳುತ್ತಿದ್ದರು. ಹುಲಗೂರಲ್ಲಿ ಬ್ರಹ್ಮವಾರವೇ ಸಂತೆ. ಶಿಗ್ಗಾವ, ಸರ್ವಣೂರು, ಬ್ಯಾಡಗಿ, ಹುಬ್ಬಳ್ಳಿಯಿಂದ ಬಂದು ಸಂತೆಯಲ್ಲಿ ಡೇರೆ ಹೊಡೆಯುವ ಚಿಕ್ಕಲಗಾರರು, ಭಾಗವಾನರು, ಸಾಬಿಗಳು, ಆಗಲೇ ಸಂತೆ ಮೈದಾನಗಳಲ್ಲಿ ಗುಡಾರಗಳ ಹಾಕಿ ತಮ್ಮ ಮಾಲುಗಳ ಹರವಿಕೊಂಡು ಗಿರಾಕಿಗಳ ಕಾಯುತ್ತಾ ಬಿಸಿಲಿಗೆ ಹುಶ್ ಅನ್ನುತ್ತಿದ್ದರು.

ಇಂತ ಸಂತೆಗಳಿಗೆ ತನ್ನ ಕರಡಿಯನ್ನು ಎಳೆದೊಯ್ದು ಕುಶಾಲಿನ ಕುಸ್ತಿ ಆಡಿಸಿ ನಾಲ್ಕು ಕಾಸು ಸಂಪಾದಿಸುವ ದಾವಲಸಾಬ ಇಂದೂ ಎಂದಿನಂತೆ ತನ್ನ ಕರಡಿಯನ್ನು ಹುಲಗೂರ ಸಂತೆಗೆ ಎಳತಂದಿದ್ದ. ಹಂಗೆ ತರುವಾಗ ಅದರ ಉಗುರುಗಳನ್ನು ನುಣ್ಣಿಗೆ ಕತ್ತರಿಸಿ, ಅರಳೆಣ್ಣೆ ಹಚ್ಚಿ ಮಾಲೀಶ್ ಮಾಡಿ, ನುಚ್ಚು ಉಣಿಸಿಕೊಂಡು, ಮುಖಕ್ಕೆ ಮುಖವಾಡ ಸಿಕ್ಕಿಸಿಕೊಂಡು ಬಂದಿದ್ದ. ಬಂದವ ತನ್ನ ಕಾಯಂ ಜಾಗೆಯಲ್ಲಿ ನಿಂತು ಕರಡಿಯ ಕುಣಿಸುತ್ತಾ ಪಲ್ವಿ ಹೊಡೆಸುತ್ತಾ ನಿಂತಿದ್ದ.

ಗೌಡರ ಮಣ್ಣಿಗೆ ಬಂದ ಮಂದಿ ಸಂತೆ ಮೈದಾನದಲ್ಲಿ ಕರಡಿ ಹಿಡಕೊಂಡು ನಿಂತಿದ್ದ ದಾವಲಸಾಬನನ್ನು ನೋಡಿ -

‘ಬರಲಾ ಹೇಣ ಎತ್ತತಂಕ ಇ ಕಲ್ಡಿ ಕುಣಿತನಾರ ನೋಡಾಣ’ ಎಂದು ಅಲ್ಲಿ ನಿಂತುಕೊಂಡರು.

‘ಏಯ್, ಅಲ್ಲಿ ಮದಾತ್, ಕರ್ಜಗಿಯ ದಾವಲಸಾಬನ ಖಾಸಾ ಶಿಷ್ಯ ಈ ಕರಡಿ ಹನುಮಾನ ಜಂಗಿ ಕುಸ್ತಿ ಶುರುವಾಗತೈತಿ..... ಇವ್ನ ಕೂಡ ಕುಸ್ತಿ ಹಿಡಿಯೋ ಪೈಲ್ವಾನ ಈ ನೆಲದ ಮಂದ್ಯಾಗ ಯಾರಾದರೂ ಇದ್ದರೆ ಮುಂದಕ ಬನ್ನಿ..... ಗೆದ್ದವರಿಗೆ ಒಂದು ಕೈಗಡಗ, ಇಪ್ಪತ್ತು ರೂಪಾಯಿ ಇನಾಮು..... ತೋಳಿನಾಗ ಸಕ್ಕಿ ಇದ್ದೋರು, ತೊಡೆಯಾಗ ಕಸು ಇದ್ದೋರು..... ಇದ್ದರೆ ಮುಂದಕ್ಕೆ ಬರಣ್ಣ..... ಕರಡಿ ಅಂತ ಹೆದ್ದಕಬ್ಯಾಡಿ..... ಅದು ಮನುಷ್ಯರಂಗ, ಜಗಜಟ್ಟಿಯಾಂಗ ಪಟ್ಟ ಹಾಕ್ತದ..... ಚಿತ್ತ ಮಾಡ್ತದ..... ಅನ್ಯಾಯ ಆಡಲ್ಲ..... ಮೋಸ ಗೀಸ ಇಲ್ಲ.....’ ದಾವಲಸಾಬ ಒಂದೇ ಸಮನೆ ಕೂಗುತ್ತಾ ನಿಂತ ಮಂದಿಯನ್ನು ಕುಸ್ತಿಗೆ ಆಹ್ವಾನಿಸುತ್ತಿದ್ದ. ಅವನ ಪ್ರತಿ ಮಾತಿಗೂ ಇಬ್ರಾಹಿಂ ಡೋಲು ಬಾರಿಸುತ್ತಿದ್ದ.

ಕೈಗೆ ಕಡಗ, ಹೆಗಲ ಮೇಲೊಂದು ಕರಿ ಕಂಬಳಿ, ಕೈಯಲ್ಲೊಂದು ಕೋಲು, ಬಗಲಲ್ಲಿ ಒಂದು ಚೀಲ, ಮುಂಗೈನಲ್ಲೊಂದು ಸಿಲವಾರದ ಟಿಫನ್ ಕ್ಯಾರಿಯರ್, ದೊಗಲು ಪೈಜಾಮ, ನೀಳ ಹಸಿರು ಅಂಗಿ, ಉದ್ದನೆಯ ಗಡ್ಡದ ದಾವಲಸಾಬ ಪಕ್ಕನೆ ನೋಡಿದರೆ ನಾ-ನೀ ಎಂಬ ಮನುಷ್ಯರ ಅಹಂಕಾರವನ್ನು ಒಂದು ಹುಲು ಪ್ರಾಣಿಯಿಂದ ವಿದ್ವಂಸ ಮಾಡಲು ಬಂದ ಸೂಫಿ ಸಂತನಂತೆ ಕಾಣುತ್ತಿದ್ದ.

ಗೌಡರ ದರ್ಶನಕ್ಕೆ ಮಂದಿ ಬರುವುದು ಇನ್ನೂ ನಿಂತಿರಲಿಲ್ಲ. ಸಂತೆಗೆ ಬಂದವರು ಗೌಡರ ದರ್ಶನಕ್ಕೆ ಬರುತ್ತಿದ್ದಾರೋ, ಗೌಡರ ದರ್ಶನಕ್ಕೆ ಬಂದವರು ಸಂತೆಗೆ ನುಗ್ಗುತ್ತಿದ್ದಾರೋ ಅಥವಾ ಎರಡನ್ನೂ ಒಟ್ಟಿಗೆ ಮಾಡಿದರಾಯಿತು ಎಂದು ಮಂದಿ ಬರುತ್ತಿದ್ದಾರೋ..... ಹುಲಗೂರಿನ ತುಂಬ ಜನ ಕಿಕ್ಕಿರಿದು ತುಂಬಿದರು. ಗುಡಿಯ ಪೌಳಿ, ಮಂದಿ ಮನೆಯ ಹಜಾರ, ಊರ ಮಂದಿನ ಬೇವಿನಕಟ್ಟಿ, ಪಂಚಾಯತಿ ಕಚೇರಿಯ ಆವರಣ - ಜನ ಎಲ್ಲೆಂದರಲ್ಲಿ ಹಂಗೆ ಅಡ್ಡಾಗಿ, ಮಾತಿಗೆ ಗೌಡರ ಬದುಕನ್ನೇ ತಕ್ಕೊಂಡು :

‘ಗೌಡರದು ಸುಖದ ಸಾವಪ್ಪ, ಒಬ್ಬರತಾಗ ತೊಳ್ಳಗಳಲಿಲ್ಲ, ಒಬ್ಬರತಾಗ ಬೊಳ್ಳಗಳಲಿಲ್ಲ. ನಿನ್ನೆ ಚಂಜಿ ಮುಂದ ಡಾಕ್ಟರ್ ಪಾಟೀಲರನ್ನ ಭೇಟಿಯಾಗಿದ್ದಂತ..... ಅವರು ಗೌಡರನ್ನ ತಪಾಸ ಮಾಡಿ..... ನಿಂಗ ಏನೂ ಆಗಿಲ್ಲ..... ಗುಂಡಕಲ್ಲು ಇದ್ದಂಗ ಇದ್ದಿ ಅಂದ್ರಂತೆ..... ಆದ್ರ ಹಿಂಗ ಅಕ್ಕಾತಿ ಅಂತ ಯಾವಂಗ ಗೊತ್ತಿತ್ತು.....’

‘ಎನಾ ಹೇಳು..... ಈಗೀಗ ಗೌಡರಿಗೆ ಹೆಣ್ಣುಮಕ್ಕಳ ಚಿಂತಿ ಭಾಳಾತು..... ಏನ ಅಳಿಯಂದ್ರಪಾ ಅವು.... ಜಗತ್‌ನ್ಯಾಗ ಅಂತವು ಇಲ್ಲ ಬಿಡು..... ಗೌಡರಿಗೆ ಹೇಳಿ ಹೇಳಿ ಸಾಕಾಗಿ ಬೇಸರಿಕೆ ಬಂದು ಬಿಟ್‌ಬಿಟ್ಟಪಾ..... ಗೌಡಾ ಚಲೋ ಮನುಷ್ಯ - ಒಬ್ಬರಿಗೆ ಅಂದವ ಅಲ್ಲ ಆಡಿದವ ಅಲ್ಲ..... ಅವ್ನ ನಸೀಬಿಗೆ ಎಂಥ ಅಳಿಯಂದ್ರ ಗಂಟುಬಿದ್ದಪಾ..... ಇನ್ನೇನು ಅವು ಗೌಡದ ಏನೂ ಉಳಿಸಾಕಿಲ್ಲ ಬಿಡು.....’

ಹಿಂಗೆ ಮಂದಿ ಗೌಡರ ಅಳಿಯಂದಿರ ಆಟಾಟೋಪ ಕುರಿತು ಮಾತಾಡುತ್ತಿರುವ ಹೊತ್ತಿಗೆ ಕೊನೆಯ ಅಳಿಯ ನಿಂಗನಗೌಡ ತೂರಾಡುತ್ತಾ ಟಿಂಪೋದಿಂದ ಊರ ಮುಂದೆ ಇಳಿದ. ಇಳಿದವನೆ ಒಮ್ಮೆಗೆ ‘ಹೋದೇನೋ ಮಾವಾ..... ಒಬ್ಬರಿಗೆ ಹೋಗ್ತೀನೀಂತಾ ಹೇಳಲಿಲ್ಲಲ್ಲೋ.....’ ಎಂದು ವಿಚಿತ್ರ ರಾಗ ತೆಗೆದು ನಡು ರಸ್ತೆಯಲ್ಲಿ ಕಸೆ ಕೂತು ಬೊಗಸೆಯಲ್ಲಿ ಮಣ್ಣು ತುಂಬಿಕೊಂಡು ತನ್ನ ತಲೆಯ ಮೇಲೆ ಸುರುವಿಕೊಂಡ ಊರ ಮುಂದೆ ನೆರೆದ ಜನವೆಲ್ಲ ನಿಂಗನಗೌಡನ ಈ ಅವಸ್ಥೆಯನ್ನು ನೋಡಿ ‘ನೋಡ್ಯಾರ ನೋಡಪ್ಪಾ, ಬಹದ್ದೂರ ಅಳಿಯನ ಸಂಕಟನಾ..... ದುಃಖ ಹಂಗೆ ಹಂಗೆ ಉಕ್ಕಿ ಹುಲಗೂರ ಹಳ್ಳ ಹರಿದಾಂಗ ಹರಿತೈತಿ..... ಗೌಡರು ಇದ್ದಾಗಾರ ಅವರ ಕಣ್ಣೀರನ ಕಪಾಳಕೆ ತರಿಸಿದ..... ಈಗ ನೋಡು ಹೆಂಗ ಸೋಗು ತಗೀತವನೆ.....’ ಅಂದು ಖೊಖ್ಖಾಡಿಸಿ ನಕ್ಕರು.

* * * * *

ಸಂತೆಗೆಂದು ಬಂದ ಅತ್ತಿಗೇರಿಯ ಹುಡುಗ ಮೂಲಿಮನಿಯ ರಾಮಣ್ಣ ಕರಡಿ ಕುಸ್ತಿ ನೋಡುವ ಕುತೂಹಲ ತಡೆಯಲಾರದೆ ಅಲ್ಲಿ ನೆರೆದ ಗುಂಪು ಸೇರಿಕೊಂಡ. ಅವನೂ ತನ್ನೂರಿನ ಗರಡಿ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಒಂದಿಷ್ಟು ತಾಲೀಮು ಮಾಡಿದವ. ಡಾವು, ಪೇಚು, ಕುಸ್ತಿಯ ಕೆಲ ತಂತ್ರಗಳನ್ನು ಅಭ್ಯಾಸ ಮಾಡಿದವ. ದಾವಲಸಾಬನ ಆಹ್ವಾನ ಕೇಳಿ ಯಾರು ಮುಂದೆ ಬರದೆ ಹೋದದ್ದನ್ನು ನೋಡಿ ಅವನ ಕುಸ್ತಿಯ ಮನಸ್ಸಿಗೆ ತಡೆಯಲಾಗಲಿಲ್ಲ. ಅಖಾಡಕ್ಕಿಳಿದೆಬಿಟ್ಟ..... ಜನವೆಲ್ಲಾ ಉಘೇ..... ಉಘೇ..... ಎಂದು ಕೇಕೆ ಹಾಕಿತು.

ರಾಮಣ್ಣ ಅಖಾಡಕ್ಕೆ ಬಂದು ತೊಡೆ ತಟ್ಟಿ ನಿಲ್ಲುತ್ತಿದ್ದಂತೆ, ದಾವಲಸಾಬ ತನ್ನ ಕರಡಿಯ ತಲೆ ಸವರಿ, ಬೆನ್ನು ಚಪ್ಪರಿಸಿ, ಯಾವುದೋ ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ಏನೋ ಉಚ್ಚರಿಸಿ ಅದನ್ನು ಅಖಾಡಕ್ಕೆ ತಂದು ಅದರ ಸರಪಳಿ ಕಳಚಿ ದೂರ ನಿಂತ. ಗುರು ಗುರು ಅನ್ನುತ್ತಾ ಆ ಕಪ್ಪನೆಯ ಕರಡಿ, ತನ್ನ ಪಂಜದಿಂದ ಹಿಡಿ ಮಣ್ಣು ಎತ್ತಿ ರಾಮಣ್ಣನ ಕಡೆ ಚಾಚಿತು. ರಾಮಣ್ಣನು ಹಿಡಿ ಮಣ್ಣನ್ನು ಎತ್ತಿ ಅದರ ಪಂಜಕ್ಕಿಕ್ಕೆ ಸೆಡ್ಡು ಹೊಡೆದ. ಕರಡಿ ಈಗ ತನ್ನ ಎರಡು ಹಿಂಗಾಲುಗಳ ಮೇಲೆ ಎದ್ದು ನಿಂತಿತು. ಹಾಗೆ ಅದು ನಿಂತ ಕೂಡಲೆ ಇದುವರೆಗೂ ಅದು ಗೌಪ್ಯವಾಗಿ ಅಡಗಿಸಿಟ್ಟು ಕೊಂಡಂತಿದ್ದ ಅದರ ಭಾರಿ ಗಾತ್ರ, ಎತ್ತರ ನಿಲುವು, ಈಗ ಪ್ರಕಟಗೊಂಡಂತಾಗಿ ಜನವೆಂಬ ಜನವೆಲ್ಲಾ ಮೂಗಿನ ಮೇಲೆ ಬೆರಳಿಟ್ಟುಕೊಂಡರು. ಅದರ ಕಣ್ಣು ಉರಿಯುತ್ತಿದ್ದವು. ಮುಖವಾಡದ ಒಳಗೆ ಹಲ್ಲು ಕರಕರಗುಟ್ಟುತ್ತಿದ್ದವು. ದಟ್ಟ ಕರಿಗೂದಲು ಉದ್ದಕ್ಕೂ ಇಳಿ ಬಿದ್ದು ಸಣ್ಣ ಕರಿಗುಡ್ಡದ ಹಾಗೆ ಅದು ಕಾಣತೊಡಗಿ ರಾಮಣ್ಣನ ಎದೆ ಬಡಿದುಕೊಳ್ಳತೊಡಗಿತು.

ಆದರೂ ಅವ ಹೆಂಗಾದರೂ ಮಾಡಿ ಕರಡಿಗೆ ಕತ್ತಿಕಾಲ್ ಪಟ್ಟ ಹಾಕಿ ಚಿಶ್ ಮಾಡಿದರಾಯಿತು ಎಂದು ಒಮ್ಮೆ ಸೂಕ್ಷ್ಮವಾಗಿ ಕರಡಿಯ ಕಾಲುಗಳ ನೋಡಿದ. ಹಾಗೇ ನೋಡಿದವನೆ ಒಮ್ಮೆಗೆ ಜಿಗಿದು ತನ್ನ ಎರಡೂ ಕೈಗಳಿಂದ ಅದರ ಕಾಲುಗಳನ್ನು ಅವುಚಿಕೊಂಡು ರಭಸದಿಂದ ಸೆಳೆದ. ಆದರೆ ಕರಡಿ ತನ್ನ ಹಿಂಗಾಲುಗಳನ್ನು ಬಲವಾಗಿ ನೆಲಕ್ಕೂರಿ ತನ್ನ ಕಾಲುಗಳನ್ನು ಹಿಡಕೊಂಡಿದ್ದ ರಾಮುವಿನ ಸೊಂಟ ಹಿಡಿದು ಮೇಲೆತ್ತಿ ಅತ್ತಿತ್ತ ಸುತ್ತಿಸಿ ಕಡೆಗೆ ರಭಸದಿಂದ ಅವನನ್ನು ದೂರಕ್ಕೆ ಒಗೆಯಿತು. ರಾಮು ಸತ್ತನೇನೋ ಎಂಬಂತೆ ಜನ ಚೀತ್ಕಾರ ಮಾಡಿದರು. ರಾಮಣ್ಣ ಸೊಂಟದ ಮೇಲೆ ಕೈಯೂರಿ ಮೆಲ್ಲಗೆ ಮೇಲೆದ್ದು ತಾನು ಸೋತ ತಪ್ಪಿಗೆ ಇಪ್ಪತ್ತು ರೂಪಾಯಿ ತೆತ್ತು ಅಖಾಡದಿಂದ ಹೊರಬಂದ. ಹೀಗೆ ನಾಲ್ಕಾರು ಮಂದಿ ಕರಡಿಯ ಕೈ ಹಿಡಿದು, ಕುಸ್ತಿಗೆ ಬಿದ್ದು, ಪೆಟ್ಟು ತಿಂದು ಹೈರಾಣಾಗಿ ಹೊರಬಂದರು.

ಕರಡಿಯೊಂದಿಗೆ ಕುಸ್ತಿ ಈ ಸ್ಥಿತಿಗೆ ಬರುವುದಕ್ಕೂ, ಗೌಡರ ಮೂರನೆ ಅಳಿಯ ನಿಂಗನಗೌಡ ತನ್ನ ಪಟಾಲಂ ಜೊತೆ ತೂರಾಡುತ್ತಾ ಅಲ್ಲಿಗೆ ಬರುವುದಕ್ಕೂ ಸರಿಯಾಗಿ, ಕರಡಿಯ ಕುಸ್ತಿಗೆ ವಿಚಿತ್ರ ರಂಗು ಬಂದು ಸೇರಿಕೊಂಡಿತು. ಮುಂಜಾನೆಯಿಂದ ಆಗಲೇ ನಿಂಗನಗೌಡನ ಹೊಟ್ಟೆಯೊಳಗೊಂದು ಕರಡಿ ಕುಸ್ತಿಗಿಳಿದು ಸಿಕ್ಕಾಪಟ್ಟೆ ಸಾಮು ಮಾಡುತ್ತಾ ಹೊರಕ್ಕೆ ಜಿಗಿಯಲು ಸರಿಯಾದ ಸಂದರ್ಭ ಕಾಯುತ್ತಿತ್ತು.

ದಾವಲಸಾಬನ ಕರಡಿಯ ನೋಡುತ್ತಿದ್ದಂಕಲೆ ನಿಂಗನಗೌಡ ಗುರ್ ಎಂದು 'ಏ ಸಾಬಿ, ಇದೇನು ಕರೇ ಖರ್ದಿನೋ, ಕರ್ದಿ ವೇಸದಾಗ ಯಾವನಾರ ಒಳಗ ಕುಂತು ಕುಸ್ತಿ ಆಡ್ತಾವನೋ..... ಖರೇವ ಹೇಳ ಮತ್ತ..... ನಿನ ಲಂಗಟ ಕಿತ್ತಾಕೇನು.....' ಎಂದು ಒದರಾಡಿದ.

ಊರ ನಡುವಿನಿಂದ ಪಟಾಕಿಗಳ ಸದ್ದು, ಹಲಗೆ ಬಡಿತ, ಕಾಗೆಗಳ ವಿಕಾರ ಕೂಗು, ಹೆಂಗಸರ ಆಕ್ರಂದನ ಒಮ್ಮೆಗೆ ಎದ್ದು ಇಡೀ ಸಂತೆಯೆಂಬ ಸಂತೆಯನ್ನೆ ಕವಕೊಂಡವು. ಕುಸ್ತಿ ನೋಡಲು ನಿಂತ ಜನ 'ಗೌಡರ ಹೆಣ ಎತ್ತಿದಂಗೆ ಕಾಣ್ತದೆ' ಅಂದರು. 'ಇದೆಲ್ಲಾ ಏಟು ದಿನದ ದುಃಖ, ಮಣ್ಣು ಮರೆ, ಕಣ್ಣು ಮರೆ' ಅಂದರು. ಇಡೀ ಸಂತೆಯೆಂಬ ಸಂತೆಯೇ ಈ ಸಾವಿನ ಸೂತಕದಿಂದ ಕಿಂಚಿತ್ ಕೂಡ ತನ್ನ ಉನ್ನಾದವನ್ನ ಕಡಿಮೆ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳದೆ ಹಾಗೆ ಕಲಕಲ ಅನ್ನುತ್ತಿತ್ತು. ಜನ ಬರುತ್ತಿದ್ದರು..... ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದರು..... ಆಗಮನ, ನಿರ್ಗಮನಗಳ ಸೂಚಿಸುವ ಯಾವ ಬಾಗಿಲುಗಳೂ ಇರದೆ ಈ ಸಂತೆಯೆಂಬ ಮಾಯಾಲೋಕಕ್ಕೆ ಬಂದವರು ಯಾರ ಜೊತೆಗೋ ಒಂದು ಕ್ಷಣ ಪ್ರೀತಿಯಿಂದ ಮಾತಾಡಿ ನಗುತ್ತಿದ್ದರೆ, ಮರುಕ್ಷಣ ಮತ್ತಾರ ಜೊತೆಗೋ ಕಾಲು ಕೆದರಿ ಜಗಳ ತೆಗೆಯುತ್ತಿದ್ದರು. ಕೆಲವರು ಲಾಭ ಅನ್ನುತ್ತಿದ್ದರೆ, ಕೆಲವರು ಲುಕ್ಸಾನು ಅನ್ನುತ್ತಿದ್ದರು. ಅರ್ಧ ಕಾಣಿ ಸೋಲದ ಅರ್ಧ ಕಾಣಿ ಗೆಲದ ಈ ವ್ಯವಹಾರವನ್ನು ಯಾವುದೋ ಅದೃಶ್ಯ ತಕ್ಕಡಿ ಎಲ್ಲೋ ಕುಂತು ಎಲ್ಲವನ್ನೂ ತೂಗಿ ತೂಗಿ ಒಗೆಯುತ್ತಿತ್ತು.

'ಕರಡೀ ಕುಸ್ತಿ, ಗೆದ್ದವರಿಗೆ ಐವತ್ತು ರೂಪಾಯಿ ಇನಾಮು, ಒಂದು ಬೆಳ್ಳಿ ಕಡಗ..... ಕುಸ್ತಿ ಆಡೋವಂತ ಸೂರರು ಇದ್ದರೆ..... ಮುಂದೆ ಬರ್ರಣ್ಣಾ..... ಕರಡೀ ಕುಸ್ತಿ.....' ದಾವಲಸಾಬ ಸೋತು ಸುಣ್ಣಾಗಿ ಬುರುಬುರು ನೋರೆ ಕಾರುತ್ತಿದ್ದ ಕರಡಿಯನ್ನು ಕೋಲಿನಿಂದ ತಿವಿಯುತ್ತಾ, ಲಗಾಟ ಒಡೆಸುತ್ತಾ, ನಾಲ್ಕಾರು ರೌಂಡು ಹೊಡೆದ..... ಯಾರೂ ಮುಂದೆ ಬರಲಿಲ್ಲ. ನಿಂಗನಗೌಡನಿಗೆ ತಡೆಯಲಾಗಲಿಲ್ಲ. ನಿಂತಲ್ಲಿ ನಿಂತವನೆ ಬಡಬಡಾ ಅಂಗಿ ಕಳೆದ, ಧೋತರ ಕಳೆದ, ಜೋತಾಡುವ ಪಟಪಟ್ಟಿಯ ನಿಕ್ಕರಿನಲ್ಲಿಯೇ ತೂರಾಡುತ್ತಾ, ಕೇಕೇ ಹಾಕುತ್ತಾ ಅಖಾಡಕ್ಕೆ ಧುಮುಕಿ ತನ್ನ ಪೀಚಲು ತೊಡೆಗಳ ತಟ್ಟಿಕೊಂಡ, ಹಾಗೆ ತಟ್ಟಿಕೊಂಡ ಹೊಡೆತಕ್ಕೆ ತಾನೇ ಅದರುತ್ತಾ.....

'ಏ ಸಾಬಿ ಕಳ್ಳೊ ನಿನ್ನ ಕಲ್ಡಿನಾ..... ನಿಂಗನಗೌಡಾಂದ್ರ ಏನ ತಿಳ್ಳಿ ಮತ್ತ..... ನಾ ಪರ್ವತಗೌಡರ ಅಳಿಯ ಅದೀನಿ..... ಖಬರೈತೋ ಇಲ್ಲೋ ಬುದ್ಧಿಗೇಡಿ..... ಒಂದೇ ಹೊಡ್ತ..... ಖಲಾಸ್..... ಏಕೆ ಮಾರ್ ದೊ ತುಕಡಾ.....' ಎಂದು ರಟ್ಟಿಯ ಮಾಂಸ ಖಂಡಗಳ ಉಸಿರು ಬಿಗಿ ಹಿಡಿದು ಉಬ್ಬಿಸಿದ. ಅವು ಪಂಚೇರು ಆದ ಬಲೂನಿನಂತೆ ಒಂದೀಟು ಉಬ್ಬಿ ಹಂಗೆ ಮುದುರಿಕೊಂಡವು. ಮೀಸೆ ತಿರುವಲು ಹೋಗಿ ತುಟಿಗಳ ಹಿಂಡಿಕೊಂಡ.

ಒಂದಿಬ್ಬರು ಗೌಡರ ಅಸದೃಶ ಶೌರ್ಯ ಪ್ರದರ್ಶನ ನೋಡಿ, ಹೆದರಿ ಅಖಾಡಕ್ಕೆ ನುಗ್ಗಿ ಅವರನ್ನು ಹಿಡಕೊಂಡು..... 'ಬ್ಯಾಡ್ರಿ ಗೌಡರೇ, ನಮ್ಮ ಮಾತ ಕೇಳ್ತೀ..... ಇವತ್ತು ವ್ಯಾಳಿ ಸರಿ ಇಲ್ಲೀ..... ನಿಮ್ಮ ಮಾವನವರನ್ನ ಹೊತಗಂಡು ಹೊಂಟಾರಾ..... ಹೋಗಾಣ ನಡಿ..... ಕುಣಿತಾವ ಅವರ ಪೂಜಿ ನಡದಾದ.....' ಎಂದು ಎಳೆಯತೊಡಗಿದರು. ಅವರು ಹಾಗೆ ಎಳೆದಷ್ಟೂ ನಿಂಗನಗೌಡರ ಹರ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ..... 'ಮಾವ ಸತ್ತರೇನು..... ಅವರಪ್ಪ ಸತ್ತರೇನು ಇವತ್ತ ಇದ್ದನಾ ಸುಮ್ಮ ಬಿಡಾಕಿಲ್ಲ..... ಇಲ್ಲ ಅದಾರ ಇರಬೇಕು.....ಇಲ್ಲಾ ನಾ ಇರಬೇಕು..... ಇದ ಮನುಷ್ಯರ ಮರ್ವಾದಿ ಪ್ರಶ್ನೆ ಐತಿ, ಮಾನದ ಪ್ರಶ್ನಾ ಐತಿ.....' ಎಂದವರೆ - ಸುಮ್ಮನೆ ಒಂದು ಕಡೆ ಕುಕ್ಕರಗಾಲಲ್ಲಿ ತಲೆತಗ್ಗಿಸಿಕೊಂಡು ಗುರ್ ಗುರ್ ಅನ್ನುತ್ತಿದ್ದ ಕರಡಿಯ ಮೈ ಮೇಲೆ ಜಿಗಿದು ಅದರ ಎರಡೂ ಕಿವಿಗಳನ್ನು ಹಿಡಿದು ಜಗ್ಗತೊಡಗಿದರು. ದಾವಲಸಾಬ ಅಡ್ಡ ಬಂದು, ಗೌಡರ ಕೈನಿಂದ ಕರಡಿಯ ಬಿಡಿಸುತ್ತಾ..... 'ಬ್ಯಾಡ್ರಿ ಗೌಡರೇ ಬ್ಯಾಡ್ರಿ..... ನಿಮ್ಮ ಮಾವನವರೂ ನಂಗ ಗೊತ್ತಪ್ಪಾ..... ದೇವರಂತಹ ಮನುಷ್ಯಾ..... ಅವರು ಸತ್ತಾರೆ ಅಂತಾರೆ.... ನಡಿ ನಾನೂ ನಿಮ್ಮ ಕೂಡ ಬರ್ತಿನಿ, ಮಣ್ಣಿಗೆ ಹೋಗೋಣ' ಎಂದು ಕೈ ಮುಗಿದ. ಜನ ಮಾತ್ರ ಯಾರ ಸತ್ತರೇನು, ಕರಡಿಯ ಜೊತೆಗಿನ ನಿಂಗನಗೌಡರ ಕುಸ್ತಿ ನೋಡಿಯೇ ಜಾಗ ಖಾಲಿ ಮಾಡಲು ಪಣ ತೊಟ್ಟವರಂತೆ -

'ಹೇ, ಮಂದಿ ಏನ ದಿನಾ ಸಾಯ್ತಾರಾ..... ಅದ್ನ ತಗೊಂಡು ನಾವೇನು ಮಾಡೋದೈತಿ..... ಸತ್ತರ ಕೂಡ ಸಾಯಕಾಕೇನು..... ಬಿಡ ಬಿಡಿ ಗೌಡನ್ನ, ಆಡಲಿ ಕುಸ್ತಿನಾ..... ಗೌಡರ ನೊಡಲಿಕಾ ಸಣಕಿಲನಾಂಗ ಕಾಣ್ಬಹುದು..... ಅವರು ಚಾರ್ಲಿ ಪೈಲ್ಟಾನ ಇದ್ದಾಂಗ..... ಒಂದು ಪಟ್ಟಿ ಸಾಕು..... ಜಿದ್ದ ಅಂದರ ಜಿದ್ದರಾಪ.....' ಎಂದು ನಿಂಗನಗೌಡರನ್ನ ಹುರಿದುಂಬಿಸಿದರು. ಯಾವನೋ ಒಬ್ಬ ಸೇವಂತಿಗೆಯ ಒಂದು ಹೂವಿನ ಹರ ತಂದು ಗೌಡರ ಕೊರಳಿಗೆ ಹಾಕಿದ. ಜನ

ಮತ್ತಷ್ಟು ಹುಚ್ಚೆದ್ದು ಕುಣಿಯತೊಡಗಿದರು. ಜನರ ಕೇಕೆ, ಶಿಳ್ಳು, ಜಯಕಾರ ಕೇಳಿ ಕೇಳಿ ನಿಂಗನಗೌಡ ತಾನು ಕರಡಿಯನ್ನು ಸೋಲಿಸಿ ಗೆದ್ದಿರಬಿಟ್ಟಿರಬಹುದೆಂಬ ಭ್ರಮೆಗೆ ಸಿಕ್ಕಿ ತೊಡೆ ತಟ್ಟಿಕೊಳ್ಳುತ್ತ ಅಖಾಡದಲ್ಲಿ ಕುಣಿಯತೊಡಗಿದ.

ದಾವಲಸಾಬ ಜನರ ಉದ್ದಿಕ್ಕ ಒತ್ತಾಯವನ್ನು ಎದುರು ಹಾಕಿಕೊಳ್ಳಲಾಗದೆ ತನ್ನ ಕರಡಿಯನ್ನು ಅಖಾಡಕ್ಕೆ ದೂಡಿ ಹಿಂದೆ ಸರಿದ. ಆ ಕರಡಿಯೋ ಕೆಟ್ಟ ಬಿಸಿಲು, ಕೆಂಧೂಳು, ಜನರ ಕರ್ಣ ಕಠೋರ ಕೇಕೆ, ಮುಂಜಾನೆಯಿಂದ ಆಡಿದ ಕುಸ್ತಿಯ ದಣಿವಿನಿಂದ ರೋಸಿ ಹೋಗಿ ಗುಸು ಗುಸು ಅನ್ನುತ್ತಿತ್ತು. ಕಡೆಯ ಕುಸ್ತಿಯನ್ನು ಒಂದೇ ಹೊಡೆತಕ್ಕೆ ಮುಗಿಸಿ ಇಲ್ಲಿಂದ ಪಾರಾಗಿಬಿಡಬೇಕೆಂಬ ತ್ವರೆಯಲ್ಲಿರುವಂತೆ ಆ ಕರಡಿ ತನ್ನ ಮುಖಕ್ಕೆ ಹಾಕಿದ್ದ ಮುಖವಾಡವನ್ನು ಕಿತ್ತೆಸೆಯುವಂತೆ ನೆಲಕ್ಕೆ ತಿವಿದು - ನೆಲವ ಮೀಟಿ - ಆ ನೆಲವನ್ನೆ ಇಡಿಯಾಗಿ ಆಪೋಶನಗೈಯುವಂತೆ ಸೊರಗಟ್ಟಿ ಉಸಿರೆಳೆಯಿತು.

ಪರ್ವತಗೌಡರ ಶವದ ಮೆರವಣಿಗೆ ಊರ ಕಿಲ್ಲೆ ದಾಟಿ ಅವರ ಎರೆಹೊಲದ ಹಾದಿ ಹಿಡಿಯಿತು. ಇದ್ದಕ್ಕಿದ್ದಂತೆ ಹಲಗೆಯ ಸದ್ದು, ಪಟಾಕಿಗಳ ಗದ್ದಲ ನಿಂತು ಮಧ್ಯಾಹ್ನವನ್ನು ನೀರವ ಮೌನ ತಬ್ಬಿಕೊಂಡಿತು. ನೆಲ ಕಾದ ಕಾವಲಿ ಹಂಚಂತೆ ಸುಡುತ್ತಿತ್ತು. ಇಲ್ಲದ ಗಾಳಿ ಯಾವಾಗಾದರೂ ಸಣ್ಣಗೆ ನುಸುಳಿದರೆ ಮುಖಕ್ಕೆ ಬಿಸಿ ಹೊಗೆ ರಾಚಿದಂತೆ ಕಪಾಳಗಳು ಚುರು ಚುರು ಗುಟ್ಟಿದವು. ಕಳೆದ ಮೂರು ವರ್ಷಗಳ ಬರಗಾಲ ಗಿಡ ಮರಗಳ ಹಸಿರನ್ನೆ ಹರಿದು ತಿಂದು ಎಲ್ಲಿ ನೋಡಿದಲ್ಲಿ ಬೋಳು, ಬೋಳು, ಜನ ತಲೆಯ ಮೇಲೆ ಕರವಸ್ತ್ರಗಳ ಗುಬುರಿಕೊಂಡು ಬಾಗಿ, ಬಗ್ಗಿ ಭಾರ ನಡಿಗೆಯಲ್ಲಿ ನಡೆಯುತ್ತಿದ್ದರು. ಸಂತೆ, ಊರು, ಕುಸ್ತಿ ಕರಾಮತ್ತು ಎಲ್ಲಾ ದೂರ ದೂರವಾಗಿ ಯಾವುದೋ ಅರ್ಥವಿರದ ಒಂದು ಶಬ್ದ ಗಾಳಿಯಲ್ಲಿ ತೇಲಿ ಬಂದು ಅವರ ಎದೆಗಳಲ್ಲಿ ಏನೋ ಉಲಿಯುತ್ತಿತ್ತು.

‘ಹಿಡಿ ಗೌಡೆ..... ಹಾಕಿ.... ಸಿಗಿರಿ....’ ಎಂದು ಜನ ಗೌಡರನ್ನು ಕರಡಿಯ ಮುಂದಕ್ಕೆ ನೂಕಿದರು. ಕರಡಿ ‘ಓಹೋ..... ಇವ್ನಾ ಪೈಲ್ವಾನ..... ಕಡ್ಡಿ ಪೈಲ್ವಾನ.....’ ಎಂದು ಗೌಡರನ್ನು ಮಾತಾಡಿಸುವಂತೆ ಹತ್ತಿರ ಬಂದು ಅವರನ್ನು ಮೂಸಿ ನೋಡಿತು. ಅದರ ನಾಸಿಕಕ್ಕೆ ಯಾವ ವಾಸನೆ ಬಡಿಯಿತೋ ಗುಡುರ್..... ಎನ್ನುತ್ತಾ ಒಮ್ಮೆಗೆ ಅದು ತನ್ನ ಹಿಂಗಾಲುಗಳ ಮೇಲೆ ನಿಂತು..... ಮನುಷ್ಯರಂಗ ನಾಲ್ಕು ಹೆಜ್ಜೆ ಅತ್ತಿತ್ತ ನಡೆದು, ಮರುಕ್ಷಣ ತನ್ನ ಮುಂಗಾಲುಗಳಿಂದ ನಿಂಗನಗೌಡನ ಕುತ್ತಿಗೆ ಅವುಕುತ್ತಾ ಅಡರುಗಾಲಲ್ಲಿ ಅವನ ಹೆಗಲ ಮೇಲೆ ಅವುಗಳನ್ನು ಇಕ್ಕಿ ಒತ್ತಿತು. ನಿಂಗನಗೌಡ ಪ್ರತಿರೋಧಿಸಲಾಗದೆ ಹಂಗೆ ನೆಲಕ್ಕೆ ಕುಸಿದ. ಕುಡಿತದ ನಿಶೆಯೆಲ್ಲಾ ಜರನೆ ಇಳಿದು ಅವನ ಕಣ್ಣಿಗೆ ಕತ್ತಲೆ ಕವಿಯಿತು. ಕಣ್ಣು ಬಿಟ್ಟರೆ ಎದುರಿಗೆ ಎದೆಯ ಮೇಲೆ ಕೂತ ಕರಡಿ..... ಅದರಾಚೆ ನೀಲಿ ಆಕಾಶ..... ಆಕಾಶದಿಂದ ಕಿತ್ತು ತನ್ನ ಕಣ್ಣನ್ನು ಕರಡಿಯ ಕಣ್ಣೊಳಕ್ಕೆ ನೆಟ್ಟ. ಅವನು ಕರಡಿಯ ಕಣ್ಣುಗಳೋ ಅಥವಾ ಈಗ ಸತ್ತ ಮಾವ ಪರ್ವತಗೌಡನ ಕಣ್ಣುಗಳೋ..... ಕಂಗಾಲಾಗಿ ಬೆದರಿ ಮತ್ತೆ ನೋಡಿದ..... ಅವೇ ಮಾವನ ಕೆಂಗಣ್ಣುಗಳು.

ನಿಂಗನಗೌಡನ ಎದೆಯ ಮೇಲೆ ಅಡರಿ ಕೂತ ಕರಡಿಯ ಮುಖವಾಡ ಯಾವಾಗಲೋ ಕಳಚಿ, ಅದು ತನ್ನ ಭೀಕರ ಬಾಯಿ ತೆಗೆದು ಹೂಂಕರಿಸುವುದನ್ನು ಕಂಡ ಮಂದಿಯೆಲ್ಲಾ..... ‘ಹೇ ಸಾಬಣ್ಣ, ಅದ್ನ ಹಿಡಕೊಳ್ಳೋ..... ಹಿಡಿಯೋ..... ಬಡಿರೋ..... ಅಗಾ ಗೌಡ ಸತ್ತಾ.....’ ಎಂದು ಹಾಹಾಕಾರದ ದನಿ ತೆಗೆದು ದಿಕ್ಕಾಪಾಲು ಕಾಲು ಕಿತ್ತರು. ನಿಂಗನಗೌಡ ಹುಚ್ಚು ಹಿಡಿದವನಂತೆ ‘ಬ್ಯಾಡೋ ಮಾವ ಬ್ಯಾಡೋ.... ನಿನ ಕೂಡ ನನ್ನ ಕರ್ಮ ಬ್ಯಾಡೋ.....’ ಎಂದು ಅರಚತೊಡಗಿದ. ಎತ್ತೆತ್ತಲೋ ಓಡುತ್ತಿದ್ದ ಮಂದಿ ಕ್ಷಣಕ್ಕೊಮ್ಮೆ ಹಿಂದೆ ಹೊಳ್ಳಿ ಹೊಳ್ಳಿ ಮತ್ತೂ ಅರೆಗ್ಗಾಲಲ್ಲಿ ಓಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಅವರು ಹಾಗೆ ಹೊರಳಿ ನೋಡಿದಾಗಲೆಲ್ಲಾ ಅವರುಗಳ ಬೆನ್ನ ಹಿಂದೆಯೂ ಒಂದೊಂದು ಕರಡಿ ಕುಸ್ತಿಗೆ ಕೈ ಮಾಡಿ ತಮ್ಮನ್ನು ಕರೆಯುತ್ತಿದೆ ಎನಿಸಿ ವಿಚಿತ್ರ ಭ್ರಮೆಗೆ ಬಿದ್ದು - ಸಂತೆಯೊಳಕ್ಕೆ ನುಗ್ಗಿದರು.

ಅಂತಹ ಸಂತೆಯಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬ ತಿರುಪೆ ಎತ್ತುವ ಭಿಕ್ಷುಕ ನಿರಮ್ಮಳವಾಗಿ ತನ್ನದೇ ಗ್ಯಾನದಲ್ಲಿ.... ‘ಸದ್ಯಕಿದು ಹುಲಗೂರ ಸಂತಿ/ ಗದ್ದಲದೊಳಗ ಯಾಕ ನಿಂತಿ/ ಬಿದ್ದು ಒದ್ದಾಡಿದರ ಎಬ್ಬಿಸುವರಿಲ್ಲ/ ಬುದ್ಧಿಗೇಡಿ ಮುದುಕಿ/ ಬಿದ್ದಿಯಬ್ಬೇ ಮುದುಕಿ’ - ಎಂದು ಎದ್ದು ಬಿದ್ದು ಓಡುತ್ತಿದ್ದವರ ಎದುರು ಹಾಡುತ್ತಾ ಬಂದ.

ಪ್ರಾದೇಶಿಕ ಪದಗಳ ಅರ್ಥ: ಮುರುಗಡೆ=ವಿವಾಹ ವಿಚ್ಛೇದನ, ಮಾಲಿ=ಮಾಲೆ, ಗಡಾನ=ಬೇಗ, ಬ್ರಿಸ್ತವಾರ=ಗುರುವಾರ, ಚಕ್ಕೆಲಗಾರ=ಸಾಂಬಾರ ಪದಾರ್ಥಗಳನ್ನು ಮಾರುವವ(ಬುಕ್ಕಿಟ್ಟಿನವರು), ಭಾಗವಾನರು=ಸಂತೆಗಳಲ್ಲಿ ಡೇರೆಹಾಕಿ ತರಕಾರಿ ಇತ್ಯಾದಿಗಳನ್ನು ಮಾರುವ ಮುಸ್ಲಿಂ ವ್ಯಾಪಾರಿಗಳು, ಸಕ್ತಿ=ಶಕ್ತಿ, ಪಟ್ಟಿ=ಪಟ್ಟು, ಚಿತ್=ಸೋಲಿಸು, ಚಂಚಿ=ಸಂಜೆ, ತಪಾಸ=ಪರೀಕ್ಷೆ, ಅಕ್ಕಾತಿ=ಆಗುತ್ತದೆ, ಕಸೆಕೂತು=ಕುಸಿದು ಕೂತುಕೋ, ಖೊಖ್ಪಾಡಿ=ಗಹಗಹಿಸಿ ನಗು. ಡಾವು, ಪೇಚು=ಕುಸ್ತಿಯ ಪಟ್ಟುಗಳು (ವರಸೆಗಳು), ಲಂಗಟ=ಲಂಗೋಟಿ, ಲಗಾಟ=ಪಲ್ಟಿ, ಕುಣಿ=ಗುಂಡಿ, ಜಿದ್ದು=ಹಠ, ಹೊಳ್ಳಿ=ತಿರುಗಿ.

ಕತೆಗಾರರ ಪರಿಚಯ: ಪ್ರಹ್ಲಾದ ಅಗಸನಕಟ್ಟೆ (೧೯೫೬-ಚಿತ್ರದುರ್ಗ) ಕತೆಗಾರ, ಕವಿ, ಕಾದಂಬರಿಕಾರ. ಐದು ಕವನ ಸಂಕಲನಗಳು, ನಾಲ್ಕು ಕಥಾ ಸಂಕಲನಗಳು, ನಾಲ್ಕು ವಿಮರ್ಶಾ ಕೃತಿಗಳು, ಒಂದು ಕಾದಂಬರಿ ರಚಿಸಿರುವ ಇವರು ಹಳ್ಳಿಸೋಡಿನ ಚಿತ್ರಣಕ್ಕೆ ಹೆಸರಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಪ್ರಕ್ಷುಬ್ಧ ಅಲೆಗಳು, ಸಾವಿನೊಳಗಿನ ಸಾವು, ಕಾಲ, ದೇವರ ಸವಾಲ್ ಇವರ ಪ್ರಮುಖ ಕಥಾ ಸಂಕಲನಗಳು.

ಪ್ರಶ್ನೆಗಳು:

೧. ಹಳ್ಳಿ ಸಂತೆಯ ಸ್ವರೂಪ ವಿವರಿಸಿ.
೨. ಕುಸ್ತಿಗಳು ಹೇಗೆ ನಡೆಯುತ್ತಿದ್ದವು?
೩. ಕರಡಿ ಜೊತೆಗಿನ ಕುಸ್ತಿ ಚಿತ್ರಣವನ್ನು ಬರೆಯಿರಿ.
೪. ಗೌಡರ ಪಾತ್ರ ಚಿತ್ರಣ ನೀಡಿ.

೨. ಕನ್ನಡದ ಕೆಲಸ ಏನೇನು ಆಗಬೇಕು

—ಡಾ.ಎಚ್.ಎಸ್.ಶಿವಪ್ರಕಾಶ್

ಆಶಯ: ಕನ್ನಡದ ನಾಳೆಗಳನ್ನು ಬಲಪಡಿಸಲಿಕ್ಕಾಗಿ ವಸ್ತುನಿಷ್ಠವಾಗಿ ಕಾರ್ಯನಿರ್ವಹಿಸುವ ಇಚ್ಛಾಶಕ್ತಿಯನ್ನು ಸರ್ಕಾರಗಳು ಪ್ರದರ್ಶಿಸಬೇಕಾಗಿದೆ ಆಡಳಿತ ಭಾಷೆಯನ್ನಾಗಿ ಜ್ಞಾನದ ಭಾಷೆಯನ್ನಾಗಿ ಹಾಗೂ ಉದ್ಯೋಗದ ಭಾಷೆಯನ್ನಾಗಿ ಕನ್ನಡವನ್ನು ಸಬಲಗೊಳಿಸುವ ದಿಶೆಯಲ್ಲಿ ಸರ್ಕಾರ ಸ್ಪಷ್ಟವಾದ ಕ್ರಿಯಾ ಯೋಜನೆ ರೂಪಿಸಿಕೊಂಡು ಮುನ್ನಡೆಯಬೇಕಾಗಿದೆ. ಕನ್ನಡದ ಕನ್ನಡದ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಲೋಕವನ್ನು ಕ್ರಿಯಾಶೀಲಗೊಳಿಸುವ ಉದ್ದೇಶದಿಂದ ರೂಪಿಸಲಾಗಿರುವ ಪ್ರಾಧಿಕಾರಗಳು ಮತ್ತು ಅಕಾಡೆಮಿಗಳು ಹಲವಾರು ಸಮಸ್ಯೆಗಳಿಂದ ಬಳಲುತ್ತಿರುವುದು ಆಶಾದಾಯಕ ಬೆಳವಣಿಗೆಯಲ್ಲ. ಸರ್ಕಾರಗಳು ಜಡ ಮನೋಭಾವದಿಂದ ಹೊರಬರಬೇಕು ಹೊಸ ಕಾಲ ಹಾಗೂ ತಂತ್ರಜ್ಞಾನಕ್ಕೆ ತಕ್ಕಂತೆ ಕನ್ನಡ ಭಾಷೆಯನ್ನು ಸಜ್ಜುಗೊಳಿಸಬೇಕಾಗಿದೆ

ಸನ್ಮಾನ್ಯ ಮುಖ್ಯಮಂತ್ರಿಯವರೇ,

ಬಹುದೊಡ್ಡ ಸಾಹಿತ್ಯ ಪರಂಪರೆಯಿರುವ ಕನ್ನಡದ ಒಬ್ಬ ಕನಿಷ್ಠ ಬರಹಗಾರನಾಗಿ ಕರ್ನಾಟಕ ರಾಜ್ಯದ ಮುಖ್ಯಮಂತ್ರಿಯವರಾದ ತಮಗೆ 'ಪ್ರಜಾವಾಣಿ' ಓದುಗರ ಸಮಕ್ಷಮ ಈ ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಓಲೆಯನ್ನು ಬರೆಯುವ ಧೈರ್ಯ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದೇನೆ.

ಕನ್ನಡಾಂಬೆಯ ಕೋಟಿ ದೀಪೋತ್ಸವದಲ್ಲಿ ತುಸುತುಸು ಮಿನುಗುತ್ತಿರುವ ಒಬ್ಬನಾಗಿ ನಾನು ಕರ್ನಾಟಕದ ಪರಿಸ್ಥಿತಿ ಅಧೋಗತಿಗಳಿದ್ದ ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ನಿಮ್ಮಂಥ ಸಮರ್ಥ ಮುಖ್ಯಮಂತ್ರಿ ಬರಲೆಂದು ಹಾರೈಸಿದ್ದೆ. ಕನ್ನಡ ಜನತೆಯ ಸಾಮೂಹಿಕ ತೀರ್ಮಾನ ನನ್ನ ಹಾರೈಕೆಯನ್ನು ನಿಜ ಮಾಡಿದೆ. ಈ ಕಾರಣಕ್ಕಾಗಿ ತುಂಬಾ ತಡವಾಗಿ ತಮ್ಮನ್ನು ಅಭಿನಂದಿಸುತ್ತಿದ್ದೇನೆ. ಪ್ರಮಾಣವಚನ ಸ್ವೀಕರಿಸಿದ ಕೂಡಲೇ ಕನ್ನಡದ ಹಿರಿಯ ಸಾಹಿತಿಗಳನ್ನು ತಾವು ಖುದ್ದಾಗಿ ಅವರ ನಿವಾಸಗಳಿಗೆ ಹೋಗಿ ಭೇಟಿ ಮಾಡಿ ನಿಮ್ಮ ಭಾಷಾಭಿಮಾನ ಮತ್ತು ಸಾಹಿತ್ಯಾಭಿಮಾನಗಳನ್ನು ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸಿದ್ದಕ್ಕಾಗಿ ನಿಮ್ಮ ಮೇಲಿನ ಗೌರವ ಇನ್ನೂ ಹೆಚ್ಚಿತು. ನಾನು ತಮಗೆ ಬರೆಯುತ್ತಿರುವುದು ಒಂದು ಅಹವಾಲು ಪತ್ರ. ಇದು ನನಗೋಸ್ಕರ ಅಲ್ಲ, ಕನ್ನಡದ ಬರಹ, ನುಡಿಗಟ್ಟು, ನಡೆಗಟ್ಟುಗಳಿಗೋಸ್ಕರ.

ಸುಮಾರು ಹದಿನೇಳು ವರ್ಷಗಳಿಂದ ಕನ್ನಡದ ವಾತಾವರಣದ ಹೊರಗಿದ್ದರೂ ಬರಹಗಾರನಾಗಿ ಕನ್ನಡದ ಸೇವೆಯನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಿರುವುದಲ್ಲದೇ ಕನ್ನಡ ಜನತೆ ಜೊತೆ ಸದಾ ನಿಕಟ ಸಂಪರ್ಕ ಹೊಂದಿರುವ ನಾನು ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಕನ್ನಡಕ್ಕಾಗುತ್ತಿರುವುದರ ಬಗ್ಗೆ ಚಿಂತಿತನಾಗಿದ್ದೇನೆ. ಕನ್ನಡಾಭಿಮಾನಿಗಳಾದ ಹಲವಾರು ಗಣ್ಯರು, ಘನತೆವೆತ್ತ ಬರಹಗಾರರು, ಸೂಕ್ಷ್ಮ ಚಿಂತಕರು, ಸರ್ಕಾರಿ ಸಂಸ್ಥೆಗಳು, ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯಗಳು, ಸಾಹಿತ್ಯ ಮತ್ತು ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಸಂಘಟನೆಗಳ ಮೂಲಕ ಕನ್ನಡ ಅರವಣಿಗೆ, ನುಡಿವಳಿಕೆ, ನಡವಳಿಕೆಗಳ ಏಳಿಗೆಗೋಸ್ಕರ ಹಲವಾರು ಸ್ತುತ್ಯ ಪ್ರಯತ್ನಗಳು ನಡೆಯುತ್ತಿವೆ, ನಿಜ. ಆದರೆ ಬಹುತೇಕ ಪ್ರಯತ್ನಗಳು ಗತದ ಆದರ್ಶ ಮತ್ತು ಅಗತ್ಯಗಳಿಂದ ಸ್ಫೂರ್ತಿಗೊಂಡಿದ್ದು ಇಂದು ಆಗಬೇಕಾದುದು ಆಗುತ್ತಿಲ್ಲವೆಂಬ ಸಂದೇಹ ಮೂಡುತ್ತದೆ.

ಹಿರಿಯ ಚಿಂತಕ, ದಿವಂಗತ ಕೆ.ವಿ. ಸುಬ್ಬಣ್ಣನವರು ಒಂದು ಕಡೆ ನಮಗೆ ನಮ್ಮ ಪರಿಸರದೊಂದಿಗಿರುವ ಸಂಬಂಧವನ್ನು ವಿವರಿಸಲು ನಮಗೆಲ್ಲರಿಗೂ ಗೊತ್ತಿರುವ ಪೌರಾಣಿಕ ಕತೆಯನ್ನು ಸಾಂಕೇತಿಕವಾಗಿ ಬಳಸಿಕೊಂಡಿದ್ದರು. ಶಿವ-ಪಾರ್ವತಿಯ ಬಳಿ ಇದ್ದ ಒಂದೇ ಒಂದು ಮಾವಿನ ಹಣ್ಣಿಗಾಗಿ ಮಕ್ಕಳಾದ ಗಣೇಶ ಮತ್ತು ಷಣ್ಮುಖರ ನಡುವೆ ಜಗಳಕ್ಕಿಟ್ಟುಕೊಂಡಿತು. ಒಂದೇ ಹಣ್ಣನ್ನು ಹಂಚಿಕೊಳ್ಳಲು ಇಬ್ಬರೂ ಒಲವೆಂದಾಗ ಶಿವ-ಪಾರ್ವತಿಯರು ಒಂದು ಪರೀಕ್ಷೆಯನ್ನೇರ್ಪಡಿಸಿದರು: ಅವರಿಬ್ಬರಲ್ಲಿ ಯಾರು ಜಗತ್ತನ್ನೇ ಸುತ್ತಿಕೊಂಡು ಮೊದಲು ಹಿಂತಿರುಗುತ್ತಾನೋ ಅವನಿಗೆ ಮಾವಿನ ಹಣ್ಣು, ಇನ್ನೊಬ್ಬನಿಗೆ ಇಲ್ಲ ಎಂದು. ಹೀಗೆಂದ ಕೂಡಲೇ ಷಣ್ಮುಖ ತನ್ನ ವಾಹನ ನವಿಲನ್ನೇರಿ ಹೊರಟ. ಆದರೆ ನೆಲವನ್ನು ಬಿಟ್ಟಿಲ್ಲದ ಇಲಿ ವಾಹನನಾದ ಗಣೇಶನಿಗೆ ಹಾಗೆ ಮಾಡುವುದು ಸಾಧ್ಯವಿರಲಿಲ್ಲ. ತಂದೆ-ತಾಯಿಯರಾದ ಶಿವ-ಪಾರ್ವತಿಯರನ್ನೇ ಪ್ರಪಂಚವೆಂದು ಭಾವಿಸಿ,

ಅವರನ್ನೊಂದು ಸುತ್ತು ಸುತ್ತಿ ತಾನೇ ಮಾವಿನ ಹಣ್ಣನ್ನು ಪಡೆದುಕೊಂಡ. ಜಗತ್ತೆಲ್ಲ ಅಲೆಯಲು ಹೋದ ಷಣ್ಮುಖನಿಗೆ ಏನೂ ಸಿಗಲಿಲ್ಲ. ಸುಬ್ಬಣ್ಣನವರ ಪ್ರಕಾರ ಗಣೇಶ ತನ್ನ ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಮತ್ತು ಪರಿಸರದಲ್ಲೇ ಇದ್ದುಕೊಂಡು ಅದರಲ್ಲಿ ಇಡೀ ಜಗತ್ತನ್ನು ಕಂಡುಕೊಳ್ಳುವ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯ ಕುರುಹು. ಇದು ಸರಿಯೇ. ಹೊಸಗನ್ನಡದ ಹಿರಿಯ ಚೇತನಗಳಾದ ಕುವೆಂಪು, ಬೇಂದ್ರೆ, ಮಾಸ್ತಿ, ಕಾರಂತ, ಶಂಬಾ ಜೋಷಿ, ಅಡಿಗ, ಜಿ.ಎಸ್. ಶಿವರುದ್ರಪ್ಪ, ಲಂಕೇಶ್, ತೇಜಸ್ವಿ, ಅನಂತಮೂರ್ತಿ, ಕಂಬಾರ, ದೇವನೂರ ಮಹಾದೇವ ಮತ್ತು ಸ್ವತಃ ಸುಬ್ಬಣ್ಣನವರು ತಮ್ಮ ಪರಿಸರದ ನೆಲೆಗಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಇದ್ದುಕೊಂಡು ತಮ್ಮ ಕಲ್ಪನೆ-ಚಿಂತನೆ-ಕೃತಿಗಳ ಮೂಲಕ ಇಡೀ ವಿಶ್ವವನ್ನೇ ರೂಪಿಸಿದ್ದಾರೆ, ರೇಖಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಇದಕ್ಕಾಗಿ ಈ ಎಲ್ಲ ಮಹನೀಯರೂ ಅಭಿನಂದನೀಯರು. ತನ್ನ ತಂದೆತಾಯಿಯರನ್ನೇ ಪ್ರದಕ್ಷಿಣೆ ಮಾಡಿ ಆ ಮೂಲಕ ಜಗತ್ತಿನಲ್ಲೇ ಶ್ರೇಷ್ಠವಾದದ್ದನ್ನು ಗಳಿಸಿಕೊಂಡ ಜನಪದ ದೇವತೆ ಗಣೇಶನ ಮೇಲ್ಪಂಕ್ತಿಯನ್ನು ಗೊತ್ತಿದ್ದೋ ಗೊತ್ತಿಲ್ಲದೆಯೋ ಅವರು ಜೀವಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಇದನ್ನು ನಾಡು-ನುಡಿಗಳನ್ನು ಬೆಳೆಸುವ ಒಳಮುಖೀ ಮಾರ್ಗವೆನ್ನೋಣ.

ಆದರೆ ಷಣ್ಮುಖನ ಹೊರಮುಖಿ ಮಾರ್ಗವೂ ಇಂದು ಮುಖ್ಯ. ಕನ್ನಡದ ಭೌಗೋಳಿಕ ಸೀಮೆಯಿಂದ ಕಾರಣಾಂತರಗಳಿಂದ ದೂರವಾಗಿ ಹೊರರಾಜ್ಯ ಮತ್ತು ಹೊರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ನೆಲೆಸಿದವರು ಕನ್ನಡಕ್ಕೆ ಕೊಟ್ಟ ಯೋಗದಾನವನ್ನು ಮರೆಯುವಂತಿಲ್ಲ. ಗಂಗಾಧರ ಚಿತ್ತಾಲ, ಯಶವಂತ ಚಿತ್ತಾಲ, ಕುರ್ತಕೋಟಿ ಮುಂತಾದ ಹಿರಿಯರು ಹೊರರಾಜ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ನೆಲೆಸಿದವರು. ಎ.ಕೆ. ರಾಮಾನುಜನ್, ಪೇಜಾವರ ಸದಾಶಿವರಾಯ, ಎಂ.ಜಿ. ಕೃಷ್ಣಮೂರ್ತಿ ಮುಂತಾದವರು ಹೊರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ನೆಲೆಸಿದವರು. ಕಾರಂತ, ಅನಂತಮೂರ್ತಿ, ಭೈರಪ್ಪ, ಕಾರ್ನಾಡ್, ಕಂಬಾರ ಅವರಂಥವರು ಹಲವು ಬಾರಿ ವಿದೇಶ ಯಾತ್ರೆ ಮಾಡಿ ಆ ಮೂಲಕ ತಮ್ಮ ಸಂಪನ್ಮೂಲಗಳನ್ನು ಹಿಗ್ಗಿಸಿಕೊಂಡವರು. ಹೊರನಾಡು, ರಾಜ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ನೆಲೆಸಿದವರು, ಓಡಾಡಿ ಬಂದವರು. ಕನ್ನಡ ನಾಡು-ನುಡಿ-ಬರಹಗಳಿಗೆ ಕೊಟ್ಟ ಕೊಡುಗೆಯೂ ಗಣನೀಯವಾದುದೇ. ಗಣಪತಿ, ಷಣ್ಮುಖ ಇಬ್ಬರ ಪ್ರಯತ್ನಗಳೂ ವಿಫಲವಲ್ಲ. ಗಣಪತಿ ತನ್ನ ಭಾಷಿಕ ಗಣಕೇಂದ್ರಿತನಾಗಿಯೇ ಜಗತ್ತನ್ನು ಗ್ರಹಿಸಿದವರ ಮಾದರಿ, ಷಣ್ಮುಖ ತನ್ನ ಪರಿಸರದಿಂದ ದೂರ ದೂರ ಹೋಗಿ ಆ ದೂರದ ಜಗತ್ತಿನಲ್ಲಿ ತನ್ನ ನಾಡಿನ ಪರಿಸರದ ಪರಿಮಳವನ್ನು ಹಬ್ಬಿಸಿದ ಹೊರಮಾರ್ಗಗಳ ಮಾದರಿ, ತಮಿಳಿನಲ್ಲಿ ಪ್ರಚಲಿತವಿರುವ ಕತೆಯ ಪ್ರಕಾರ ಷಣ್ಮುಖ ಕೈಲಾಸಕ್ಕೆ ಮರಳಲಿಲ್ಲ, ಪಳನಿಯಲ್ಲಿ ನೆಲೆಗೊಂಡ. ತಮಿಳಿನಲ್ಲಿ ಪಳನಿಯ ಅರ್ಥ ಪಳಂ ನೀ (=ನೀನೇ ಹಣ್ಣು), ನೀ ಮೆಟ್ಟಿದ ನೆಲ ಅದೆ ಕರ್ನಾಟಕ ಎಂದರು ಕುವೆಂಪು. ಷಣ್ಮುಖ ತಾ ಮೆಟ್ಟಿ ನಿಂತ ಪಳನಿಯನ್ನೇ ಕೈಲಾಸವಾಗಿಸಿದ. ದೂರದ ಷಿಕಾಗೋನಲ್ಲಿದ್ದು ಅಲ್ಲಿ ಕನ್ನಡತ್ವವನ್ನು ಇಂಗ್ಲಿಷಿನಲ್ಲಿ ಅರಳಿಸಿದ ರಾಮಾನುಜನ್ ಕೊನೆಯುಸಿರೆಳೆದಿದ್ದು ಕಡಲಾಚೆಯ ಆ ಊರಿನಲ್ಲೇ.

ಅಹವಾಲು ಪತ್ರದ ಮೊದಲಿನ ಈ ಶಿವಕತೆಯನ್ನು ತೀರಾ ಲಂಬಿಸಿದ್ದಕ್ಕೆ ಕ್ಷಮೆಯಿರಲಿ, ಈ ಕತೆ ಮತ್ತು ವಿವರಣೆಯ ಮೂಲಕ ನಾನು ಹೇಳಹೊರಟದ್ದನ್ನು ಅಡಕವಾಗಿ ಹೇಳಬೇಕೆಂದರೆ, ಹೇಗೆ ಕನ್ನಡದ ಸಿದ್ಧ-ಪ್ರಸಿದ್ಧರು ಒಳಮುಖಿ ಮತ್ತು ಹೊರಮುಖಿ ಹಾದಿಗಳನ್ನು ಕ್ರಮಿಸಿ ಕನ್ನಡದ ಸಾರಸ್ವತ ಲೋಕವನ್ನು ಹುಲುಸಾಗಿ ಬೆಳೆಸಿದ್ದಾರೋ ಅದೇ ಪ್ರಕಾರವಾಗಿ ಕನ್ನಡದ ಹಿತ್ತೈಷಿಗಳೆಲ್ಲರೂ ಇಂದು ಈ ಎರಡೂ ಹಾದಿಗಳಲ್ಲಿ ತಮ್ಮನ್ನು ತೊಡಗಿಸಿಕೊಂಡು ಮನೆ ಮತ್ತು ಮಾರುಗಳೆರಡನ್ನೂ ಗೆಲ್ಲಬೇಕಾಗಿದೆ. ಗೋಳೀಕರಣದ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ನಮ್ಮ ವಿಶ್ವಾತ್ಮಕವಾದರೂ ವಿಶಿಷ್ಟವಾಗಿರುವ ನಮ್ಮ ನುಡಿಗಟ್ಟು-ಹಿಡಿಗಟ್ಟುಗಳನ್ನು ಬರವಣಿಗೆ-ಇರುವಣಿಗೆಗಳನ್ನು ವಿಶಾಲ ಕರ್ನಾಟಕದೊಳಗೂ ವಿಶಾಲ ವಿಶ್ವದೊಳಗೂ ಎತ್ತಿ ಹಿಡಿಯಬೇಕಾಗಿದೆ. ನಮ್ಮ ಕನ್ನಡತನ ಕೊಚ್ಚಿಕೊಂಡು ಹೋಗದ ಹಾಗೆ ನಾವೂ ವಿಶ್ವ ಯಜ್ಞದಲ್ಲಿ ಪಾಲ್ಗೊಳ್ಳಬೇಕಿದೆ.

ಸಾವಿರ ಸಂವತ್ಸರಗಳ ಹಿಂದೆ ಕನ್ನಡದ ಸೀಮೆ ಕಾವೇರಿ-ಗೋದಾವರಿಗಳ ನಡುವಿನದಾಗಿತ್ತು. ಈಗ ನಮ್ಮ ಭೂಗೋಳ ಹಿಗ್ಗಿದೆ. ನಮ್ಮ ಮನೋಲೋಕವು ಆಯಾಕಾಲದ ಭೂಗೋಳದ ಮಿತಿಗೆ ಎಂದೂ ಒಳಪಡಲಿಲ್ಲ. ಬನವಾಸಿಯ ನಿವಾಸಿಯಾಗಿದ್ದ ಆದಿಕವಿ ಪಂಪನ ಕಲ್ಪನಾಪ್ರತಿಭೆ ಜೈನರ ಕಾಲ್ಪನಿಕ ಭೂಗೋಳದ ತುತ್ತತುದಿಯ ತನಕ ವ್ಯಾಪಿಸಿತ್ತು. ಆದರೆ ಪೂರ್ವಸೂರಿಗಳ ವಿಸ್ತಾರ ಮಾನಸಿಕವಾದುದು. ಇಂದು ಕನ್ನಡಿಗರನ್ನು ಕಾಲಪ್ರವಾಹವು ಕರ್ನಾಟಕದ ಗಡಿಯಾಚೆಗಿನ ರಾಜ್ಯಗಳಿಗೆ ದೇಶಗಳಿಗೆ ಸೆಳೆದುಕೊಂಡು ಹೋಗಿದೆ. ಅವರೊಂದಿಗೆ ಕನ್ನಡವೂ ಅಲ್ಲಿ ಹೋಗಿದೆ. ಇಂಥವರ ಒಬ್ಬರ ಪ್ರಯತ್ನದಿಂದ ಇಂಗ್ಲೆಂಡಿನಲ್ಲಿ ಈಚೆಗೆ ಬಸವಣ್ಣನವರ ಪುತ್ಥಳಿ ನಿರ್ಮಾಣವಾದುದು ಶ್ಲಾಘನೀಯ.

ಕನ್ನಡಿಗರ ಹಬ್ಬಗಳನ್ನು ಸಾಂಕೇತಿಕವಾಗಿ ಆಚರಿಸುವ ಪರದೇಶ ನಿವಾಸಿಗಳಲ್ಲಿ ಬಹುತೇಕರು ಕನ್ನಡದಿಂದ ಮಾನಸಿಕವಾಗಿ ದೂರವಾಗುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಇಂಗ್ಲೆಂಡ್, ಉತ್ತರ ಅಮೆರಿಕ, ದುಬೈ ಮತ್ತು ಆಸ್ಟ್ರೇಲಿಯಾಗಳಿಗೆ

ಡಾಕ್ಟರುಗಳಾಗಿ, ಎಂಜಿನಿಯರುಗಳಾಗಿ, ಅಧ್ಯಾಪಕರಾಗಿ, ಗಣಕಯಂತ್ರ ತಜ್ಞರಾಗಿ, ವಿಜ್ಞಾನಿಗಳಾಗಿ ಹೋಗಿ ನೆಲೆಸಿರುವ ಅವರ ಮುಂದಿನ ತಲೆಮಾರಿನವರು ಆಯಾ ದೇಶಗಳ ಸಂಸ್ಕೃತಿಗಳಲ್ಲಿ ವಿಲೀನವಾಗಿ ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಅವರಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲೋ ಕೆಲವರನ್ನು ಬಿಟ್ಟರೆ ಮಿಕ್ಕವರು ತಮ್ಮ ಮೂಲಸಂಸ್ಕೃತಿಯಿಂದ ಪರಕೀಯರಾಗುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ನಾವು ಈ ಪ್ರವೃತ್ತಿಯನ್ನು ತಡೆಯಲು ಕನ್ನಡಿಗರು ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ನೆಲೆಸಿರುವ ಕಡೆಗಳಲ್ಲಿ ಕನ್ನಡದ ನೆಲೆ ಬೆಲೆಗಳನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸುವ ಜರೂರು ಇದೆ. ಯಾಕೆಂದರೆ ದೂರದ ನಾಡುಗಳಲ್ಲಿ ತಮ್ಮ ಪ್ರತಿಭೆಯಿಂದ ಪ್ರತಿಷ್ಠಿತ ಜಾಗಗಳನ್ನು ಪಡೆದುಕೊಂಡಿರುವ ಅವರು ಆಯಾ ನಾಡುಗಳಲ್ಲಿ ಕನ್ನಡದ ದೀಪ ಹಚ್ಚುವ ಮತ್ತು ಕರ್ನಾಟಕಕ್ಕೆ ಅಗತ್ಯವಾದ ಸಂಪನ್ಮೂಲಗಳನ್ನು ನೀಡುವ ಅಪಾರ ಸಾಧ್ಯತೆಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿದ್ದಾರೆ. ಹೊರನಾಡ ಕನ್ನಡಿಗರ ಸಮ್ಮೇಳನಗಳನ್ನು ವ್ಯವಸ್ಥಿತವಾಗಿ ಮಾಡುವುದು ಇದಕ್ಕೊಂದು ಪರಿಹಾರ. ಆದರೆ ಅದಷ್ಟೇ ಸಾಲದು. ಸಮ್ಮೇಳನಗಳು ಬರೀ ಪರಿಷೆಯಾಗದಂತೆ ಎಚ್ಚರ ವಹಿಸಬೇಕು. ಎರಡನೇ ಮೂರನೇ ತಲೆಮಾರಿನ ವಿದೇಶಿ ಕನ್ನಡಿಗರಿಗಾಗಿ ಆಯಾ ದೇಶಗಳಿಗೆ ಹೋಗಿ ವಿಕಸನಶೀಲವಾದ ಕನ್ನಡ ಭಾಷೆ ಮತ್ತು ಸಾಹಿತ್ಯ-ಸಂಸ್ಕೃತಿಗಳ ಪ್ರಸ್ತುತ ಅಂಶಗಳನ್ನು ಹೊರನಾಡ ಯುವಕನ್ನಡಿಗರಿಗೆ ಅವರಿಗೆ ಅರ್ಥವಾಗುವ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಪರಿಚಯಿಸಿ ಪ್ರಚಾರ ಮಾಡುವ ತರಬೇತಿ ಶಿಬಿರಗಳನ್ನೂ ಪರೀಕ್ಷೆಗಳನ್ನೂ ಕನ್ನಡ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ ಏರ್ಪಡಿಸಬೇಕು. ತಜ್ಞರ ಸಹಾಯದಿಂದ ಇದಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಉಪಯುಕ್ತ ಪಠ್ಯಕ್ರಮವನ್ನು ಎಚ್ಚರದಿಂದ ತಯಾರಿಸಬೇಕು. ಇಂಥ ತರಬೇತಿ ಶಿಬಿರಗಳನ್ನು ಕರ್ನಾಟಕದೊಳಗೂ ನಡೆಸಬೇಕು. ಹೊರನಾಡ ಕನ್ನಡಿಗರ ಇನ್ನೂ ಅನೇಕ ಸಮಸ್ಯೆಗಳಿಗೆ ಪರಿಹಾರ ನೀಡಲು ಕೇಂದ್ರ ಸರ್ಕಾರದಲ್ಲಿರುವಂತೆ ಒಂದು ಕರ್ನಾಟಕ ಓವರ್‌ಸೀಸ್ ಮಂತ್ರಿಮಂಡಲವನ್ನೂ ರೂಪಿಸಿದರೆ ಈ ಕಾರ್ಯಕ್ಕೆ ಆನೆಬಲ ಬರುತ್ತದೆ. ಕನ್ನಡ ಈಗ ಕ್ಲಾಸಿಕಲ್ ಭಾಷೆಯ ಸ್ಥಾನವನ್ನು ಪಡೆದಿರುವ ಸಂದರ್ಭದ ಲಾಭ ಪಡೆದು ಹೊರರಾಜ್ಯ ಮತ್ತು ರಾಷ್ಟ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಕನ್ನಡ ಅಧ್ಯಯನವನ್ನು ಪೋಷಿಸುವ ಪ್ರಯತ್ನ ಮಾಡಬೇಕಾಗಿದೆ. ಕನ್ನಡ ಪೀಠಗಳು ಹೊರರಾಜ್ಯ ಮತ್ತು ಹೊರರಾಷ್ಟ್ರಗಳ ಪ್ರತಿಷ್ಠಿತ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯಗಳಲ್ಲಿ ಸ್ಥಾಪಿತವಾಗಿವೆ. ನಮ್ಮ ಅಕ್ಕಪಕ್ಕದ ತಮಿಳರು, ತೆಲುಗರು ಮತ್ತು ಹಿಂದಿ ಭಾಷಿಕರು ನಮಗೆ ನಾಚಿಕೆಯಾಗುವ ಬಗೆಗಳಲ್ಲಿ ಈ ಕೆಲಸ ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ; ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಅಮೆರಿಕದ ತಮಿಳು ಭಾಷಿಕರ ಹಣದಿಂದ ಬರ್ಕ್ಲಿ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯದಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿಷ್ಠಿತ ತಮಿಳು ಪೀಠ ಸ್ಥಾಪಿತವಾಗಿದೆ. ಕೆನಡಾದ ಶ್ರೀಲಂಕಾ ತಮಿಳರು ಟೆರಾಂಟೊ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯದಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿವರ್ಷ ಅತ್ಯಂತ ಪ್ರಭಾವಿಯಾದ ಅಂತರರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ತಮಿಳು ಸಮ್ಮೇಳನಗಳನ್ನು ಏರ್ಪಡಿಸುತ್ತಾ ಬಂದಿದ್ದಾರೆ. ಹಾರ್ವರ್ಡ್‌ನಲ್ಲಿ ಹಿಂದಿ ಪೀಠ ಬಹಳ ಹಿಂದೆಯೇ ಸ್ಥಾಪಿತವಾಗಿದೆ. ದೊಡ್ಡ ಪ್ರಮಾಣದಲ್ಲಿ ಅಂತರರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಣವನ್ನು ಸೆಳೆಯುತ್ತಿರುವ ದೆಹಲಿಯ ಜವಾಹರಲಾಲ್ ನೆಹರೂ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯದಲ್ಲಿ ತಮಿಳು, ಬಂಗಾಳಿ ಪೀಠಗಳು ಸಂಬಂಧಪಟ್ಟ ಸರ್ಕಾರಗಳ ಪ್ರಯತ್ನದಿಂದ ಸ್ಥಾಪಿತವಾಗಿವೆ. ನಾವೂ ಇದನ್ನು ಎಂದೋ ಮಾಡಬೇಕಾಗಿತ್ತು.

ಈ ಬಗ್ಗೆ ಹಿಂದಿನ ಮುಖ್ಯಮಂತ್ರಿಯವರಿಗೆ ಮತ್ತು ಅವರ ಆಗಿನ ಪ್ರಧಾನ ಕಾರ್ಯದರ್ಶಿಯವರಿಗೆ ನಾನು ಬರೆದ ಪತ್ರಕ್ಕೆ ಯಾವ ಪ್ರತಿಕ್ರಿಯೆಯೂ ಬರಲಿಲ್ಲ. ನನ್ನ ಮಾತುಗಳು ಅವರ ಘನತೆವೆತ್ತ ಕಿವಿಗಳನ್ನು ಮುಟ್ಟಲೇ ಇಲ್ಲ. ಅಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲದೆ ಹಿಂದಿನ ಸರ್ಕಾರ ಜರ್ಮನಿ ಮತ್ತು ಆಸ್ಟ್ರಿಯಾದಲ್ಲಿ ಕನ್ನಡ ಪೀಠ ಸ್ಥಾಪನೆಗೆ ಕೈಹಾಕಿ ಎಡಬಿಡಂಗಿ ಕೆಲಸ ಮಾಡಿದೆ. ಜರ್ಮನ್ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯದಲ್ಲಿ ಸ್ಥಾಯಿಯಾಗಿ ಒಂದು ಕನ್ನಡ ಪೀಠ ಸ್ಥಾಪಿಸಲು ಕನಿಷ್ಠ ಎರಡು ಕೋಟಿ ರೂಪಾಯಿ ಅಗತ್ಯವೆಂದು ಹೈಡಲ್‌ಬರ್ಗ್ ಮತ್ತು ಮ್ಯೂನಿಕ್ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯಗಳ ದಕ್ಷಿಣ ಏಷಿಯಾ ವಿಭಾಗದವರು ನನಗೆ ತಿಳಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಈ ವಿಷಯವನ್ನು ಕನ್ನಡ ಪ್ರಾಧಿಕಾರದ ಹಿಂದಿನ ಅಧ್ಯಕ್ಷರಿಗೆ ನಾನು ತಿಳಿಸಿದ್ದೆ. ಅದನ್ನವರು ಕಿವಿಗೆ ಹಾಕಿಕೊಳ್ಳದೆ ಬರೀ ಐವತ್ತು ಲಕ್ಷ ರೂಪಾಯಿಗಳ ಮೊತ್ತವನ್ನು ಮಂಜೂರು ಮಾಡಿರುವ ಪತ್ರವನ್ನು ಆಯಾ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯಗಳಿಗೆ ಕಳಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಇನ್ನೊಂದು ತಮಾಷೆಯೆಂದರೆ ಸದರಿ ಪತ್ರಗಳನ್ನು ಕನ್ನಡ ಬಾರದ ಅವರಿಗೆ ಕನ್ನಡದಲ್ಲೇ ಕಳಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಇಂಥ ವಿಷಯಗಳನ್ನು ಜರ್ಮನಿಯ ಭಾರತೀಯ ದೂತಾವಾಸದ ಮೂಲಕ ಮಾಡಿದರೆ ಸುಲಭವಾಗುತ್ತದೆಂಬ ಸಾಮಾನ್ಯ ತಿಳಿವಳಿಕೆಯೂ ಅವರಿಗಿರಲಿಲ್ಲ. ಹೈಡಲ್‌ಬರ್ಗ್ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯದ ಭಾರತೀಯ ತಜ್ಞರೂ ನನ್ನ ಸಮ್ಮಿತ್ರರೂ ಆದ ಹನ್ಸ್ ಹರ್ಡರ್ ಅವರು ಆ ಪತ್ರವನ್ನು ನನಗೆ ಕಳಿಸಿ ಇದರ ಅರ್ಥವೇನು ಎಂದು ಕೇಳಿದರು. ಅವರೊಂದಿಗೆ ಎಷ್ಟು ಹಣ ಬೇಕೆಂಬುದನ್ನು ಚರ್ಚಿಸದೆ ಏಕಪಕ್ಷೀಯವಾಗಿ ತೀರ್ಮಾನ ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ತಮಗರ್ಥವಾಗದ ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ಪತ್ರ ಕಳಿಸಿದ್ದು ಅವರ ಸಿಟ್ಟು ಮತ್ತು ನಗೆಗಳಿಗೆ ಕಾರಣವಾಯಿತು. ಜರ್ಮನಿಯ ಭಾರತೀಯ ದೂತಾವಾಸದಲ್ಲಿ ಕೆಲಸ ಮಾಡುತ್ತಿರುವ ನನ್ನಂಥ ಕನ್ನಡಿಗನ ನೆರವನ್ನೂ ಕೇಳದ ನನ್ನ ಸಲಹೆಯನ್ನೂ ಕಿವಿಗೆ ಹಾಕಿಕೊಳ್ಳದ ಕರ್ನಾಟಕ ಸರ್ಕಾರದ ಆ ಪ್ರತಿನಿಧಿಗಳ ಬಗ್ಗೆ ನನಗೆ ಅತೀವ ಬೇಸರವಾಗಿದೆ. ಅದು ಹಾಗಿರಲಿ, ಈಗಾಗಬೇಕಾದ ಕೆಲಸವೆಂದರೆ ಹಿಂದಿನ ಸರ್ಕಾರದವರು ಯಾವುದೇ ವಸ್ತುನಿಷ್ಠ ಆಲೋಚನೆಯಿಲ್ಲದೆ

ಮಾಡಲೆತ್ತಿಸಿದಂತೆ, ಜರ್ಮನಿಯ ಮೂರು ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯಗಳಲ್ಲಿ ಮತ್ತು ಆಸ್ಟ್ರಿಯಾದ ಒಂದು ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯದಲ್ಲಿ ಒಟ್ಟು ನಾಲ್ಕು ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದಡಿಯ ನಾಲ್ಕು ಬಾವಿಗಳನ್ನು ತೋಡದೆ ಈಗಾಗಲೇ ಗಣನೀಯ ಸಂಖ್ಯೆಯಲ್ಲಿ ಕನ್ನಡದ ಬೋಧನೆ ನಡೆಯುತ್ತಿರುವ ಅತ್ಯಂತ ಪ್ರತಿಷ್ಠಿತವಾದ ಮ್ಯೂನಿಕ್ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯದಲ್ಲಿ ಮತ್ತು ಜಗತ್ತಿನ ಅತ್ಯಂತ ಶ್ರೇಷ್ಠ ದಕ್ಷಿಣ ಭಾರತ ಅಧ್ಯಯನ ವಿಭಾಗವಿರುವ ಹೈಡೆಲ್‌ಬರ್ಗ್ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯದಲ್ಲಿ ನಾಲ್ಕಡಿಯ ಒಂದು ಬಾವಿಯನ್ನು ತೋಡಿದರೆ ಇಂದು ಯೂರೋಪಿನ ಕೇಂದ್ರವಾಗಿರುವ ಜರ್ಮನಿಯಲ್ಲಿ ಕನ್ನಡ ಅಧ್ಯಯನಕ್ಕೆ ಭದ್ರವಾದ ಬುನಾದಿ ಹಾಕಿದಂತಾಗುತ್ತದೆ. ಭಾರತದ ಬಗ್ಗೆ ಆಸಕ್ತಿ ತಾಳಿರುವ ಪಶ್ಚಿಮದ ಯುವಕ ಯುವತಿಯರು ಈ ಮೂಲಕ ಕನ್ನಡದ ಬಗ್ಗೆ ಅಧ್ಯಯನ ಕೈಗೊಂಡು ಕನ್ನಡ ವಿದ್ವತ್ತಿಗೆ ವಿಶ್ವಮಟ್ಟದಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚಿನ ಸ್ಥಾನ ನೀಡಬಲ್ಲರು. ಇದೇ ರೀತಿ ಪ್ರೊ. ಅನಂತಮೂರ್ತಿಯವರ ಸ್ಫೂರ್ತಿಯಿಂದ ಅಮೆರಿಕದ ವಿಶ್ವ ಪ್ರಸಿದ್ಧ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯವಾದ ಅಯೊವಾದಲ್ಲಿ ಕನ್ನಡ ಪೀಠ ಸ್ಥಾಪನೆಗಾಗಿ ಬಹಳ ಹಿಂದೆ ನಡೆದ ಪ್ರಯತ್ನವೂ ಕರ್ನಾಟಕ ಸರ್ಕಾರದ ಉದಾಸೀನದಿಂದ ಅಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಉಳಿದಿದೆ. ನಮ್ಮ ಯುಗದಲ್ಲಿ ಜಗತ್ತಿನ ಹಲ ಸಂಸ್ಕೃತಿ-ಭಾಷೆಗಳ ಮುಖಾಮುಖಿಯು ಭಿತ್ತಿಯಾಗಿರುವ, ಅತ್ಯಧಿಕ ಸಂಖ್ಯೆಯಲ್ಲಿ ಕನ್ನಡಿಗರು ನೆಲೆಸಿರುವ ಅಮೆರಿಕದಲ್ಲಿ ಕನ್ನಡ ಪೀಠ ಸ್ಥಾಪನೆಯಾಗುವುದೂ ನಮ್ಮ ಕನ್ನಡಪರ ಆದ್ಯತೆಗಳಲ್ಲಿ ಮುಖ್ಯವಾಗಬೇಕು.

ಕನ್ನಡದ ಹಿಂದಿನ ಮತ್ತು ಇಂದಿನ ಸಾಹಿತ್ಯ, ಸಂಗೀತ, ಲಲಿತಕಲೆಗಳು ಮತ್ತು ಚಿಂತನೆಗಳ ಹಿರಿಮೆಯನ್ನು ಹೊರನಾಡುಗಳಲ್ಲಿ ಹರಡಿಸುವ ಪ್ರಚಾರ ಇನ್ನೂ ಪ್ರಭಾವಿಯಾಗಿ ಆಗಬೇಕಾಗಿದೆ. ಕನ್ನಡದ ಅತಿ ಶ್ರೇಷ್ಠ ಬರಹಗಾರರಿಗೆ ಈವರೆಗೆ ನೊಬೆಲ್ ಪುರಸ್ಕಾರ ಸಿಗದಿರಲು ಕಾರಣ ಇಂಗ್ಲಿಷನ್ನೂ ಒಳಗೊಂಡ ವಿಶ್ವಮಾನ್ಯ ಭಾಷೆಗಳಲ್ಲಿ ಕನ್ನಡದ ಮೇರು ಕೃತಿಗಳ ಸಮರ್ಥ ತರ್ಜುಮೆಗಳ ಗೈರುಹಾಜರಿ. ಈ ಕೊರತೆಯನ್ನು ತುಂಬಿಕೊಳ್ಳುವ ಹಾಗೆ ನಮ್ಮ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯಗಳು, ಅಕಾಡೆಮಿಗಳು ಮಾಡಿರುವುದು ಅಂಗೈಯಗಲ, ಮಾಡಬೇಕಾದುದು ಕಡಲಗಲ ಈ ಓಲೆ ನಾನಂದು ಕೊಂಡದ್ದಕ್ಕಿಂತಾ ದೀರ್ಘವಾಗುತ್ತಿರುವುದರಿಂದ ಕನ್ನಡ ಬರವಣಿಗೆ ಇರುವಣಿಗೆಗಳ ಕುರಿತು ಕರ್ನಾಟಕದೊಳಗೆ ಏನು ಮಾಡಬಹುದೆಂಬುದನ್ನು ನನ್ನ ಮುಂದಿನ ಅಂಕಣದಲ್ಲಿ ಬರೆಯುತ್ತೇನೆ.

ಲೇಖಕರ ಪರಿಚಯ: ಎಚ್.ಎಸ್. ಶಿವಪ್ರಕಾಶ್ (ಹುಲ್ಲುಂಠಮಠ ಶಿವಮೂರ್ತಿ ಶಾಸ್ತ್ರಿ ಶಿವಪ್ರಕಾಶ್, ಜನನ :೧೯೫೪ ಬೆಂಗಳೂರಿನಲ್ಲಿ ಜನಿಸಿದರು) ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಪ್ರಮುಖ ಕವಿ ಮತ್ತು ನಾಟಕ ರಚನಕಾರರು. ಬೆಂಗಳೂರು ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯದಿಂದ ಇಂಗ್ಲಿಷ್ ಸಾಹಿತ್ಯದಲ್ಲಿ ಎಂ.ಎ ಪಡೆದ ನಂತರ, ಕರ್ನಾಟಕ ಸರ್ಕಾರಿ ಸೇವೆಯಲ್ಲಿ ಇಂಗ್ಲಿಷ್ ಉಪನ್ಯಾಸಕರಾಗಿ ಸೇರಿಕೊಂಡರು ಮತ್ತು ಬೆಂಗಳೂರು ಮತ್ತು ತುಮಕೂರಿನ ವಿವಿಧ ಕಾಲೇಜುಗಳಲ್ಲಿ ಎರಡು ದಶಕಗಳ ಕಾಲ ಬೋಧಿಸಿದರು. ೧೯೯೬ರಲ್ಲಿ, ಅವರನ್ನು ನವದೆಹಲಿಯ ಸಾಹಿತ್ಯ ಅಕಾಡೆಮಿಯ ಧ್ವಿಭಾಷಾ ಪತ್ರಿಕೆಯಾದ ಭಾರತೀಯ ಸಾಹಿತ್ಯದ ಸಂಪಾದಕರಾಗಿ ನೇಮಿಸಲಾಯಿತು. ೨೦೦೧ರಲ್ಲಿ ಜವಾಹರಲಾಲ್ ನೆಹರು ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯದ ಸ್ಕೂಲ್ ಆಫ್ ಆರ್ಟ್ಸ್ ಅಂಡ್ ಎಸ್ಟೆಟಿಕ್ಸ್‌ನಲ್ಲಿ ಸಹಾಯಕ ಪ್ರಾಧ್ಯಾಪಕರಾಗಿ ಸೇರಿಕೊಂಡರು, ಮೊದಲ ಕವನಗಳ ಮಿಲರೇಪವನ್ನು ತಮ್ಮ ೨೩ನೇ ವಯಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಪ್ರಕಟಿಸಿದರು. ಇವರು ಏಳು ಕವನ ಸಂಕಲನಗಳು, ಹನ್ನೆರಡು ನಾಟಕಗಳು ಮತ್ತು ಹಲವಾರು ಇತರ ಪುಸ್ತಕಗಳನ್ನು ರಚಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಇವರ ಕೃತಿಗಳನ್ನು ಹಲವಾರು ಭಾಷೆಗಳಿಗೆ ವ್ಯಾಪಕವಾಗಿ ಅನುವಾದಿಸಲಾಗಿದೆ.

ಪ್ರಶ್ನೆಗಳು:

೧. ಕೆ.ವಿ. ಸುಬ್ಬಣ್ಣನವರು ನಮ್ಮ ಪರಿಸರದೊಂದಿಗೆ ಇರುವ ಸಂಬಂಧವನ್ನು ವಿವರಿಸಲು ಪೌರಾಣಿಕ ಕಥೆಯನ್ನು ಸಾಂಕೇತಿಕವಾಗಿ ಹೇಗೆ ಬಳಸಿಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ?
೨. ಕನ್ನಡದ ಸಿದ್ಧ ಪ್ರಸಿದ್ಧರು ಒಳಮುಖ ಮತ್ತು ಹೊರಮುಖ ಕ್ರಮಿಸಿ ಹೇಗೆ ಕನ್ನಡ ಸರಸ್ವತ ಲೋಕವನ್ನು ಹುಲಸಾಗಿ ಬೆಳೆಸಿದ್ದಾರೆ ವಿವರಿಸಿ.
೩. ಮೂಲ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯಿಂದ ಪರಕಿಯರಾಗುತ್ತಿರುವ ಕನ್ನಡಿಗರ ಪ್ರವೃತ್ತಿಯನ್ನು ತಡೆಯಲು ಯಾವ ಕ್ರಮಗಳನ್ನು ಅನುಸರಿಸಬೇಕು?
೪. ಕನ್ನಡ ಎದುರಿಸುತ್ತಿರುವ ಸಮಸ್ಯೆಗಳ ಕುರಿತು ಅಹವಾಲು ಸಲ್ಲಿಸುವಂತ ಸಂದರ್ಭ ಒದಗಿ ಬಂದಿದೆಯೇ ಚರ್ಚಿಸಿ.

ಘಟಕ : ೨

೧. ಯುಗಾದಿ ಮತ್ತು ಮಗು

—ಡಾ. ಎಚ್.ಎಸ್. ವೆಂಕಟೇಶಮೂರ್ತಿ

ಆಶಯ: ಸುಂದರವಾಗಿರುವುದೆಲ್ಲಾ ತನಗೆ ಬೇಕೆಂಬ ದಾವಂತದಲ್ಲಿ ನೈತಿಕತೆಯನ್ನೇ ಮರಿಯುತ್ತಿದ್ದಾನೆ, ಮಾನವ ಅದುವಸ್ತುವಾಗಲೀ, ವ್ಯಕ್ತಿಯಾಗಲೀ ಪಡೆಯಲೇಬೇಕೆಂಬ ಸ್ವಾರ್ಥ ಮನಷ್ಯನಲ್ಲಿ ಆವರಿಸಿಕೊಂಡರೆ ಅವನು ಎಂತ ದೊಡ್ಡವ್ಯಕ್ತಿಯಾದರೂ ತನ್ನ ಘನತೆ ಗೌರವಗಳನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಾನೆ.

ಹೋದ ವರ್ಷದೇ ದಿನ
ಸಂಜೆ ಸಮಯದಲ್ಲಿ
ಒಬ್ಬನೇ ಅಲೆಯುತ್ತಿದ್ದೆ
ಬನಶಂಕರಿಯಲ್ಲಿ!

ಚಿಗುರು ತೂಗುತ್ತಿತ್ತು ಬದಿಯ ದಾರಿ
ಗಿಡಗಳಲ್ಲಿ!
ನಿನ್ನೆ ಬಿದ್ದ ನೀರ ಪಸೆ
ಇತ್ತು ಬುಡಗಳಲ್ಲಿ.

ಎಷ್ಟೋ ಜನ ಎದುರಾದರು
ಹೊಸ ಬಟ್ಟೆಗಳಲ್ಲಿ
ಹಳೆಯದೂ ಹೊಳೆಯುತ್ತಿತ್ತು
ಸಂಜೆಯ ಬೆಳಕಲ್ಲಿ.

ಬಂದಿತೆದುರಿಗಾಗ ಒಂದು
ಚೋಡಿ ನಗು ನಗುತ್ತಾ
ಇತ್ತು ಅವನ ಕೈಯಿ ಅವಳ
ನಡುಗುವ ನಡು ಸುತ್ತಾ.
ಎಡಗೈಯಲ್ಲೆತ್ತಿದ್ದಾನೆ
ಬೊಂಬೆಯಂಥ ಮಗುವ
ಅದೂ ಸುಮ್ಮನೆ ನಗುತ್ತಿದೆ ನೆಪವಿಲ್ಲದ
ನಗುವ!

ಹೆಣ್ಣು ತುಂಬ ಚೆಲುವೆ, ನೋಡು
ವಾಸೆ ಸಹಜ ತಾನೆ?
ಮದುವೆಯಾದ ಹೆಣ್ಣು ಚೊತೆಗೆ ಗಂಡನೂ
ಇದ್ದಾನೆ.

ಆಗ ಪುಟ್ಟಕಂದ ಎದುರು
ಬಂದ ನನ್ನ ನೋಡಿ
ಮಾಮು ಮಾಮು ಎನ್ನುತ್ತಿದೆ
ಕೈ ಮುಂದಕೆ ಮಾಡಿ!

ನನ್ನ ನೋಡಿ ನಕ್ಕಳವಳು,
ಜತೆಗೆ ಅವಳ ಗಂಡ.
ತೆರೆ ಸರಿಸಿದ ಕಂದ ಧೇಟ್ ಯುಗಾದಿಯಂತೆ
ಕಂಡ.

ಕವಿಪರಿಚಯ: ಡಾ. ಎಚ್.ಎಸ್.ವೆಂಕಟೇಶಮೂರ್ತಿ (೧೯೪೪). ಜನ್ಮಸ್ಥಳ ಚಿತ್ರದುರ್ಗ ಜಿಲ್ಲೆ, ಚೆನ್ನಗಿರಿ ತಾಲ್ಲೂಕಿನ ಹೊದಿಗರೆ. ಪರಿವೃತ್ತ, ಬಾಗಿಲು ಬಡಿವ ಜನ, ಸಿಂದಾಬಾದನ ಆತ್ಮ ಕಥೆ, ಗಂಧವ್ರತ, ಎಷ್ಟೊಂದು ಮುಗಿಲು ಇವರ ಕವನ ಸಂಕಲನಗಳು, ಇವರು ನಾಟಕ, ಸಣ್ಣ ಕಥೆಗಳನ್ನು ರಚಿಸಿದ್ದಾರೆ, ಋತುವಿಲಾಸ ಅನುವಾದ ಕಾವ್ಯ.

ಪ್ರಶ್ನೆಗಳು:

೧. ಯುಗಾದಿ ಹಬ್ಬಕ್ಕೆ ಪ್ರಕೃತಿ ಹೇಗೆ ಸಿಂಗಾರಗೊಂಡಿತ್ತು?
೨. ಮಗುವಿನ ನಗೆ ನಿಷ್ಕಲ್ಮಶ ಹೇಗೆ ವಿವರಿಸಿ?
೩. ಪರ ಸ್ತ್ರೀ ಕಂಡಾಗ ಕವಿಯ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲುಂಟಾದ ಭಾವನೆಗಳೇನು?
೪. 'ಯುಗಾದಿ ಮತ್ತು ಮಗು' ಕವನದ ಆಶಯವೇನು?

೨. ವಿಷಾದ ಯೋಗ

—ನಾ. ಡಿಸೋಜ

ಆಶಯ: ಮಾನವರು ತಮ್ಮ ಬದುಕಿನಲ್ಲಿ ಯಾವೆಲ್ಲ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಜೀವನದ ಪರೀಕ್ಷೆಗೆ ಒಳಗಾಗುತ್ತಾರೆ? ಸಾತ್ವಿಕ ಜೀವಿಗಳು, ದೈವ ನಿಷ್ಠೆಯುಳ್ಳವರು, ತಮ್ಮ ಸೇವಾ ಮನೋಭಾವದಲ್ಲಿ ದೇವರನ್ನು ಕಾಣುತ್ತಾರೆ. ತನಗೆ ಮೋಸವಾದಾಗಲೂ ದೇವರನ್ನು ನೆನೆದು ವಿಷಾದ ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸುತ್ತಾರೆ.

ಸೂರ್ಯ ಅಸ್ತಮಿಸುವುದನ್ನು ನೋಡಲೆಂದು ಬಂದ ಜನ ಹಿಂತಿರುಗುತ್ತಿರುವುದು ಸದ್ದು ಮಾಡುತ್ತ ಪರತು ಹೋಗುತ್ತಿರುವ ವಾಹನಗಳಿಂದ ತಿಳಿದು ಬಂದಿತು. ರುಜಾರಿಯೋ ಪ್ರವಾಸಿ ಮಂದಿರದ ಜಗಲಿಯ ಮೇಲೆ ಕಾಲು ಕೆಳಗೆ ಇಳಿಬಿಟ್ಟುಕೊಂಡು ಕುಳಿತವನು ರಸ್ತೆಯ ಮೇಲೆಯೇ ಕಣ್ಣಿರಿಸಿಕೊಂಡು ನೋಡುತ್ತಿದ್ದ. ಗುಡ್ಡದ ಮೇಲೆ ಪ್ರವಾಸಿ ಮಂದಿರವೆಂದರೆ ಅಷ್ಟು ಕೆಳಗೆ ಪ್ರವಾಸಿಮಂದಿರಕ್ಕೆ ಸಮಾನಾಂತರ ರೇಖೆಯಲ್ಲಿ ಹೆದ್ದಾರಿ. ಸರಳ ರೇಖೆಯಲ್ಲಿ ಕೆಂಪು ಭದ್ರರ ಹಾಸಿದ ಹಾಗೆ ಬಲಗಡೆಯ ತುದಿ ಗುಡ್ಡದ ಮರೆಯಿಂದ ಎಡಗಡೆಯ ತುದಿ ಬೇರೊಂದು ಗುಡ್ಡದ ಬೆನ್ನ ಹಿಂದೆ ತಿರುಗಿಕೊಂಡಿತ್ತು. ಈ ನೇರವಾದ ರಸ್ತೆ ನಡುವೆ ಕವಲೊಡೆದು ಈ ಕವಲು ಪ್ರವಾಸಿ ಮಂದಿರದತ್ತ ಮುಖಮಾಡಿ ಮಲಗಿತ್ತು.

ಪ್ರವಾಸಿ ಮಂದಿರದಿಂದ ಮತ್ತೂ ಒಂದು ಒಂದೂವರೆ ಮೈಲಿ ದೂರದಲ್ಲಿ ಒಂದು ತಾಣ. ಸನ್‌ಸೆಟ್ ಪ್ಲಾಟ್‌ಫಾರಂ ಎಂದೇ ಕರೆಯಲ್ಪಡುವ ತಾಣ ಅದು. ಸೂರ್ಯ ಅಸ್ತಮಿಸುವುದು ಅಲ್ಲಿಂದ ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ನಿಚ್ಚಳವಾಗಿ ಕಾಣುತ್ತದೆ. ಸೂರ್ಯ ತನ್ನೆಲ್ಲ ಪ್ರಖರತೆಯನ್ನೂ ಕಳೆದುಕೊಂಡು ದಿಗಂತದ ಅಂಚಿಗೆ ಬರುತ್ತಾನೆ ಅನ್ನುವಾಗ ಅವನು ಸೂರ್ಯನೇ ಅಲ್ಲ, ಬಂಗಾರದ ತಟ್ಟೆ. ತಿರುಗುವ ಬುಗುರಿ, ಅರಳಿಸಿದ ಕೆಂಪು ಭತ್ತಿ, ಓ! ಆಚಿನ ಚೆಲುವು ಸೊಬಗು ವರ್ಣನೆಗೆ ನಿಲುಕುವುದಿಲ್ಲ, ಆ ಜಾಗ ಪಶ್ಚಿಮ ಘಟ್ಟಗಳ ತುಟ್ಟತುದಿ: ಅಲ್ಲಿಂದ ಆಚೆಗೆ ನೆಲ ಕಡಿದುಕೊಂಡು ಬಿದ್ದಿದೆ. ಹೀಗೆಂದೇ ಸರಕಾರ ಆ ತಾಣವನ್ನು ಆರಿಸಿಕೊಂಡು ಅಲ್ಲೊಂದು ವೇದಿಕೆಯನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸಿದೆ. ಸಾಲು ಮೆಟ್ಟಿಲುಗಳನ್ನು ಕಲ್ಪಿಸಿದೆ.

ಸಾಯಂಕಾಲವಾಗುತ್ತಿದೆ ಅನ್ನುವಾಗ ಅಲ್ಲಿಗೆ ವಾಹನಗಳು ಧಾವಿಸಿ ಬರುತ್ತವೆ. ಇನ್ನೇನು ಸೂರ್ಯ ಮುಳುಗುತ್ತಾನೆ ಅನ್ನುವಾಗ ಜನ ವೇದಿಕೆಯನ್ನೇರಿ ಸಾಲುಗಟ್ಟಿ ನಿಲ್ಲುತ್ತಾರೆ. ಕಾಲ ಕೆಳಗಿನ ಹಸಿರು ಕಣಿವೆಯನ್ನು, ಗುಪ್ತೆ ಗುಪ್ತೆಯಾಗಿ ನಿಂತ ಮರಗಳನ್ನು, ದೂರದ ಕೆರೆ, ಹೊಳೆ, ಹಳ್ಳಿಗಳನ್ನು ನೋಡುತ್ತ ತುಟ್ಟತುದಿಯಲ್ಲಿ ಮುಳುಗುವ ಸನ್ನಾಹದಲ್ಲಿರುವ ಸೂರ್ಯನ ದೃಷ್ಟಿ ಹಾಯಿಸುತ್ತಾರೆ. ಸೂರ್ಯ ಅತ್ತ ಮುಳುಗಿ ಹೋಗುತ್ತಿರಲು ಈ ಜನ ಅವನ ವಿವಿಧ ರೂಪ ಆಕಾರಗಳನ್ನು ಕಂಡು ಆನಂದ ಅಚ್ಚರಿಯಿಂದ ಕೂಗಿ ಕೇಕೆ ಹಾಕಿ, ಪಡುವಣ ದಿಗಂತ ಬರಿದಾದ ಮೇಲೆ ವೇದಿಕೆ ಬಿಟ್ಟು ಇಳಿಯುತ್ತಾರೆ:

ಬಂದ ವಾಹನಗಳು ಅಷ್ಟೇ ತ್ವರಿತವಾಗಿ ಹಿಂತಿರುಗುತ್ತವೆ.

ಜಗಲಿಯ ಮೇಲೆ ಕುಳಿತವನು ಎದ್ದು ನಿಂತ. ಕತ್ತಲು ಗಾಢವಾಗಿ ಕವಿಯಿತು. ಇನ್ನು ಯಾರೂ ಬರುವುದಿಲ್ಲ. ಸೂರ್ಯ ಮುಳುಗಿದ ಮೇಲೆ ಇಲ್ಲಿಗೆ ಬರುವ ಶ್ರಮವನ್ನು ಯಾರೂ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುವುದಿಲ್ಲ. ಒಂದು ವೇಳೆ ಬಂದರೂ ಅವರು ನಾಳೆ ಸಾಯಂಕಾಲದವರೆಗೆ ಕಾಯಬೇಕಾಗುತ್ತದಾದ್ದರಿಂದ ಇಂತಹಾ ಮೂರ್ಖ ಕೆಲಸಕ್ಕೆ ಯಾರೂ ಕೈ ಹಾಕುವುದಿಲ್ಲ.

ರುಜಾರಿಯೋ ಜಗಲಿಯಿಂದ ಇಳಿದ...ಪೋರ್ಟಿಕೊ ದಾಟಿ ಹತ್ತು ಹೆಜ್ಜೆ ಹೋದ. ಪ್ರವಾಸಿ ಮಂದಿರದ ಸುತ್ತ ಒಂದು ಬೇಲಿ: ಮುಂದೆ ಒಂದು ಗೇಟು. ಈ ಗೇಟು ಹಗಲೆಲ್ಲ ತೆರೆದಿರುತ್ತದೆ. ರಾತ್ರಿ ಅದನ್ನು ಅವನು ಮುಚ್ಚುತ್ತಾನೆ. ರಾತ್ರಿ ಕಾಡು ಪ್ರಾಣಿಗಳು ಓಡಾಡುತ್ತವೆ. ಕಾಡುಹಂದಿ, ಕಾಡುಕೋಣ, ಹುಲಿಗಳ ಓಡಾಟ ಇರುತ್ತವೆ. ಅವು ಪ್ರವಾಸಿ ಮಂದಿರದ ಬಳಿ ಬಾರದಿರಲಿ ಎಂದಷ್ಟೇ ಈ ಮುನ್ನೆಚ್ಚರಿಕೆ.

ರುಜಾರಿಯೋ ಮರದ ಗೇಟನ್ನು ತಳ್ಳಿ ಮುಚ್ಚಿದ. ಮೇಲಿನ ಕೊಂಡಿ ಸಿಕ್ಕಿಸಿ ಅದನ್ನು ಭದ್ರಪಡಿಸಿದ. ಅವನು ಈ ಕಾಯ್ ಮುಗಿಸುತ್ತಿರಲು ಅವನ ಸಂಗಾತಿ ಡೈಮಂಡ್ ಬಂಗಲೆ ಹಿಂದಿನಿಂದ ಓಡಿಬಂದು ಅವನ ಕಾಲ ಬಳಿ ಸುಳಿದಾಡತೊಡಗಿತು.

“ಬಂದೆ ನಡಿ,”

-ಎಂದು ನಾಯಿಗೆ ಹೇಳಿ ರುಜಾರಿಯೋ ಮತ್ತೆ ಜಗಲಿಯನ್ನೇರಿದ. ನಾಯಿ ಅವನಿಗಿಂತ ಮುಂದೆ ಓಡಿ ಜಗಲಿಯ ಮೇಲೆ ಚಿಮ್ಮಿ ನೆಗೆಯ ತೊಡಗಿತು. ರುಜಾರಿಯೋ ಒಂದೊಂದೇ ಕೊಠಡಿಯ ಕಿಟಕಿ ಬಾಗಿಲು ಹಾಕಿ, ಮುಂದಿನ ಬಾಗಿಲು ಎಳೆದು ಬೀಗ ಹಾಕಿದ. ವೆರಾಂಡದ ಬಾಗಿಲು ಸರಿಸಿ ಒಳಗಿನಿಂದ ಚಿಲಕ ಸರಿಸಿದ. ವೆರಾಂಡದ ನಡುವೆ ತೂಗುಬಿದ್ದ ದೀಪದಲ್ಲಿ ಎಣ್ಣೆ ಇದೆಯೇ ಹೇಗೆ ನೋಡಿ ಬೆಂಕಿಕಡ್ಡಿ ಗೀರಿ ಅದನ್ನು ಹೊತ್ತಿಸಿ ಬತ್ತಿ ಕಿರಿದು ಮಾಡಿದ. ನಡುವಣ ಊಟದ ಮನೆಯ ಬಾಗಿಲು ಹಾಕಿ ಅದಕ್ಕೂ ಬೀಗ ಜಡಿದ. ನಿನ್ನೆ ಒಂದು ಬಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಜನ ಬಂದಿದ್ದರು. ಬೆಂಗಳೂರಿನಿಂದ ಬಂದವರು. ರಾತ್ರಿ ಇಲ್ಲಿ ಉಳಿದು ಮುಂದೆ ಜೋಗಕ್ಕೆ ಹೋಗಿದ್ದರು. ಅವರ ಹಾಡು ಕುಣಿತ ಮಾತು ಕೇಳಿಯಿಂದ ರಾತ್ರಿಯೆಲ್ಲ ಪ್ರವಾಸಿ ಮಂದಿರ ಜಾತ್ರೆಯಂತಾಗಿತ್ತು. ಹುಲಿ ಹಂದಿ ಎಂದ ಕೂಡಲೆ ವೆರಾಂಡದ ಬಾಗಿಲು ಹಾಕಿ ಕೊಂಡು ಒಳಗೆ ಸೇರಿದವರು ಇಲ್ಲಿಂದಲೇ ಮಾತು ನಗೆಯನ್ನು ಮುಂದುವರಿಸಿದ್ದರು.

ಆದರೆ ಇಂದು?

ರುಜಾರಿಯೋ ಅಭ್ಯಾಸವಾದ ಕತ್ತಲಲ್ಲೇ ತನ್ನ ಕೊಠಡಿಗೆ ಬಂದ. ಪ್ರವಾಸಿ ಮಂದಿರದ ದೊಡ್ಡ ಕಟ್ಟಡದಲ್ಲಿ ಕೊನೆಯದಾಗಿ ಅಡಿಗೆ ಮನೆ, ರುಜಾರಿಯೋ ಮಲಗುವುದು ಅಲ್ಲಿಯೇ.

ಒಲೆಯಲ್ಲಿ ಸಣ್ಣಗೆ ಬೆಂಕಿ ಇತ್ತು.

ಗಾಜಿನ ದೀಪ ಉರಿಸಿ ಅದನ್ನೊಯ್ದು ದೇವರ ಪಟದ ಮುಂದೆ ಇರಿಸಿದ. ನಾಯಿಯ ಗದ್ದಲ ಅಧಿಕವಾಗಿತ್ತು.

“ನಿಲ್ಲು ಬಂದೆ,”

-ಎಂದು ಮತ್ತೆ ಮತ್ತೆ ಕೂಗಾಡಿ ಹಿಂಬದಿಗೆ ಹೋಗಿ ಅದರ ತಟ್ಟೆ ತಂದ. ತಪ್ಪಲೆಯಿಂದ ಒಂದಿಷ್ಟು ಅನ್ನ, ಅದರ ತಲೆಯ ಮೇಲೆ ಸಾರು ಸುರಿದ. ಸಾರಿನ ಜೊತೆಗೆ ಆರಿಸಿ ಎರಡು ಮಾಂಸದ ತುಂಡುಗಳನ್ನು ಹಾಕಿ ಅದನ್ನೊಯ್ದು ಅದರ ಜಾಗದಲ್ಲಿ ಇರಿಸುತ್ತಿರುವಾಗ ಡೈಮಂಡ್ ಅದರ ಮೇಲೆ ದಾಳಿ ಮಾಡಿತು.

“ತಂದು ಹೋಗಿ ಬಿದ್ದೋ,”

-ಎಂದವನೆ ಬಚ್ಚಲಿಗೆ ಹೋದ.

ಕೈಕಾಲು ಮುಖ ತೊಳೆದುಕೊಂಡು ಒಳಬಂದು ದೇವರ ಪಟದೆದುರು ಕುಳಿತ.

ಜಿರ್ ಜಿರ್ ಜಿರ್ ಎಂದು ಕಾಡು ಕೂಗತೊಡಗಿತು. ನಡುವೆ ಬೇರೇನೋ ಸದ್ದು. ಯಾವುದೋ ಪ್ರಾಣಿ ಕೂಗಿದ್ದು. ಅದಕ್ಕೆ ಇನ್ನೊಂದರ ಉತ್ತರ. ನರಿಗಳು ಒಂದೊಂದಾಗಿ ಆಲಾಪನೆಗೆ ತೊಡಗಿದ್ದವು. ದೀಪದ ಬೆಳಕು ಏಸುವಿನ ಮುಖದ ಮೇಲೆ ಮಂದವಾಗಿ ಸರಿದಾಡುತ್ತಿತ್ತು.

ರುಜಾರಿಯೋಗೆ ಮನೆಯಲ್ಲಿರುವ ಹೆಂಡತಿ, ಮಕ್ಕಳ ನೆನಪಾಯಿತು. ಇನ್ನೆಷ್ಟು ದಿನ ಹೀಗೆ ಎಂದು ಮನಸ್ಸು ಕಸಿವಿಸಿಗೊಂಡಿತು. ಇನ್ನು ಒಂದೇ ವರ್ಷ. ಆಮೇಲೆ ತಾನು ನಿವೃತ್ತ, ಮನೆಗೆ ಹೋಗುವುದು. ಎರಡು ಎಕರೆ ಜಮೀನು ಮಾಡಿಕೊಂಡಿದ್ದೇನೆ. ಮಕ್ಕಳು ದೊಡ್ಡವರಾಗುವ ತನಕ ತೊಂದರೆ ಇಲ್ಲ. ಅವರಿಗೆ ಕೆಲಸ ಸಿಗುವುದು ಕಷ್ಟವಾಗಲಿಕ್ಕಿಲ್ಲ. ನೋಡುವ ದೇವರಿದ್ದಾನೆ.

ಎದ್ದು ದೇವರ ಪಟಕ್ಕೆ ಬೆರಳು ತಾಗಿಸಿ, ಆ ಬೆರಳುಗಳನ್ನು ತುಟಗಳಿಗೆ ಮುಟ್ಟಿಸಿದ. ಕೈಲಿದ್ದ ಜಪಸರವನ್ನು ಮೊಳೆಗೆ ಸಿಕ್ಕಿಸುವ ಮುನ್ನ ಜಪಸರದ ತುದಿಯ ಪದಕಕ್ಕೆ ಮುತ್ತಿಟ್ಟು, ಮನಸ್ಸು ಎಷ್ಟೋ ಹಗುರವಾಯಿತು. ದೇವರ ಕೀರ್ತನೆಯೊಂದನ್ನು ಹಾಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತ ಊಟದ ತಟ್ಟೆ ತೊಳೆದ. ಅನ್ನ ಬಡಿಸಿಕೊಂಡ. ಸಾರಿನ ಪಾತ್ರೆ ಎದುರು ಇರಿಸಿಕೊಂಡ.

ಮಧ್ಯಾಹ್ನ ಮಗ ಬಂದಿದ್ದ ಮನೆಯಿಂದ.

“ಏನು ಸಮಾಚಾರ?”

ಎಂದು ಕೇಳಿದ್ದ ಮಗನ ಕೈಯಲಿದ್ದ ಚೀಲವನ್ನೇ ನೋಡುತ್ತ.

“ಸಾರು ತಂದಿದೀನಿ...ಮಾಂಸದ್ದು.”

“ಮಾಂಸ?”

“ಹೌದು.. ದೀವರ ಚೌಡ ರಾತ್ರಿ ಬೇಟೆಗೆ ಹೋಗಿದ್ದ... ಜಿಂಕೆ ಹೊಡೆ
ಕೊಂಡು ಬಂದಿದ್ದ.

“ಹೌದೇನು?”

ಚೀಲದಿಂದ ಪಾತ್ರೆ ತೆಗೆದು ಮಗ ಇಲ್ಲಿಯ ಬೇರೊಂದು ಪಾತ್ರೆಗೆ ಅದನ್ನು ಬಗ್ಗಿಸಿದ.

“ಊಟ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಬಂದಿದೀಯ?”

“ಹೌದು...”

“ಇರಲಿ ಬಾ...”

ಮಗನಿಗೆ ಒಂದು ಬಿಸಿ ತನಗೊಂದು ಬಿಸಿ ಇರಿಸಿಕೊಂಡು ಇಬ್ಬರೂ ಊಟ ಮಾಡಿದ್ದರು. ಸಾರು ಚೆನ್ನಾಗಿತ್ತು. ಅವಳು ತುಂಬಾ ಚೆನ್ನಾಗಿ ಮಾಡುತ್ತಾಳೆ. ಸಾರು ರಾತ್ರಿಗೂ ಉಳಿಯಿತು. ಮಗ ನಾಲ್ಕು ಗಂಟೆಯ ವರೆಗೂ ಇಲ್ಲಿಯೇ ಇದ್ದ. ಅಪ್ಪನ ಹತ್ತಿರ ಮಾತನಾಡಲು ಏನೋ ಸಂಕೋಚ. ಆದರೂ ಆ ಕೊಠಡಿಗೆ ಹೋದ...ಈ ಕೊಠಡಿಯಲ್ಲಿ ಮಲಗಿದ. ಡೈಮಂಡ್ ಜತೆ ಆಟವಾಡಿದ. ಹಿಂದಿನ ಗುಡ್ಡವನ್ನೇರಿ ನೇರಳೆ ಹಣ್ಣು ತಿಂದು ಬಂದ.

“ಅಪ್ಪ...ನಾನು ಹೋಗತೀನಿ” ಎಂದ ನಾಲ್ಕು ಹೊಡೆದಾಗ,

“ಆಯ್ತು... ನಾನು ನಾಳೆ ಬೆಳಿಗ್ಗೆ ಬರತೀನಿ...ಯಾರೂ ಪ್ರವಾಸಿಗಳು ಬರದಿದ್ದೆ” ಎಂದ ರುಜಾರಿಯೋ.

ಮಗ ಕೆಂಪು ರಸ್ತೆಯ ಮೇಲೆ ಹೋಗಿ ಮರೆಯಾಗುವುದನ್ನೇ ನೋಡುತ್ತ ನಿಂತಿದ್ದ.

ಅನ್ನವನ್ನು ಕಲಸಿ ಬಾಯಿಗಿರಿಸಿಕೊಳ್ಳುವಾಗ ಇದು ನೆನಪಾಯಿತು. ಈ ಹುಡುಗ ಪೇಟೆಯಲ್ಲಿ ಓದುತ್ತಿದ್ದಾನೆ. ಇವನನ್ನು ಚೆನ್ನಾಗಿ ಓದಿಸಬೇಕು ಅಂದುಕೊಂಡ.

ವೆರಾಂಡದಲ್ಲಿ ನಿಂತು ಹೊರಗೆ ನೋಡಿದ. ನಕ್ಷತ್ರದ ಬೆಳಕಿನಲ್ಲಿ ಎದುರಿನ ರಸ್ತೆ, ಕಾಡು, ಗುಡ್ಡಗಳು ಅಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ಕಾಣುತ್ತಿದ್ದವು. ಕಾಡಿನಲ್ಲಿ ರಾತ್ರಿಯ ಹೊತ್ತು ಸದ್ದು ಮಾಡುವ ಜೀರಂಟ್ಗಳ ಸದ್ದು ಕೂಡ ಇರಲಿಲ್ಲ. ಕಣ್ಣರೆಪ್ಪೆಗಳು ಭಾರವಾದವು. ತನ್ನ ಕೊಠಡಿಗೆ ಬಂದು ಹಾಸಿಗೆ ಹಾಸಿದ. ಅದರ ಮೇಲೆ ಕುಳಿತು ದೇವರಿಗೆ ಸ್ತೋತ್ರ ಮಾಡಿ...ಹಾಹಾಹಾ...ಚೇಸುಮರಿ ಜೋಸೇಫರೆ ಎಂದು ಆಕಳಿಸಿ ದಿಂಬಿಗೆ ತಲೆಕೊಟ್ಟು ಒಂದೆರಡು ನಿಮಿಷಗಳಲ್ಲಿ ರುಜಾರಿಯೋ ಗಾಢನಿದ್ರೆಯಲ್ಲಿ ಮುಳುಗಿಹೋದ.

ಫುಟ್‌ರಗ್ಗಿನ ಮೇಲೆ ಮೈಮುದುಡಿಕೊಂಡು ಮಲಗಿದ್ದ ಡೈಮಂಡ್ ತಟ್ಟನೆ ಎದ್ದು ಒಂದು ಕ್ಷಣ ಹೊರಗಿನ ಯಾವುದೋ ಸದ್ದಿಗೆ ಕಿವಿಗೊಟ್ಟು ಆಲಿಸಿ, ಕೆಟ್ಟದಾಗಿ ಬೊಗಳುತ್ತ ನಿಂತು ಕಟಾಂಜನದ ಕೆಳಗಿನ ಗೋಡೆಯ ಮೇಲೆ ಮುಂಗಾಲನ್ನಿರಿಸಿ ಹೊರಗಿನ ಕತ್ತಲೆಯನ್ನು ಬಗಿದು ನೋಡುತ್ತ ಹೋ ಎಂದು ಕೂಗಾಡತೊಡಗಿತು.

ಡೈಮಂಡ್ ಬೊಬ್ಬೆ ಕಿವಿಗೆ ಬಂದು ಅಪ್ಪಳಿಸಿ ರುಜಾರಿಯೋ ಬೆಚ್ಚಿಬಿದ್ದ. ಮಲಗಿಕೊಂಡೇ ಆಲಿಸಿದ. ಏನೋ ವಿಶೇಷವಿರಬೇಕು. ಇಲ್ಲವೆಂದರೆ ಡೈಮಂಡ್ ಹೀಗೆ ಬೊಗಳುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ ಎಂದೆನಿಸಿ, ಡೈಮಂಡ್ ಏನಾಯ್ತು ಎಂದು ಕೇಳುತ್ತ ಕೈಯಲ್ಲಿ ಬ್ಯಾಟರಿ ಹಿಡಿದು ವೆರಾಂಡಕ್ಕೆ ಬಂದ. ಅವನೂ ಕಟಾಂಜನದ ಬಳಿ ನಿಂತು ಹೊರಗೆ ನೋಡಿದ. ಕೈಲಿದ್ದ ಬ್ಯಾಟರಿಯ ಬೆಳಕು ಪೋರ್ಟಿಕೊ ದಾಟಿ ಗೇಟಿನವರೆಗೂ ಹೋಯಿತು. ಈ ಬೆಳಕಿನಲ್ಲಿ ಯಾವುದೋ ವ್ಯಕ್ತಿ ಗೇಟಿನ ಬಳಿ ಬಿದ್ದುಕೊಂಡಿರುವುದು ಕಂಡಿತು. “ಅಯ್ಯೋ ... ಅಮ್ಮಾ” ಎಂದು ಆ ವ್ಯಕ್ತಿ ಕ್ಷೀಣ ಸ್ವರದಲ್ಲಿ ನರಳುತ್ತಿರುವುದು ಕೇಳಿಸಿತು. ರುಜಾರಿಯೋ “ಯಾರು...ಏನಾಯ್ತು?”

ಎಂದು ಬಾಗಿಲ ಆಗುಳಿ ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಜಗಲಿ ಇಳಿದ.

ದೂರ ನಿಂತು ಡೈಮಂಡ್ ಬೊಗಳುತ್ತಲೇ ಇತ್ತು.

ರುಜಾರಿಯೋ ಧಾವಿಸಿ ಹೋಗಿ ಬಾಗಿಲು ತೆರೆದ ಗೇಟಿನ ಆಚೆಗೆ ನೆಲದ ಮೇಲೆ ಬಿದ್ದುಕೊಂಡಿದ್ದ ವ್ಯಕ್ತಿ ಯಾರೋ ಹಳ್ಳಿಯವನಂತಿದ್ದ. ಹೆಗಲ ಮೇಲೊಂದು ಕಂಬಳಿ, ಕಂಕುಳಲ್ಲಿ ಒಂದು ಗಂಟು. ಸೊಂಟಕ್ಕೆ ಸುತ್ತಿಕೊಂಡ ಕತ್ತದ ಹಗ್ಗಕ್ಕೆ ತೂಗುಬಿದ್ದ ಒಂದು ಕತ್ತಿ, ಅವನ ತೋಳು ತೊಡೆಗಳು ಹರಿದು ಹೋಗಿ ರಕ್ತದ ಧಾರೆ ಹೊರಗೆ ಹರಿದಿತ್ತು.

“ಅಯ್ಯೋ...ದೇವರೆ...” ಎಂದು ಆತ ಕ್ಷೀಣ ಸ್ವರದಲ್ಲಿ ನರಳುತ್ತಿದ್ದ.

ರುಜಾರಿಯೋ ಅವನ ಭುಜದ ಕೆಳಗೆ ಕೈತೂರಿಸಿ ಅವನನ್ನು ಎತ್ತಿ ನಿಲ್ಲಿಸಿದ. ನಿಧಾನವಾಗಿ ಅವನನ್ನು ನಡೆಸಿಕೊಂಡು ಬಂಗಲೆಯ ಜಗಲಿ ಹತ್ತಿದ. ಅವನನ್ನು ವೆರಾಂಡದಲ್ಲಿಯ ಒಂದು ಕುರ್ಚಿಯಲ್ಲಿ ಕೂರಿಸಿ ತನ್ನ ಕೊಠಡಿಗೆ ಓಡಿದ. ಬೀಗದ ಕೈಗೊಂಚಲು ತಂದು ಡೈನಿಂಗ್ ರೂಮಿನ ಆಚೆಗಿದ್ದ ಮೂರನೇ ನಂಬರಿನ ಕೊಠಡಿ ಬೀಗದ ಕೈ ತೆಗೆದ. ಅಲ್ಲಿಯ ದೀಪ ಹೊತ್ತಿಸಿ ಮಂಚದ ಮೇಲಿನ ಬಟ್ಟೆ ಸರಿಪಡಿಸಿ ಮತ್ತೆ ಹೊರಬಂದ.

ಕುರ್ಚಿಯಲ್ಲಿ ಕುಸಿದು ಕುಳಿತ ವ್ಯಕ್ತಿಯನ್ನು ಹಿಂದಿನಂತೆಯೇ ನಡೆಸಿ ಕೊಂಡು ಆ ಕೊಠಡಿಗೆ ಹೋದ. ಸೊಂಟದ ಅವನ ಹಗ್ಗ ಬಿಚ್ಚಿ, ಅವನ ಕಂಬಳಿ, ಗಂಟು ಪಕ್ಕಕ್ಕಿರಿಸಿ ಮಂಚದ ಮೇಲೆ ಮಲಗಿಸಿದ.

“ಎಲ್ಲಾಯ್ತು ನಿಮಗೆ ” ಎಂದು ಕೇಳಿದ ಈ ನಡುವೆ.

“ಭಾಳ ದೂರ...ಘಟ್ಟದ ಕೆಳಗೆ... ನೆಂಟರ ಮನೆಗೆ ಬಂದವ ನಾನು ದಾರಿ ತಪ್ಪಿದೆ...”

“ಈ ಗಾಯ ಹೇಗಾಯ್ತು...”

“ಹಂದಿ ಹಾದದ್ದು ... ನನ್ನ ಪುಣ್ಯ ಇಷ್ಟಕ್ಕೇ ಬಿಟ್ಟು ಹೊಯ್ತು...ತೆವಳಿ ಕೊಂಡೇ ಹೋಗಿರಬೇಕಾದ್ರೆ ನಿಮ್ ಬಂಗಲೆ ದೀಪ ನೋಡಿ ಈ ಕಡೆ ಬಂದೆ... ದೇವರೇ, ನನಗೆ ಸ್ವಲ್ಪ ನೀರು ಬೇಕು...ಆಯಾಸ, ಬಾಯಾರಿಕೆ...”

ರುಜಾರಿಯೋ ಮೇಜಿನ ಮೇಲಿನ ಹೂಜಿಯಿಂದ ನೀರನ್ನು ಬಗ್ಗಿಸಿ ಕೊಟ್ಟ.

“ಇನ್ನೇನೂ ಹೆದರಿಕೆ ಇಲ್ಲ ಎಂದು ಅವನಿಗೆ ಧೈರ್ಯ ಹೇಳಿದ.

ನೀರು ಬಿಸಿ ಮಾಡಿ ತಂದು ತೋಳುಗಳ ಮೇಲೆ ಹರಿದು ಘಟ್ಟಿಯಾದ ರಕ್ತವನ್ನು ಬಟ್ಟೆಯಿಂದ ಒರೆಸಿ ತೆಗೆದ. ಬೆರಳುದ್ದದ ಗಾಯಗಳಾಗಿದ್ದವು. ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ಕಾಡು ಹಂದಿ ಈ ಸಣ್ಣ ಪ್ರಮಾಣದಲ್ಲಿ ಆಕ್ರಮಣ ಮಾಡಿದ್ದೇ ಅಚ್ಚರಿ ಎನಿಸಿತ್ತು. ಮನುಷ್ಯ ಎದುರು ಸಿಕ್ಕರೆ ಅದು ಸಿಗಿದೇ ಹಾಕುತ್ತದೆ. ಇವನ ಪುಣ್ಯ ಒಂದೋ ಎರಡೋ ಬಾರಿ ಇವನ ಮೇಲೆ ದಾಳಿ ಮಾಡಿ ಅದು ಹೊರಟುಹೋಗಿದೆ. ಹಂದಿ ಹಾಯುವುದು ಅಂದರೆ ಹೊಟ್ಟೆ ಬೆನ್ನ ಮೇಲೆ ಗೇಣುದ್ದದ ಗಾಯ ಆಗಲೇಬೇಕಲ್ಲ.

ಸ್ವಿರಿಟ್ಟಿನಿಂದ ಗಾಯಗಳನ್ನು ತೊಳೆಯುವಾಗ ಆತ ಅಯ್ಯೋ ಎಂದ.

“ಏನಿಲ್ಲ...ನಾನು ಔಷಧಿ ಹಾಕ್ತೇನಿ...ಆಮೇಲೆ ನೀವು ನಿದ್ರೆ ಮಾಡಬಹುದು. ಎಂದ ಮೃದುವಾಗಿ,

ಬಾಟಲಿಯಲ್ಲಿ ಒಂದಿಷ್ಟು ಪುಡಿ ಇತ್ತು. ಟೆಂಚರ್ ಇತ್ತು. ಬೇರೆ ಕೆಲ ಔಷಧಿಗಳೂ ಇದ್ದವು. ಹತ್ತಿ ಬ್ಯಾಂಡೇಜು ಬಟ್ಟೆಯೂ ಇತ್ತು. ಒಂದೊಂದೇ ಗಾಯಕ್ಕೆ ಔಷಧಿ ಹಾಕಿ ಹತ್ತಿ ಇರಿಸಿ ಬ್ಯಾಂಡೇಜ್ ಕಟ್ಟತೊಡಗಿದ.

ನೋವು ಸಂಕಟದ ನಡುವೆಯೂ ಆ ವ್ಯಕ್ತಿ ತನ್ನ ಕತೆ ಹೇಳಿದ.

ಘಟ್ಟದ ಕೆಳಗಿನ ಸೋಮೇಶ್ವರದವ ತಾನು ಎಂದ. ಇಲ್ಲೇ ಮೇಗರ ವಳ್ಳಿಯ ಹತ್ತಿರದ ಸಂಕದ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಅವನ ನೆಂಟರಿದ್ದಾರೆ. ನೆಂಟರ ಮನೆಗೆ ಬಂದಿದ್ದ ಆತ, ಘಟ್ಟ ಇಳಿದು ಊರು ಸೇರುವುದೆಂದು ಸಂಕದ ಮನೆ ಬಿಟ್ಟಿದ್ದು ಮಧ್ಯಾಹ್ನ ಊಟ ಮುಗಿಸಿ, ಘಟ್ಟ ಹತ್ತಿ ಬಂದಾಗ ನೋಡಿದ್ದ ದಾರಿಯನ್ನೇ ಹಿಡಿದು ಅವನು ಪರತು ಹೊರಟಿದ್ದ. ಆದರೆ ಎಲ್ಲೋ ದಾರಿ ತಪ್ಪಿತು. ಘಟ್ಟ ಇಳಿಯುವ ಕೈಗು ಸಿಗಲೇ ಇಲ್ಲ. ಕತ್ತಲು ಕವಿದು ರಾತ್ರಿಯಾದರೂ ಇವನು ಘಟ್ಟದ ಮೇಲೆಯೇ ಇದ್ದ. ಹೀಗೆಂದು ಕಂಡಲ್ಲಿ ಉಳಿಯುವುದುಂಟೆ. ಒಂದು ಮನೆಯಾದರೂ ಬೇಕಲ್ಲ, ಉಳಿಯಲು, ಕತ್ತಲಲ್ಲೇ ಹೊರಟಾಗ ಎದುರಾದದ್ದು

ಕಾಡು ಹಂದಿಯ ಹಿಂಡು. ಇವನು ಹೆದರಲಿಲ್ಲ. ಕೈಯಲ್ಲಿ ಕತ್ತಿ ಹಿಡಿದು ನಿಂತ. ಇವನಿಗೂ ಒಂದು ಹಂದಿಗೂ ಕಾದಾಟವಾಯಿತು. ಇವನು ಹಂದಿಯನ್ನು ಗಾಯಗೊಳಿಸಿದ. ಹಂದಿಯೂ ಇವನನ್ನು ಬಿಡಲಿಲ್ಲ.

“ನಿಮ್ಮಿಂದ ಉಪಕಾರ ಆಯ್ತು” ಎಂದ ಆತ ರುಜಾರಿಯೋನ ಕೈ ಹಿಡಿದುಕೊಂಡು, ಅವನ ಕಣ್ಣಂಚಿನಲ್ಲಿ ನೀರು ನಿಂತಿತ್ತು.

“ನೀವು ದೇವರಿಗೆ ಕೃತಜ್ಞತೆ ಹೇಳಿ” ಎಂದು ಹೇಳಿದ ರುಜಾರಿಯೋ.

“ಇನ್ನು ಮಲಗಿಕೊಳ್ಳಿ” ಎಂದ ಅವನು.

“ಮೈ ನೋವೆಲ್ಲ ಪರಿಹಾರ ಆಗುತ್ತೆ...ಒಳ್ಳೆ ನಿದ್ರೆ ಬರುತ್ತೆ... ಎರಡು ಗುಟುಕು ಶರಾಬು ಕೊಡಲೇನು ” ಎಂದು ಕೇಳಿದ ರುಜಾರಿಯೋ

“ಇದ್ದೆ ಕೊಡಿ.”

ಆ ಸೇವೆಯೂ ಆಯಿತು.

“ಇನ್ನು ಏನೂ ಚಿಂತೆ ಇಲ್ಲ ಮಲಗಿ...ನಾನು ಆ ಕಡೆ ಕೊಠಡೀಲಿ ಮಲಗ್ಗಿನಿ...ನೀವು ನಿಧಾನವಾಗಿ ಏಳಿ...” ಎಂದು ಆ ಕೊಠಡಿಯ ಬಾಗಿಲನ್ನು ಎಳೆದುಕೊಂಡು ತನ್ನ ಕೊಠಡಿಗೆ ಬಂದ ರುಜಾರಿಯೋ.

ನಾಳೆ ಹೆಂಡತಿ ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಹೇಳಬೇಕು. ರಾತ್ರಿ ಹೀಗೆ ಹೀಗೆ ಆಯಿತು. ಡೈಮಂಡ್ ಬೊಗಳಿದ. ಎದ್ದು ನೋಡಿದೆ. ಗೇಟಿನ ಬಳಿ ಆತ ಕರೆತಂದು ಉಪಚಾರ ಮಾಡಿದೆ ಎಂದೆಲ್ಲ ಇಲ್ಲಿ ನಡೆದುದನ್ನು ವಿವರಿಸಬೇಕು.

ಮತ್ತೆ ರುಜಾರಿಯೋಗೆ ಎಚ್ಚರವಾದದ್ದು ಮಕ್ಕಳು ಬಂದು ಎದುರು ನಿಂತು ಕೂಗಿದಾಗಲೆ.

ಕೊಠಡಿಯ ಬಾಗಿಲು ತೆರೆದಿದೆ. ಹೊರಗೆಲ್ಲ ಬಿಸಿಲು ಬಿದ್ದಿದೆ. ದೊಡ್ಡ ಹುಡುಗ. ಅವನ ಹಿಂದೆ ಸಣ್ಣವನು ಇಬ್ಬರೂ ಮಂಚದ ಬಳಿ ನಿಂತಿದ್ದಾರೆ. ಇಬ್ಬರೂ ಹೆದರಿಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ. ನಡುಗುತ್ತಿದ್ದಾರೆ.

ರುಜಾರಿಯೋ ಮಂಚದ ಮೇಲೆ ಎದ್ದು ಕುಳಿತು ಆತಂಕದಿಂದ ಕೇಳಿದ “ಏನಾಯ್ತು ಫರಾಸ್ಕು ಇಷ್ಟು ಬೆಳಿಗ್ಗೆ ಯಾಕೆ ಬಂದ್ರಿ ಇಲ್ಲಿಗೆ ?”

“ರಾತ್ರಿ ಮನೆಗೆ ಕಳ್ಳ ಬಂದಿದ್ದ.

“ಕಳ್ಳ !”

“ಹೌದು...ಊಟ ಮಾಡಿ ಮಲಗಿದ್ದಿ...ಆವಾಗ.”

ಬಾಗಿಲನ್ನು ಯಾರೋ ತಟ್ಟುತ್ತಿರುವ ಸದ್ದು ಮೇರಿ ಹೋಗಿ ಸಹಜವಾಗಿ ಬಾಗಿಲು ತೆರೆದಳು. ಗಂಡನೇ ಬಂದಿರಬಹುದು ಎಂಬುದು ಅವಳ ಕಲ್ಪನೆ. ಒಂದು ಗುಡ್ಡ ಹತ್ತಿ ಇಳಿದರೆ ಪ್ರವಾಸಿ ಮಂದಿರ, ಎಂದಾದರೊಮ್ಮೆ ಅವನು ಬರುವುದೂ ಉಂಟಲ್ಲ. ಆದರೆ ಬಾಗಿಲು ತೆರೆದ ಅವಳು ಹಿಮ್ಮೆಟ್ಟಿ ನಿಂತಳು. ಒಳ ಬಂದ ವ್ಯಕ್ತಿ ತಟ್ಟನೆ ಬಾಗಿಲು ಮುಚ್ಚಿ ಸೊಂಟದಲ್ಲಿಯ ಕತ್ತಿಯನ್ನು ಕೈಯಲ್ಲಿ ಹಿಡಿದು ನಿಂತ.

“ಯಾರು...ಯಾರು ನೀನು?”

ಹುಡುಗರು ಹೆದರಿ ಕಂಗಲಾಗಿ ತಾಯಿಯ ಹಿಂದೆ ಹೋಗಿ ಸೇರಿಕೊಂಡರು.

“ಮಾತು ಬೇಡ...ಮನೇಲಿರೋ ಹಣ ಚಿನ್ನ ಕೊಡು...ಗಲಾಟೆ?” ಮಾಡಿದರೆ ನಿಮಗೆಲ್ಲ ಅಪಾಯ.

ಆತನ ಕೈಲಿದ್ದ ಕತ್ತಿಯ ಅಲಗು ಬೆಳಕಿನಲ್ಲಿ ಮಿಂಚಿತು.

ಮೇರಿ ಅವಳುಗಚ್ಚಿ ನಿಂತಳು. ಹತ್ತಿರದಲ್ಲಿ ಬೇರೆ ಮನೆಗಳಿಲ್ಲ. ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಗಂಡಸರಿಲ್ಲ. ಮಕ್ಕಳು ಹೆದರಿವೆ. ಬಂದಿರುವಾತ ರಾಕ್ಷಸನಂತೆ ಕತ್ತಿ ಹಿಡಿದು ನಿಂತಿದ್ದಾನೆ. ಅವಳು ಮಕ್ಕಳನ್ನೆಲ್ಲ ತಬ್ಬಿ ಹಿಡಿದುಕೊಂಡಳು. ಮನೆಯ ಮೂಲೆಯಲ್ಲಿ ಒಂದು ಮರದ ಪೆಟ್ಟಿಗೆ. ಅದಕ್ಕೊಂದು ಬೀಗ. ಅದರಲ್ಲಿ ಅವಳು ಉಳಿಸಿದ ಹಣ, ಮಾಡಿಸಿದ ಒಡವೆ ಎಲ್ಲ ಇತ್ತು. ಅಲ್ಲೇ ಗೋಡೆಯ ಮೇಲಿದ್ದ ದೇವರ ಪಟದ ಮೊಳೆಗೆ ಬೀಗದ ಕೈ ತೂಗುಬಿದ್ದಿತ್ತು. ಅವಳು ಅತ್ತ ಕೈ ತೋರಿಸಿ ಹೇಳಿದಳು.

“ನಿನಗೆ ಬೇಕಾದ್ದು ಅಲ್ಲಿದೆ...ನಮಗೆ ಮಾತ್ರ ಏನೂ ಮಾಡಬೇಡ... ತೊಕೊಂಡು ಹೋಗು...”

“ಹಾಗೇ...”

ಅಂದವನೇ ಅವನು ಪೆಟ್ಟಿಗೆಯತ್ತ ನಡೆದ. ಅವನು ಬೀಗದ ಕೈ ತೆಗೆಯುತ್ತಿರಲು ಇವಳ ಕೈಯಿಂದ ಬಿಡಿಸಿಕೊಂಡು ಪರಾಸ್ಕ ಅವನತ್ತ ನುಗ್ಗಿದ. ನುಗ್ಗಿದ್ದಷ್ಟೆ. ಫರಾಸ್ಕನನ್ನು ನಾಯಿ ಎಂದು ಬೈದು ಅವನು ಹಿಂದೆ ತಳ್ಳಿದ. ಫರಾಸ್ಕ ಬಂದು ತಾಯಿಯ ಬಳಿಯೇ ನೆಲಕ್ಕೆ ಅಪ್ಪಳಿಸಿಬಿದ್ದ.

ಆತ ಪೆಟ್ಟಿಗೆ ಬಾಗಿಲು ತೆರೆದ. ಬಟ್ಟೆಯನ್ನೆಲ್ಲ ಹೊರಗೆ ಎಳೆದು ಹಾಕಿ ಹುಡುಕಾಡಿದ. ನೂರಿನ್ನೂರು ರೂಪಾಯಿಗಳ ನೋಟುಗಳು ಸಿಕ್ಕವು. ಮೇರಿಯ ತೌರು ಮನೆಯವರು ಕೊಟ್ಟ ಕಾಸಿನಸರ, ಮೇರಿ ಮಗಳಿಗೆಂದು ಮಾಡಿಸಿದ್ದ ಬೆಂಡೋಲೆ. ಅಷ್ಟೇ ಸಾಕೆಂಬಂತೆ ಅವನು ಅದನ್ನು ತನ್ನ ಗಂಟೆಗೆ ಸೇರಿಸಿ ಹೊರಟ. ಹೊರಟವ ಫರಾಸ್ಕನ ಬಳಿ ಬಂದು ಅವನ ಮುಖದ ಮೇಲೆ ಮುಷ್ಟಿ ಕಟ್ಟಿ ಹೊಡೆದು, ನಾಯಿ ಎಂದು ಮತ್ತೊಮ್ಮೆ ಬೈಯ್ದು, ಮನೆಯಿಂದ ಹೊರಬಿದ್ದ. ಮೇರಿ ಮಕ್ಕಳನ್ನು ತಬ್ಬಿಕೊಂಡು ದೇವರ ಪಟದ ಎದುರು ಕುಸಿದಳು.

“ಅವನು ಹೇಗಿದ್ದ ಫರಾಸ್ಕ?” ರುಜಾರಿಯೋ ಕೇಳಿದ.

“ಹೆಗಲ ಮೇಲೆ ಕಂಬಳಿ... ಕಂಕುಳಲ್ಲಿ ಗಂಟು...”

ರುಜಾರಿಯೋ ಮಂಚದಿಂದ ಹಾರಿ ಬಂಗಲೆಯ ಮೂರನೇ ಕೊಠಡಿ ಯತ್ತ ಧಾವಿಸಿದ. ಮುಚ್ಚಿದ ಬಾಗಿಲನ್ನು ತಳ್ಳಿ ಒಳಗೆ ನಿಂತ. ಮಂಚ ಚಿಕ್ಕದು. ಮಂಚದ ಮೇಲಿನ ಹೊದಿಕೆಗೆ ರಕ್ತದ, ಮಣ್ಣಿನ ಔಷಧಿಯ ಗುರುತು.

ಪ್ರವಾಸಿ ಮಂದಿರಕ್ಕೆ ಬೀಗ ಹಾಕಿದ. ಡೈಮಂಡ್‌ಗೆ ಅಲ್ಲೇ ಇರಲು ಹೇಳಿ ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಕರೆದುಕೊಂಡು ಮನೆಯತ್ತ ಹೊರಟ ರುಜಾರಿಯೋ.

“ಮಕ್ಕಳೆ ನಿಮಗೆಲ್ಲ ತುಂಬಾ ಹೆದರಿಕೆ ಆಯಿತೇನು?” ಎಂದು ಕೇಳಿದ ಮಕ್ಕಳ ತಲೆ ಭುಜ ನೇವರಿಸುತ್ತ.

“ಹೌದು. ಆದರೆ ಅಮ್ಮ ಧೈರ್ಯ ಹೇಳಿದ್ದು...”

ಗುಡ್ಡವನ್ನೇರುತ್ತ ರುಜಾರಿಯೋ ಶುಷ್ಕವಾಗಿ ನಕ್ಕ. ರಾತ್ರಿ ಬಂಗಲೆಯಲ್ಲಿ ನಡೆದುದನ್ನು ಹೆಂಡತಿ ಮಕ್ಕಳ ಎದುರು ವಿವರಿಸಿ ಹೇಳಬೇಕೆಂದಿದ್ದ. ಆದರೆ ಈಗ ನೋಡಿದರೆ ಕತೆಗೆ ಬೇರೆಯೇ ಆದ ತಿರುವು ಬಂದಿದೆ. ಆದರೆ ಇದು ಹೀಗೇಕೆ ಆಯಿತು? ಕಾಯಿಲೆ ಮಲಗಿದವರಿಗೆ, ಗಾಯಗೊಂಡವರಿಗೆ ಉಪಚರಿಸು ಎಂದಲ್ಲವೆ ಧರ್ಮ ಹೇಳುವುದು. ಆದರೆ ಇಲ್ಲಿ ಇದೇನಾಯಿತು?

ಮುಖದ ಮೇಲಿನ ಶುಷ್ಕ ನಗೆ ವಿಷಾದದ ನಿಟ್ಟುಸಿರಾಗಿ ಪರಿವರ್ತನೆ ಹೊಂದಿತು.

ರುಜಾರಿಯೋ ಮಕ್ಕಳ ಜತೆ ಆ ಬದಿಯ ಗುಡ್ಡವನ್ನು ಇಳಿಯತೊಡಗಿದ.

ಕತೆಗಾರರ ಪರಿಚಯ: ನಾ. ಡಿಸೋಜ ೧೯೩೭ರಲ್ಲಿ ಶಿವಮೊಗ್ಗ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಸಾಗರದಲ್ಲಿ ಜನಿಸಿದರು. ಇವರು ಬಂಜೆ ಬೆಂಕಿ, ಮುಳುಗಡೆ, ಬೆಳಕಿನೊಡನೆ ಬಂತು ನೆನಪು, ಕಾಡಿನ ಬೆಂಕಿ, ದ್ವೀಪ ಮುಂತಾದ ಕಾದಂಬರಿಗಳನ್ನು ಬರೆದಿದ್ದಾರೆ.

ಪ್ರಶ್ನೆಗಳು:

೧. ರುಜಾರಿಯೋನ ಜೀವನ ಕ್ರಮ ವಿವರಿಸಿ.

೨. ರುಜಾರಿಯೋ ಯಾರಿಗೆ ಶುಕ್ರೋಷೆ ಮಾಡಿದ್ದ?

೩. ರುಜಾರಿಯೋನ ಮನೆಯ ಸ್ಥಿತಿಗತಿಗಳೇನು?

೨. ಮೂಲಿಕೆ ಬಳ್ಳಿ ಸುತ್ತ

—ಸೂರ್ಯಚಂದ್ರ ತೇಜಸ್ವಿ

ಆಶಯ: ಔಷಧಿಯ ಉದ್ದೇಶಗಳಿಗಾಗಿ ಬಳಸುವ ಮತ್ತು ಫೈಟೋಕೆಮಿಕಲ್‌ಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿರುವ ಸಸ್ಯ ಸಸ್ಯಜನ್ಯ ಔಷಧ ಗುಣಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿರುವುದು ಮೂಲಿಕೆಗಳು. ಆಹಾರ, ಅಲಂಕಾರ ಉದ್ದೇಶಗಳಿಗೂ ಬಳಸಲಾಗುತ್ತಿದೆ. ಗಿಡಮೂಲಿಕೆಗಳನ್ನು ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಬಳಸುತ್ತಿದ್ದು ಕ್ರಮೇಣ ಆಧುನಿಕತೆಯ ಪ್ರಭಾವದಿಂದ ಕಡಮೆಯಾಗತೊಡಗಿತು. ಇದರ ಪರಿಣಾಮವಾಗಿ ಮೂಲಿಕೆಗಳು ಮತ್ತು ಅದರ ಔಷಧೀಯ ಗುಣಗಳನ್ನು ತಿಳಿಸುವ ತಿಳುವಳಿಕೆಯುಳ್ಳ ಜನರು ಮೂಲೆಗುಂಪಾದರು. ಕರೋನದಂತಹ ಸಾಂಕ್ರಾಮಿಕ ರೋಗ ವಿಶ್ವವನ್ನೆಲ್ಲಾ ವ್ಯಾಪಿಸತೊಡಗಿದಾಗ ಆಯಾ ಪರಿಸರ, ಪ್ರದೇಶ, ದೇಶದ ಮೂಲಿಕೆಗಳತ್ತ ಜನ ಮತ್ತೆ ಆಕರ್ಷಿತರಾದರು.

ಇದೊಂದು ವಿಚಿತ್ರವಾದ ಔಷಧಿ ಬೀಳಿನ ಕತೆ. ಇದರ ಬಗ್ಗೆಯ ಸುಳ್ಳು, ನಿಜ, ಕಲ್ಪನೆಯ ಕತೆಗಳು ಇವೆಲ್ಲವನ್ನೂ ಮೀರಿ ಈ ಬೀಳಿನ ಬಗ್ಗೆಯ ಸತ್ಯಾಂಶದ ಕೆಲವು ಪಾಲನ್ನು ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳಲು ನನಗೆ ಇಪ್ಪತ್ತು ವರ್ಷಗಳು ಹಿಡಿಯಿತೆಂದು ಹೇಳಿದರೆ ನಿಮಗೆ ಆಶ್ಚರ್ಯವಾಗಬಹುದು. ಆದರೂ ನಿಜ.

ಒಮ್ಮೆ ಕಾಫಿ ಮೊಳಕೆಗಳನ್ನು ನೆಡುವ ಪಾತಿಗೆ ಚಪ್ಪರ ಹಾಕುತ್ತಿದ್ದೆವು. ಕವೆಗಳ ಮೇಲೆ ಕೂರಿಸಿದ ಅಡ್ಡ ಗಳುಗಳನ್ನು ಕಟ್ಟಲು ಕಾಡಿನ ಬೀಳುಗಳು ಬೇಕಾಯ್ತು. ಕಾಡಿಗೆ ಹೋಗಿ ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಬಾ ಎಂದು ಸಣ್ಣನಿಗೆ ಹೇಳಿದೆವು. ಸಣ್ಣ ಕಾಡಿಗೆ ಹೋಗಿ ಬಳ್ಳಿಗಳನ್ನೆಲ್ಲಾ ಕಿತ್ತು ಬಳ್ಳಿಗಳ ದೊಡ್ಡ ಹೊರೆಯನ್ನೇ ಹೊತ್ತು ತಂದ. ಕಂತೆಯನ್ನು ಬಿಚ್ಚಿ, ಆ ಬಳ್ಳಿಗಳ ಎಲೆಗಳನ್ನೆಲ್ಲಾ ಕಿತ್ತು, ಕಟ್ಟಲು ಅವನ್ನು ದಾರದಂತೆ ಸಿದ್ಧ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದ ಮಾರ ಅದರಲ್ಲಿ ಒಂದು ಬೀಳನ್ನು ನೋಡಿ, “ಅಯ್ಯೋ ನಿನ್ನ ಮನೆ ಹಾಳಾಗ! ಇದನ್ನಾಕೋ ಕಿತ್ತೆ?” ಎಂದು ಸಣ್ಣನಿಗೆ ಬಯ್ಯ, ನಾನು ವಿಚಾರಿಸಿದಾಗ ಅದು ಔಷಧಿ ಬೀಳು ಎಂದು ಹೇಳಿದ ಸಣ್ಣ ಅವು ಕಾಡಿನಲ್ಲಿ ಇನ್ನೂ ಬೇಕಾದಷ್ಟು ಇದೆಯೆಂದುದಕ್ಕೆ ಕೂಡಲೆ ಮಾರ “ಎಲ್ಲಿ ತೋರಿಸು ನಡಿ” ಎಂದು ಸಣ್ಣವನ್ನು ಕಾಡಿಗೆ ಕರೆದುಕೊಂಡು ಹೊರಟ. ಕೇವಲ ಕುತೂಹಲಕ್ಕೆ ನಾನೂ ಹೊರಟೆ. ಈ ಔಷಧಿ ಬೀಳಿನ ಮೊದಲ ಪರಿಚಯ ನನಗಾಗಿದ್ದು ಹೀಗೆ.

ಸಣ್ಣಪ್ಪ ಮಾರನಿಗೆ ಆ ಬಳ್ಳಿಯನ್ನು ತೋರಿಸಿದ ಕೂಡಲೆ ಮಾರ ಅದನ್ನು ತೆಗೆದು ಲಗುಬಗೆಯಿಂದ ಪಕ್ಕದಲ್ಲಿದ್ದ ಚಿಕ್ಕ ಮರ ಒಂದಕ್ಕೆ ಸುತ್ತಿ ಕಟ್ಟಿ ಬಿಟ್ಟ! ಮಾರನ ವ್ಯವಹಾರ ನೋಡಿ ನನಗೆ ಆಶ್ಚರ್ಯ ಆಯ್ತು.

“ಯಾಕೋ ಮಾರ, ಆ ಬೀಳನ್ನು ಗಿಡಕ್ಕೆ ಗಂಟು ಹಾಕ್ತಿದ್ದೀಯೆ” ಎಂದು ಕೇಳಿದೆ.

“ಕುಳ್ಳುಂಡೇದು! ಅಲ್ಲಿ ಬಿದ್ದಿರ್ಲಿ ಅಂತ!” ಎಂದ.

“ಯಾಕೋ ಅದೆಲ್ಲಿಗೆ ಓಡೋಗ್ತದೆ!”

“ಅಯ್ಯೋ ಈ ಬೀಳಿನ ವಿಚಾರ ನಿಮಗೆ ಗೊತ್ತಿಲ್ಲ. ಇದು ಬೇಕಾದಾಗ ಬೇಕಾದೊರಿಗೆ ಸಿಗಬಾರು ಅಂತ ಒಬ್ಬ ರುಸಿ ಶಾಪ ಇದೆ. ಬೇಕೂಂತ ಹುಡುಕಿದರೆ ತಲೆತಪ್ಪಿಸಿಕೊಂಡು ಬಿಡ್ತದೆ. ಪ್ರಾಣ ಹೋದರೂ ಸಿಕ್ಕೋದಿಲ್ಲ. ಅದಕ್ಕೆ ಕಣ್ಣಿಗೆ ಕಂಡಾಗ ಇದನ್ನ ಹಿಡಿದು ಯಾವುದಾದರೂ ಗಿಡಕ್ಕೆ ಕಟ್ಟಿಬಿಡಬೇಕು, ಬಿದ್ದಿರು ಅಲ್ಲಿ ಅಂತ” ಎಂದು ಮಾರ ವಿವರಣೆ ಕೊಟ್ಟ.

ವಿಳೆದಲೆ ಆಕಾರದ ಚಿಕ್ಕ ಎಲೆಗಳು, ದ್ರಾಕ್ಷಿ ಗೊಂಚಲಿನಂಥ ಗೊಂಚಲು ಕಾಯಿಗಳ ಬಳ್ಳಿ ಅದು. ಮಳೆ ಬಿದ್ದ ಕೂಡಲೆ ನೆಲದಿಂದೇಳುವ ಈ ಬೀಳು ಬೇಗ ಹೂವು ಕಾಯಿ ಬಿಟ್ಟು ಸತ್ತು ಹೋಗುತ್ತದೆ. ಆಮೇಲೆ ಮತ್ತೆ ಮೇಲೇಳುವುದು ಮುಂದಿನ ಮಳೆಗಾಲಕ್ಕೇ. ಅದಕ್ಕೇ ಇದನ್ನು ಹೇಗಾದರೂ ಜ್ಞಾಪಕ ಇಟ್ಟುಕೊಳ್ಳಲು ಇದಕ್ಕೆ ಒಂದು ಕತೆಯನ್ನೇ ಕಟ್ಟಿ ಅದನ್ನು ಗಿಡಕ್ಕೆ ಕಟ್ಟಿ ಬಿಡುತ್ತಾರೆಂದು ಕಾಣುತ್ತದೆ. ಮಾರನ ಈ ಕಟ್ಟುಕತೆಗಳ ದೆಸೆಯಿಂದ ಅವನು ಹೇಳುವುದರಲ್ಲಿ ಯಾವುದು ಸುಳ್ಳೋ ಯಾವುದು ನಿಜವೋ ಗೊತ್ತಾಗಲಿಲ್ಲ. ಈ ಪರಿಸ್ಥಿತಿ ಇವತ್ತು ಮಾರನ ಹೇಳಿಕೆಗಳಿಗೆ ಮಾತ್ರವಲ್ಲ, ಇಡೀ ಭಾರತೀಯ ನಾಟಿ ವೈದ್ಯ ಪದ್ಧತಿಗೆ

ಹಿಡಿದಿರುವ ಪೀಡೆ.

ಮಾಸ್ತಿ, ಬೈರ, ಅಪ್ಪಣ್ಣ, ಮಾರ ಮುಂತಾದವರೊಡನೆಲ್ಲ ಕಾಡುತಿರುಗಿ ನಾನು ತಿಳಿದುಕೊಂಡ ಅನೇಕ ವಿಷಯಗಳಲ್ಲಿ ಗಿಡ ಮೂಲಿಕೆಗಳ ವಿಷಯಗಳೂ ಹಲವು. ಇವತ್ತು ಈ ಕಾಡುಗಳೂ ನಾಶವಾಗುತ್ತಿವೆ. ಇದರ ವಿಷಯ ತಿಳಿದವರೂ ಒಬ್ಬೊಬ್ಬರಾಗಿ ನಿರ್ಗಮಿಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಇವೆರಡರಲ್ಲಿ ಯಾರೊಬ್ಬರು ಇಲ್ಲವಾದರೂ ಇನ್ನೊಂದು ನಿರುಪಯುಕ್ತವಾಗುತ್ತೆ. ಈ ವಿಷಯಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ಯಾರಿಗಾದರೂ ತಿಳಿಸುವುದು ಒಳ್ಳೆಯದೆಂದು ನನಗೆ ತವಕ. ಆದರೆ ಈ ಮೂಲಿಕೆಗಳ ಅಸಾಧಾರಣ ಗುಣಗಳ ಬಗ್ಗೆ ನನ್ನ ವೈದ್ಯ ಮಿತ್ರರೊಂದಿಗೆ ಪ್ರಸ್ತಾಪಿಸಿದಾಗಲ್ಲ ಅವರು ಕೋಪಿಸಿಕೊಂಡು ನನ್ನನ್ನು ಅಜ್ಞಾನಿ ಎಂದು ಜರೆದು ಜಗಳವನ್ನೇ ಆಡುತ್ತಾರೆ. ನಾಟಿ ವೈದ್ಯರೂ ಸಹ ಈ ವಿಜ್ಞಾನಿ ವೈದ್ಯರುಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಅಷ್ಟೇ ತಿರಸ್ಕಾರದ ಮಾತಾಡುತ್ತಾರೆ. ಈ ನಾಟಿ ವೈದ್ಯ ಬಲ್ಲವರು ಮಾರನಂತೆ ತಮ್ಮ ವೈದ್ಯಕ್ಕೆ ಅನೇಕ ಕುರುಡು ನಂಬಿಕೆಗಳನ್ನೂ, ಧಾರ್ಮಿಕತೆಯನ್ನೂ ತಳಕು ಹಾಕಿರುವುದರಿಂದ ವಿಜ್ಞಾನಿಗಳಿಗೆ ಇವರನ್ನು ಹಿಂಯ್ಯಾಳಿಸುವುದೂ ಅಲ್ಲಗಳೆಯುವುದೂ ಸುಲಭವಾಗಿದೆ. ಇದರೊಡನೆ ನಾಟಿ ಮದ್ದು ತಿಳಿದ ಮಾರನಂಥವರಿಗೆ ತಮ್ಮ ಮಾತನ್ನು ಇತರರು ಗಂಭೀರವಾಗಿ ಪರಿಗಣಿಸಿ ಆಗ ಬೇಕಾದ್ದು ಏನೂ ಇಲ್ಲ. ತಮ್ಮ ತಿಳುವಳಿಕೆಯನ್ನು ತಮ್ಮೊಂದಿಗೇ ಗೋರಿಗೆ ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಹೋಗಲು ಅವರು ಎಂದೋ ತಯ್ಯಾರಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಅನೇಕರು ಅದ್ಭುತ ಔಷಧಿಗಳು ಗೊತ್ತಿದ್ದೂ ಬೇಕೆಂದೇ ಯಾರಿಗೂ ಹೇಳದೆ ಸತ್ತೇ ಹೋಗಿದ್ದಾರೆ. ಈವತ್ತಿಗೂ ಮನುಕುಲವನ್ನು ಕಾಡಿಸುತ್ತಿರುವ ಅನೇಕ ಮರಣಾಂತಿಕ ರೋಗಗಳಿಗೆ ಇದ್ದ ಔಷಧಿಗಳು ಹೀಗೆ ಕಣ್ಮರೆಯಾಗಿ ಅಪಾರ ನಷ್ಟವಾಗಿದೆಯೆಂದು ನಾನು ದೃಢವಾಗಿ ನಂಬಿದ್ದೇನೆ. ಮನುಷ್ಯ ಚಂದ್ರಮಂಡಲಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ ಬಂದರೂ, ಕ್ಷುದ್ರ ಬುದ್ಧಿ, ಅಂಧ ಶ್ರದ್ಧೆಗಳನ್ನು ಮೀರಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗಿಲ್ಲ.

ಮಾರ ಅವತ್ತು ಆ ಬೀಳನ್ನು ಕಟ್ಟಿಹಾಕಿ ಅದು ಕಾಲಿನಿಂದ ತಲೆಯವರೆಗೂ ಪ್ರತಿಯೊಂದೂ ಔಷಧಿ ಎಂದು ಹೊಗಳಿದನೇ ಹೊರತು ಅದು ಯಾವುದಕ್ಕೆ ಔಷಧಿ ಎಂದು ಕರಾರುವಾಕ್ಕಾಗಿ ಹೇಳಲಿಲ್ಲ. ಅದನ್ನು ಬೇಕೆಂದೇ ನನಗೆ ಹೇಳಲಿಲ್ಲವೋ ಅಥವಾ ಅವನಿಗೆ ಗೊತ್ತಿರಲಿಲ್ಲವೋ ಹೇಳಲಾರೆ. ನಾನಂತೂ ಬಲಾತ್ಕಾರ ಮಾಡಲಿಲ್ಲ. ದಿನ ಬೆಳಗಾದರೆ ಮೈನವಿರೇಳುವಂಥ ಕಟ್ಟುಕತೆಗಳನ್ನು ಅವನು ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದುದರಿಂದ ಔಷಧಿಬಳ್ಳಿಯನ್ನು ಮರಕ್ಕೆ ಕಟ್ಟುವುದಿರಲಿ ಕೊರಳಿಗೇ ಉರುಳು ಹಾಕಿಕೊಂಡರೂ ಅದನ್ನು ಯಾರೂ ಗಂಭೀರವಾಗಿ ಪರಿಗಣಿಸುವ ಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿರಲಿಲ್ಲ.

ಆದರೆ ಅವನ ಕತೆಗಳು ಮಾತ್ರ ಸುಳ್ಳಾಗಿದ್ದರೂ ಸುಂದರವಾಗಿರುತ್ತಿದ್ದವು.

ಒಮ್ಮೆ ಮಾರ ಕಾಡಿಗೆ ಕಳಲೆ ಕಡಿಯಲು ಹೋಗಿದ್ದನಂತೆ. ಬಿಡಿರಿನ ಸಂದಿಯೊಳಗೆ ಕೈಹಾಕಿ ಕಳಲೆ ಕಡಿಯುತ್ತಿರಬೇಕಾದರೆ ಕೈಗೆ ಕತ್ತಿ ತಾಗಿ ಬಲವಾದ ಗಾಯ ಆಯ್ತು. ರಕ್ತನಾಳವೇ ಕತ್ತರಿಸಿ ಹೋಗಿ ರಕ್ತ ಚಿಲುಮೆಯಂತೆ ನುಗ್ಗಿತು. ಪಕ್ಕದಲ್ಲಿದ್ದವರೆಲ್ಲ ಗಾಬರಿಯಾಗಿ ರಕ್ತ ಹೊರ ಚಿಮ್ಮುವುದನ್ನು ನಿಲ್ಲಿಸಲು ಯಾವುದೋ ಎಲೆ ತಂದು ಗಾಯದ ಮೇಲಿಟ್ಟು ಪಂಚ ಹರಿದು ಬ್ಯಾಂಡೇಜು ಮಾಡಿದರು. ಮಾರ ಗಾಯದ ಕೈ ಅಲುಗಾಡಿಸದೆ ಹಿಡಿದುಕೊಂಡು ಇಲಾಜು ಮಾಡಿಸಲು ಹುಲಿಹಂದಲು ದೊರೆ ಹತ್ತಿರ ಹೋದ. ದೊರೆ ಔಷಧಿ ಬಾಟಲಿ, ಹತ್ತಿ, ಗಾಯಕ್ಕೆ ಹಾಕುವ ಪುಡಿ ಎಲ್ಲ ರೆಡಿ ಮಾಡಿ, ಮಾರನ ಗಾಯಕ್ಕೆ ಸುತ್ತಿದ್ದ ಬ್ಯಾಂಡೇಜು ಬಿಚ್ಚಿ ಗಾಯಕ್ಕೆ ಮುಚ್ಚಿದ್ದ ಎಲೆ ತೆಗೆದನಂತೆ. ಆಶ್ಚರ್ಯ! ಒಳಗೆ ಗಾಯವೂ ಇಲ್ಲ, ಗಾಯದ ಕುರುಹೂ ಇಲ್ಲ! ದೊರೆಗೆ ಮಾರನ ಮೇಲೆ ಸಿಟ್ಟು ಬಂತು. “ಎಲಾ ನಿನ್ನ! ತಮಾಷೆ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದೀಯಾ?” ಎಂದು ರೇಗಿದನಂತೆ. ಮಾರ ತನ್ನ ಮೈ ಕೈ ಎಲ್ಲಾ ಆಗಿದ್ದ ರಕ್ತ, ಕತ್ತಿಗೆ ಹಿಡಿದಿದ್ದ ರಕ್ತ ಎಲ್ಲ, ಕತ್ತಿಗೆ ಹಿಡಿದಿದ್ದ ರಕ್ತ ಎಲ್ಲ ತೋರಿಸಿ ತಾನು ಖಂಡಿತ ನಾಟಕ ಆಡುತ್ತಿಲ್ಲ ಎಂದು ಗೋಗರದ. ದೊರೆಗೆ ಅವನ್ನೆಲ್ಲಾ ನೋಡಿದ ಮೇಲೆ ನಂಬಿಕೆ ಬಂತು. ಮಾರನ ಗಾಯದ ಮೇಲೆ ಇಟ್ಟಿದ್ದ ಎಲೆಯನ್ನು ತಗೊಂಡು, “ಈ ಎಲೆಯ ಗಿಡ ಎಲ್ಲಿದೆ ತೋರಿಸು. ನನ್ನ ಇಡೀ ತೋಟ ನಿನಗೆ ಬರೆದು ಕೊಡುತ್ತೇನೆ” ಎಂದು ಹೇಳಿದ. ಮಾರ ದೊರೆ ಕರೆದುಕೊಂಡು ಕಾಡಿಗೆ ಹೊರಟ. ಬೆಳಗಿಂದ ಸಾಯಂಕಾಲದವರೆಗೆ ಇಡೀ ಕಾಡೆಲ್ಲ ಸುತ್ತುವುದಿರೂ ಆ ಎಲೆಯನ್ನು ಹೋಲುವ ಎಲೆಯ ಗಿಡ ಕಾಡಿನಲ್ಲಿ ಸಿಗಲಿಲ್ಲ.

ದೊರೆಗೆ ಮಾರ ಬೇಕೆಂದೇ ಆ ಗಿಡ ತೋರಿಸದೆ ಈ ರೀತಿ ಕಾಡಿನಲ್ಲಿ ಅಲೆಸುತ್ತಿದ್ದಾನೆ. ಇಡೀ ತೋಟ ಬರೆದು ಕೊಡುತ್ತೇನೆ ಎಂದು ಹೇಳಿದರೂ ಇವನಿಗೆ ತೃಪ್ತಿ ಇಲ್ಲವಲ್ಲ ಎಂದು ಸಿಟ್ಟಿ ಬಂದಿತಂತೆ. ಕೋವಿ ತಂದು “ತೋರಿಸುತ್ತಿಯೋ ಇಲ್ಲವೇ ಇದರಲ್ಲಿ ನಿನ್ನನ್ನು ಸುಟ್ಟುಬಿಡಲೋ?” ಎಂದು ಕೇಳಿದನಂತೆ. ಮಾರನಿಗೆ ಝಂಗಾಬಲವೇ ಉಡುಗಿ ಗೋಳೋ ಎಂದು

ಅಳುತ್ತಾ ದೊರೆ ಕಾಲಿಗೆ ಬಿದ್ದು ತನಗೆ ಖಂಡಿತ ಗೊತ್ತಿಲ್ಲ ಎಂದು ಹೇಳಿದ್ದಕ್ಕೆ ದೊರೆ ಕುಪಿತನಾಗಿ “ಗಟೌಟ್” ಎಂದು ಬಯ್ಯು ಓಡಿಸಿದನಂತೆ.

“ನಿನ್ನದು ಶುದ್ಧ ಕಟ್ಟುಕತೆ. ನೀನು ಕೈ ಗಾಯ ಮಾಡಿಕೊಂಡಾಗ ಬಿದಿರಿನ ಹತ್ತಿರ ಇದ್ದ ಎಲ್ಲಾ ಗಿಡಗಳನ್ನೂ ಹುಡುಕಿದ್ದರೆ ಅದ್ಯಾವ ಗಿಡ ಸಿಗಿರಲಿಲ್ಲವೆ?” ಎಂದು ಕತೆ ಕೇಳಿದ ನಾನು ಬಯ್ಯೆ. ಆ ಗಿಡ ಯಾವುದೆಂದು ಮುಂಗುಸಿಗು ಕೆಂಬೂತಕ್ಕು ಗೊತ್ತೆಂದೂ, ಹಾವುಗಳನ್ನು ಅವು ಹಿಡಿಯಲು ಹೋದಾಗ ಹಾವು ಕಚ್ಚಿದರೆ ಅವು ಕೂಡಲೆ ಆ ಗಿಡದ ಎಲೆ ತಗೊಂಡು ಔಷಧ ಮಾಡುತ್ತವೆಂದೂ ಇನ್ನೊಂದು ಕತೆ ಹೇಳಿದ.

ಮಾರನಿಗೆ ಬಲಗಡೆ ಹಲ್ಲುಗಳೇ ಇರಲಿಲ್ಲ. ಅನ್ನಾಹಾರಗಳನ್ನೆಲ್ಲಾ ಎಡಗಡೆಯೇ ಅಗಿದು ನುಂಗಬೇಕಿತ್ತು. ವಯಸ್ಸಾದ ಅವನಿಗೆ ಹಲ್ಲುಗಳು ಬಿದ್ದು ಹೋಗುವುದು ಸಹಜವಾದರೂ ಯಾಕೆ ಒಂದೇ ಕಡೆ ಬಿದ್ದು ಹೋಗಿದೆಯೆಂದು ನನಗೆ ಕುತೂಹಲವಾಯ್ತು. ಒಂದು ದಿನ ಮಾರನನ್ನು, “ಯಾಕೆ ನಿನಗೆ ಒಂದು ಕಡೆಯ ಹಲ್ಲುಗಳೇ ಬಿದ್ದು ಹೋಗಿವೆ” ಎಂದು ಕೇಳಿದೆ. ಕೇಳಿದ ಕೂಡಲೆ ಒಂದು ಸ್ವಾರಸ್ಯವಾದ ಕತೆ ಹೇಳಿದ.

ಆ ಹಲ್ಲುಗಳು ಬಿದ್ದಿದ್ದು ವಯಸ್ಸಾಗಿದ್ದರಿಂದ ಅಲ್ಲವಂತೆ, ಬಹಳ ವರ್ಷಗಳ ಹಿಂದೆಯೇ ಅವು ಬಿದ್ದು ಹೋದವಂತೆ.

ಮಾರ ಮೊಲಕ್ಕೆ ಒಮ್ಮೆ ಕಾಡಿನಲ್ಲಿ ಬಲೆ ಹಾಕಿದ್ದನಂತೆ. ಅದಕ್ಕೆ ರಾತ್ರಿ ಮೊಲಗಳು ಸಿಕ್ಕಿಕೊಂಡರೆ ಇವನಿಗಿಂತ ಮೊದಲೆ ಯಾರಾದರೂ ಅದನ್ನು ನೋಡಿದರೆ ಕದ್ದುಬಿಡುತ್ತಾರೆಂದು ಮಾರ ಬೆಳಗಿನ ಝಾವವೇ ಎದ್ದು ಕಾಡಿಗೆ ಹೋದ. ಬಲೆಗೆ ಯಾವುದೂ ಮೊಲ ಸಿಕ್ಕಿರಲಿಲ್ಲ. ಅಲ್ಲೇ ಹಳ್ಳ ಹರಿಯುತ್ತಿತ್ತು. ಮಾರ ಇಲ್ಲೇ ಮುಖ ತೊಳೆದುಕೊಂಡು ಮನೆಗೆ ಹೋದರಾಯ್ತೆಂದು ಹಳ್ಳದ ಪಕ್ಕದಲ್ಲಿದ್ದ ಗಿಡ ಒಂದರಿಂದ ಕಡ್ಡಿ ಮುರಿದು ಅದನ್ನು ಜಗಿದು ಬ್ರಷ್‌ನಂತೆ ಮಾಡಿ ಬಲಗಡೆಯಿಂದ ಹಲ್ಲು ತಿಕ್ಕಲು ಶುರು ಮಾಡಿದನಂತೆ. ಎರಡು ಸಾರಿ ತಿಕ್ಕುವುದರೊಳಗೆ ಬಾಯೆಲ್ಲ ಒಂದು ಥರಾ ಹುಳ್ಳುಗಾಯ್ತು. ಈ ಕಡ್ಡಿ ಯಾಕೋ ಸರಿ ಇಲ್ಲ ಎಂದು ಅದನ್ನು ಎಸೆದು ಇನ್ನೊಂದನ್ನು ತಗೊಳ್ಳುವ ಮೊದಲು ಬಾಯಿ ತೊಳೆದುಕೊಳ್ಳೋಣ ಎಂದು ಹಳ್ಳದ ನೀರಿನಲ್ಲಿ ಬಾಯಿ ಮುಕ್ಕಳಿಸಿ ಉಗಿದ. ಆ ಕಡ್ಡಿಯಲ್ಲಿ ಉಜ್ಜಿದ ಹಲ್ಲುಗಳಷ್ಟೂ ಒಂದೊಂದಾಗಿ ಕಳಚಿ ಉದುರಿ ಹೋದವಂತೆ!

“ಸದ್ಯಕ್ಕೆ ಎಲ್ಲಾ ಹಲ್ಲುಗಳನ್ನೂ ಉಜ್ಜಿರಲಿಲ್ಲ. ಹಾಗಾಗಿ ಬಚಾವಾದೆ! ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ಅನ್ನ ತಿನೋದಕ್ಕೂ ನನ್ನ ಬಾಯಲ್ಲಿ ಒಂದು ಹಲ್ಲು ಇರ್ತಿರಲಿಲ್ಲ.” ಎಂದ ಮಾರ.

“ಲೋ ಮಾರ, ಸುಳ್ಳು ಹೇಳಿದರೂ ನಂಬೋ ಅಂತ ಸುಳ್ಳು ಹೇಳಬೇಕು ಕಣೋ” ಎಂದು ಅವನ ಕತೆ ಕೇಳಿದ ಮೇಲೆ ಗದರಿದೆ.

“ಸುಳ್ಳು ಯಾಕೆ ಹೇಳಲಿ? ಅಷ್ಟು ಹಲ್ಲೂ ಬಿದ್ದೋಗಿರೋದು ಕಾಣೋಲ್ಲವೆ?”

“ಹಾಗಾದರೆ ಅದ್ಯಾವ ಗಿಡ ತೋರಿಸ್ತಿಯೆ?”

“ಕಾಡಿನಾಗೆ ಇಷ್ಟೊಂದು ಗಿಡ ಇದಾವೆ. ಅದ್ರಾಗೆ ಯಾವುದು ಅಂತ ತೋರಿಸಲಿ, ಅಯ್ಯೆ? ಒಂದು ಕೆಲಸ ಮಾಡಿ, ಈ ಕಾಡಿನಾಗೆ ಇರೋ ಗಿಡದ ಕಡ್ಡಿನೆಲ್ಲಾ ಮುರಿದು ತಿಕ್ಕಿ ನೋಡ್ತಾ ಬನ್ನಿ. ಯಾವುದೂ ಅಂತ ಪತ್ತೆ ಮಾಡಬಹುದು” ಎಂದ.

“ನಾನ್ಯಾಕೆ ನೋಡಲಿ. ಈಗ ಸುಳ್ಳೆಳ್ಳಿರೋನು ನೀನು ತಾನೆ? ನೀನೇ ತಿಕ್ಕಿ ನೋಡಿ ಪತ್ತೆ ಮಾಡು.”

“ಅಯ್ಯೋ, ಈ ಕಾಡಿನೊಳಗೆ ಎಷ್ಟೊಂದು ಗಿಡ ಇದ್ದಾವೆ! ಅಷ್ಟೆಲ್ಲಾ ತಿಕ್ಕಿ ನೋಡುವಷ್ಟು ಆಯಸ್ಸು ಇದಿಯೆ ನನಗೆ?”

“ಅಲ್ಲೋ, ತಿಕ್ಕಿ ನೋಡ್ತ ಬಂದರೆ ಅಕಸ್ಮಾತ್ ಹಲ್ಲು ಮತ್ತೆ ಹುಟ್ಟೋ ಹಂಗು ಮಾಡೋ ಮೂಲಿಕೆ ಸಿಗಬಹುದು.”

“ಯಾವುದು ಕೈಗೆ ಸಿಗದೆ ಅಂತ ಹ್ಯಾಗೆ ಹೇಳೋದ್ರಯ್ಯೆ? ಅಕಸ್ಮಾತ್ ಗ್ರಾಚಾರ ಕೆಟ್ಟು ಜೀವ ತೆಗೆಯೋ ಗಿಡ ಕೈಗೆ ಬಂದರೆ!

“ಹಂಗಾದರೆ ನಂಗೆ ಯಾಕೆ ಹೇಳ್ತಿಯೆ?”

ನೀವು ತಾನೆ ಸುಳ್ಳು ಅಂತ ಹೇಳ್ತೀರೋದು? ನಿಮಗೆ ನಂಬಿಕೆ ಇಲ್ಲಲ್ಲ.”

“ಅಕಸ್ಮಾತ್ ನಿನ್ನ ಹುಡುಗನ್ನು ಮಾಡೋ ಅಂತ ಮೂಲಿಕೆ ಸಿಕ್ಕರೆ ಏನಾಡ್ತೀಯೋ?”

“ಅದು ಸಿಕ್ಕಿದರೂ ನನಗೆ ಬ್ಯಾಡ. ಹುಡುಗ ಆದರೆ ಮತ್ತೊಂದು ಸಾರಿ ಮದುವೆ ಆಗಬೇಕಲ್ಲ! ಅದಿಲ್ಲ, ಅಂತ ಮೂಲಿಕೆ ನಮ್ಮ ಕಾಡೋಳಗೆ ಇಲ್ಲಾಂತ ತಿಳಿಬೇಡಿ” ಎಂದು ಬತ್ತಳಿಕೆಯಿಂದ ಇನ್ನೊಂದು ಕತೆ ತೆಗೆದು ಬಿಟ್ಟ.

ಬಹಳ ಹಿಂದೆ ಮಾರ ಮತ್ತು ಅವನ ಜೊತೆಗಾರ ಇಬ್ಬರೂ ಕಾಡು ಕುರಿಗೆ ಉಳ್ಳ ಹಾಕಿ ಹಿಡಿದರಂತೆ. ಅದನ್ನು ಇಬ್ಬರೂ ಸಮಪಾಲು ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಬೇಕಲ್ಲ! ಹಳ್ಳದ ತಡಿಗೆ ಹೋಗಿ ಅಲ್ಲಿ ಚರ್ಮ ಸುಲಿದು ಮಾಂಸ ತುಂಡು ಮಾಡಿ ಹಸುಗೆ ಮಾಡಿದರಂತೆ. ಇಬ್ಬರೂ ಅವರವರ ಪಾಲನ್ನು ತೆಗೆದು ಎಲೆಯಲ್ಲಿ ಸುತ್ತಿಕೊಂಡು ಮನೆಗೆ ಬಂದರಂತೆ.

ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಮಸಾಲೆ ಅರೆದು ಪಾತ್ರೆ ರೆಡಿ ಮಾಡಿ ನೀರು ಕುದಿಯಲು ಇಟ್ಟು ಮಾಂಸ ಪಾತ್ರೆಗೆ ಹಾಕಲು ಎಲೆ ಬಿಚ್ಚುತ್ತಾನೆ! ಆಶ್ಚರ್ಯ! ಎಲೆಯ ಕೊಟ್ಟೆಯೊಳಗೆ ಒಂದು ನಿಜವಾದ ಜೀವಂತ ಕಾಡುಕುರಿ ಮಲಗಿದೆ! ಮಾರನನ್ನು ನೋಡಿದ್ದೂ ಎದ್ದು ಬಾಗಿಲಿಂದ ಓಡೇ ಹೋಯ್ತು. ಮಾರ ಕುರಿ ಹಿಡಿಯುವ ಗಲಾಟೆಯಲ್ಲಿರಬೇಕಾದರೆ ಮಾರನ ಹೆಂಡತಿ ಎಲೆ ತೆಗೆದು ಒಲೆಯೊಳಗೆ ಹಾಕಿಬಿಟ್ಟಳು.

ಈ ಕತೆಗೆ ಮಾತ್ರ ನಾನು ವಿವರಣೆಯನ್ನಾಗಲೀ, ಪ್ರಶ್ನೆಯನ್ನಾಗಲೀ ಕೇಳ ಹೋಗಲಿಲ್ಲ. ಏಕೆಂದರೆ ಇದು ಮಾರನ ಕಲ್ಪನೆಯ ಅತಿರೇಕದ ಪರಮಾವಧಿಯಾಗಿತ್ತು. ಇಂಥ ಪ್ರಚಂಡ ಮೂಲಿಕೆಗಳಿಗಾಗಿ ತನ್ನ ಆಸ್ತಿ ಬರೆದುಕೊಡುತ್ತೇನೆಂದು ಹುಲಿ ಹಂದಲು ದೊರೆ ಹೇಳಿದ್ದರೆ ಇದರಲ್ಲಿ ಆಶ್ಚರ್ಯವೇನಿಲ್ಲ!

ಈಗ ನಾನು ಆ ತೋಟ ಕೊಟ್ಟು, ಮಾರ ತೀರಿ ಹೋಗಿ ಎಷ್ಟೋ ವರ್ಷಗಳಾಗಿವೆ. ಮಾರನ ಮಾತುಗಳೆಲ್ಲ ಕಟ್ಟುಕತೆಗಳೆಂದು ತಳ್ಳಿಹಾಕೋಣವೆಂದರೆ ಹಾಗೂ ಅಸಾಧ್ಯ. ಕೊನೆಗೂ ಏನೋ ಒಂದು ಚೂರು ನಮ್ಮ ಅಂತಃಕರಣವನ್ನು ಕಾಡಲು ಉಳಿಯುತ್ತದೆ. ಸುಳ್ಳು ಹೇಳಲಾಗಲೀ, ನಿಜ ಹೇಳಲಾಗಲೀ, ನಮ್ಮನ್ನು ನಂಬಿಸಲಾಗಲೀ, ನಮ್ಮ ತರ್ಕಬುದ್ಧಿಯನ್ನು ತೃಪ್ತಿಪಡಿಸಲಾಗಲೀ ಮಾರನಿಗಿದ್ದ ನಿರಾಸಕ್ತಿಯೇ ನಮ್ಮನ್ನು ಕಾಡಿಸುತ್ತದೆ.

ಎಷ್ಟೋ ದಿನಗಳ ಅನಂತರ ಮಾರನ ಔಷಧಿ ಬೀಳಿನ ಸಂಗತಿ ಮತ್ತೆ ಮೇಲೆದ್ದು ಬಂತು. ಈ ಸಾರಿ ಅಪ್ಪಣ್ಣ ಆ ಬೀಳನ್ನು ಕಾಡಿನಲ್ಲಿ ಗಿಡಕ್ಕೆ ಕಟ್ಟುತ್ತಿದ್ದ. ಇದು ಯಾವ ಔಷಧಕ್ಕೆ ಬರುತ್ತೆ ಎಂದು ಕೇಳಿದೆ. ಅದು ಅವನಿಗೆ ಗೊತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. “ಇದರ ಎಲೆಯನ್ನು ಹಾಲಿಗೆ ಹಿಂಡಿದರೆ ಗಟ್ಟಿಯಾಗುತ್ತಂತೆ” ಎಂದು ಹೇಳಿದ. ಬಹುಶಃ ಈ ಎಲೆ ಹುಳಿ ಇರಬಹುದು. ಇದನ್ನು ಹಿಂಡಿದಾಗ ಹಾಲು ಒಡೆಯುವುದನ್ನೇ ಇವರು ಗಟ್ಟಿಯಾಗುತ್ತೆ ಎಂದು ಹೇಳುತ್ತಿರಬಹುದು ಎಂದುಕೊಂಡು, “ನೀನು ನೋಡಿದ್ದೀಯಾ?” ಎಂದು ಕೇಳಿದೆ. “ಹಾಗಂತ ಅನ್ನುತ್ತಾರಪ್ಪ. ಅದಕ್ಕೆಲ್ಲಾ ಹಾಲು ನಾನೆಲ್ಲಿಂದ ತರಲಿ ?” ಎಂದು ಹೇಳಿದ ಅಪ್ಪಣ್ಣ.

ಈ ಮೂಲಿಕೆಗಳ ಸುತ್ತ ಹಬ್ಬುವ ಕತೆಗಳಿಗೆ ಹಾಗಾದರೆ ಏನಾದರೂ ಆಧಾರ ಇದೆಯೇ? ಹಾಗಾದರೆ ಈ ಬೀಳಿನ ಎಲೆಯನ್ನು ಹಾಲಿಗೆ ಹಿಂಡಿ ನೋಡೇ ಬಿಡಲೆ? ನಿಂತು ಯೋಚಿಸಿದೆ. ಅವರಿವರನ್ನು ಅವಜ್ಞೆಗಾಗಿ ಟೀಕಿಸುವ ಬದಲು ನಾನೇ ಏಕೆ ನೋಡಬಾರದು ಎನ್ನಿಸಿತು.

ಆ ಬಳ್ಳಿಯ ಒಂದಷ್ಟು ಎಲೆ ಕಿತ್ತು ಗೆಲೆಯ ಪೆಥಾಲಜಿಸ್ಟ್ ಚಂದ್ರು ಹತ್ತಿರ ಒಂದು ಅದರ ಪುರಾಣ ಎಲ್ಲ ಹೇಳಿದೆ. ಇದನ್ನು ಈಗ ಪ್ರಯೋಗ ಮಾಡಿ ನೋಡಿ ಬಿಡಬೇಕೆಂದು ನಿರ್ಧರಿಸಿ ಹಾಲು ಹಾಳಾದರೂ ಪರ್ವಾಗಿಲ್ಲ ಎಂದು ಒಂದು ಲೀಟರ್ ಹಾಲು ತಂದೆವು. ಮಿಕ್ಕ ವಿಜ್ಞಾನಿ ಮಿತ್ರರು ಕಟ್ಟು ಕತೆಗಳನ್ನು ಕಟ್ಟಿಕೊಂಡು ಹಾಲು ಹಾಳು ಮಾಡುತ್ತೀದ್ದೆಂದು ನಕ್ಕರು. ನಾವು ಮೂರ್ಖರಾಗಲು ತಯ್ಯಾರಾದ ಮೇಲೆ ಯಾರು ನಕ್ಕರೆ ನಮಗೇನು? ಎಲೆಯನ್ನೂ, ಹಾಲನ್ನೂ ಮಿಕ್ಕಿಗೆ ಹಾಕಿ ತಿರುಗಿಸಿ ನೀರು ಮಾಡಿದೆವು. ಅನಂತರ ಅದನ್ನೊಂದು ಪಾತ್ರೆಗೆ ಸುರಿದು, ಹಾಲು ಒಡೆಯುತ್ತದೋ ಗಟ್ಟಿ ಮೊಸರಾಗುತ್ತದೋ ನೋಡುತ್ತ ಕುಳಿತೆವು. ಒಂದೆರಡು ನಿಮಿಷ ಕಳೆಯಿತು. ಹಾಲು ಒಡೆಯಲೂ ಇಲ್ಲ, ಮೊಸರೂ ಆಗಲಿಲ್ಲ. ಹುಯ್ಯಾಗ ಇದ್ದ ಹಾಗೇ ಇತ್ತು. ಸರಿ, ಒಂದು ಲೀಟರು ಹಾಲು ಹಾಳಾಯ್ತು ಎಂದು ತೀರ್ಮಾನ ಮಾಡಿ ಕೈಯಲ್ಲಿ ಮುಟ್ಟಿ ನೋಡಿದೆ, ಹಾಲು ರಬ್ಬರಿನಂತೆ ಗಟ್ಟಿಯಾಗಿತ್ತು! ಪಾತ್ರೆ ಮಗುಚಿದಾಗ ಪಾತ್ರೆಯಾಕಾರದ ಎರಕದಂತಿದ್ದ ಗಟ್ಟಿ, ಗಡ್ಡೆ ಈಚೆ ಬಂತು.

ಓಹೋ! ಈ ಬೀಳಿಗೆ ಏನೋ ನಿಜಕ್ಕೂ ಮಹತ್ವದ ಗುಣ ಇರಬಹುದು ಎಂದು ನಮಗೆ ಗುಮಾನಿ ಶುರುವಾಯ್ತು.

ಇಷ್ಟೆಲ್ಲಾ ಆದರೂ ಇದು ಯಾವುದಕ್ಕೆ ಔಷಧಿ ಎಂದು ಮಾತ್ರ ಗೊತ್ತಾಗಲಿಲ್ಲ. ಗೊತ್ತಿರಲಿ, ಗೊತ್ತಿಲ್ಲದಿರಲಿ ಅದನ್ನು ಕಂಡವರೆಲ್ಲಾ ಮಾರನಂತೆ “ಬಿದ್ದಿರು ಅಲ್ಲಿ” ಎಂದು ಅದನ್ನು ಸಮೀಪದ ಗಿಡಗಳಿಗೆ ಹಿಡಿದು ಬಿಗಿಯುವವರೇ ಹೊರತು ಇಂಥದಕ್ಕೆ ಔಷಧಿ ಎಂದು ಅದರ ಗಂಟು ಬಿಚ್ಚಿ ಒಯ್ದಿದ್ದನ್ನು ನೋಡಲಿಲ್ಲ.

ಹೀಗೇ ಕಾಲ ಸರಿಯಿತು. ಮಾರನ ಔಷಧಿ ಬೀಳು ಮತ್ತೆ ನೆನಪಿನಿಂದ ಕಣ್ಮರೆಯಾಯ್ತು.

ಮೊನ್ನೆ ನನ್ನ ಬಳಿ ಕೆಲಸ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದ ಕೃಷ್ಣ ಬಂದ. ಆರೋಗ್ಯವಾಗಿದ್ದವನು ಏದುಸಿರು ಬಿಡುತ್ತಾ ಬಿಳಿಚಿಕೊಂಡು ನಿಂತಿದ್ದ. ತೋಟದ ಕೆಲಸ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದವ ಅದನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ರಿಕ್ಲಾ ಬಿಡುವ ಕೆಲಸ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದ. ಆಗಿನಿಂದ ಶುರುವಾಯ್ತಂತೆ ಅವನಿಗೆ ಮಲವಿಸರ್ಜನೆಯೊಂದಿಗೆ ರಕ್ತ ಹೋಗುವುದು. ಈಚೆಗೆ ವಿಪರೀತ ಆಗಿ ಸುಸ್ತು, ದಮ್ಮು, ಉಬ್ಬಸ ಎಲ್ಲ ಶುರುವಾಗಿದೆ ಎಂದು ಹೇಳಿದ. ಅವನ ವಿವರಣೆಯಿಂದ ಅವನ ಖಾಯಿಲೆ ಮೂಲವ್ಯಾಧಿ ಇರಬೇಕೆನಿಸಿತು. ನನಗೆ ತಿಳಿದಂತೆ ಆಲೋಪತಿಯಲ್ಲಿ ಶಸ್ತ್ರಚಿಕಿತ್ಸೆಯೇ ಅದಕ್ಕೆ ಮದ್ದು. ದುಡಿದು ಬದುಕುತ್ತಿದ್ದ ಕೃಷ್ಣನ ಕಷ್ಟ ನೋಡಿ ದುಃಖವಾಯ್ತು. ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಹೆಂಡತಿ, ಚಿಕ್ಕ ಚಿಕ್ಕ ಮಕ್ಕಳು. ಹಲವಾರು ದಿನ ಆಸ್ಪತ್ರೆಗೆ ಸೇರಿಕೊಂಡು ದುಬಾರಿ ಶಸ್ತ್ರಚಿಕಿತ್ಸೆ ಮಾಡಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದು ಹೇಗೆ ಎಂದು ಯೋಚಿಸಿದೆ.

ಕೃಷ್ಣ ನನ್ನ ಹತ್ತಿರ ಕೊಂಚ ಹಣ ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಆಸ್ಪತ್ರೆಗೆ ಹೋದ. ಅಲ್ಲಿ ಡಾಕ್ಟರು ಇದಕ್ಕೆ ಶಸ್ತ್ರಚಿಕಿತ್ಸೆ ಒಂದೇ ದಾರಿ ಎಂದರು. ಕೃಷ್ಣ ಗಾಬರಿ ಬಿದ್ದ.

ಕೃಷ್ಣನಿಗೊಬ್ಬ ಮಲೆಯಾಳಿ ಸನ್ಯಾಸಿ ಗೊತ್ತಿದ್ದ. ಹಿಂದೊಮ್ಮೆ ಅವನಿಗೆ ಮೈಯ್ಯಲ್ಲ ಕುರು ಏಳಲು ಶುರುವಾದಾಗ ಯಾವುದೋ ಮರದ ಚಕ್ಕೆ ಕೊಟ್ಟು ಇದನ್ನು ತೇದು ಬಾತಿನ ಮೊಟ್ಟೆಗೆ ಮಿಶ್ರಮಾಡಿ ಹತ್ತು ದಿನ ತಿನ್ನು ಎಂದು ಸನ್ಯಾಸಿ ಕೊಟ್ಟಿದ್ದ. ತಿಂದ ಮೇಲೆ ಕೃಷ್ಣನಿಗೆ ಒಂದೇ ಒಂದು ಕುರು ಏಳಲಿಲ್ಲ. ಕೃಷ್ಣ ಈ ಸಾರಿಯೂ ಆ ಸನ್ಯಾಸಿ ಹತ್ತಿರ ಹೋದ. ಸನ್ಯಾಸಿ ತುಂಬಾ ವಯಸ್ಸಾದವ. “ನಿನಗೆ ಔಷಧಿ ಹುಡುಕಿಕೊಡಲು ತ್ರಾಣವಿಲ್ಲ. ನಾನು ಅದರ ಲಕ್ಷಣಗಳನ್ನು ವಿವರಿಸುತ್ತೇನೆ. ಆ ಬಳ್ಳಿ ಹುಡುಕಿ ಅಗೆದು ಅದರ ಗಡ್ಡೆ ತಗೊಂಡು ಕಡೆದು ಹಾಲಿನಲ್ಲಿ ಕದರಿ ಐದು ದಿನ ಕುಡಿ” ಎಂದು ಹೇಳಿದನಂತೆ.

ನಾನು ನೋಡಿದಾಗ ಕೃಷ್ಣ ಕಾಡಿನಲ್ಲಿ ಬೀಳು ಹುಡುಕುತ್ತಿದ್ದ. ಅದರ ವಿವರಣೆ ಕೇಳಿದಾಗ ಅದು ಮಾರ ಮತ್ತು ಅಪ್ಪಣ್ಣ ಹಿಡಿದು ಓಡಿಹೋಗದಂತೆ ಗಿಡಕ್ಕೆ ಕಟ್ಟಿದ್ದ ಮೂಲಿಕೆ ಬೀಳೆಂದು ಸ್ಪಷ್ಟವಾಯ್ತು. ಕೃಷ್ಣನಿಗೆ ತೋರಿಸಿ ಅದರ ಬುಡ ಆಗಿದೆವು. ತುಂಬ ಅಳದಲ್ಲಿ ಅದರ ಗಡ್ಡೆ ಇತ್ತು.

ಅದನ್ನು ಅರೆದು ಕುಡಿಯುತ್ತಿದ್ದಂತೆ ಒಂದೇ ಹೊತ್ತಿಗೆ ಕೃಷ್ಣನಿಗೆ ಮೂಲವ್ಯಾಧಿ ಶಮನವಾಯ್ತು. ಐದು ದಿನ ಕುಡಿಯುವುದರೊಳಗೆ ಸಂಪೂರ್ಣ ವಾಸಿ! ಕೃಷ್ಣ ರಿಕ್ಲಾ ಡ್ರೈವರ್ ಕೆಲಸಕ್ಕೆ ವಿದಾಯ ಹೇಳಿಬಿಟ್ಟ.

ಇದೆಲ್ಲಕ್ಕಿಂತ ತಮಾಷೆ ಎಂದರೆ ಕೃಷ್ಣ ಗಡ್ಡೆ ಅಗೆದು ತೆಗೆದಾಗ ಗಡ್ಡೆಯ ಒಂದು ಚೂರು ಮುರಿದು ಏನು ರುಚಿ ಇರುತ್ತೆ ನೋಡೋಣೆಂದು ನಾನು ಬಾಯಿಗೆ ಹಾಕಿಕೊಂಡು ಅಗಿದು ತಿಂದೆ. ಕೊಂಚ ಕಹಿ ಇತ್ತು ಅಷ್ಟೆ.

ನನಗೆ ಬಲಗಾಲು ಹಿಮ್ಮಡಿ ಅನೇಕ ದಿನಗಳಿಂದ ನೋಯುತ್ತಿತ್ತು. ಹೆಚ್ಚಿಗೆ ದೂರ ನಡೆದರೆ ಸಾಕು, ಕುಂಟಿಕೊಂಡೆ ನಡೆಯಬೇಕಿತ್ತು. ಇದರೊಡನೆ ಈಚೆಗೆ ಹಿಮ್ಮಡಿ ಎಲುಬಿನ ಪಕ್ಕೆ ಒಂದು ದಪ್ಪ ಗಡ್ಡೆ ಎದ್ದಿತ್ತು. ಡಾಕ್ಟರು ಅದನ್ನು ಶಸ್ತ್ರಚಿಕಿತ್ಸೆ ಮಾಡಿ ತೆಗೆಯಬೇಕೆಂದು ಹೇಳಿದ್ದರು. ಕೃಷ್ಣನ ಹತ್ತಿರ ಆ ಗಡ್ಡೆ ಚೂರು ತಗೊಂಡು ತಿಂದ ಮೇಲೆ ಎರಡು ದಿನಕ್ಕೆ ನೋಡುತ್ತೇನೆ ಆ ಗಡ್ಡೆ ಎಲ್ಲಿತ್ತೆಂದೇ ಪತ್ತೆ ಮಾಡಲಾಗದಂತೆ ಮಂಗ ಮಾಯವಾಗಿತ್ತು.

ಇದು ಮೂಲಿಕೆ ಬಳ್ಳಿಯ ಪ್ರಭಾವ ಎಂದು ಹೇಗೆ ಖಚಿತವಾಗಿ ಹೇಳಲಿ? ಕೇವಲ ಅಕಸ್ಮಿಕ ಇದ್ದರೂ ಇರಬಹುದು. ಅಥವಾ ಮೂಲಿಕೆ ಬೀಳಿನದ ಪ್ರಭಾವ ಎಂದಾದರೂ ಮನುಷ್ಯ ದೇಹದಲ್ಲಿ ಉಂಟಾಗುವ ಗಡ್ಡೆಗಳಲ್ಲಿ ಅನೇಕ ತರದವು ಇವೆ. ಇವುಗಳಲ್ಲಿ ಕೆಲವು ಗಡ್ಡೆಗಳ ಮೇಲೆ ಮಾತ್ರ ಮೂಲಿಕೆ ಬಳ್ಳಿ ಪ್ರಭಾವ ಬೀರಬಹುದು. ಇವುಗಳನ್ನೆಲ್ಲಾ ಯಾರು

ಸಂಶೋಧಿಸುವವರು? ಮಾರನಂಥವರಿಗೆ ಸಂಶೋಧಿಸಿ ಆಗಬೇಕಾದ್ದು ಏನೂ ಇಲ್ಲ. ಮಲಯಾಳಿ ಸನ್ಯಾಸಿ ಸಹ ವೃದ್ಧಾಪ್ಯದ ನಿಶ್ಚಯದಿಂದ ಕೃಷ್ಣನಿಗೆ ಬಳ್ಳಿ ವಿವರಿಸಿ ಹೇಳಿ ಅದರ ಗಡ್ಡೆ ಆಗಿ ತೆಗೆದುಕೋ ಎಂದು ಹೇಳಿದನೇ ಹೊರತು, ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ಅವನು ಹೋಗಿ ಗೋಪ್ಯವಾಗಿ ಗಡ್ಡೆ ಅಗೆದು ತಂದುಕೊಡುತ್ತಿದ್ದ. ಈ ನಾಟಿ ವೈದ್ಯರ ಬಲವಾದ ಒಂದು ನಂಬಿಕೆ ಎಂದರೆ ಔಷಧಿ ಯಾವುದೆಂದು ಹೇಳಿಬಿಟ್ಟರ ಔಷಧದ ಗುಣ ನಷ್ಟವಾಗಿ ಬಿಡುತ್ತೆ ಎನ್ನುವುದು. ಈ ನಂಬುಗೆಯ ದೆಸೆಯಿಂದ ಇಂದು ಭಾರತದ ನಾಟಿ ವೈದ್ಯ ಪದ್ಧತಿಯೇ ನಷ್ಟವಾಗುವುದರಲ್ಲಿದೆ.

ಲೇಖಕರ ಪರಿಚಯ: ಪೂರ್ಣಚಂದ್ರ ತೇಜಸ್ವಿ (೧೯೩೮-೨೦೦೭) ತೀರ್ಥಹಳ್ಳಿ ತಾಲ್ಲೂಕಿನ ಕುಪ್ಪಳಿಯಲ್ಲಿ ಜನಿಸಿದರು. ರಾಷ್ಟ್ರಕವಿ ಕುವೆಂಪು ಅವರ ಪುತ್ರ. ನವ್ಯ ಸಾಹಿತ್ಯದ ಪ್ರಮುಖ ಲೇಖಕ, ಕೃಷಿಕ, ಛಾಯಾಚಿತ್ರಕಾರರು ಆಗಿದ್ದರು. ಕೃತಿಗಳು: ಅಬಚೂರಿನ ಪೋಸ್ಟಾಫೀಸು, ಹುಲಿಯೂರಿನ ಸರಹದ್ದು, ಕಿರಗೂರಿನ ಗಯ್ಯಾಳಿಗಳು ಕಥಾ ಸಂಕಲನಗಳು, ಚಿದಂಬರ, ಜುಗಾರಿ ಕ್ರಾಸ್, ಕರ್ವಾಲೋ ಮುಂತಾದ ಕಾದಂಬರಿಗಳು ಸ್ವರೂಪ, ನಿಗೂಢ ಮನುಷ್ಯರು ನೀಳ್ಗತೆಗಳನ್ನು ಹಾಗೂ ವಿಮರ್ಶೆ, ಅನುವಾದ, ನಾಟಕ, ಆತ್ಮ ಚರಿತ್ರೆ, ಪ್ರವಾಸ ಕಥನ, ವಿಜ್ಞಾನ ಹಾಗೂ ಪರಿಸರ ಕುರಿತ ಕೃತಿಗಳನ್ನು ಬರೆದಿದ್ದಾರೆ.

ಪ್ರಶ್ನೆಗಳು:

೧. ನಾಟಿ ಔಷಧಿಯ ಬಗ್ಗೆ ಇರುವ ನಂಬಿಕೆಗಳು ಎಂತಹವು?
೨. ಮಾರನ ಹಲ್ಲುಗಳು ಉದುರಿ ಹೋಗಲು ಕಾರಣವೇನು?
೩. ಹುಲಿಹಂದಲ ದೊರೆ ಮಾರನಿಗೆ ತನ್ನ ತೋಟವನ್ನು ಬರೆದು ಕೊಡುತ್ತೇನೆಂದು ಹೇಳಿದ ಸಂದರ್ಭವನ್ನು ವಿವರಿಸಿ.
೪. ಲೇಖಕರ ಹಿಮ್ಮಡಿಯ ಗಡ್ಡೆ ವಾಸಿಯಾದುದು ಹೇಗೆ?
೫. ಮಾರನ ಪಾತ್ರವನ್ನು ಪರಿಚಯಿಸಿ.

ಘಟಕ : ೪

೧. ವೀಣೆ

—ಡಿ.ಎಸ್. ಕರ್ಕಿ

ಆಶಯ: ಬದುಕಿನ ಸಮಗ್ರ ವರ್ತುಲದಲ್ಲಿ ಕುಶಲತೆಯಿಂದ ಬಾಳುವುದು ಅತ್ಯಂತ ಮಹತ್ವದ ಕಲೆ. ಬದುಕುವ ಕಲೆಯೇ ಅತ್ಯಂತ ಮಹತ್ವದ ಕಲೆ. ಆಲಿಸುವ, ಅವಲೋಕಿಸುವ ಅರಿಯುವ ಕಲೆ ಅಸಾಮಾನ್ಯ ಸ್ಪಷ್ಟತೆ ನೀಡುತ್ತದೆ.

ವೀಣೆ ನುಡಿಯುತ್ತಿಹುದು ವೀಣೆಗಾರನೆಲ್ಲಿ ಜಾಣೆ
ಕರುಳ ಮೇಲೆ ಬೆರಳ ಲೀಲೆ ನಡೆವುದೆಂತೋ ಕಾಣೆ
ಅವನ ತಲೆಯ ಅವನ ನೆಲೆಯ ತಿಳಿಯಬಲ್ಲೆವೇನೆ
ಎಂತು ಮೀಂಟಲಂತು ರಾಗ ಹೊಮ್ಮಿ ಹೊನಲದಾಗಿ
ಕಿಂ ಕಿಮೆಂದು ತುಂ ತುಮೆಂದು ನಿನದಗೈದು ಸಾಗಿ
ಯಾವನಾದ ಸಾಗರವನು ಸೇರಲಿದೆ ಸುಯೋಗಿ
ಒಂದು ಮಿಡಿತಕೊಂದು ನುಡಿತ ಒಂದು ಜಾವ ಜಾರೆ
ಬೇರೆ ಭಾವ ತೂರಿ ಬಹುದು ಯಾವ ಮಾಯೆ ನೀರೆ
ಭಾವ ಭಾವಕೊಗೆವ ರಾಗರಸಧಿಗಿಹುದೆ ಮೇರೆ
ತಂತಿಯೆನಿತು ತಂತಿಯೊಳಗೆ ಮನೆಗಳೆನಿತು ಹೇಳೆ
ಒಂದು ಚಣಕೆ ಒಂದು ನೂರು ಭಂದ ನಾದಲೀಲೆ
ಸ್ಫುರಣಕೊಮ್ಮೆ ಜನನ ಮರಣ ತಾರಮಂದ್ರ ಮಾಲೆ
ಕರುಳ ಬೆರಳ ಸೋಂಕು ತೇಂಕುವುಸುರಿಗಸುವ ಬೀರೆ
ಜೀವವಾಣಿ ತಾನತಾನಗೊಂಡು ಮೇರೆ ಮೀರೆ
ಏಕವಾಣಿಗಖಿಲ ಲೋಕ ಸಿಲುಕಿ ಪುಲಕವೇರೆ
ನೆಲದ ಜಲದ ಗಗನದಖಿಲ ರೂಪವರ್ಣಜಾಲಾ
ಅಂತರಂಗದಲ್ಲಿ ಚಲಿಸೆ ಸ್ವರತರಂಗ ಮೇಳಾ
ಆದಿ ಅಂತವಿಲ್ಲದಂತೆ ನೆಗೆವುದಿದೋ ಲೀಲಾ
ವೀಣೆ ನುಡಿದ ಶ್ರುತಿಗೆ ವಿಶ್ವ ತಳೆವುದೇನೆ ನ್ಯಾಸಾ
ವಿಶ್ವ ಮಿಡಿದ ಗತಿಗೆ ವೀಣೆ ಪಡೆವುದೇನೆ ಪ್ರಾಸಾ
ಯಾವ ತಾಳಮೇಳಕೊಲಿದುದೀ ಕಲಾ ವಿಲಾಸಾ

ಕವಿಪರಿಚಯ: ಡಾ.ಡಿ.ಎಸ್. ಕರ್ಕಿಯವರು (ದುಂಡಪ್ಪ ಸಿದ್ದಪ್ಪ ಕರ್ಕಿ) (೧೯೦೭-೧೯೮೪) ಕನ್ನಡ ನವೋದಯ ಕಾಲದ ಪ್ರಮುಖ ಕವಿಗಳಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬರು. ಇವರ ಚಂದೋವಿಕಾಸ ಭಂದಸ್ಸನ್ನು ಕರಿತು ಅಧ್ಯಯನ ಮಾಡುವವರಿಗೆ ಒಂದು ಆಕರ ಗ್ರಂಥವಾಗಿದೆ. ನಕ್ಷತ್ರ ಗಾನ, ಭಾವತೀರ್ಥ, ಗೀತಗೌರವ ಅವರ ಪ್ರಮುಖ ಕವನ ಸಂಕಲನಗಳು.

ಪ್ರಶ್ನೆಗಳು:

೧. ವೈಣಿಕನ ನೆಲೆಯ ತಿಳಿಯಬಲ್ಲೆವೆ ಎಂದು ಕವಿ ಏಕೆ ಪ್ರಶ್ನಿಸುತ್ತಾನೆ?
೨. ನಾದಸಾಗರವ ಸೇರುವ ಪರಿ ಎಂತದು?
೩. ಸ್ಫುರಣಕೊಮ್ಮೆ ಜನನ ಮರಣ ಏನನ್ನು ಸೂಚಿಸುತ್ತದೆ?
೪. ವೀಣೆ ಕವನದ ಆಶಯ ನಿರೂಪಿಸಿ.

೨. ಮುಟ್ಟಿಸಿಕೊಂಡವನು

—ಪಿ. ಲಂಕೇಶ

ಆಶಯ: ಜಾತಿ ಪದ್ಧತಿ ಅನೇಕ ಶತಮಾನಗಳ ಕಾಲದಿಂದಲೂ ಬೆಳೆದು ಬಂದಿರುವ ಅನಿಷ್ಟ ಪದ್ಧತಿಯಾಗಿದೆ. ಜಾತಿಯ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳನ್ನು ನೋಡುವ ಮೌಢ್ಯ ಮತ್ತು ಶೋಷಣೆಗಳು ಇನ್ನೂ ನಿಂತಿಲ್ಲ. ಶಿಕ್ಷಣ, ನಗರೀಕರಣ, ವಿಜ್ಞಾನದ ಬೆಳವಣಿಗೆಗಳಿಂದಲೂ ನಮ್ಮ ದೇಶದ ಜಾತಿ ಪದ್ಧತಿ ನಿರ್ಮೂಲನವಾಗದೇ ಇರುವುದು ದುರಂತ.

ಬಸಲಿಂಗನಿಗೆ ಅದು ಪುರುಷೋತ್ತಿಲ್ಲದ ಕಾಲ. ಗೇಯುವುದನ್ನು ನಾಲ್ಕು ದಿನ ತಡಮಾಡಿದರೆ ಕುಳ ನೆಲದಲ್ಲಿ ನಾಟುವುದಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ಇರುವ ಎರಡು ಎತ್ತುಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದು ನೊಗ ಇಟ್ಟೊಡನೆ ಮಲಗಿಬಿಡುತ್ತದೆ. ಎಷ್ಟು ಹೊಡೆದರೂ ಏಳುವುದಿಲ್ಲ. ಇನ್ನೊಂದು ಕೂಡ ತನ್ನ ಸಹೋದ್ಯೋಗಿಯಂತೆಯೇ ಆಗಿಬಿಡುವ ಸೂಚನೆಗಳಿವೆ. ಮಲಗಿದ್ದು ಒಂದು ಏಟು ಕೊಟ್ಟೊಡನೆ ಏಳುತ್ತದೆ. ಜೊತೆಗಾರ ಏಳುವುದನ್ನೇ ಕಾದು ಕೆಲಸವಿಲ್ಲದ ಬಗ್ಗೆ ಋಷಿಗೊಳ್ಳುವಂತೆ ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಬಸಲಿಂಗ ಎರಡೂ ಎತ್ತುಗಳನ್ನು ಯಾರಾದರೊಬ್ಬರಿಗೆ ಸಾಟಿಯಲ್ಲಿ ಕೊಟ್ಟು ಹೊಸ ಎತ್ತುಗಳನ್ನು ಹೊಂಚಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ಮಗುವಿಗೆ ಮೈಯಲ್ಲಿ ಸರಿಯಿಲ್ಲ. ಶಿವನೂರು ಸ್ವಾಮಿಗಳಿಗೆ ತೋರಿಸಬೇಕು ಎಂದು ಹೆಂಡ್ಡಿ ಸಿದ್ದಿಂಗಿ ಹೇಳುತ್ತಲೇ ಇದ್ದಾಳೆ. ಮಗುವಿನ ಕೆಮ್ಮು ಹೋಗುತ್ತಲೇ ಇಲ್ಲ. ಈ ನಡುವೆ ಬಸಲಿಂಗನಿಗೆ ಇನ್ನೊಂದು ತೊಂದರೆ ಕಾಣಿಸಿಕೊಂಡಿತು. ಈ ತೊಂದರೆ ತನ್ನನ್ನು ಇಷ್ಟೊಂದು ಗಾಸಿಗೊಳಿಸಿತೆಂದು ಬಸಲಿಂಗ ಊಹಿಸಿರಲಿಲ್ಲ. ತನ್ನ ಮಲಗುವ ಎತ್ತುಗಳನ್ನು ಸಾಟಿಮಾಡಲು ಹೇಳಬೇಕಾದ ಸುಳ್ಳು ಅವನ ತಲೆ ತಿನ್ನತೊಡಗಿತ್ತು. ಸುಳ್ಳು ಹೇಳಲು ಬೇಕಾದ ಛಾತಿ, ಮಾತುಗಾರಿಕೆ ಅವನಲ್ಲಿರಲಿಲ್ಲ. ಎತ್ತುಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಹೇಳಲು ಒಳ್ಳೆಯದನ್ನು ಲೆಕ್ಕ ಹಾಕಿದಂತೆಲ್ಲ ತಲೆ ಬಿಸಿಯಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ಅದೇನೇ ಆದರೂ ಈ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಬಸಲಿಂಗನ ಎಡಗಣ್ಣಲ್ಲಿ ಕಾಣಿಸಿಕೊಂಡ ನೋವು ಹೆಚ್ಚಾಗುತ್ತಲೇ ಹೋಯಿತು.

ಮೊದಮೊದಲು ಅದು ಕಣ್ಣುಬೇನೆ ಇರಬಹುದೆಂದು ತಿಳಿದ. ಆದರೆ ಕಣ್ಣು ಕೆಂಪಾಗಲಿಲ್ಲ, ಕಣ್ಣಿನ ಸುತ್ತ ನೋವು ಮಾತ್ರ ಹೆಚ್ಚಾಯಿತು. ಈ ನೋವು ಬಲಗಣ್ಣಿನಲ್ಲಿರಲಿಲ್ಲ. ಎಡಗಣ್ಣು ನೋವಿನೊಂದಿಗೆ ಸ್ವಲ್ಪ ಮಂದವಾಗುತ್ತಿದ್ದಂತೆ ಅನ್ನಿಸತೊಡಗಿತು, ಹೆದರಿಕೆ ಶುರುವಾಯಿತು. ನಗರದ ತನ್ನ ಎಂದಿನ ವೈದ್ಯರಿಗೆ ತೋರಿಸಿದ. ಅವರು ನೋವಿನ ವಿವರಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ಕೇಳಿ ರೆಪ್ಪೆ ಅಗಲಿಸಿ ನೋಡಿದರು. ಅವರಿಗೆ ಅರ್ಥವಾಗದಿದ್ದರೂ ಬಸಲಿಂಗನಿಗೆ ಧೈರ್ಯ ತುಂಬಲು ಒಳ್ಳೊಳ್ಳೆಯ ಮಾತನಾಡಿದರು. ತಮ್ಮ ವೈದ್ಯಕೀಯ ಪವಾಡಗಳನ್ನು ವಿವರಿಸಿದರು. ಹಚ್ಚಿಕೊಳ್ಳಲು ಒಂದು ಲೇಹ್ಯ ಕೊಟ್ಟರು. ಸ್ವಲ್ಪ ಸಮಾಧಾನದಿಂದ ಮನೆಗೆ ಬಂದ ಬಸಲಿಂಗ ಹಲವು ದಿನ ಲೇಹ್ಯ ಹಚ್ಚಿಕೊಂಡು ವೈದ್ಯರು ಹೇಳಿದಂತೆ ಬಟ್ಟಿಯ ಕಾವು, ಉಪ್ಪಿನ ಕಾವು ಕೊಟ್ಟುಕೊಂಡ. ಆದರೆ ಕಣ್ಣಿನ ನೋವು ಮತ್ತು ಮಂದಸ್ಥಿತಿ ಕಡಿಮೆಯಾಗಲಿಲ್ಲ. ಹಾಗೆಂದು ಹೇಳಿದರೆ ಹೆಂಡತಿ ಸಿದ್ದಿಂಗಿ ನಂಬಲಿಲ್ಲ. ಅದು ಆತನ ಕಲ್ಪನೆ ಎಂಬಂತೆ ಮಾತಾಡಿದಳು. ಬಸಲಿಂಗನಿಗೆ ಸಿಟ್ಟುಬಂತು. ಒಂದು ರೀತಿಯ ಅಸಹಾಯಕತೆ ಶುರುವಾಯಿತು. ನೋವನ್ನು ಸುಮ್ಮನೆ ವಿವರಿಸದೆ ಕೆಲವರಲ್ಲಿ ತನ್ನ ಕಷ್ಟ ತೋಡಿಕೊಂಡ. ಉಳಿದಿರುವ ನೆಲ, ಮಗುವಿನ ಕಾಯಿಲೆ ಎಲ್ಲವೂ ಅವನಿಗೆ ಗೌಣವಾಗಿ ಕಾಣತೊಡಗಿದ್ದವು. ಯಾರೋ ಒಬ್ಬರು ಸರ್ಕಾರಿ ಆಸ್ಪತ್ರೆಯ ಡಾ.ತಿಮ್ಮಪ್ಪನಿಗೆ ತೋರಿಸಲು ಹೇಳಿದರು. ಸರ್ಕಾರಿ ಆಸ್ಪತ್ರೆ ಅಂದರೆ ದಿಕ್ಕು ದಿವಾಳಿ ಇಲ್ಲದವರು ಹೋಗುವ ಜಾಗ ಎಂದು ತಿಳಿದಿದ್ದ ಅವನಿಗೆ ಇದು ಕೊನೆಯ ಪ್ರಯತ್ನವಾಗಿ ಕಾಣಿಸಿತು. ಆದರೆ ಅವನಿಗೆ ತಿಮ್ಮಪ್ಪನ ಬಗ್ಗೆ ಹೇಳಿದ್ದವರು ಧೈರ್ಯ ತುಂಬಿದರು. ಖಾಸಗಿ ವೈದ್ಯರು ಕೂಡ ಎಷ್ಟು ಕೆಟ್ಟವರೆಂದು ವಿವರಿಸಿದರು.

ಡಾ.ತಿಮ್ಮಪ್ಪ ಬಿಡುವಿಲ್ಲದ ವೈದ್ಯರು. ಅವರ ಆಸ್ಪತ್ರೆಯಲ್ಲಿ ಹತ್ತಾರು ಜನ ಸಾಲುಗಟ್ಟಿ ನಿಂತಿದ್ದರು. ಎಲ್ಲರೂ ಬಡವರು. ಬಸಲಿಂಗ ಕಾಯುತ್ತಾ ಕೂತ. ಅವನ ಸರದಿ ಬಂದಾಗ ತಿಮ್ಮಪ್ಪನವರ ಎದುರು ನಿಂತು ಒಟ್ಟಿಗೇ ತನ್ನ ಕಷ್ಟಗಳನ್ನು ತೋಡಿಕೊಂಡ. ತನ್ನ ಮಲಗುವ ಎತ್ತುಗಳಿಂದ ಹಿಡಿದು ತನ್ನ ನೋವು, ತನ್ನ ನಿದ್ರೆ, ನೆಮ್ಮದಿಯನ್ನೆಲ್ಲ ಕೆಡಿಸಿರುವುದನ್ನು ಹೇಳಿದ. ತಿಮ್ಮಪ್ಪ ಅವನನ್ನು ಪರೀಕ್ಷಿಸಿದರು. ಸುಟಿಯಾದ ಬೆರಳುಗಳ, ವಿಶ್ವಾಸ ತುಂಬಿದ ಮಾತುಗಳ ಡಾಕ್ಟರು, ಬಸಲಿಂಗನ ದೃಷ್ಟಿಯ

ಅಳತೆ, ಸ್ಪಷ್ಟತೆಯನ್ನು ನೋಡಿದರು; ನೋವಿನ ಕಾರಣಕ್ಕಾಗಿ ಹುಡುಕಿದರು. ಕೊನೆಗೆ ಹೇಳಿದರು: 'ನಿನ್ನ ಕಣ್ಣು ಸರಿಹೋಗುತ್ತೆ. ಆದರೆ ಆಪರೇಶನ್ ಆಗಬೇಕು, ಪರವಾಗಿಲ್ಲವಾ?'

ಖಂಡಿತಾ ಸರಿಹೋಗುತ್ತಾ ಎಂಬಂತೆ ಬಸಲಿಂಗ ನೋಡಿದ.

ತಿಮ್ಮಪ್ಪ ವಿಶ್ವಾಸದಿಂದ ಮಾತಾಡಿದರು. ಬಸಲಿಂಗ ಇದನ್ನೂ ತನ್ನ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿಯೇ ಇಟ್ಟುಕೊಂಡ. ಸಿದ್ಧಿಂಗಿ ಕೇಳಿದಾಗ ಡಾಕ್ಟರ ಹೆಸರನ್ನು ಮಾತ್ರ ಹೇಳಿದ. ವಿವರಗಳನ್ನು ತಿಳಿಸುವ ಉತ್ಸಾಹ ಅವನಲ್ಲಿರಲಿಲ್ಲ ಮರುದಿನ ಹಕ್ಕೆ, ಹಿತ್ತಿಲು, ನೀರುನಿಡಿಯ ಕೆಲಸವನ್ನೆಲ್ಲ ಮುಗಿಸಿ ಆಸ್ಪತ್ರೆಗೆ ಹೊರಟ. ತಿಮ್ಮಪ್ಪ ಎಷ್ಟು ಒಳ್ಳೆಯವರೆಂದರೆ ಅವರು ಅವನಿಗಾಗಿ ಕಾಯುತ್ತಿದ್ದಂತಿತ್ತು. ಬಸಲಿಂಗನಲ್ಲಿ ಅವರಿಗೆ ವಿಶೇಷ ಆಸಕ್ತಿ, ಪ್ರೀತಿ ಮೂಡಿದ್ದವು. ಅವನ ಹೊಲ,ಎತ್ತು, ಮಗು ಕೂಡ ಅವರಲ್ಲಿ ನಿಂತಿದ್ದವು. ಅನುಭವಿ ವೈದ್ಯರಾದ ತಿಮ್ಮಪ್ಪ ಬಸಲಿಂಗನನ್ನು ಆಪರೇಶನ್‌ಗೆ ಸಿದ್ಧಗೊಳಿಸಿ ಕೆಲವೇ ನಿಮಿಷಗಳಲ್ಲಿ ಆಪರೇಶನ್ ಮುಗಿಸಿದರು. ಅವನ ಕೈ ಹಿಡಿದುಕೊಂಡು ಹೇಳಿದರು. "ನೋಡು, ಇದು ಸೂಕ್ಷ್ಮವಾದ ಶಸ್ತ್ರಚಿಕಿತ್ಸೆ, ನೀನು ಎರಡು ವಾರ ತಲೆಗೆ ನೀರನ್ನು ಸೋಂಕಿಸಬಾರದು. ನೀರು ಬಿದ್ದರೆ ಕಣ್ಣು ಕೆಟ್ಟುಹೋಗುವ ಅಪಾಯ ಇದೆ. ಇದನ್ನು ಸರಿಯಾಗಿ ನೆನಪಿಟ್ಟುಕೋ."

ಬಸಲಿಂಗನಲ್ಲೂ ತಿಮ್ಮಪ್ಪನವರ ಬಗ್ಗೆ ವಿಚಿತ್ರ ಪ್ರೀತಿ ಬೆಳೆದಿತ್ತು. ಆದರೆ ಅವನು ಮನೆಗೆ ಹೋದ ಮೇಲೆ ಸಿದ್ಧಿಂಗಿ ದೊಡ್ಡ ರಾಧಾಂತವನ್ನೇ ಎಬ್ಬಿಸಿದಳು. ಆಕೆಗೆ ಅದು ಹೇಗೋ ತಿಮ್ಮಪ್ಪ ಹೊಲೆಯರೆಂಬುದು ಗೊತ್ತಾಗಿತ್ತು. ತನಗೇ ಗೊತ್ತಿಲ್ಲದ ವಿಷಯ ಆಕೆಗೆ ಹೇಗೆ ತಿಳಿಯಿತೆಂದು ಬೆರಗಾದ. ತನ್ನ ತಿಮ್ಮಪ್ಪನ ನಡುವಿನ ಸಂಬಂಧ ಅವನಿಗೆ ಬೇರೆ ಎರಕದಲ್ಲಿ ಹೊಯ್ದಂತೆ ಕಾಣಿಸಿಕೊಳ್ಳತೊಡಗಿತು. ತನ್ನನ್ನು ಮುಟ್ಟುವ ಮುನ್ನ ಅವರು ತಮ್ಮ ಜಾತಿಯ ಬಗ್ಗೆ ಒಂದು ಮಾತು ಹೇಳಿದ್ದರೆ ಒಳ್ಳೆಯದಿತ್ತೆಂದು ಕ್ಷಣ ಅನ್ನಿಸಿತು.ಆದರೆ ಅಂಥ ಯೋಚನೆ ಕೆಟ್ಟದ್ದೆಂದು ಬೈದುಕೊಂಡ. ತನ್ನ ಆಳ್ವನದಲ್ಲಿ ಏನೋ ಕಮ್ಮಿಯಾದಂತೆ ಬಸಲಿಂಗನಿಗೆ ಅನ್ನಿಸಿತು. ಇದರಿಂದ ನೊಂದುಕೊಂಡು. ವಿಷಯವನ್ನು ಯಾರಿಗೂ ಹೇಳಕೂಡದೆಂದು ತೀರ್ಮಾನಿಸಿದ. ಸಿದ್ಧಿಂಗಿ ಕೂಡ ಇದನ್ನು ಒಪ್ಪಿದಳು. ಸೂತಕವನ್ನು ಪರಿಹರಿಸಲು ಬಸಲಿಂಗ ಮೈ ತೊಳೆದುಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ತಿಮ್ಮಪ್ಪನವರ ಹಿತವಚನವನ್ನು ಮರೆಯದಿದ್ದರೂ ಅದು ಅಸ್ಪಷ್ಟವಾಗತೊಡಗಿತ್ತು. ಸಿದ್ಧಿಂಗಿ ಅವನಿಗೆ ಕಣ್ಣು ಮಾತ್ರ ನೆನೆಯದಂತೆ ಬಿಸಿಬಿಸಿ ನೀರು ಹೊಯ್ದು ಸ್ನಾನ ಮಾಡಿಸಿದಳು.

ಮನಸ್ಸು ಹಗುರಾದರೂ ಪಟ್ಟುಗಳಲ್ಲಿ ಭದ್ರವಾಗಿದ್ದ ಎಡಗಣ್ಣು ಎರಡು ದಿನ ನೋವಿನಿಂದ ಮುಕ್ತವಾಗಿದ್ದು. ಮೂರನೆಯ ದಿನದಿಂದ ತುಡಿಯತೊಡಗಿತು; ಮತ್ತೆ ನೋವು ಶುರುವಾಯಿತು. ಈಗ ಬಸಲಿಂಗ ಇಕ್ಕಟ್ಟಿಗೆ, ಪಶ್ಚಾತ್ತಾಪಕ್ಕೆ ಸಿಕ್ಕಿಹಾಕಿಕೊಂಡ. ಸುಳ್ಳು ಹೇಳಲಾರದ ಬಸಲಿಂಗ ಒಂದು ವಾರದೊಳಗೆ ತಿಮ್ಮಪ್ಪನವರನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಬೇರೆಲ್ಲ ಡಾಕ್ಟರುಗಳಿಗೆ ತನ್ನ ಕಣ್ಣು ತೋರತೊಡಗಿದ. ಆದದ್ದು ಹೇಳಿದ. ಅವರು ನೀಡಿದ ಸಲಹೆ, ಔಷಧಿ ಸರಿಹೋಗಲೇ ಇಲ್ಲ. ಬೇರೆ 'ದಾರಿ ಕಾಣದೆ ತಿಮ್ಮಪ್ಪನವರ ಬಳಿಗೇ ಹೋದ. ಅವರು ಅವನನ್ನು ಪ್ರೀತಿಯಿಂದಲೇ ಪ್ರಶ್ನೆ ಕೇಳತೊಡಗಿದರು. ಬಸಲಿಂಗ ಉತ್ತರಿಸಿದ. ತಾನು ತಲೆಗೆ ನೀರನ್ನು ಸೋಂಕಿಸಿಯೇ ಇಲ್ಲ ಎಂದು ಸುಳ್ಳು ಹೇಳಿದ. ಅವನು ನಡುಗುತ್ತಿರುವುದನ್ನು ನೋಡಿದ ತಿಮ್ಮಪ್ಪ ತಮಗನ್ನಿಸಿದ್ದನ್ನು ಹೇಳಿದರು. ತನ್ನ ಸುಳ್ಳು ಡಾಕ್ಟರಿಗೆ ಗೊತ್ತಾಗಿರುವುದನ್ನು ಕಂಡ ಬಸಲಿಂಗ ಇನ್ನೂ ತಬ್ಬಿಬ್ಬಾದ.

"ಬಸಲಿಂಗಪ್ಪ, ನೀನು ತುಂಬ ಒಳ್ಳೆಯವನು. ಆದದ್ದು ಅದಹಾಗೆ ಹೇಳು" ಎಂದು ತಿಮ್ಮಪ್ಪ ತಣ್ಣಗೆ ಹೇಳಿದರು.

ಬಸಲಿಂಗ ಜಡಗೊಳ್ಳತೊಡಗಿದ್ದ. ಸುಳ್ಳು ಹೇಳಿದ ಬಸಲಿಂಗ ಈಗ ಯಾಂತ್ರಿಕವಾಗಿ ಆದದ್ದನ್ನೆಲ್ಲ ಹೇಳಿದ. ತನ್ನ ಎದೆಯ ಭಾರ ಇಳಿದಂತೆ ಸುಮ್ಮನೆ ಮೌನವಾಗಿ ಕೂತ. "ಹೇಗಾದ್ರೂ ಮಾಡಿ ನಂಗೆ ಇನ್ನೊಂದಲ್ಲ ಆಪರೇಶನ್ ಮಾಡಿ ಬಿಡಿ, ನಿಮ್ಮ ಮಾತು ಮೀರೋಲ್ಲ" ಅಂದ.

ತಿಮ್ಮಪ್ಪ ಕತ್ತು ಅಲ್ಲಾಡಿಸಿದರು. ಇನ್ನೊಂದು ಆಪರೇಶನ್‌ನಿಂದ ಏನೂ ಆಗುವುದಿಲ್ಲ ಎಂದು ಹೇಳಿದರು. "ಈಗಿರೋ ಗಾಯಕ್ಕೆ ಔಷಧಿ ಕೊಡ್ತೇನೆ. ತಪ್ಪದೆ ಹಚ್ಚಿಕೋ" ಎಂದು ಹೇಳಿದರು.

ಅದೇಕೋ ಬಸಲಿಂಗನಿಗೆ ಸಿಟ್ಟು ಬಂದಿತ್ತು. ತನ್ನ ಜಾತಿಯನ್ನು ಕೆಡಿಸಿದ ತಿಮ್ಮಪ್ಪ ತನ್ನ ಬಗ್ಗೆ ನಿರ್ಲಕ್ಷ್ಯ ಬೆಳೆಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿರುವಂತೆ ಅನ್ನಿಸತೊಡಗಿತ್ತು. ತನ್ನ ಕಣ್ಣು ಹೋಗಲು ತಿಮ್ಮಪ್ಪ ಅದ್ಯಾವುದೋ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಕಾರಣರಾದಂತೆ ತಿಳಿದ. ಆದದ್ದನ್ನೆಲ್ಲ ತಾನು ಬಲ್ಲವರಲ್ಲಿ ಹೇಳಿಕೊಂಡು ತಿಮ್ಮಪ್ಪನವರನ್ನು ಟೀಕಿಸಿದ. ಅವರಲ್ಲೂ ತಿಮ್ಮಪ್ಪನ ಬಗ್ಗೆ ಸಿಟ್ಟು ಬರುವಂತೆ ವಿಷಯಗಳನ್ನು ತಿರುಚಿ ಹೇಳಿದ. ಹೇಳುತ್ತ ಹೋದಂತೆ ತಾನು ತಿರುಚಿ ಹೇಳುತ್ತಿರುವಂತೆಯೇ ಸತ್ಯವಿರುವುದಾಗಿ ನಂಬಿದ.

ಒಮ್ಮೊಮ್ಮೆ ಇಡೀ ದಿನ ಏನೂ ಅರ್ಥವಾಗದವರಂತೆ ಕೂತುಬಿಡುವ; ತನ್ನಲ್ಲಿ ಬೆಳೆಯುತ್ತಿದ್ದ ಸಣ್ಣತನಕ್ಕೆ ದಂಗಾಗಿ ಬಿಡುವ. ಇದು ಎತ್ತಿನ ಸಾಟಿಗೆ ಅನುಕೂಲವಾಗಬಹುದು, ಸುಳ್ಳು ತನ್ನ ಕುಟುಂಬಕ್ಕೆ ಸಹಾಯವಾಗಬಹುದು, ಹೀಗೂ ಅನ್ನಿಸಿತು. ಹೆಂಡತಿ ಸಿದ್ದಿಂಗಿ ಜೊತೆಗೆ ಮಾತಾಡುವಾಗ ಕಲಿಯಬೇಕೆನ್ನಿಸಿತು. ಗೇಯುವುದು ತಡವಾದರೆ ಸಾಲ ಎತ್ತಿ ಬದುಕಲು ಕೂಡ ಉಡಾಫೆ ಸಹಾಯಕ.

ಆದರೆ ಬಸಲಿಂಗನ ದುರಂತ ಆ ದಿಕ್ಕಿನಲ್ಲಿರಲಿಲ್ಲ. ತನ್ನ ಎಡಗಣ್ಣು ಪೂರ್ತಿ ಇಲ್ಲವಾಗಿ ನೋವು ಹೊರಟು ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದಂತೆ ಬಲಗಣ್ಣಿನಲ್ಲಿ ನೋವು ಕಾಣಿಸಿಕೊಂಡಿತು. ಎಡಗಣ್ಣಿನ ನೋವು ಆರಂಭವಾದಾಗಿನ ಅವನ ಮುಗ್ಧತೆ ಕೂಡ ಮತ್ತೆ ಮನಸ್ಸಿಗೆ ಬಸಿಯತೊಡಗಿತು. ಈ ಸಲ ಹೆಚ್ಚು ಚುರುಕಾಗಿರಬಲ್ಲ 'ಛಾತಿ' ಪಡೆದಿದ್ದರಿಂದ ಅನೇಕ ಡಾಕ್ಟರನ್ನು ಕಂಡ; ತಾನು ಬಲ್ಲ ತನ್ನ ಲಿಂಗಾಯಿತ ಜಾತಿಯ ರಾಜಕಾರಣಿ ರುದ್ರಪ್ಪನನ್ನು ಜೊತೆಗೇ ಕರೆದುಕೊಂಡು ಡಾಕ್ಟರಲ್ಲಿಗೆ ಅಲೆದ. ಕೆಲವರು ಡಾಕ್ಟರುಗಳು, "ಇದಕ್ಕೆ ಆಪರೇಶನ್ನೇ ಬೇಕಿಲ್ಲ, ಆ ಡಾ. ತಿಮ್ಮಪ್ಪನಿಗೆ ಬುದ್ಧಿ ಇಲ್ಲ-ಅದಕ್ಕೇ ಆಪರೇಶನ್ ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ" ಎಂದು ಹೇಳಿದರು. ಔಷಧಿ ನೀಡಿ ಹಿತವಚನ ಕೊಟ್ಟರು. ಆದರೆ ಬಸಲಿಂಗನ ನೋವು ಕಡಿಮೆಯಾಗಲಿಲ್ಲ. ಆತಂಕ ಹೋಗಲಿಲ್ಲ. ಈ ಕಣ್ಣಿನ ರೋಗಕ್ಕೆ ಔಷಧಿ ಇದ್ದೇ ಇರುತ್ತೆಂದು ನಂಬತೊಡಗಿದ್ದ ಬಸಲಿಂಗ ಆಸುಪಾಸಿನಲ್ಲಿ ಇದ್ದ ಡಾಕ್ಟರನ್ನೆಲ್ಲ ನೋಡಿದ. ಕೊನೆಗೆ ತನ್ನ ಉಡಾಫೆಯ ಶೈಲಿಯಲ್ಲೇ ತಿಮ್ಮಪ್ಪನವರನ್ನು ನೋಡಿದ.

ತಿಮ್ಮಪ್ಪ ತನ್ನ ರೋಗಿಯಲ್ಲಿ ಆಗಿದ್ದ ಬದಲಾವಣೆ ಗಮನಿಸಿದರು; ಆತನ ಗಂಟಲು ದೊಡ್ಡದಾಗಿತ್ತು. ಅವನು ತನಗರಿವಿಲ್ಲದಂತೆಯೇ ಸಣ್ಣವನಾಗತೊಡಗಿದ್ದ. ಅವನ ಕಾಯಿಲೆ ದೇಹದ ಮಟ್ಟದಿಂದ ಮಾನಸಿಕ ಸ್ತರವನ್ನು ತಲುಪತೊಡಗಿತ್ತು.

ತಿಮ್ಮಪ್ಪ ನೋವಿನಿಂದಲೇ ಹೇಳಿದರು, "ಬಸಲಿಂಗಪ್ಪ, ನಾನು ನಿನ್ನನ್ನು ಮುಟ್ಟಿದ್ದು ಡಾಕ್ಟರಾಗಿ; ಆದರೆ ನಿನ್ನಂಥ ಮುಗ್ಧ ಮನುಷ್ಯನಲ್ಲಿ ಕೂಡ ಈ ಮುಟ್ಟುವಿಕೆ ನಾನು ಊಹಿಸದೆ ಇದ್ದದ್ದನ್ನು ಮಾಡಿದೆ. ಅದು ನಿನ್ನ ತಪ್ಪಲ್ಲ. ಇದ್ದಕ್ಕಾಗಿ ನಾನು ಯಾರನ್ನೂ ಬೈಯುವುದಿಲ್ಲ. ನೀನು ಈ ಸಲ ಒಂದು ಕೆಲಸ ಮಾಡು. ನನ್ನ ಹೆಸರನ್ನು ಹೇಳಿ ಡಾಕ್ಟರ್ ಚಂದ್ರಪ್ಪನವರನ್ನು ನೋಡು. ಅವರು ನನ್ನಷ್ಟೇ ಒಳ್ಳೆಯ ಡಾಕ್ಟರು. ಏನೂ ತಪ್ಪು ತಿಳಿಯಬೇಡ" ಅಂದರು.

ಈಗ ಕೂಡ ಬಸಲಿಂಗನ ಡಾ. ತಿಮ್ಮಪ್ಪನವರನ್ನು ದ್ವೇಷಿಸದಿದ್ದರೂ ಅವರ ಬಗ್ಗೆ ಒಂದು ರೀತಿಯ ಸವಾಲು ಬೆಳೆದಿತ್ತು. ತಾನು ಅವರ ಬಗ್ಗೆ ಮತ್ತು ಅವರ ಜಾತಿಯನ್ನು ಕುರಿತು ಮಾತಾಡಿದ್ದೆಲ್ಲ ಅವರಿಗೆ ಗೊತ್ತಾಗಿರಬಹುದೆಂಬ ಆತಂಕ ಹುಂಬತನವಾಗಿ ಜಂಭವಾಗಿ ಬದಲಾಗಿತ್ತು. ಆತ ತಿಮ್ಮಪ್ಪನವರಿಂದ ಹೊರಗೆ ಬಂದೊಡನೆ ರಾಜಕಾರಣಿ ರುದ್ರಪ್ಪನನ್ನು ಕೇಳಿ ಚಂದ್ರಪ್ಪನ ಜಾತಿ ತಿಳಿದುಕೊಂಡ. ತಿಮ್ಮಪ್ಪನ ಜಾತಿಯಷ್ಟು ಕೆಟ್ಟದಾಗಿಲ್ಲದ್ದು ಅರಿತು ನಿಸೂರಾದ. ಕೂಡಲೆ ಹೋಗಿ ಡಾ.ಚಂದ್ರಪ್ಪನವರನ್ನು ನೋಡಿದ.

ಅಲ್ಲಿ ಬಸಲಿಂಗನ ಅನಿರೀಕ್ಷಿತವಾದದ್ದು ಕಾದಿತ್ತು. ಬಸಲಿಂಗನ ಎಡಗಣ್ಣಿನ ಪೂರ್ತಿ ಚರಿತ್ರೆಯನ್ನು-ಬಸಲಿಂಗನ ತಿರುಚುವಿಕೆಯೊಂದಿಗೆ- ಕೇಳಿದ ಚಂದ್ರಪ್ಪ ಹೇಳಿದರು; " ಡಾ. ತಿಮ್ಮಪ್ಪನವರಿಂದ ಆಗದ ಕೆಲಸ ನನ್ನಂಥವರಿಂದ ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ. ನಮ್ಮ ವೈದ್ಯಲೋಕ ಬಲ್ಲ ಅತ್ಯಂತ ಪ್ರಾಮಾಣಿಕ, ಪ್ರತಿಭಾವಂತ ಡಾಕ್ಟರು ತಿಮ್ಮಪ್ಪ, ಈ ಕಣ್ಣಿನ ರೋಗ ಅವರ ವಲಯಕ್ಕೆ ಸೇರಿದ್ದು. ನೀನು ಅವರನ್ನು ನೋಡಿದರೆ ಮಾತ್ರ ಇರುವ ಒಂದು ಕಣ್ಣು ಉಳಿಯುತ್ತೆ."

ರಾಜಕಾರಣಿ ರುದ್ರಪ್ಪನೊಂದಿಗೆ ಹೊರಗೆ ಬಂದ ಬಸಲಿಂಗ. ಬಿಸಿಲಲ್ಲಿ ತಲೆಯ ಮೇಲೆ ಕೈಹೊತ್ತು ಕೂತ. ಯಾರೂ ಮಾತಾಡಿಸಿದರೂ ಮಾತಾಡಲೇ ಇಲ್ಲ. ಹೆಂಡತಿಯ ಮಾತು ಕಿವಿಗೆ ಬೀಳಲೊಲ್ಲವು. ಬಲಗಣ್ಣಿನ ನೋವು ಭೀಕರವಾಗಿತ್ತು. ಬರುಬರುತ್ತ ದೃಷ್ಟಿ ಮಂದವಾಗುತ್ತಿರುವುದು ಬಸಲಿಂಗನಿಗೆ ಗೊತ್ತಿತ್ತು. ತನ್ನ ಉಡಾಫೆ, ಸುಳ್ಳು, ಜಾತಿ, ಮಠದ ಗುರು- ಯಾರೂ ತನ್ನ ಕಣ್ಣು ಉಳಿಸುವುದಿಲ್ಲ ಎಂಬುದು ನಿಶ್ಚಿತವಾಗತೊಡಗಿತ್ತು. ನೋವು, ದೈಹಿಕ ನೋವನ್ನು ಮೀರಿದ ನೋವು ಅವನನ್ನು ತುಂಬತೊಡಗಿತ್ತು. ಡಾ. ತಿಮ್ಮಪ್ಪನವರ ಮಿಂಚಿನಂತಹ ಬೆರಳು, ಪ್ರೀತಿ ತುಂಬಿದ ಮುಖ ನೆನಪಾದವು.ತನ್ನ ಹೊಲ, ತನ್ನ ಎತ್ತುಗಳು, ತನ್ನ ಗದ್ದೆಯ ವಾರೆಯಲ್ಲಿರುವ ಮಾವಿನ ಮರ, ಪಾರಿಜಾತದ ಹೂವು...

ನೇರವಾಗಿ ತಿಮ್ಮಪ್ಪನವರಲ್ಲಿಗೆ ಹೋದ. ನೋವು ತುಂಬಿದ ಬಲಗಣ್ಣು ಕಂಬನಿ ಸುರಿಸುತ್ತಿತ್ತು. ತಿಮ್ಮಪ್ಪನವರ ಕೈಹಿಡಿದುಕೊಂಡ. ಅವರನ್ನು ಅಪ್ಪಿಕೊಂಡು ಗಟ್ಟಿಯಾಗಿ ಅಳತೊಡಗಿದ. ತಿಮ್ಮಪ್ಪ ಚಲಿಸಲಿಲ್ಲ. ತಲೆ ನೇವರಿಸಲಿಲ್ಲ ಕೂಡ.

ಉಸಿರು ಹತೋಟಿಗೆ ಬಂದಾಗ ಬಸಲಿಂಗ ಏನೇನೋ ಬಡಬಡಿಸಿದ. ಅದು ಅವನಿಗೆ ಮತ್ತು ತಿಮ್ಮಪ್ಪನವರಿಗೆ ಮಾತ್ರ ಗೊತ್ತಾಗುವಂತಿತ್ತು

ಎದುರಿಗೆ ಕುಳಿತಿದ್ದ ಬಸಲಿಂಗನನ್ನು ತಿಮ್ಮಪ್ಪ ಎವೆ ಇಕ್ಕದೆ ನೋಡಿದರು. ಆತನನ್ನು ತಾವು ಇಷ್ಟಪಡಲು ಕಾರಣವೇನೆಂದು ಚಿಂತಿಸಿದರು. ಅದು ಆತನಲ್ಲಿ ಒಮ್ಮೆ ಇದ್ದು ಈಗ ಮರುಕಳಿಸಿರುವ ಮುಗ್ಧತೆ ಇರಬಹುದು. ಅವನನ್ನು ಕಂಡರೆ ಅವನ ಜಾತಿ ಯಾವುದಿರಬಹುದು ಎಂಬ ಪ್ರಶ್ನೆ ಕೂಡ ತಮ್ಮಲ್ಲಿ ಸುಳಿಯದಿದ್ದು ಇರಬಹುದು. ಮನುಷ್ಯನ ನೋವಿಗೆ, ಮನುಷ್ಯನ ತೊಳಲಾಟಕ್ಕೆ, ಮನುಷ್ಯನಿಗೆ ಸಾಧ್ಯವಾಗುವ ಸಣ್ಣತನ ಮತ್ತು ಒಳ್ಳೆಯತನಕ್ಕೆ ಸಾಕ್ಷಿಯಾಗಿ ಕಾಣುತ್ತಿದ್ದುದು ಇರಬಹುದು.

ಬಸಲಿಂಗ ಅವರ ನಿಶ್ಚಲ ಕಣ್ಣನ್ನು ನೋಡುತ್ತಲೇ ಇದ್ದ. ತಿಮ್ಮಪ್ಪನವರ ಕಣ್ಣಲ್ಲಿ ತೇವ ಒಸರತೊಡಗಿತು. ಅದು ಕಂಬನಿಯಾಗುವುದಕ್ಕೆ ಮುನ್ನ ಹೇಳಿದರು: “ ಈ ಸಲ ತಲೆಗೆ ನೀರು ಸೋಂಕಿಸಕೂಡದು, ಈ ಕಣ್ಣು ಸರಿಹೋಗುತ್ತೆ” ಎಂದು ಮಾತ್ರ ಹೇಳಿ ಶಸ್ತ್ರಚಿಕಿತ್ಸೆ ಸಿದ್ಧತೆ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳತೊಡಗಿದರು.

ಸುಳ್ಳುಗಳಿಂದ ಮುಕ್ತವಾಗಿದ್ದ ಬಸಲಿಂಗ ಮಗುವಿನಂತೆ ಅವರ ಚಲನವಲನ ನೋಡುತ್ತ ಕೂತ.

ಕಥೆಗಾರರ ಪರಿಚಯ: ಪಿ. ಲಂಕೇಶ ಕನ್ನಡ ಖ್ಯಾತ ಸಾಹಿತಿಗಳಲ್ಲೊಬ್ಬರು. ಲಂಕೇಶ್ ಪತ್ರಿಕೆಯ ಸಂಪಾದಕರು. ಕವಿ, ಕಥೆಗಾರ, ಕಾದಂಬರಿಕಾರ, ಅಂಕಣಕಾರ, ನಾಟಕಕಾರ, ನಟ, ನಿರ್ದೇಶಕ-ಹೀಗೆ ಬಹುಮುಖ ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವ ಹೊಂದಿದ್ದ ಪಿ. ಲಂಕೇಶ್‌ರವರು ೧೯೩೫ರಂದು ಶಿವಮೊಗ್ಗ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಕೊನಗವಳ್ಳಿಯಲ್ಲಿ ಜನಿಸಿದರು. ಕೆರೆಯ ನೀರನ್ನು ಕೆರೆಗೆ ಚೆಲ್ಲಿ, ನಾನಲ್ಲ, ಕಲ್ಲು ಕರಗುವ ಸಮಯ (ಕಥಾ ಸಂಕಲನಗಳು), ಬಿರುಕು, ಮುಸ್ಸಂಜೆಯ ಕಥಾ ಪ್ರಸಂಗ, ಅಕ್ಕ (ಕಾದಂಬರಿಗಳು) ಮುಂತಾದ ಕೃತಿಗಳನ್ನು ರಚಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಇವರ ಆತ್ಮಕಥೆ ‘ಹುಳಿಮಾವಿನ ಇವರ ‘ಕಲ್ಲು ಕರಗುವಸಮಯ’ ಕೃತಿಗೆ ೧೯೯೩ ರಲ್ಲಿ ಕೇಂದ್ರ ಸಾಹಿತ್ಯ ಅಕಾಡೆಮಿ ಪ್ರಶಸ್ತಿ ಬಂದಿದೆ.

ಪ್ರಶ್ನೆಗಳು:

೧. ಡಾ|| ತಿಮ್ಮಪ್ಪ ಪಾತ್ರ ಕುರಿತು ಬರೆಯಿರಿ.
೨. ಬಸವಲಿಂಗನಿಗೆ ಸಿಟ್ಟು ಬರಲು ಕಾರಣವೇನು?
೩. ಬಸವಲಿಂಗ ಕೊನೆಯಲ್ಲಿ ತೆಗೆದುಕೊಂಡ ನಿರ್ಧಾರ ಯಾವುದು? ಅದಕ್ಕೆ ಕಾರಣಗಳೇನು?
೪. ಬಸವಲಿಂಗನ ಮುಗ್ಧತೆ, ಸಣ್ಣತನ ಹಾಗೂ ಜಾತಿ ಪ್ರಜ್ಞೆಗಳಿಂದ ಅವನು ಅನುಭವಿಸುವ ತಳಮಳವನ್ನು ವಿವರಿಸಿ.

೨. ಮೈಸೂರು ರುಮಾಲು

—ವಿ. ಸೀತಾರಾಮಯ್ಯ

ಆಶಯ: ಕರ್ನಾಟಕದ ಆಡಳಿತ, ವಾಣಿಜ್ಯಗಳ ರಾಜಧಾನಿ ಬೆಂಗಳೂರು ಆದರೆ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ರಾಜಧಾನಿ ಎಂಬ ಹಿರಿಮೆಯನ್ನು ಹೊಂದಿರುವುದು ಮೈಸೂರು. ಇದಕ್ಕೆ ಮೈಸೂರನ್ನು ಅನೇಕ ಶತಮಾನಗಳು ಆಡಳಿತವನ್ನು ನಡೆಸಿದ ಮೈಸೂರಿನ ಒಡೆಯರು ಕಲೆ, ಸಂಗೀತ ಮುಂತಾದವುಗಳಿಗೆ ಕೊಟ್ಟ ಪ್ರೋತ್ಸಾಹ ಕಾರಣ. ಇಂತಹ ಮೈಸೂರಿನ ಹೆಸರಿನೊಂದಿಗೆ ಕರ್ನಾಟಕದ ಮೈರೂರು ಹಲವು ವಿಶಿಷ್ಟತೆಗಳಿಗೆ ಸಾಕ್ಷಿಯಾಗಿ ಭಾರತ ಹಾಗೂ ಪ್ರಪಂಚದಾದ್ಯಂತ ತನ್ನ ಗುರುತನ್ನು ಉಳಿಸಿ ಬೆಳೆಸಿಕೊಂಡಿದೆ. ಮೈಸೂರು ದಸರಾ, ಮೈಸೂರು ರುಮಾಲು, ಮೈಸೂರು ಮಲ್ಲಿಗೆ, ಮೈಸೂರು ವೀಳೆದಲೆ ಇತ್ಯಾದಿ. ಇವು ನಮ್ಮ ಪರಂಪರೆಯ ದ್ಯೋತಕ.

ಹೆಂಗಸಿನ ಮನಸ್ಸನ್ನೆಳೆಯಬಹುದು; ನೀರಿನಲ್ಲಿರುವ ಮೀನಿನ ಕಾಲನ್ನು ಕಾಣಬಹುದು; ಆದ್ಯಷ್ಟದಲ್ಲಿ ಏನು ಬರೆದಿದೆಯೆಂದು ಗುಣಿಸಬಹುದು; ಮೃತ್ಯುವಿನ ಬಸಿರನ್ನೇ ಬಗಿದು ಬದುಕಿ ಹೊರಕ್ಕೆ ಬರಬಹುದು. ಆದರೆ ರುಮಾಲನ್ನು ಕಡಿಸದೆ ಯಾವಾಗಲೂ ಸರಿಯಾಗಿಯೇ ಕಟ್ಟುತ್ತೇನೆನ್ನುವುದು ಒಂದು ಮಾತ್ರ ಅಸಾಧ್ಯ. ಹಾಗೆ ಕಟ್ಟುತ್ತೇನೆಂದು ಹೇಳಬಲ್ಲ ಗಂಡನ್ನು ನಾನು ಈವರೆಗೂ ನೋಡಿಲ್ಲ. ನಾನು ಎಷ್ಟೋ ಜನ ಸೊಗಸುಗಾರರನ್ನು ನೋಡಿದ್ದೇನೆ. ಕದೀಮರನ್ನು ಕಂಡಿದ್ದೇನೆ. ಅವರ ರುಮಾಲು ಚೆನ್ನಾಗಿರುವಾಗ ಪ್ರಶಂಸೆ ಮಾಡಿದ್ದೇನೆ. ಅಳಿದು ಕಟ್ಟಿದಂತೆ ಒಂದೇ ಸಮನಾಗಿ ರುಮಾಲು ಕಟ್ಟಬಲ್ಲ ಅವರ ಕೌಶಲವನ್ನು ಬಹುವಾಗಿ ಶ್ಲಾಘಿಸಿದ್ದೇನೆ. ಅಂಥ ಶಕ್ತಿಯನ್ನು ನನಗೂ ಕೊಡಬಾರದೆ, ದೇವರೆ, ಏನು ಈ ಪಕ್ಷಪಾತ, ಎಂದು ಮೊರೆಯಿಟ್ಟಿದ್ದೇನೆ. ಅಂಥವರೂ ಎಷ್ಟೋ ಬಾರಿ 'ಗಸ್ತು' ತಿನ್ನುವರಂತೆ! ಮುಗಿವವರೆಗೂ ಆದು ಸರಿಯಾಗುತ್ತದೆಂದು ಖಂಡಿತವಾಗಿ ಹೇಳಿ ಪಂದ್ಯ ಹಾಕಿ ಗೆಲ್ಲಬಲ್ಲವನು ಈ ಹೊತ್ತಿನವರೆಗೂ ಹುಟ್ಟಿಲ್ಲ. ಇನ್ನು ಮುಂದೆಯೂ ಹುಟ್ಟಬಾರದೆಂದು ದೇವರ ಇಚ್ಛೆ, ನಮ್ಮ ರುಮಾಲಿನ ಮಹತ್ವದ ಮುಖ್ಯ ಲಕ್ಷಣ. ಅದಕ್ಕೆ ಮನಸ್ಸು ಬರಬೇಕು, ಅದು ಸರಿಹೋಗಬೇಕು. ಅದನ್ನು ನಾವು ಅನುಸರಿಸಬೇಕೇ ಹೊರತು ಜೋರುಮಾಡಿದರೆ ಏನೇನೂ ನಡೆಯುವುದಿಲ್ಲ. ಪೌರುಷದ ಪ್ರಯೋಗ ಪ್ರಯೋಜನಕಾರಿಯಾಗುವುದಿಲ್ಲ.

ನಾನು ಆಡುತ್ತಿರುವುದು ಮೈಸೂರು ರುಮಾಲಿನ ಮಾತು. ಆಮೇಲೆ ಸುಳ್ಳು ಹೇಳಿದನೆಂದು ವಾದಿಸಿರಿ. ಧಾರವಾಡದ್ದಾದರೆ ಕಟ್ಟಬಹುದು. ಪಂಜಾಬಿನದಾದರೆ ಕಟ್ಟಬಹುದು. ಕೊನೆಗೆ ಗುಜರಾತಿ, ಮಾರವಾಡಿ ರುಮಾಲುಗಳನ್ನಾದರೂ ಕಟ್ಟಬಹುದು. ಮದ್ರಾಸಿನವರು ಈ ಲೆಕ್ಕಕ್ಕೆ ಬರುವುದಿಲ್ಲವಲ್ಲ! ಹುಟ್ಟಿದವರು ಹುಟ್ಟಿದ ಹಾಗೆಯೇ ಇದ್ದು ಹೋಗುವ ಮಹಾನುಭಾವರು ಅವರು. ಮೈ ಮುಚ್ಚುವ ಅಗತ್ಯವೇ ಇಲ್ಲದಂತೆ ದೇವರು ಅವರಿಗೆ ಅನುಕೂಲಪಡಿಸಿ ಕೊಟ್ಟಿದ್ದಾನೆ. ಅಂಥ ಮುಕ್ತರ ಮಾತು ನಮಗೇಕೆ? ಮಿಕ್ಕ ಪ್ರಾಂತಗಳವರ ರುಮಾಲುಗಳು ಚೆನ್ನಾಗಿ ಕೈಗೆ ಹಬ್ಬುತ್ತವೆ. ಹೇಗೆ ಸುತ್ತಿದರೂ ಸರಿಬರುತ್ತವೆ. ಸರಿಬರಲೇಬೇಕು. ಅವಕ್ಕೆ ನಿಯಮವಿಲ್ಲ; ಕಟ್ಟಲು ಹೆಚ್ಚು ಕಷ್ಟವಿಲ್ಲ. ವಕ್ರವಾಗಿದ್ದಷ್ಟೂ ವಿಶೇಷ. ಮೈಸೂರು ರುಮಾಲೋ? ಎಲ್ಲಿಂದೆಲ್ಲಿಗೆ ಹೋಲಿಕೆ ಬದುಕಿದರೆ ಬಂತೆ ಭಾಗ್ಯ?

ಸುಮ್ಮನೆ ನಮ್ಮನ್ನು ಸೊಗಸುಗಾರರು, ಬಯಲು ಡಂಬದವರು ಎಂದು ತಿಳಿಯದವರು ಆಕ್ಷೇಪಣೆ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಒರಟು ಜನ. ಗುಣಾವಗುಣ ವಿವೇಚನೆ ಮಾಡತಕ್ಕ ಶಕ್ತಿಯಿಲ್ಲದವರು. ಈ ಸುಖ, ಈ ನಯ, ಈ ಸುಖದ ಈ ನಯ, ಈ ನಯದ ಈ ಸುಖ, ಇವು ಅನುಭವಿಸಿದವರಿಗೆ ಮಾತ್ರ ಗೊತ್ತು. ಇತರರಿಗೆ ಹೇಗೆ ಗೊತ್ತಾದೀತು? ಈ ಹೊರ ಹಂಭವನ್ನೇ ಆಗಲಿ ಎಷ್ಟು ಜನ ಹೀಗೆ ಮನೋಹರವಾಗಿ ಮಾಡಿಯಾರು? ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಸಾಧ್ಯವೋ? ಮಾಡುತ್ತಿರುವ ನಮಗೆ ಮಾಡಲು ಪ್ರಯತ್ನಪಟ್ಟು ಕೈಲಿ ಹರಿಯದೆ ಬಿಟ್ಟು ಬಿಟ್ಟಿರುವವರಿಗೆ—ಈ ಇಬ್ಬರಿಗೆ ಮಾತ್ರ ಅದರ ಕಷ್ಟ ಸುಖಗಳು ಗೊತ್ತು. ನಮ್ಮವರು ರಂಗಕ್ಕಿಳಿದರೆ ಎದುರು ನಿಲ್ಲುವ ಧೀರನು ಯಾರು! ಮೈಸೂರು ನಯ ನಾಜೂಕು, ವಿತರಣೆ, ಐಟಕ್ಕು ಇವು ಸುಮ್ಮನೆ ಬಂದಾವೆ? ದೇವರಲ್ಲಿ ವರವನ್ನು ಪಡೆದು, ಇಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿ, ಅವುಗಳನ್ನು ಅನುಭವಿಸಬೇಕು ಈ ಜನ್ಮದಲ್ಲಿ ಅವು ದೊರೆಯುವಾದರೆ ಮುಂದಿನ ಜನ್ಮಕ್ಕಾದರೂ ದೊರೆಯಲೆಂದು ಹಗಲೂ ರಾತ್ರಿಯ ತಪಸ್ಸು ಮಾಡಬೇಕು.

ಮೈಸೂರು ರುಮಾಲಿನ ವಿಶೇಷವೇನು, ಎನ್ನುವಿರೋ? ಎಂಥವರಿಗಾದರೂ ದಾಕ್ಷಿಣ್ಯವಿಲ್ಲದೆ 'ಗಸ್ತು' ಕೊಡುವುದು. ಅದರ ವಿಷಯವಾಗಿ ಉದಾಸೀನ ತೋರಿಸಿದರೂ ಸರಿಯೆ, ಧೋರಣೆ ಮಾಡಿದರೂ ಸರಿಯೆ ಹಾಗೆ ಮಾಡುವವರು ಖಂಡಿತ ಬೇಸ್ತು ಬೀಳುತ್ತಾರೆ. ಆದುದರಿಂದ ಅದನ್ನು ತಾತ್ಕಾರ ಮಾಡಬೇಡಿ, ನೀವು ಆಲಸ್ಯ ತೋರಿಸಿದರೆ ನೀವು ಬೇಹುಷಾರಾಗಿರುವ ಸಮಯ ಕಾದುಕೊಂಡಿದ್ದುಮೆಲ್ಲಗೆ, ಮೆಲ್ಲಗೆ ಬಾಲಬಿಚ್ಚಿ ನಿಮಗೆ ಕೆಲಸ ಕೊಡುತ್ತದೆ. ಅದು ಮಾಡಬಲ್ಲ ಅವಮಾನ ಸಾಧಾರಣವಾದುದಲ್ಲ. ನೀವು ಸ್ಕೂಲು ಮೇಷ್ಟ್ರರಾಗಿದ್ದರಂತೂ ನಿಮ್ಮ ಪಾಡು ನಾಯಿ ಪಾಡು. ಎಲ್ಲರ ಅನುಭವದ ಮಾತನ್ನೇ ನಾನು ಹೇಳುತ್ತಿರುವುದು. ಯಾರನ್ನು ಬೇಕಾದರೂ ಕೇಳಿಕೊಳ್ಳಿ, ನಾನು ಹೇಳುವುದು ನಿಜವೂ ಸುಳ್ಳೋ ಗೊತ್ತಾಗುವುದು. ಅದರ ಅಂದ ಅದರ ಇನ್ನೊಂದು ಮುಖ್ಯ ವಿಶೇಷ. ಬೇರೆ ಯಾವ ರುಮಾಲೂ ತೂಕ, ಬಣ್ಣ, ಗಾತ್ರ, ನಯಗಳಲ್ಲಿ ಇದಕ್ಕೆ ಚೋಡಲ್ಲ. ಎಷ್ಟು ಕಮ್ಮಿಯೆಂದರೂ ೨೦-೨೫ ರೂಪಾಯಿಗಳಿಗೆ ಕಡಮೆಯ ಬೆಲೆಗೆ ದೊರಕದಿರುವುದು ಎರಡನೆಯ ವಿಶೇಷ. ಕೋರು ಮೈಸೂರು ರುಮಾಲು ಬೇಕಾದರೆ ಖರ್ಚು ಮಾಡಬೇಕು. ಅದೇನು ಪೋಸ್ಟಾಫೀಸು ಬೆಂಡು ರುಮಾಲು ಕೆಟ್ಟುಹೋಯಿತೆ? ಒಳ್ಳೆಯ ವಸ್ತುಗಳಿಗೆ ಯಾವಾಗಲೂ ಬೆಲೆ ಹೆಚ್ಚೇ. ಎಷ್ಟೇ ಚೆನ್ನಾಗಿ ಇಸ್ತಿ ಮಾಡಿದರೂ ಮುರುಗು ಚೆನ್ನಾಗಿ ಬಾರದೆ ಹೋಗುವುದು; ಸರಿಗೆಯ ಬಣ್ಣ ಕಪ್ಪಾಗುವುದು; ಸರಿಗೆ ಮುದುರಿಕೊಳ್ಳುವುದು; ಅಗಸನಿಗೆ ಅಪಕೀರ್ತಿಯನ್ನೂ ಯಜಮಾನನಿಗೆ ಅಸಮಾಧಾನವನ್ನೂ ತರುವುದು; ಆರ್ಯಬಟ್ಟನೇ ಲೆಕ್ಕಹಾಕಲಿ, ಅಳತೆಯ ಸುತ್ತು ಹೆಚ್ಚು ಕಡಿಮೆಯಾಗಿ ಆರು ಸಲ ಕಟ್ಟಿ, ನೂರು ಸಲ ಬಿಚ್ಚಿ, ಕಟ್ಟುತ್ತ ಬಿಚ್ಚುತ್ತ ಬೇಸರವಾಗುವುದು; ತಲೆಗೆ ಉರಿ ಬಂದು ಕಷ್ಟ ಮುಖವೂ ಕಂಪಾಗಿ, ಮೈ ಬೆವರಿ, ಆವೇಶವೇರಿ, ಕೊನೆಗೆ ರುಮಾಲು ಕೊಳೆಯಾಗಿ ಅಂಟಾಗಿ, ಕಾಲಿಂದ 'ಹೈಕಿಕ್' ಹೊಡೆದು ಬಿಡೋಣವೇ ಎನ್ನಿಸುವಷ್ಟು ರೋಷ ತರುವುದು-ಮೂರನೆಯವಿಶೇಷ. ಇವೆಲ್ಲಕ್ಕೂ ಮೀರಿ, ಸಮಯ, ಸಂದರ್ಭ, ಉತ್ಸವ, ಮುಂತಾದ ಕಾಲಗಳಲ್ಲೇ ಬೇಕೆಂದು ಕೆಟ್ಟು ಹೋಗುವುದು ಮಹಾ ವಿಶೇಷ. ನಾಲ್ಕು ಜನ ದೊಡ್ಡವರು ಸೇರುವ ಕಡೆ ಹೋಗಬೇಕು, ರೈಲಿಗೆ ಹೊತ್ತಾಯಿತು, ಕಚೇರಿಗೆ ಕಾಲಮೀರಿತು, ಸಾಹೇಬರನ್ನು ನೋಡಬೇಕು, ಫೋಟೋಗೆ ಕುಳಿತುಕೊಳ್ಳಬೇಕು, ದರ್ಬಾರಿಗೆ ದಯಮಾಡಿಸಬೇಕು, ಹಲವೇನು- ಈ ಹೊತ್ತು ರುಮಾಲು ಬೇಗ ಚೆನ್ನಾಗಿ ಕಟ್ಟಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು ಎಂದು ಯಾವಾಗ ಅಂದು ಕೊಳ್ಳುವವೋ ಆಗಲೇ ಕೆಟ್ಟಿತು! ಹೀಗೆ ಅನಂತಗುಣ ವಿಶೇಷಗಳಿಂದ ವಿಶೇಷಿತವಾಗಿರುವಮಹಾವಸ್ತುವಿಗೆ ಇದೇ ವಿಶೇಷ, ಅದೇ ವಿಶೇಷವೆಂದು ಸುಲಭವಾಗಿ ಹೇಳಿ ಮುಗಿಸುವುದುಹೇಗೆ? ಹಾಗಲ್ಲ ಹೀಗಲ್ಲ ಎಂದು ಶಂಕರಾಚಾರ್ಯರು ಪರಬ್ರಹ್ಮ ವಸ್ತುವಿಗೆ ಹೇಳಿದಂತೆ ನಮ್ಮ ರುಮಾಲಿಗೂ 'ನೇತಿ ನೇತಿ' ಎಂದು ಹೇಳಿದರೆ ಸುಮಾರು ನಿಜಕ್ಕೆಹತ್ತಿರ ಬರಬಹುದು. ಇದೇ ಪರಮ ವಿಶೇಷ.

ರುಮಾಲು ಎಂದ ಮಾತ್ರಕ್ಕೆ ಅದರೊಳಗೆ ಪೇಟಾ ಸೇರುವುದಿಲ್ಲವೆಂದು ಕೊಳ್ಳಬೇಡಿ. ರುಮಾಲು, ಪೇಟಾ ಎರಡೂ ಒಂದೇ. ಏಕೆಂದರೆ, ಯಾವುದುರುಮಾಲು, ಯಾವುದು ಪೇಟಾ ಎಂಬುದು ನನಗೆ ಗೊತ್ತಿಲ್ಲ. ಬಾಲಂಗೋಸಿಯಹಾಗೆ ಕತ್ತರಿಸಿರುವುದು ಪೇಟವೋ ರುಮಾಲೋ? ಕತ್ತರಿಸದೆ ಒಂದೇ ಕಡೆ ಜರಿಯಿರುವುದು? ಇವೆರಡರಲ್ಲಿ ಒಂದಕ್ಕೆ ಈ ಹೆಸರು, ಒಂದಕ್ಕೆ ಆ ಹೆಸರು ಎಂದು ಮಾತ್ರ ಗೊತ್ತಿದೆ. ಎರಡರಿಂದಲೂ ಪ್ರಯೋಜನ ಒಂದೇ- ಮುದ್ದಾಗಿಮೈಸೂರಿನ ಜರ್ಜು ರುಮಾಲು ಕಟ್ಟಬಹುದು. ಇನ್ನು ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ಭೇದವನ್ನೇಕೆ ಎಣಿಸಬೇಕು? ಆದುದರಿಂದಲೇ ನಾನೂ ನಿತಾಂತವಾಗಿ ಇದು ಹೀಗೆ ಎಂದುತಿಳಿದು ದೃಢಪಡಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಅಷ್ಟಾಗಿ ಪ್ರಯತ್ನ ಪಡಲಿಲ್ಲ. ಇತರರು ಒಂದೆರಡು ಸಲ ಅವುಗಳ ವ್ಯತ್ಯಾಸವನ್ನು ನನಗೆ ತಿಳಿಯ ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ. ಆದರೇನು; ಮುಖ್ಯವಾದ ವಿಷಯಗಳಾಗಿದ್ದರೆ ತಾನೆ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ನಿಂತಾವು? ಕ್ಷೇಮ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಇದು ರೂಪಾಯಿ, ಇದು ನೋಟು ಎಂದು ಜನರು ಹೇಗೆ ಭೇದವೆಣಿಸರೋ ಹಾಗೆ ಸತ್ಯ ಸ್ವರೂಪ ತಿಳಿದವರು ಇದು ರುಮಾಲು ಇದು ಪೇಟಾ ಎಂಬ ಭೇದ ಎಣಿಸರು. ನಾನು ಎಣಿಸುವುದಿಲ್ಲ. ನೀವೂ ನನ್ನ ಹಾಗೆಯೇ ಮಾಡಿ.

ಮೈಸೂರಿನವರು ನಾವು ರಸಿಕರು. ಈ ವಿಚಾರವನ್ನು ಪ್ರಪಂಚವೇ ಬಲ್ಲದೆಂದೂ ನಮಗೆ ಗೊತ್ತಿರುವುದು. ರಸಿಕತೆಯನ್ನು ಉಳಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದಕ್ಕಾಗಿ ಏನನ್ನು ಬೇಕಾದರೂ ಮಾಡಲು ನಾವು ಸಿದ್ಧವಾಗಿರುವವರು. ಅದರಲ್ಲಿನ ಆಸಕ್ತಿಯಿಂದ ಬಡತನ ಬಂದೀತೆಂದು ಅಂಜಿವು. ಇತರರು ಹಳಿದಾರೆಂದು ಲೆಕ್ಕಿಸಿವು. ಕಾಯಿಲೆ ಬಿದ್ದೇವೆಂದು ಹೆದರಿವು. ಅದಕ್ಕಾಗಿ ಸರ್ವಸ್ವವನ್ನೂ ವೆಚ್ಚ ಮಾಡಲು ಹಿಂಜರಿಯಿವು. ಅದೂ ಒಂದು ಪುಣ್ಯ. ನಾಳೆಗೆ ಹೇಗಪ್ಪ ಎಂದು ಚಿಂತಿಸಿ ಕಂದಿಬೀಳಿವು, ಬೀಳುವ ಅಂಥವರು ಏನು ಮನುಷ್ಯರು, ಹೇಳಿ! ಇರುವಷ್ಟು ಕಾಲವೂ ಸುಖವಾಗಿ ಕಲೆಗಳ ವ್ಯವಸಾಯದಲ್ಲಿಯೂ ಸುಂದರ ವಿಷಯಗಳಲ್ಲಿ ಅನುರಕ್ತಿಯನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸುವ ಕಾರ್ಯಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಮಗ್ನರಾಗಿರುವೆವು....ಮೈಸೂರಿನಲ್ಲಿ ಯಾವುದೂ ಅತಿಯಲ್ಲ. ಉಡುಗೆ ತೊಡುಗೆ, ಊಟ ಉಪಚಾರ, ಮಾತುಕತೆ, ಧನ ಧಾನ್ಯ, ಧೈರ್ಯ ಸಾಹಸ ಎಲ್ಲವೂ ಮಿತ. ಸಮಧಾತು. ಅರಿಸ್ತೋಟಲು ಹೇಳಿರುವ The

High-minded Man ಅಂತಹ ಉದಾತ್ತ ಸ್ವಭಾವದವರು.

ಭೋಗಸಂಪತ್ತಿಯನ್ನು ದೇವರು ನಮಗೆ ಬೇಕಾದಷ್ಟು ಒದಗಿಸಿದ್ದಾನೆ. ಎಂಥವರಿಗೂ ಇಲ್ಲಿ ಸುಖಾಪೇಕ್ಷೆ ಬರುವುದು. ವಿರಾಮ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ದೊರಕುವುದು, ಸ್ವಲ್ಪ ಶ್ರಮ ಪಟ್ಟರೆ ಅತಿಯಾದ ಪ್ರಯೋಜನ ದೊರಕುವುದು. ಎಂಥ ತತ್ತತೋಧಕರಿಗಾಗಲಿ ಎಂಜನಿಯರುಗಳಾಗಲಿ ಸ್ವದೇಶದವರಿಗಾಗಲಿ ವಿದೇಶದವರಿಗಾಗಲಿ ಸ್ತೋಮವಾಗಿ ಮೈ ಬೆಳೆಯುವುದು. ಕಣ್ಣು ತುಂಬ ನಿದ್ರೆ ಬರುವುದು. ಕೆಲಸಗಳನ್ನು ತಾನೆ ಏತಕ್ಕೆ ಮಾಡಬೇಕು? ಅವಶ್ಯಕತೆಯೇನಿದೆ? ನಮ್ಮದು ರಾಮರಾಜ್ಯ, ಭೋಗರಾಜ್ಯ, ಶೃಂಗಾರ ರಾಜ್ಯ, ಮೈಸೂರಿನ ಚೆಲುವು ಬೆಡಗುಗಳ ಧ್ಯಾನವೊಂದೇ ಸಾಲದೆ? ಹದವಾದ ಇಲ್ಲಿನ ವಾಯುಗುಣವೊಂದೇ ಸಾಲದೆ? ನಮ್ಮ ಶ್ರೀಗಂಧದ ಸೌಗಂಧ ಒಂದು ಸಾಲದೆ? ನಮ್ಮ ಮಲ್ಲಿಗೆ ಹೂ, ವೀಳೆಯದೆಲೆ, ಬದನೆಕಾಯಿಗಳ ಪರಿಮಳ ಸವಿ ಸೌಕುಮಾರ್ಯಗಳೇ ಸಾಲವೆ? ಆದುದರಿಂದಲೇ ಇತರರು ನಮ್ಮನ್ನು ಎಷ್ಟು ಆಕ್ಷೇಪಿಸಿದರೂ ನಮ್ಮಲ್ಲಿಗೆ ಬೀದಿಯ ಬಾಗಿಲಿನ ಕಡೆಯಿಂದಲ್ಲದಿದ್ದರೂ ಹಿತ್ತಿಲ ಬಾಗಿಲಿಂದಾದರೂ, ಕದ್ದಾದರೂ ತಂಡ ತಂಡವಾಗಿ ಬಂದು ನೆಲಸಿ, ತಾವೂ ಮೈಸೂರಿನವರೆನಿಸಿಕೊಂಡು ನಮ್ಮ ಭೋಗ ಭಾಗ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ದಿನೇದಿನೇ ಹೆಚ್ಚು ಹೆಚ್ಚು ಭಾಗಿಗಳಾಗಲು ಹಾರೈಸುತ್ತಿರುವುದು. ನಮಗೇ ಉಳಿಯದಂತೆ ಅವುಗಳನ್ನು ಭೋಗಿಸುತ್ತಿರುವುದು.

ಇನ್ನು ನಮ್ಮ ರಾಜಧಾನಿಯೋ! ಎಲ್ಲಿ ನೋಡಿದರಲ್ಲಿ ಕಣ್ಣನ್ನು ಮೋಹಿಸಿ, ಬಗೆಯನ್ನು ಬಂದಿ ಹಿಡಿಯುವ ಉಪವನಗಳು, ರಾಜಬೀದಿಗಳು, ಸೌಧಗಳು, ಮೇಳ ತಾಳಗಳು, ಸಂಗೀತ, ಶಿಲ್ಪಕಲಾಚಾತುರಿ, ಚಿತ್ರಸೌಂದರ್ಯ ದೃಶ್ಯಗಳು! ಇವು ಯಾರಿಗೆ ಉಂಟು ಯಾರಿಗೆ ಇಲ್ಲ? ಕೊನೆಗೆ ಅಲ್ಲಿನ ಆಯುಷ್ಯವ್ಯವಹಾರವೆಂತೆ ಕಲೆಗಾರರಾರು? ಸಣ್ಣವರಿಂದ ಹಿಡಿದು ದೊಡ್ಡವರವರೆಗೂ ಎಲ್ಲರೂ ಕಲೆಗಾರರೇ.

ಇಂಥ ಊರಿನ, ಇಂಥ ದೇಶದ, ಮರ್ಯಾದೆಗೆ ತಕ್ಕ ಹಾಗಿರಬೇಕಲ್ಲವೆ ರುಮಾಲು? ರುಮಾಲು ಶಿರಸ್ಸಿಗೆ ಭೂಷಣ. ಆದುದರಿಂದಲೇ ನಮ್ಮ ರುಮಾಲು ಅಷ್ಟು ಮನೋಹರವಾಗಿರುವುದು. ದಕ್ಷಿಣದವರ ದಿಗಂಬರತೆಯೆಲ್ಲಿ? ಉತ್ತರದವರ ಪರಕೀಯ ವಕ್ರತೆಗಳಲ್ಲಿ? ಮೈಸೂರಿನವರ ಶುದ್ಧ ಸೌಂದರ್ಯ ಸಂಪ್ರದಾಯವೆಲ್ಲಿ? ಉತ್ತರದವರಲ್ಲಿ ಕೆಲವರ ರುಮಾಲು ನಮ್ಮೂರ ಕರಗದಂತೆ ಇರುತ್ತದೆ. ಇನ್ನು ಕೆಲವರದು ಸೇದುವ ಹಗ್ಗದಿಂದ ಹಣೆಗೆ ಮಂಕರಿ ಹೆಣೆದಂತೆ ಇರುತ್ತದೆ. ಇನ್ನು ಕೆಲವು ನಾಟಕದ ವೇಷಗಳಂತಿರುತ್ತದೆ. ಇನ್ನು ಕೆಲವು ನಾನಾ ರಂಗಿನವು, ನಮ್ಮದೋ: ಬಹು ಉದ್ದನಲ್ಲ, ಬಲು ಚಿಕ್ಕದಲ್ಲ. ಬೆಳ್ಳಗೆ ಬಲೆಯ ಪರೆಯಂತೆ ಇರುವುದು. ಸಾತ್ವಿಕ ಸ್ವಭಾವದ್ದು. ತಲೆಗೆ ಅಲಂಕಾರ, ಮುಖಕ್ಕೆ ಕಾಂತಿ, ಯಾವ ಬಗೆಯ ಮೈ ಬಣ್ಣಕ್ಕಾಗಲಿ ಹೊಂದಿಕೊಂಡು ಎಲ್ಲರ ಪ್ರೀತಿಗೂ ಮರ್ಯಾದೆಗೂ ಪಾತ್ರವಾಗುವುದು. ಆದುದರಿಂದಲೇ ಅದಕ್ಕೂ ನಮಗೂ ಕೀರ್ತಿ, ಯಾರು ಶ್ರದ್ಧೆಯಿಂದ ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ಅದಕ್ಕಾಗಿ ಶ್ರಮಪಡುವರೂ ಅಂಥವರಿಗೆ ಅದು ಒಲಿಯತಕ್ಕದ್ದು. ಯಾರು ಸಂತತವಾಗಿ ಅದನ್ನು ಉತ್ತಮಗೊಳಿಸುವ ಪ್ರಯತ್ನದಲ್ಲಿರುವರೋ ಅಂಥವರಿಗೆ ವರವನ್ನು ಕೊಡತಕ್ಕದ್ದು. ಯಾರು ಆ ಪ್ರಯತ್ನ ನಿಲ್ಲಿಸುವರೋ ಅಂಥವರು ಪುನಃ ನೆಗೆದಾಡಿದರೂ ಅದನ್ನು ಬೇರೆ ರೀತಿ ರೂಪುಗೊಳಿಸಲು ಅಸಾಧ್ಯವಾಗುವಂತೆ ಮಾಡಬಲ್ಲದ್ದು. ಅವರ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯನ್ನು ಅಲ್ಲಿಗೆ ನಿಲ್ಲಿಸುವಂತದ್ದು. ಯಾರೂ ಧೋರಣೆ ಮಾಡುವರೂ ಔದ್ಧತ್ಯದಿಂದ ವರ್ತಿಸುವರೂ ಅವರ ಸೊಕ್ಕು ಮುರಿಯುವುದು. ನಾನು ಹೀಗೆ ಮಾಡುತ್ತೇನೆ, ಹಾಗೆ ಸುತ್ತುತ್ತೇನೆ, ನೋಡಿ ಎಂದು ಜಂಬ ಹೊಡೆದರೆ ಆಯಿತು ಶಾಸ್ತ್ರಿ! ಮುದ್ದಾಗಿ ಬರೆಯಬೆಕೆಂಬ ಕುಳಿತ ದಿನವೇ ಅಕ್ಷರವೂ ಬರವಣಿಗೆಯೂ ಕೆಟ್ಟು ಹಾಳಾಗುವಂತೆ!... ಹೀಗೆ ನಮ್ಮ ರುಮಾಲು ನಮ್ಮ ಜನರ ಶೀಲಸಂಸ್ಕಾರಕ್ಕೂ ಮನಸ್ಸಿನ ಶಿಕ್ಷಣಕ್ಕೂ ಬಹು ಅಮೂಲ್ಯವಾದ ಸಹಕಾರಿಯಾಗಿದೆ.

ಮೈಸೂರು, ರುಮಾಲು, ರಸಿಕತೆ ಇವು ಮೂರೂ ಸಮಾನಧರ್ಮ ಸೂಚಕಗಳು. ರುಮಾಲನ್ನು ಚೆನ್ನಾಗಿ ಸುತ್ತುವುದು ಸುಲಭವಲ್ಲವೆಂದು ಇದುವರೆಗೇ ತಿಳಿದು ಬಂದಿದೆಯಷ್ಟೇ? ಅದನ್ನು ಚೆನ್ನಾಗಿ ಸುತ್ತಬೇಕಾದರೆ ಅನೇಕ ರುಮಾಲಿನ ರಚನೆಗಳನ್ನು ನೋಡಿರಬೇಕು. ಕಟ್ಟುವ ರೀತಿಯನ್ನು ಗುರುವಿನ ಮೂಲಕವೋ ಹತ್ತಾರು ಕಡೆ ಧ್ಯಾನಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ಅನುಸಂಧಾನ ಮಾಡಿಯೋ ತಿಳಿದು ಬಹುಕಾಲದ ಅಭ್ಯಾಸದಿಂದ ಕೈ ಹತೋಟಿಗೆ ತಂದುಕೊಂಡಿರಬೇಕು. ಕಟ್ಟಿ ಕಟ್ಟಿ ಕೈ ಪಳಗಿಸಿಕೊಂಡಿರಬೇಕು. ಮೇಲಾಗಿ ವಿನಯವನ್ನಾಚರಿಸಬೇಕು. ಒಂದಂಗಡಿಯಲ್ಲಿದ್ದರೆ ಹತ್ತಂಗಡಿಗಳಿಗೆ ಹೋಗಿ ಒಂದೂರಲ್ಲಿಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ಎರಡು ಊರು ತಿರುಗಿ ಬಟ್ಟೆ ಜರತಾರಿ ಎರಡೂ ಚೆನ್ನಾಗಿರುವ ಪದಾರ್ಥವನ್ನು ಮೊದಲು ಕೊಂಡು ತರಬೇಕು. ಜರತಾರಿಯ ನಿಜವಾಗಿ ವರಪರೀಕ್ಷೆ. ಐ.ಸಿ.ಎಸ್ ಪರೀಕ್ಷೆಯಲ್ಲಾದರೂ ತೇರ್ಗಡೆ ಹೊಂದಬಹುದು. ಈ ಪರೀಕ್ಷೆಯಲ್ಲಿ ತೇರ್ಗಡೆ ಹೊಂದಿದರೆ ಅದರಲ್ಲಿ ಖಂಡಿತವಾಗಿ ಮೊದಲಿಗಾಗಿ ಪಾಸಾಗಬಹುದು. ಅಂಗಡಿಯಿಂದ ಮನೆಗೆತಂದ ಮೇಲೆ ಮನೆಯ ಹೆಣ್ಣು ಮಗಳಂತೆ ಅದನ್ನು ನೋಡಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು, ಆರೈಕೆ ಮಾಡಬೇಕು. ಅಷ್ಟಾದರೂ ನಿಮ್ಮ ಮರ್ಯಾದೆಯಲ್ಲ, ನಿಮ್ಮ ಸೌಖ್ಯವೆಲ್ಲ ನಿಮ್ಮ ಆಗಸನ ಕೈಯಲ್ಲಿದೆ. ಅವನ ಮೇಲೆ ರೇಗಾಡಿರಿ. ಅವನು ಒಗೆ ಕೆಡಿಸಿದರೆ ಪುನಃ ಬ್ರಹ್ಮದೇವರೇ ಬಂದರೂ ಅವನು ಕೆಡಿಸಿದ ಕೆಲಸ ಸರಿ

ಹೋಗುವುದಿಲ್ಲ. ಈ ಸಂಗತಿಯನ್ನು ಎಷ್ಟು ಒತ್ತಿ ಹೇಳಿದರೂ ಕಮ್ಮಿಯೇ, ಚೆನ್ನಾಗಿ ರುಮಾಲು ಸುತ್ತಬಲ್ಲವನು ಮೂರು ಲೋಕಗಳನ್ನು ಗೆಲ್ಲಬಲ್ಲನು. ಆರು ಲೋಕಗಳನ್ನು ಆಳಬಲ್ಲನು! ಪ್ರಪಂಚವನ್ನೇ ಒಲಿಸಬಲ್ಲನು. ಅನಂತ ವಿಶ್ರಾಂತವಾದ ಕೀರ್ತಿಯನ್ನು ಪಡೆಯ ಸಹಬಲ್ಲನು. ನೀವು ರಸಿಕರು ಹೌದೋ ಅಲ್ಲವೋ ಎಂದು ಯಾಗಾವಲಾದರೂ ನಿಮಗೆ ಸಂಶಯ ಬಂದರೆ ನಿಮ್ಮ ರುಮಾಲನ್ನು ನೋಡಿಕೊಳ್ಳಿ. ನಾನು ಹೇಳಿರುವ ಲಕ್ಷಣಗಳು ಅಲ್ಲಿದ್ದು ನಾನು ಮುಂದೆ ಸೂಚಿಸುವ ಅವಲಕ್ಷಣಗಳು ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ನೀವು ರಸಿಕರು ನಿಜವೆಂದು ನಂಬಿ. ಇಲ್ಲವಾದರೆ ರಸಿಕರಲ್ಲ.

ಚೆನ್ನಾಗಿ ರುಮಾಲು ಕಟ್ಟುವುದು ಹೇಗೆ? ನಿಯಮಗಳಿವೆಯೇ? ಇದ್ದರೆ ಅವು ಯಾವುವು? ಎಂದು ಯಾರಾದರೂ ಕೇಳಿದರೆ ಮೌನವಾಗಿರಿ. ಮೌನವೇ ಅದಕ್ಕೆ ಉತ್ತರ. ಬ್ರಹ್ಮಸ್ವರೂಪವನ್ನು ಕೇಳಿದಾಗ ಉಪನಿಷತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಗುರುವಿನ ಉತ್ತರವೇನು? ಮೌನ. ಇಲ್ಲಿಯೂ ಹಾಗೆಯೇ ಇದರ ಸ್ವರೂಪವೂ ಅತಿ ಗಹನವಾದುದು; ಅತಿ ಗಂಭೀರವಾದುದು. ಆದರೂ ತಿಳಿದಿರಬೇಕಾದ ಅಂಶಗಳು ಮಾತ್ರ ಒಂದೆರಡೆವೆ. ಒಬ್ಬೊಬ್ಬರ ತಲೆಗೆ ಒಂದೊಂದೆ ಅಳತೆ ಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಅವರವರ ತಲೆಪಾಡು ಅದು. ತಲೆಯ ರುಮಾಲೂ ಆಧಾರಾಧೇಯಗಳು. ಅವರವರಿಗೆ ಬೇಕಾಗಿರುವ ಪ್ರಮಾಣಗಳನ್ನು ಅವರವರ ನಿರ್ಧರಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ದೇವರು ಕೊಟ್ಟ ಬುದ್ಧಿ ಬೇಕು. ಸೌಂದರ್ಯ ಕಾಣುವ ಕಣ್ಣು ಬೇಕು. ಹೊಸ ನಿಯಮ ಶಾಸನಗಳಿಂದ ಇದು ನಡೆಯುವ ಕೆಲಸವಲ್ಲ. ಹೀಗೆ ಬರೆದರೆಯೇ ನವಕಾವ್ಯ ಸುಂದರವಾಗುವುದು ಎಂದು ಹಟ ಮಾಡುವುದು ಎಷ್ಟು ಮುರ್ಛಾಳತನವೋ ತಲೆ ಹೇಗೆ ಇರಲಿ ಈ ಅಳತೆ ಈ ಪ್ರಮಾಣಗಳನ್ನು ಅನುಸರಿಸಿದರೆಯೇ ರುಮಾಲು ಚೆನ್ನಾಗಿ ಬೇಕಾದರೆ ಎಂದು ವಾದಿಸುವುದೂ ಅಷ್ಟೆ ದೊಡ್ಡ ಮುರ್ಛಾಳತನ. ಅದರ ಸಾಮಾನ್ಯ ಲಕ್ಷಣಗಳು, ಮಾಟ ಇವು ಇಂಥವು. ನಿಮಗೂ ಕಣ್ಣಿದೆ. ನಾಲ್ಕು ಕಡೆ ನೋಡಿ ಕಂಡುಕೊಳ್ಳಿ. ತಿದ್ದಿಕೊಳ್ಳಿ. ಇನ್ನೇನೂ ಹೆಚ್ಚು ಹೇಳುವುದಕ್ಕಾಗುವುದಿಲ್ಲ; ಕಟ್ಟಿಕೊಂಡು ನಮ್ಮ ಹತ್ತಿರ ಬನ್ನಿ ಸರಿಯಾಗಿದೆಯೋ ಇಲ್ಲವೋ ಆಗ ಹೇಳುತ್ತೇವೆ ಎಂದು ಮುಂತಾಗಿ ಹೇಳಿ ಕಳಿಸಿಬಿಡಿ. ಆಮೇಲೆ ಅವರ ಪಾಡು ಅವರದು. ಜಿಲೇಬಿಯ ಪಾಕಕ್ಕೆ ಹೇಗೆ ಒಂದು ಹದವಿದೆಯೋ ಪಕ್ವಾನ್ನಕ್ಕೆ ಹೇಗೆ ಒಂದು ಪಾಕವಿದೆಯೋ ಹಾಗೆಯೇ ಮೈಸೂರು ರುಮಾಲು ಕಟ್ಟುವುದಕ್ಕೂ ಒಂದು ಹದವಿದೆ. ಅಟ್ಟ ಪದಾರ್ಥವನ್ನು ನೋಡಿದ ಮೇಲೆ ತಾನೆ ಸರಿಯಾದ ಹದ ಬಂದಿದೆಯೇ ಇಲ್ಲವೆ ಎಂಬುದು ಗೊತ್ತಾಗಬೇಕಾದರೆ? ಸತ್ಯವ್ಯ ಕೈಗೆ ಸಿಕ್ಕಿದರೆ ಭೇಷ್, ಇದು ರಸವತ್ಯಾವ್ಯ ಎಂದು ಅದರ ಸವಿಯನ್ನು ಅನುಭವಿಸಿ ಹೇಗೆ ಆನಂದಿಸುವೆವೋ ಒಳ್ಳೆಯ ರುಮಾಲನ್ನು ಹಾಗೆಯೇ ಮೆಚ್ಚಿ ಅದಕ್ಕೆ ಕೈ ಮುಗಿಯುತ್ತೇವೆ. ಆದರೂ ಅನುಭವಸ್ಥರಾದ ನನ್ನಂಥವರು ಹೀಗೆ ಮಾಡಬೇಡಿ, ಹಾಗೆ ಮಾಡಬೇಡಿ ಎಂದು ಒಂದೆರಡು ನಿಷೇಧ ಸೂಚನೆಗಳನ್ನು ಮಾತ್ರ ಕೊಡಬಹುದು. ಕಣ್ಣಿನಲ್ಲಿ ನೀರು ಸುರಿಸಿ ನೀರು ಸುರಿವ ಕಣ್ಣಲ್ಲಿ ರಕ್ತ ಸುರಿಸಿ, ನೊಂದು ಬಳಲಿ ಪಡೆದುಕೊಂಡಿದ್ದರೇನೇ ಅನುಭವಕ್ಕೆ ಅನುಭವವೆಂಬ ಹೆಸರು ಸಲ್ಲಬೇಕಾದರೆ! ಎಷ್ಟು ನೊಂದಿದ್ದರೆ ಅಷ್ಟು ಅನುಭವಕ್ಕೆ ಗೌರವ ಹೆಚ್ಚು ನನ್ನ ಸೂಚನೆಗಳು ಯಾವುವೆಂದರೆ: ಬಟ್ಟರುಗಳಂತೆ ಸುತ್ತಬೇಡಿ. ರುಮಾಲಿಗೆ ಅಂಡಾಕಾರ ಬಾರದಂತೆ ನೋಡಿಕೊಳ್ಳಿ. ರುಮಾಲಿನೊಳಗೆ ಸೇರಿರುವ ಕೂದಲ ಗಂಟು ಹೆಚ್ಚಾಗದೆ ಇರಲಿ, ನಿಮ್ಮ ಬೋಳುತಲೆಯೂ ಕೂದಲೂ ಹೊರಗೆ ಕಾಣದಂತೆ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಿ. ರುಮಾಲನ್ನು ಪೂರ್ತಿ ಪಟ್ಟಿ ಮಡಿಸಿ ಕಟ್ಟಬೇಡಿ. ತಿಗಳರ ಮುನಿಶಾಮಿಯಂತೆ ಕಾಣುವಿರಿ; ಸೆಕ್ರೆಟರಿಯಟ್ ಜವಾನರಂತೆ ಕಾಣುವಿರಿ. ರುಮಾಲಿನ ಜರಿ ಅತಿಕಮ್ಮಿಯಾಗಿ ಆಗಲಿ, ಅತಿ ಹೆಚ್ಚಾಗಿಯಾಗಲಿ ಇರಬಾರದು. ಅತಿ ಕಮ್ಮಿಯಾಗಿ ಕಡ್ಡಿ ಅಂಚಾದರೆ ಓಹೋ? ಇವರಾರೂ ಗುಮಾಸ್ತರಪ್ಪ ಎಂದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ. ಅತಿ ದೊಡ್ಡದಾಯಿತು ಅನ್ನಿ. ಓಹೋ ಇವರು ತಿಪ್ಪಟ್ಟಿರು ಸಾಹುಕಾರ್ ಬುದ್ಧಿಯನವರು ಅನ್ನುತ್ತಾರೆ. ನನ್ನನ್ನು ಕೇಳಿದರೆ ಜರಿ ಒಂದು ಹೆಬ್ಬೆರಳು ಅಥವಾ ಮುಕ್ಕಾಲಂಗುಲಕ್ಕೆ ಎಂದಿಗೂ ಮೀರಿರಕೂಡದು. ಬರೆ ಜರತಾರಿ ಇದ್ದರೆ ಅದನ್ನು ಬಾಬಯ್ಯನ ಹಬ್ಬದ ಉಪಯೋಗಕ್ಕೆ ಇರಿಸಿಕೊಳ್ಳಿ. ಅದರ ಬಯಕೆ ಹೆಚ್ಚಾದರೆ ಒಂದು ತೆರೆದ ಒಳಿಗಳ ಕಂಬಿಯಂಚು ಇರುವುದನ್ನು ಕಟ್ಟಿ ಬೇನೆ ಇಳಿಸಿಕೊಳ್ಳಿ. ಜರಿ ಅಂತೂ ಏನೇ ಆಗಲಿ ಮಿರು ಮಿರು ಚಿನ್ನದಂತೆ ಹೊಳೆಯುತ್ತಿರಬೇಕು. ಸಾಧ್ಯವಾದರೆ ಇಷ್ಟು ಮಾಡಿ, ಸಾಕು, ಸ್ವಲ್ಪ ತಾಳಿ, ಇನ್ನೊಂದು ಹೇಳುವುದು ಮರೆತ ಬಿಟ್ಟಿದೆ; ದಾಡಿಗೂ ಮೈಸೂರು ರುಮಾಲಿಗೂ ಹೊಂದಿಕೆ ಇಲ್ಲ. ರಸಿಕರಿಗೂ ದಾಡಿಗೂ ದೂರ. ಆದುದರಿಂದಲೇ ಹದಿನಾರಾಣೆ ಮೈಸೂರಿನವರಾರೂ ದಾಡಿ ಬೆಳೆಸುವುದಿಲ್ಲ.

ರುಮಾಲಿಂದ ಮಂಗಳ, ಮದುವೆಯ ಮನೆಯಲ್ಲಾಗಲಿ, ಅರಮಮನೆಯಲ್ಲಾಗಲಿ ಕೇಳಿ ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ಮೇಲಿನವರಿಗೆ ನೀವು ಮರ್ಯಾದೆ ಮಾಡಬೇಕಾದರೆ ನಿಮ್ಮ ತಲೆಯ ಮೇಲೆ ರುಮಾಲು ಇರಬೇಕು. ಚೆನ್ನಾಗಿ ರುಮಾಲು ಕಟ್ಟಿ ತಾಕು ರೀತಿಗಾಗಿರುವವರನ್ನು ಕಂಡರೆ ಎಲ್ಲರೂ ಹತ್ತಿರ ಬನ್ನಿ ಎನ್ನುತ್ತಾರೆ. ಯಾವ ಅಂಗಡಿಯಲ್ಲೇ ಆಗಲಿ, ಬ್ಯಾಂಕಿನಲ್ಲಾಗಲಿ ಸಾಲ ಹುಟ್ಟುತ್ತದೆ. ಸಾಲ ತೀರಿಸದಿದ್ದರೂ ಪರವಾ ಇಲ್ಲ. ಕೋರು ರುಮಾಲು ನಂಬಿಕೆ ಉಳಿಸುತ್ತದೆ. ಬೀದಿಯಲ್ಲಿ, ಲಾಲ್ ಬಾಗ್

ಗೇಟ್‌ನಲ್ಲಿ ಪೋಲೀಸಿನವನ್ನು ನಿಮಿರಿ ಸಲಾಮು ಮಾಡುತ್ತಾನೆ. ಸಭೆಗಳಲ್ಲಿ ಮೇಲಕ್ಕೆ ಬನ್ನಿರೆಂದು ಕರೆದು ಕೂಡಿಸಿ ಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ. ಅರಮನೆಯಲ್ಲಿ ಖಾಸಾ ಹಾರ ಸಿಕ್ಕುತ್ತದೆ. ಕಂಡ ಕಂಡವರು ಕೈ ಮುಗಿದು ಮುಗುಳಗೆ ನಕ್ಕು ಸ್ವಾಗತ ಕೊಡುತ್ತಾರೆ. ಕ್ಷೇಮ ಸಮಾಚಾರ ವಿಚಾರಿಸುತ್ತಾರೆ. ಕರೆಯದೆ ಹೋದರೂ ಉತ್ಸವಗಳಲ್ಲಿ ಅಗ್ರ ತಾಂಬೂಲ ದೊರಕುತ್ತದೆ. ಲಂಚರುಷವತ್ತುಗಳಲ್ಲದೇ ಕೆಲಸವಾಗುತ್ತದೆ. ತಾಲ್ಲೂಕು ಅಮಲ್ದಾರರು ಪಕ್ಕದಲ್ಲಿ ಕುರ್ಚಿಯ ಮೇಲೆ ಕೂಡಿಸಿಕೊಂಡು ಮಾತನಾಡುತ್ತಾರೆ. ಕೊನೆಗೆ ಟಿಕೆಟ್ ಕಲೆಕ್ಟರ್ ಕೂಡ ನಿಮ್ಮ ಗೊಡವೆಗೆ ಬಾರದೆ ನೀವು ಮೂರನೆಯ ಕ್ಲಾಸ್ ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಮೊದಲನೆಯ ಕ್ಲಾಸ್ ಗಾಡಿಯಲ್ಲಿ ಮಲಗಿ ನಿದ್ರೆ ಮಾಡುತ್ತ ಪ್ರಯಾಣ ಮಾಡಿದರೂ ನಿಮಗೆ ತೊಂದರೆ ಕೊಡದೆ ಹೊರಟು ಹೋಗುತ್ತಾನೆ. ಕೆಟ್ಟದ್ದಾಗಲಿ, ಒಳ್ಳೆಯದಾಗಲಿ ಏನು ಮಾಡುವುದಕ್ಕಾದರೂ ಧೈರ್ಯ ಬರುತ್ತದೆ. ಹೀಗೆ ಮಂಗಳಕ್ಕೆ ಮಂಗಳ, ಅಲಂಕಾರಕ್ಕೆ ಅಲಂಕಾರ ಈ ಬಗೆಯ ಅನುಕೂಲಗಳು ಬೇರೆ ಯಾವುದರಿಂದ ದೊರೆಯುತ್ತವೆ?

ಇಂತಹ ರುಮಾಲಿನ ವ್ಯವಸಾಯ ಇತ್ತೀಚೆಗೆ ಕಡಮೆಯಾಗಿ ದೇಶದಲ್ಲಿ ಕ್ಷಾಮ ಡಾಮರಗಳು ಪ್ರಬಲಿಸುತ್ತಿವೆ. ದೇಶದ ಸಂಪತ್ತು, ವ್ಯಾಪಾರ, ಅಧಿಕಾರ ಎಲ್ಲವೂ ಪರಕೀಯರ ವಶವಾಗುತ್ತಿವೆ. ಶಿಷ್ಟ ಸಂಪ್ರದಾಯಗಳು ಚೆನ್ನಾಗಿಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ಈ ಆಯಾ ಅಧಿದೇವತೆಗಳಿಗೆ ಕೋಪವಿಲ್ಲ. ಅವು ಅತ್ಯುತ್ತಮವಾಗಿರುವಾಗ ಜನರು ಅವುಗಳನ್ನು ಮಾರಿ 'ಪರದೇಸಿ' ಸಂಪ್ರದಾಯಗಳಿಗೆ ಒಳಗಾದರೆ ಅವು ಸಹಿಸಿಕೊಂಡು ಸುಮ್ಮನಿದ್ದಾವೆ? ದೇಶದ ಅತ್ಯುನ್ನತ ಅಧಿಕಾರಿಗಳಿಂದ ಕೂಡ ಈ ದೇವತೆಗಳು ಅವಿಧೇಯತೆಯನ್ನು ಸಹಿಸವು. ಈ ವಿಷಯಕ್ಕೆ ನಾವು ತ್ವರೆಯಿಂದ ಗಮನಕೊಡದಿದ್ದರೆ ದೇಶ ಪೂರ್ತಿಯಾಗಿ ಅನ್ಯರ ಪಾಲಾಗಿ ನಮ್ಮ ನಾಡಿನಲ್ಲಿ ನಾವೇ ಪರರಾಗಿ ಹೋಗುತ್ತೇವೆ. ಪರರ ಭೋಜನ ಭೂಮಿಯಾಗಿ ಅದು ನಮ್ಮ ಕೈತಪ್ಪಿ ಹೋಗುವುದು ಖಂಡಿತ. ಫ್ಲೇಟೋ, ಮೋರ್, ಬೇಕನ್, ವೆಲ್ಸ್ ಪ್ರಭೃತಿಗಳು ಆದರ್ಶ ರಾಜ, ಆದರ್ಶ ಜೀವನ ರೀತಿಗಳನ್ನು ಕಲ್ಪಿಸಿ, ತಮ್ಮ ವಿಚಾರದ ಫಲಿತಾಂಶಗಳನ್ನು ಪ್ರಕಟಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಅಂಥ ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ ಜನರ ಶಿರೋಭೂಷಣ ಹೇಗಿರಬೇಕೆಂಬ ವಿಚಾರ ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ. ಪ್ರಪಂಚದಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲ ಕಡೆಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಹುಡುಕಿದರೆ ಮೈಸೂರು ರುಮಾಲೇ ಭೂಷಣ ಎಂದು ಅವರು ತೀರ್ಮಾನಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಅದರಲ್ಲಿ ಆದರ್ಶತ್ವವಿದೆ. ಕಾಲಕ್ರಮದಲ್ಲಿ ನಮಗೆ ಬಂದಿರುವ ಶುದ್ಧ ಮೈಸೂರು ಸಂಪ್ರದಾಯವನ್ನು ನೋಡಿದರೆ ಇದು ಸತ್ಯ. ಏಕೆ, ಸತ್ಯದ ತಿರುಳು ಎಂದು ಗೊತ್ತಾಗುವುದು. ಅದೂ ಇದ್ದಂತೆಯೇ ಇಲ್ಲ. ಪ್ರತಿಕಾಲದಲ್ಲಿಯೂ ಪ್ರತಿ ಸಂವತ್ಸರದಲ್ಲಿಯೂ ದೊರೆತ ಸೂಚನೆಗಳನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ನಮ್ಮ ಉಡುಪನ್ನು ಸರ್ವಾಂಗಸುಂದರವಾಗಿ ಮಾಡಿದೆ.

ನಮಗೆ ಗುಣ ಪ್ರಧಾನ. ಎಲ್ಲಿ ಗುಣವನ್ನು ಕಂಡರೂ ಅದನ್ನು ಆದರದಿಂದ ಸ್ವೀಕರಿಸುವೆವು. ಸ್ವೀಕರಿಸಿದುದನ್ನು ನಮ್ಮ ಸಹಜಗುಣವಾಗಿ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಸುಖಪಡುವೆವು. ಶತಮಾನಗಳು ಕಳೆದುಹೋದರೂ ಅನೇಕ ರಾಜರು ನಮ್ಮ ಮೇಲೆ ದಾಳಿ ಬಂದು ಇಲ್ಲಿ ತಮ್ಮ ಆಳಿಕೆಯನ್ನು ಹೂಡಿದ್ದರೂ ನಾವು ನಮ್ಮ ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವವನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಂಡಿಲ್ಲ. ನಮ್ಮ ಉಡುಪು ಅಲಂಕಾರಗಳು ಎಷ್ಟು ಸುಂದರವಾದವು! ಒಂದಕ್ಕೊಂದು ಹೇಗೆ ಒಪ್ಪುವುವು! ಕಾಲಿಗೆ ಕಾಶಿಯಾತ್ರೆಯ ಜೋಡು; ನಿರಿ ತೀಡಿ ಕಚ್ಚೆ ತಿದ್ದಿ ಕಾಲು ತುಂಬ ಉಟ್ಟ ಬೆಳ್ಳನೆಯ ಅಂಚಿನ ಪಂಚೆ; ಬೆರಳಿಗೆ ಹರಳಿನ ಉಂಗುರ; ಒಂದು ಕೈಯಲ್ಲಿ ರೇಷ್ಮೆಯ ವಸ್ತ್ರ, ನಶ್ಯದ ಡಬ್ಬಿ; ಇನ್ನೊಂದರಲ್ಲಿ ಬೆತ್ತ ಅಥವಾ ಛಿತ್ತಿ; ತುಂಬು ಕುತ್ತಿಗೆಯ ಅಂಗಿ; ಕಂಕುಳುದೂರಿ ಭುಜವೇರಿ ಹಿಂದೆ ಮುಂದೆ ಮರ್ಯಾದೆಯಿಂದ ಈಸಾಡುವ ಉತ್ತರಿಯು! ಕಿವಿಯ ಕಡುಕು; ತಿರುವು ಮೀಸೆ; ಹಣೆಗೆ ಅಕ್ಷತೆ; ಕೋರು ರುಮಾಲು! ದೇವೇಂದ್ರನಿಗೆ ಕಳೆ ಕೊಡಬಲ್ಲವುಗಳು. ಹಾಗೆಯೇ ಯೋಚನೆ ಮಾಡಿ, ಉಳಿದವರೆಲ್ಲರೂ ಸುಮಾರು ಮುಸಲ್ಮಾನ ಪದ್ಧತಿಗೆ ಶರಣುಹೋದರು. ಮೈಸೂರಿನ ಉಡುಗೆ, ರುಮಾಲು, ರಸಿಕತೆ ಮಾತ್ರ ಶರಣು ಬೀಳಲಿಲ್ಲ. ಮೈಸೂರಿನ ಉಡುಗೆ, ರುಮಾಲು ಸಹಜಗುಣವನ್ನೂ, ಮಾನವನ್ನೂ ಈವರೆಗೆ ಕಾಪಾಡಿಕೊಂಡವು. ಎಲ್ಲ ಕಷ್ಟಗಳಿಂದಲೂ ಪಾರಾಗಿ ಉಳಿದುಕೊಳ್ಳುವ ಜೀವಶಕ್ತಿ ನಮ್ಮ ರುಮಾಲಿಗಿಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ಹೀಗಾಗುತ್ತಿದ್ದಿತೆ?

ಲೇಖಕರ ಪರಿಚಯ: ಡಾ. ವಿ. ಸೀತಾರಾಮಯ್ಯ (೧೮೯೯-೧೯೮೩) ಬೆಂಗಳೂರು ಜಿಲ್ಲೆಯ ಬೂದಿಗಿರೆಯಲ್ಲಿ ಜನಿಸಿದರು. ವಿ. ಸೀ. ಎಂದು ಖ್ಯಾತರಾದ ಶ್ರೀಯುತರು ಕನ್ನಡದ ಹೆಸರಾಂತ ಕವಿ ಹಾಗೂ ವಿಮರ್ಶಕರು. ಕೃತಿಗಳು: ನೆಳಲು-ಬೆಳಕು, ದ್ರಾಕ್ಷಿ ದಾಳಿಂಬೆ, ಹೆಜ್ಜೆಪಾಡು, ಅರಲು-ಬರಲು, ಹಗಲು-ಇರಳು ಕವನ ಸಂಕಲನಗಳು. ಪಂಪಾಯಾತ್ರೆ ಪ್ರವಾಸ ಕೃತಿ. ಬೆಳದಿಂಗಳು, ಸೀಕರಣೆ ಪ್ರಬಂಧ ಸಂಕಲನಗಳು. ಅಭಿಜ್ಞಾನ ಶಾಕುಂತಲ ನಾಟಕ ವಿಮರ್ಶೆ ಮುಂತಾದವುಗಳನ್ನು ರಚಿಸಿದ್ದಾರೆ.

ಪ್ರಶ್ನೆಗಳು:

೧. ಮೈಸೂರಿನ ಮೇಲಿರುವ ಪ್ರೀತಿ ಹೇಗೆ ಪ್ರಬಂಧದಲ್ಲಿ ಹೇಗೆ ಚಿತ್ರಣಗೊಂಡಿದೆ?
೨. ರುಮಾಲುಗಳ ವೈವಿಧ್ಯತೆಗಳು ಹೇಗೆ ಮೂಡಿಬಂದಿವೆ?
೩. ರುಮಾಲು ಧರಿಸುವಿಕೆಯಿಂದಾಗುವ ಪ್ರಯೋಜನಗಳಾವುವು?
೪. ಪರದೇಶಿ ಸಂಸ್ಕೃತಿಗೆ ಒಳಗಾಗುತ್ತಿರುವುದರ ಬಗ್ಗೆ ಲೇಖಕರ ನಿಲುವು ಎಂತಹದು?

ಮೂರನೇ ಸೆಮಿಸ್ಟರ್ ಬಿಎಸ್‌ಡಬ್ಲ್ಯೂ
ಕನ್ನಡ ಭಾಷೆ ಮಾದರಿ ಪ್ರಶ್ನೆ ಪತ್ರಿಕೆ
ಕನ್ನಡ ಲಾಲಿತ್ಯ-೨

ಸಮಯ: 2.30 ನಿಮಿಷ

ಗರಿಷ್ಠ ಅಂಕಗಳು: 60

I ಪದ್ಯದ ಭಾವಾರ್ಥ ಬರೆಯಿರಿ:

(1X6=6)

ನಸುಗಾಳಿ ಸಂಧಿಸೆ ಕೆದರ್ದ ಪೊಂಬಾಳೆಗಳ
ಕುಸುರಿಗಲ್ಲಿವಕ್ಷತೆಗಳಮಲ ಮಂಜರಿಯ
ಕುಸುಮಂಗಳಾಂತ ಪುಷ್ಪಾಂಜಲಿಗಳೊಂದಿ ಕಿಕ್ಕಿರಿದ ಪೆರ್ಗೊನೆಗಳಿಂದೆ
ಎಸೆವ ಚೆಂದೆಂಗಾಯ್ಗಳೊಂದೊಂದನೊಡೆಯೊತ್ತ
ಲೊಸರಿ ಸೋವೆಳನೀರ್ಗಳರ್ಪ್ಯಂಗಳಾಗೆ ರಂ
ಜಿಸುವ ಬನದೇವಿ ಭೂದೇವತೆಯನರ್ಚಿಪವೊಲಿದೆ ಕುವರ ನೋಡೆಂದನು

II ಯಾವುದಾದರೂ ನಾಲ್ಕಕ್ಕೆ ಟಿಪ್ಪಣಿ ಬರೆಯಿರಿ:

(4X2=8)

1. ಷಟ್ಪದಿ
2. ವಚನಗಳು
3. ಪೂರ್ಣಚಂದ್ರ ತೇಜಸ್ವಿ
4. ಪಿ.ಲಂಕೇಶ
5. ನಿಂಗೇಗೌಡ
6. ರುಮಾಲು

III ಯಾವುದಾದರೂ ನಾಲ್ಕು ಪ್ರಶ್ನೆಗಳಿಗೆ ಸಂಕ್ಷಿಪ್ತವಾಗಿ ಉತ್ತರಿಸಿ

(4X4=16)

7. ಸತ್ಯದ ಶೋಧನೆಯಲ್ಲಿ ಎದುರಾಗುವ ಸಮಸ್ಯೆಗಳು.
8. ಜೇಡರ ದಾಸಿಮಯ್ಯನ ವಚನಗಳ ಆಶಯ.
9. ಕನ್ನಡ ಎದುರಿಸುತ್ತಿರುವ ಸಮಸ್ಯೆಗಳು.
10. ಯುಗಾದಿ ಹಬ್ಬಕ್ಕೆ ಪ್ರಕೃತಿ ಸಿಂಗಾರಗೊಂಡ ಬಗೆ.
11. ಪೋಪಟನ ಪಾತ್ರ ಪರಿಚಯ.
12. ರುಮಾಲು

IV ಯಾವುದಾದರೂ ಮೂರು ಪ್ರಶ್ನೆಗಳಿಗೆ ವಿವರವಾಗಿ ಉತ್ತರಿಸಿ:

(3X10=30)

13. ಸದಾನಂದರಾಯರು ಮತ್ತು ಅವರ ಮಗ ವ್ಯಾಪಾರವನ್ನು ಬೆಳೆಸಿದ ಬಗೆಯನ್ನು ವಿವರಿಸಿ.
14. 'ಹುಲಗೂರ ಸಂತೆ' ಕಥೆ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಸಂತೆಯ ಸ್ವರೂಪವನ್ನು ಚಿತ್ರಿಸಿ.
15. 'ಮೂಲಿಕೆ ಬಳ್ಳಿ' ಲೇಖನದಲ್ಲಿ ಮೂಡಿ ಬಂದಿರುವ ಸ್ವಾರಸ್ಯಕರ ಪ್ರಸಂಗಗಳನ್ನು ನಿರೂಪಿಸಿ.
16. ಬಸಲಿಂಗನ ಮುಗ್ಧತೆ, ಸಣ್ಣತನ ಮತ್ತು ಮಾನಸಿಕ ತೊಳಲಾಟಗಳನ್ನು ಹೇಗೆ ವ್ಯಕ್ತವಾಗಿವೆ?
17. ರುಜಾರಿಯೋನ ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವ ಎಂತಹದು?